

გეორგიული საკრთველი

ქართული ეროვნული საგონივრებელი

„LA GEORGIE COMBATTANTE“

26 მაისი 1988 - №. 5(23) - LE 26 MAI 1988

„ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუნებს“ ილია

საქართველოს დამოუკიდებლობის 70 წლისთავი

მემორანდუმი გ.ე.ო.გენერალურ მდივანს.....	1
მინორიტეტის ქართული ეროვნული საზოგადოება.....	4
საქართველოს დამოუკიდებლობის 70 წლისთავი.....	4
საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი.....	6
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შთავრება.....	9
საქართველის საერთაშორისო ცნობის საკითხი.....	10
საქართველის დამოუკიდებლობის დე ფაქტო და დე იურე ცნობა.....	12
1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულების უფლებრივი ხასიათი.....	13
უცხოელი პოლიტიკური მოღვაწეები საქართველოს შესახებ:	
რამსბი მაცლისაძლი.....	15
ემილ ვანდერვალდე.....	15
პიერ ჩენოლედი.....	16
კარლ კაუფცი.....	17
ალბერ აომა.....	18
საქართველის კონსტიტუცია(ამონაწერები).....	18
ლდი ხახუაძის მოღვაწე(ს. ყორღანიძის დაზღვევის 120 წლისთავი).....	19
საქართველის დამოუკიდებლობა(ლევანთაძე).....	24
საქართველის ეროვნული პიროვნის ფეხები.....	25
საქართველი და ევროპა.....	26
მოვლენები.....	26
26 მაისი.....	28
ზოგი რამ ნოე ყორღანიძის.....	30

ჩვენი საჭირობები საქონლებში

განმარტება მთავრობის არქივის კომისიის გამგისა.....	35
მ. გორბაჩოვი და ჯ. პანკინის სიტყვების გამო.....	39
თბილისის უნივერსიტეტის დაარსების 70 წლისთავი.....	44
ამერიკაში-სოციალისტური უახლესი უთანხმოების გამო.....	49
რადიო"თავისუფლების" 35 წლისთავი.....	53

საქართველო წადიდა და პრეზიდენტის ქვეყანა

მგობანი.....	61
იძულებით.....	61
26 მაისი.....	62
მე ყველაფერი ქართული მინდა.....	62

ს უ მ ლ ი ც ი ს ტ ი კ ა

საუბარი ზენკოვის რეკომენდი.....	63
"ვარლამი" (სენტიანოვი) კინოფილმის "მინანიკის" გამო.....	70
"პროცესი ლენინის წინააღმდეგ".....	84

საუკუნო იყოს ხსენება მისი

ლევანოზ ილია მელიძის გარდაცვალების გამო.....	92
--	----

**"დემოკრატიის ორგანიზაცია მოქალაქეთა უმრავლესობა აქედან წა-
მომდგარი ხელისუფლება არის მომქმედი, მჭრელი, მობრძოლი".**

ს ა გ თ უ ლ ი
ს ა მ რ ე ა ნ ი ს ა ბ ზ ი

Conseil National Géorgien

Paris, le 26 Mai 1988

CHATEAU DE LEUVILLE
10, rue Jules Ferry
91310 Leuville sur Orge
FRANCE - T. 60-84-61-51

MEMORANDUM

à Monsieur Javier PEREZ DE CUELLAR
Secrétaire Général de l'Organisation
des Nations Unies à NEW-YORK
U.S.A.

Il y a 70 ans, le 26 Mai 1918, la GEORGIE, après 117 ans d'occupation russe a retrouvé son indépendance et sa souveraineté.

Le 7 Mai 1920 le gouvernement de la RUSSIE soviétique présidé par LENINE a reconnu de juré, l'indépendance de la GEORGIE et signé avec elle un pacte de paix et d'amitié.

Plus de 20 états du Monde ont reconnu l'indépendance de la GEORGIE dont: la FRANCE, la GRANDE-BRETAGNE, l'ITALIE, le JAPON, la BELGIQUE etc. cités par Monsieur A. BRIAND Président du Conseil suprême dans sa note du 27 Janvier 1921.

Après son indépendance, la GEORGIE a établi un gouvernement démocratique et elle est devenue la base de la paix et de la stabilité dans le Caucase.

Malgré les engagements de 1920 la RUSSIE soviétique, sans déclaration aucune a envahi la GEORGIE en Février 1921 et le gouvernement Géorgien présidé par Noé JORDANIA obligé d'émigrer a trouvé asile en FRANCE.

Depuis, le peuple Géorgien s'est soulevé plusieurs fois contre l'envahisseur: La plus importante insurrection, noyée dans le sang, s'est déroulée au mois d'Août 1924.

Les démonstrations dont celle du 9 Mars 1956 ou celle du 14 Avril 1978 prouvent que les Géorgiens n'abandonnent pas l'idée de reconquérir leur indépendance.

Dans toute l'Union soviétique il y a actuellement des soulèvements analogues qui nous montrent que le temps de l'impérialisme est dépassé.

Il est à remarquer que la libération des Pays occupés par la RUSSIE soviétique serait bénéfique, même pour le peuple Russe qui est obligé de contribuer à cette emprise monstre et à cette force militaire démesurée.

Nous commémorons le 70 ème anniversaire de l'indépendance Géorgienne et à cet effet, le Conseil National Géorgien vous demande, Monsieur le Secrétaire Général des Nations Unies:

Que la charte des Nations Unies reconnaissent les droits imprescriptibles de liberté et égalité pour tous les Pays, PETITS ou GRANDS, du Monde entier.

Il vous prie de faire entendre aux Nations Unies, la voix de tous les Pays qui réclament leur liberté nationale, dont la GEORGIE.

Sur observation des Nations Unies, la RUSSIE soviétique doit quitter le territoire Géorgien et laisser au peuple les moyens de restaurer l'indépendance Géorgienne qui a existé entre 1918 et 1921.

Dans cet espoir, nous vous prions, Monsieur le Secrétaire Général de l'Organisation des Nations Unies, d'accepter nos salutations les plus respectueuses.

Le Président du Conseil National Géorgien: *Dr. Karlo INASARIDZE*

Le Secrétaire: *Dr. Maria BERICHVILI*

ეს მემორანდუმი ვაქცეზდება ბავონ ხ.პერეზ დე კუელიარს, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალურ მდივანს 1988 წლის 4 მაისს (დამდვველი)

ქართული ეროვნული ხაზებისა საქართველოს ყოველ მოქალაქესადმი

აღნიშნავთ რა საქართველის დამოუკიდებლობა და ხუვერწნობის იხევა-ადღევ-
ნის ხამილდა-მეთაუ წლებისათვის, 1988 წლის 26 მაისს, ქართული ეროვნული ხაზ-
ტი მოგაჩივრებთ ოქვენს, საქართველოს ყოველ მოქალაქეს, ხალხს არ უნდა ცხოვრო-
ბდეს და მიღვანერბდეთ ოქვენს, - ივლიმწით 26 მ ა ი ს ი ა - ხა-
ქართველის დამოუკიდებლობის იხევა-ადღევნის ხამილდა-მეთაუ წლებისათვი, არა
მარტო მესხვერისი ხისვაქიბითა და ეროვნული მთავრწნობით, - არამედ ყოველი ხა-

შეაღებოთ ტმბძლით 26 მაისის ღილი იღვემის ვანხირვიეღვიბისათვის ხა-
ქართველობით.

ჩვენს ვჯჯერა, რომ ქართველი ხალხის, ქართველი ერის ღილი, ღილი უმრავ-
ღვიბა იღვა და ღვას 26 მაისის ეროვნულ პიბიციამზე, ვინაიღან საქართველის
ხახელმწიფობრივი დამოუკიდებლობა და ხუვერწნობის აღფერხავივა არ არხე-
ბიბს, თუ ჩვენს აფერხნახვიეთ არ მივიჩნევთ საქართველობა და ქართველ ერზე
უხეი იმპერიული ხახელმწიფოს მავწინობას, რახხე ღღეს აქვს ადვილი ხამბჭითა
ხაქართველობით. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ არ არხეობიბს "ქარტი" დამპყრობელი;
ყოველი დამპყრობელი - როგორი ჯურიხხე არ უნდა იყოს იგი - ჩვენი ეროვნული
თავისუფლებიხა და ჩვენი ხახელმწიფობრივი დამოუკიდებლობის მფერია, რხე
იმახ ნიბნახს, რომ, თუ ჩვენ ვერ შევძელით ჩვენი ეროვნული შეიბის, ხახელმ-
წიფობრივი დამოუკიდებლობის იხევა-ადღევნა და შენარჩუნენვა, ამით ჩვენ ვღვავ-
ბით ჩვენი ერის პირიხავან მიწიხა გაქრობის გმამზე, ვინაიღან ყოველი იმპე-
რიული ხახელმწიფო ღღიღობს დამპყრობილი ქვეყენიხა და ერის მის იმპერიულ ხა-
ხელმწიფო ხხეღვი გაიქვეფახს, რის უამრავი მავალითვი მოიბოვება ხამბ-
ჭითა ხაქართველობით. მიხკვიბს "ჩვენს ღღვა-ქალაქათ" გაშიღხახებმა, რუსული
ენის "მეორე მბობღიერ ენად" აღიარებმა, ჩვენი პოლიტური, ეკონომიკური, კულ-
ტურული, ხიფიალური ცხოვრების რუსული წეხრიგით 'ავემის ღღვიბი, ხაქართველის
როგორც ხახელმწიფოს გაქრობა ხაერთამორისი არენამზე, ჩვენი ახალგამრღობის
ხამხედრო ვადღებულების მიხდა "ხამბჭითა", ე.ი. რუსულ არმიამი, ხალხს გაამავწი-
ნებუღია რუსული ერხრიგია, თუ რუსული ენის ჩვენს ხყოღვიში პირველი ვეხიღან
ხწავღება - ხხვა რა უნდა იყოს თუ არა რუსი ღღმპყრობელი-მოვიხისფვიბის
ღდა მოახღინოს ჩვენი, ქართველი ერის ახიბიღავი, და ხაქართველი დარჩე
არა როგორ ეონოგრაფიული, არამედ მხილღ როგორც გეოგრაფიული ნენვა.

ამგვარ რთულ პირობებში - მიუხედავთ მიხელი გობმარვიბის "ხაჯარობის",
"ღემოკავშირების" თუ "ვარღაქმის" ღღმბეგვიბა - არავითარი ცვიღებების
ნიშანწყალი არ მიხჩახს მიხკვიბის იმპერიამი მოქველელი ერვიბიხა და ხალხების
ეროვნული უფლებების ვფარხოვბის ხფერობით. პირიქით, თვით მიხელი გობმარვი-
მა დავიწურად. - ჩვენ ვამბობთ ხარკახფულად - ვანახხედა მისკვიში ოქღმინების
გალწერიღების ხამილდა-მეთაუ წლებისათვე, რომ "...ეროვნული ხაკვიბი ჩვენში
ვაღაქრიღია", რხე ხხვა არაფერია თუ არა ჩვენი ერის, ჩვენი ქვეყენის ვარღ-
უვალი ეროვნული იწვერხეების უფლებღეყოფა; უგულღეყოფა, თუ გმბავთ, ვაე-
რონიგმბეღელი ერვიბის ირგანიბიღვიბის ქარტვის ამ არხებოთი ღღებუღვიბის, რიბის
თანახმად აღიარებუღია "თანახწრობა... ღღილი და პავღარ მისკვიბისა".

ქართველი ხალხის ღილი, ღილი უმრავღვიბიხა იღვა ხაქართველის დამოუკიდებ-
ლობის ღღრ-1918-1921 წღღვიში-26 მაისის ღილი იღვემის პიბიციამზე, და, ვჯჯერა,
ამ ეროვნულ პიბიციამზე ღღახ ღღვხე, რხე გულიხხმობს იმახ, რომ დამოუკიდებ-
ლი და ხუვერწნული ხაქართველი უნდა იყოს ხამა ვავახიბის დამოუკიდებელი და
ხუვერწნული ხახელმწიფების - აშერბიავიხის, ხობეუთიხა და მითუღვიბის (ჩრღ-
ღეთი ვავახიხა) - ე მ ი ს ე ღ ე რ ა ვ ი ს ი ა, რომლის ღღრს ჩვენს უნდა
შევეღოთ ჩვენი შეგობღელი ღილი ხახელმწიფების - თურქვიბის, ხპარხეთიხა და
რუსეთის - დარწმუნებმა იმაში, რომ ვავახიბის კონფედერაციული დამოუკიდებელი
და ხუვერწნული ხახელმწიფო ვახებმა იხ ვაქტორი მხოღვიბის ამ რევიღმში; რი-
მელხე შევეღება მშვიღობიანიბიხა და შეკობრობის უმრწნეღეყოფა ყვეღა აღნი-
შნულ ხახელმწიფების მირის. ჩვენს კარგად ვიღით, რომ ეს ადვილი ხაქმე არ
არის, ვინაიღან - მიუხედავთ აფომური ეპოქიხა - არც რუსეთი, არც თურქეთი
და არც ხპარხეთი ურას არ ამბობენ თავიანთ იმპერიულ პოლიტიკამზე, თუმცა ამ-
გვარი ვაი-პოღვიკვა იხფერიხას ჩამარდა. ამღღინად, ჩვენს ჩვენი მოქმედებმა უნდა
ღავაქვიროთ არა მარტო დამპყრობილი ერვიბის მოქმედებახთან, არამედ აღნიშ-
ნული და ხხვა ღღილი ხახელმწიფების ღ ე მ ი კ ა ვ ი უ ლ მადღვიბის,

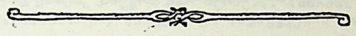

რამდენიმე ურბანული ცნობენ ყოველი ერის უფლებას შექმნას თავიზი ხაუთარი
დამოუკიდებელი და სუვერენული სახელმწიფო და თავიზი სახით მუქიღეს მხოღლიზ
ერის სავრო იჯახში.

მიქმეღებს რა ამ მიმართუღებით, ქართული ეროღნული ხაბჭი მოუწიღებს
საქართვეღის ყოღვღ მიქაღაღქეს, ყოღვღ ქართვეღს - ყოღვღი ზღვაღური გბით
იბჭიქმეღს "26 მაიზის" ღიადი ღღეღბის იხეღ-ღანხორღიღეღბისათღვის საქართვეღ-
ღში. ვიღერიღბო, ეროღნული დამოუკიღღებღობისა და სუვერენიღბის აღფერინაღვიღა
არ არხეღბიღბ, და ეს "ჯიღვი ზაქვი" მოღვიწიღღებს ჩეღნ, რბ ჩეღნი ძაღეღბი
ღამოღიყენიღ არა ერბინაღეთის წინააღმღეღ ხაბრბიღეღვღად, რახღ, ჩეღნღ ხეღ-
მეღღერიღ, აღღიღი აქებს ღღეღხეღ, ღანხაუთერიღბით პოღიფოქურ ზღღიღვიღობაში, -
არამეღ თავი ავარიღღი ჩეღნი ეროღნული ძაღეღბის დაქხაქეღხეს და ერბინი, გა-
ერიბინეღმული ძაღეღბით ვიბრბიღღი "26 მაიზის" ღიადი ღღეღბის იხეღ-ღანხორღ-
ღიღეღბისათღვის.. ძაღა ერბობაშია..

ამაღ, საქართვეღის დამოუკიღღებღობისა და სუვერენიღბის აღღეღნის საბიღღა-
მეათე წღისთავეღ იხეღ შეღძახიღი ერთად: ღღეღმა დამოუკიღღებღ საქართვეღისი
ღღეღმა ქართვეღ ერსი ღღეღმა ჩეღნს ეროღნულ ღღეღხახეღაღს 26 მაიზისი..

ქართველი ეროღნული ხაბჭი
პარიზი-ღღეღიღი, 1988 წღის 26 მაიზი

საქართვეღის დამოუკიღღებღობის 70 წღისთავი

26 მაიზის ღიადი ღღეღბის, ე.ი. საქართვეღის და-
დამოუკიღღებღობისა და სუვერენიღბის აღფერინაღვიღა არ
არხეღბიღბ, რე - "ძღიერი მღარეღვის" შექმნეღლა არ
მხეღახეღად - შინობაღს, ე.ი. უღ-ღღ ძაღის მაღღინობაღს
საქართვეღში აღფერინაღვიღად არ მიღინეღვაღ.

I.

1988 წღის 26 მაიზს მეზრღღა საქართვეღის დამოუკიღღებღობისა და სუვერენიღბის
იხეღ-აღღეღნის საბიღღა-მეათე წღისთავი, რაღ, უღავიღა, ცვაღღეღეს ხაბაბს გა-
დახეღიღი ჩეღნი ერის მეღხრამეღეღ-მეოღეღ ხაუქენეღბის გზარეღბას, რბიღღეღეღ
მიბა 1918 წღის 26 მაიზი, ჩეღნი ეროღნული ღღეღხახეღაღი.

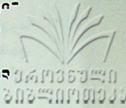
II.

მართაღია, "პირეღი დახეღეღბი", "მეორე დახეღეღბი" და "მესამე დახეღეღბი",
იხე როღერიღ მათი ბბმღეღენი პოღიფოქური პარეღიბი, ყვეღა, გაბოღეღღვიღ იბრ-
ბიღღენ საქართვეღის უეღთიბი მიმღავიზისათღვის, მაგად ჩეღნი ერის დამოუკიღღ-
ებღობისაღენ პიზრავეღმა "ძღიერი მღარეღვის" ანრღღიღი მოქეღმა, რბ საქართვეღის,
ქართვეღ ხაღბს თავი დაღღწია გაუთავებელი იბმბისაღენ თერქეთისა და სპარ-
ხეთის მხრიღან, რის მეღეღად საქართვეღის მოხახეღიბა მნიღვნეღღიღად შემცირ-
და. სამეფობად ჭ სამთავრობად დაქეღმადეღმღ საქართვეღში მიეღქნა ბჭობა
ჩეღნი სამბიბღბის მიმღავიღი პოღიფოქური ბეღის მეხახეღმ, რბიღღის ღრბს ნათეღი
გახდა, რბ საქართვეღის, პირეღეღეღიღისა, ქარბღ-ღახეთის სამეფო, ეს ხაყრ-
ღენი ძაღა საქართვეღის სახეღმწიყოებრიბობისა საერბიღ-ღეღერი "ძღიერი მღარ-
ეღვის" გაბინახეღი იყი დაავებელი, ვიღრე ხაუქენოღვანი სუვერენული უღღეღ-
ბის შენარჩუნებში, რბიღღის სამიწეღეღი იყი საქართვეღის მამინღღეღი ღღეღ მი-
ბბიღი სახეღმწიფოღბის - რეხეთის, თერქეთისა და სპარხეთის - ღღემპყრობეღერი
წინააღმღეღიბათა იხეღი ღიბღიმღაღვიერი ხერხეღბით გამოყენეღმა, რბ სა-
ქართვეღის - ამ სახეღმწიფოღებს მორბს - მარეღეღიღეღმეღი რღღი უთამამა, რი-
გორღ დამოუკიღღებღ და სუვერენულ, რე გნეღავი, "მეფერულ" სახეღმწიფოს.

III.

და საქართვეღის სახეღმწიყოებრივი დამოუკიღღებღობისა და სუვერენიღბის მჭემ
მამინ იწყი რახეღა, რიღა ერეღეღ მეორემ "ძღიერი მღარეღვის" ბეღნა დაიწყი,
რაღ საქართვეღის ხაუქენიბრივი ხაერთამორბისი პოღიფოქური კუბის გაღახინ-
ღვას ურღია. იბის მიეღვიღად, რბ საქართვეღის სამეფოღება და სამთავროღებს
უფრო საქართვეღის სახეღმწიფოებრივი გაერთიანებინათღვის ებრბღღაღ, რბიღღის
რეღადერი ბაბა თეღი ერეღეღ მეორეს ღრბს მიეღქმნა, რიღა ქართლის მეღეღ თეღმუ-
რბბ II ვარღაიღეღაღ(პეღერბერი, 1762 წ.), და მიბი მუღივი ერეღეღ II ქარბღ-
ღახეთის მეღეღ გახდა, მან ბინი რეხი მიხეღეღბის, ღღეღბის, მოღაღარეღბის
რჩეღვას დაუღრამ-არხეღთის ხეღმწიფოს მღარეღეღობა ღიბიღა, რახან მეღეღ 1783
წღის რეხეღ-ქარბღ-ღახეთის "მეღბრბიბიბი პირბის" ანუ "მღარეღვის" დაღღმა,

რის ძველგადაქარაქვათის სამეფომ უარი თქვა საჯარო პოლიტიკის დამოუკიდებლობაზე, და ამით უარი თქვა სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობაზე და სუვერენიტეტზე. რუსთა ხარის საქართველოში შემოსვლას კი ოსმალები და ხმარებით განაჩინეს, ჩინეთს ქართლ-კახეთი, და ამით საქართველო, უფრო რთულ მდგომარეობაში მოექცა, ვიდრე იყო 1783 წლის ვრჯეყაცის დაღვივებამდე.

IV.

აილი ჩა რუსეთის ორიგენაცია, მეფე ერეკლე ამით უარს საჯაროებლის საუკუნე-ნიკონი საჯარო პოლიტიკური კურსი, რომელიც ჩვენი მემკვიდრეები ღიღი სახელმწიფოების უთანხმოებას მათს იმპერიულ, იმპერიალიზმურ პოლიტიკაში ოსტენციად იყენებდა საქართველოს დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტეტის შენარჩუნების მიზნით, იმ დროსაც კი, როცა ერთიანი და განუყოფელი საქართველო სახელმწიფო და სამთავროებო დაქვეყნდა. და ამით განხეთქილება მიხდა საქართველოს პოლიტიკურ მდგომარეობას მართლაც, რომლის დროს მეფე ერეკლე და მისი მემკვიდრეები დაადგინეს "მეორე მფარველის" მინახვის პოლიტიკური კურსი, ხოლო ამგვარი პოლიტიკის მიზნად აღმდგენი გამომხატველია ამით მეფე ერეკლეს მხარეების ხელმძღვანელები, რომლებსაც არგუმენტაციას ნიკოლოზ ბარათაშვილი "მედი ქართლისაში" ახე აღწერს: "ახლა კი დროა, ხელმძღვანელები, რომა მშვიდობა ნახის საქართველოში", ამბობს ერეკლე, რამდენად ხელმძღვანელები უნებნებ: "ჯერ სამთავროს და კვანთარ-კობა, რომ განვიხილოთ თავისუფლება?" ხოლო მისი მეუღლის - სოფიის - პირით კი ბარათაშვილი ამბობს: "...ერეკლე რას არგებს კაცსა ღიღებამ, თუ მოაკლდება თავისუფლება?"

V.

მართალია, ღიღი ერეკლე მეფეებს არ შეეძლო (თუ ვერ შეეძლო?) განუყოფილა რუსეთის იმპერიალიზმური პოლიტიკის მუხანათური ფუნქცია. როცა ოსტენციად 1783 წლის ვრჯეყაცი ცალმხრივად დაარღვია და 1801 წელს - ჯერ - ქართლ-კახეთი, ხოლო შემდეგ მოვიდა საქართველო რუსეთის იმპერიის პოლიტიკისად აქცია, მაგრამ იხიარული ფაქტი რჩება ფაქტად, რომ ერეკლე მეორემ უარი თქვა საქართველოს სახელმწიფოს ხ რ უ ლ დამოუკიდებლობაზე და სუვერენიტეტზე, როცა მან ხელი მოაწერა 1783 წლის ვრჯეყაცს; და ამით - ჩას უფრო ანხეობითა - საქართველოს, ქართველი ერის სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტეტის აღდგენისად აქცია "მეორე მფარველის" მინახვა და ჩვენი სახელმწიფოებრივი მეტონის მახზე ორიგენაცია. ამის ძველგადა, როგორც სახელმწიფო, ვაქრა ანა მარცხი ხელმძღვანელები ახმარებდნენ, არამედ, 1918 წლის 26 მაისამდე, საქართველო უკვე აღარ ახეობდა რეალურ დამოუკიდებლობის ურთულეობს; და ქართველი ერის ახმოდღაცის რეალური მუხანათებლობის მახმასაც ქმნიდა რუსი ღიღმარბელები-მოვიხიხეები მოვილი მუხანათებლობის საუკუნის დი-ხნებზე.

VI.

ქართველი ერის ვაუთარებელი აჯანყებულები და ამბობებთა ძველგადა, "პირველ დახეობა" მამამთავარმა - ღიღამ ილიამ - ღიღიში "ჩვენი თავი ჩვენადღვი გვი-ყუნებ", უკვე მოაჩინა ქართველ ერს, რომ "...ერეკლე რას არგებს კაცსა ღიღებამ, თუ მოაკლდება თავისუფლება?" "მეორედახეობამ" და განმარტობით "მე-სამედახეობამ" განათოარებს ღიღი ილიას აღნიშნული აზრი და მას სულიერად განმტობილება მისხეხ, ჩას "მეხამე დახის" ხამრქმელი პოლიტიკაში ახეა ჩამოყა-ღიღებელი: "ნიუთიერი კუთიღიღებამ, როგორც ღიღამ-ბონი აჯანთიხის ცხორებინა; თავისუფლება მოვილი ერისა და მოთოველი აჯანთიხისა" (1895 წელი). ამით კი "მეხამედახი", - ღიღი ნიუ ერდანიხის მუთარბობით, საქართველოს ანა მარცხი სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტეტის იხე-მოაკლდების გმხ დაადგა, არამედ, მას მუვიით, თანამედროვე ცივილიზაციის უღიღეხი მინამთავარი - ერისა და პირველების თავისუფლება - ხ მ ს ი ა ლ უ რ ჩ ი კ მ ი მ ი კ რ ა დ ი ხ ც ხ ე ბ ი თ მ ე ვ ა ლ ა, და ამით საქართველოს სახელ-მწიფოებრიობა თანამედროვე პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული, სულიერად განვითარების ღიღეხ მუფარდა, ჩას ჩამოქვეყნდა განხორციელებების გმხ დაადგა, როცა 1918 წლის 26 მაისს, 117 წლის უფრო მაგონობის მემდეგ, იხეუ დადგა საქართველოს დამოუკიდებლობა და სუვერენიტეტობა.

VII.

მაგრამ ამ ღიღი ერეკლემ გამარჯვების დროსაც, ე.ი. 1918-1921 წლებში, საქართველოს დამოუკიდებლობის, "ვაჭარა ოქროს ხანის" დროსაც, საქართველოში, ქართველ ხალხში მინიღი გამჩინდნენ საქართველოს დამოუკიდებლობისა და სუვე-

რწმუნის" აღყრნაფიცვის" მიმდევრები, ე.ი. "ძლიერი მფარველის" მძებნელები, და
 ეს ფუნქცია, ამ-ჯერად, გადაიბარეს ქართველმა ბოლშევიკებმა, რომ-
 ლებმავე ვერ დაიბახუხ, ან არ ხერხდა დაუნახათ ღლი, ღლი მინაპირთან "26-ნი
 დამახინა": 1918 წელს 26 მაისს მ ა ი ს მ ე ვ ე ვ ა ლ ი,
 თოქმის ხუთი საუკუნის მემკვლე, იხვე აღხდგა საქართველის ერთიანი და გა-
 ნუყოფელი სახელმწიფო მის თოქმის მთელს ისტორიულ გეოგოგრაფიულ, რომლის დროს
 საქართველის სახელმწიფოებრივი მმართველობის მინარქიული სხვაგვარადა მისუდა
 რუსებზედ უფრო სიხვედში. საქართველის სახალხო მუქარებშია მისდა საზოგადო-
 ებრივი საქართველისა და კერძო საქართველის მუქარაპირებმა-როგორც იხვესტრირაში,
 იხე სოფლის მუქარებშია, რომლის დროს ს ი ნ ი ა ლ ე რ ი სამადრო მუქარ-
 თვების, ე.ი. მთხოვნიშვამ-მწიფრების "მოყოლი" მოქმედებში დაჩინა. საქარ-
 თვების 1918 წლის 26 მაისის "დამოუკიდებლობის აქტის" საფუძველზე, მუქამა-
 ვებზე და მიღებულ იქნა საქართველის ლემოკრატიული რესპუბლიკის კონსტიტუ-
 ცია, რომელიც საწინამდე ლემოკრატიულ კონსტიტუციად შეიძლება ჩათვალოს ღდე-
 ხან, საქართველის დამოუკიდებლობის გამოსხადების საძილდა-მთავრ წუხისთავზე-
 ღან.

VIII.

საქართველის ლემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივი წესებრივება კი
 აგებულ იქნა უფლებრივი სახელმწიფოს სამ ხაყრდენ ხვედზე, რომლის დროს აღ-
 მინიხიარაქცია (მოთვრება), კანონმდებლობა (პარლამენტი-დამფუძნებელი კრება) და
 მართლმსაჯულება (სასამართლო) სახელმწიფო ძალაუფლებების განმისხადველნი და ცხო-
 ვრებშია ვამყარებელნი იყო, რომლის დროს თავისუფალი პრესა, ინფორმაციის
 საშუალებანი სახელმწიფო ძალაუფლების "მეოხე ხეცის" ფუძეკიხს ხარულვებდა,
 რის მუქეველ სახელმწიფო ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების მუხანდებლობა
 თოქმის სრულიად გამომიძელი იყო. და, სხვა მრავალთა შორის, თან თუ ავღნი-
 მნავო იმ ფუქსაყ, რომ საქართველის ისტორიაში პირველად ჩავარდა საქართვე-
 ლიში ჭემმარტივი ლემოკრატიული, თავის-უფალი აჩრქენები, რომელმის მინარქი-
 ლმა მიიღო თორმეცმა პოლიტიკურმა პარტიამ და დაჯგუფებამ, რომელთაცან ოთხი
 პარტიის- საქართველის სოციალდემოკრატიული პარტიის, ერთვნი ლემოკრატიული
 პარტიის, სოციალ-რევილუციური პარტიისა და სოციალისტ-რევილუციონუკო პარტი-
 ის ლემუფაგვნი ქართველმა ხალხმა წარტადენა საქართველის დამფუძნებელი კრე-
 ბაში, - მაშინ თათვი ღებდა, რომ 26 მაისი, 1918 წლისა, არის გარდაცვის
 თარიღი საქართველის ისტორიაში ხაყრთოდ, როცა საქართველიში - პირველად ჩვე-
 ნი ურის ისტორიაში - დამყარდა ერთიანი და განუყოფელი საქართველის სახელმწი-
 ფოებრივი სიხვედმა, რომელიც უყრდნობიდა საქართველის ყოველი მოქალაქის ხვე-
 რენული უფლებებს ე.ი. 1918 წლის 26 მაისს ჩვენი ლემოკრატიული სახელმწიფო
 ირგანობის ხვერენი გახდა ქართველი ხალხი, ქართველი ურის. და აღვიო წარმ-
 ხადენითა თუ რა ღლი ისტორიული გრაველია გახდა საქართველიში, ქართველი ხალ-
 ხისათვის ჩვენი ერთვნილი ამგვარი თავის-უფლების მოყავება მომხდური, უცხო
 ძალის მიერ, რამიც იხვე გამომყლანვდა ქართველი ურის განსაძღვრული წრის
 ე.წ-ლი "ძლიერი მფარველისაყენ" მისწრავების დამღვეველი საგარეო პოლიტიკა.

IX.

1921 წლის თებერვალ-მარტში, ამვეარდ, ქართველმა ბოლშევიკებმა ჩრდილი და-
 ყენის ერკვალბრინილელი "ძლიერი მფარველის" მძებნელები, როცა ერთიანი და გა-
 ნუყოფელ საქართველის დამოუკიდებელ და ხვერენული სახელმწიფოს, თოქმის მი-
 მთელ ისტორიულ გეოგოგრაფიულ დამყარებულს, ხანჯალი ჩაჩაყვი მუქრში და, ამ-
 ჯერად, წითელი რუსეთის წითელ არმიას მემოუღვეენ საქართველიში, რახან მოყვა
 ხაძიოთა რუსეთ-საქართველის 1921 წლის თებერვალ-მარტის იღი, რომელმიც ახალ-
 გამრდა ქართველმა არმიამ და სახალხო გვარლიამ მუქრად მუქევაკის მომხდურ
 მუქრს და არაყრთი მწარე მარცხი აგემუს, განხაყოტრბითი თბილისის მიხადეო-
 მებზე ფაბახმელახთან, მავრამ რა მუქელი გაეკოტრბითა მავრამ საქართველის
 რუსეთის აურავხელი ჯარისკაციო მემოუღვეენის წინააღმდეგე!... ახე გამაძღვრდა
 საქართველიში ბოლშევიკში, რომელმაც ყვიით გათვლა საქართველის სახელმწი-
 ფოებრივი ხვერენული უფლებები, რის მუქეველ საქართველი გაქრა საყოთამირისი
 ახპარტიღლიან და რუსეთის, ამ-ჯერად, ხაძიოთა კავშირად წილბებელი სახელმწიფოს
 პრვიცილით აქილია.

X.

საკვირველია მხოლოდ "ძლიერი მფარველი" მძებნელების - კოქეო პირდაპირ -
 მ ი ნ ე რ ი ვსიქოლტიკა: ქართველთა ეს ურთი ჯგუფი, როგორც ხრანს, იხვე
 მიერლითა უცხო სახელმწიფოთა მავითობას საქართველიში, რაცემენ ეხენი არამუქი,
 მინგოლელი, თურქები თუ სპარსელები - რომ ღღესას, აფმირა, ელქარბილის თუ
 ვანერქილის ემქამი მთა-საურთიერების აღერითობითი ამტორინობი. რა... მ... მ...

თველი და მოცილობა და საუბრობა ვეი წამოაღვესიან "მთელი მგაგუ-
ლის", ე.ი. "ძლიერი მავანი-სახელის", ან ვეი ღუგაძე, "მთელი მთის-მედი-
კალი" გარეშე, მიხედვით იმისა, რომ მსოფლიოში უკვე აპოლო, ახალი
საქართველოსთვის პანა და სახელმწიფოში არსებობენ ერთდროს "ძლიერი მგა-
გალი" სახელმწიფოს გარეშე, ვინაიდან, უკვე მოსამის მსახური საუბრეზე,
კარგობებში უნდა ირადიბოლოს ქართო ქაღალცის "თანაშრომის... დიდი
და პანა ხალხისა", ბოლო 1978 წელს, ჰელსინკი, ხელმოწერილ იქნა "ევრო-
პაში შემოღებისა და თანამშრომლობის თაობაზე დახვედრი აქტი", მკუთხუნი
ხელმოწერილი, რომელი, ხედაო მონის, ნათქვამია: "უკვე ხაფხ მუღამ აქვე
უფლება ხელი თავიხვედრის პირადში განსაზღვროს... თანდა და საკარ-
პოლიტიკური თვითი არადას ჩაუკვედა". ზღმუკუნი "ძლიერი მგაგულის"
მეგობრობაში კი ყველა საზღვარს გადააჩნდა, როცა 1921 წელს, საქართველოში
ბოლშევიკური თქვაყუნი და მყარებისა, ესეი და მყარობებს წინ უხეობდენ
საქართველის ქროლოგის "არეშეში", რომლის მეღვალ საქართველო დაკარ-
გა თავისი ქროლოგის (და მსახურის) თქმის ერთ-მეობრო.

XI.

ამის ქვეშე უკვე კარდა სამოღა-მკლი ქულიაი და - მიხედვით ბოლშე-
ვიკური თქვაყუნი, რამდე დიდი, დიდი ელიკარი ღანთი მიყენა ქართველ
ხალხს კანხაერული 1936-1937 წლებში თუ მეორე მსოფლიო ომის დროს, რომელ-
შიც ქვენა საქარა არაა სანახო-თახებ მეტი ჩარიკის დავარა, - საქართვე-
ლის ზღეს უკვე პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, კულტურულ, სოციალური მონაცემები გაჩ-
ნია იყის დამოკიდებული და ხეუკრეული სახელმწიფო, ვახდეს საერთაშორისო
სამართლის ხეობიკე. მაგრამ მოხუკი, ამ-ქუჩაზე, მიხედი კრძაროვის პირი
გვეუბნება; "სამართლად ვაშობი, რომ ურეხილი საკითხი უკენი კარ-
ჭრილი!" და, მიხედვით იმისა, რომ თუი მიხედი კრძაროვის მოხეწით
ღეს საქითა კავშირში თითქმის "საქართველო", "ქარაქმისა" და "უქმობისა-
შიც" მუგონის, - ქართველი კომუნისტები, თუი საქართველოს კომპარტის უკვა
პირველი მეივნის ხეობიკე მავთილის ჩათვლით, უნის ამოღებას უკ მღვდენ
საქართველოს სახელმწიფობრივი უფლებების ზესახებ, თემდა რომდე ქართველს,
თითორდა "კვა-ამხედა" გარდა, არ ხერს, რომ "ქვენი თავი ჩვენადე გე-
ყუნეს?!"

XII.

ნთუ ზღესა, როცა კრძაროვისეული "ქარაქმისა", "საქართველო" და "ქმობისა-
შიც" მუგონისა, ხანა კავა, მეუბლებული თუი სამქითა საქართველოში ოგონი-
ლურად შემოქრას საქართველოს სახელმწიფობრივი ხეობის საკითხი, მით უმ-
ჯეს, რომ - სამქითა კავშირისა და სამქობ საქართველოს კრძაროვისეული კი -
საქართველოს "სუკრულა" რუხმეგონის ურეღებს და სამქითა კავშირად ვამო-
ყობს ურეღებას კი ანოქმებს?.. ვითომ ამ მეუბნევაშიც მავთონის ქართველი
ხალხის ის მეორე ნაწილი, რომელსაც საქართველოს სახელმწიფოს არსებობა "ძლი-
ერ მფარველს" გარეშე კერ წარმოუგენია და ახეი "ძლიერ მფარველს" მხოლოდ
რუხოს თუი?..

XIII.

აღნიშნავთ რა საქართველოს დამოკიდებლობისა და უვეერების აღგენის
სამოღა-მართო უნისაიხს, ჩვენ კარდა უუხმის "ოქ", სამქითა საქართველოში
"ძლიერ მფარველს" მეგობრების - ნეხილი თუ უნეხილი - მოქმედება, როცა
იძულებული არის ახერხიშია-უკრძაროვის კანონმდებლებს კი მიიუბნენ,
რომ თქვენ - "საქართველოსთვის მზე ჩრდილოეთიდან ამოიხს!" მაგრამ ვანყვი-
რებს აქ, პოლიტიკურ ველიკობში მოციკრო "ძლიერ-მფარველს" მეგობრის არგუ-
მეგობრის: სამქითა საქართველოს სახელმწიფობრივი უ უ უ უ უ უ უ უ უ უ უ უ
მართლებას" ითი ვამიხს, რომ თუ რუხები არა, მამის თუქმები დავიკარგებ-
ნო?!.. და აქ მავნეღვა ერთი ქართველი პოლიტიკური მიღვანის (კ.ე.) ჩამაგვი-
რებელი ამრი: ჩვენ - თქვენ მან - დამყარობდებოთ არ გვექნა იღბალი; იხელი-
ხეღობის ან ვრანებების კოლინა რომ ვუფილავით, ზღეს არა ხანა დამოკიდ-
ებელი სახელმწიფო ვიქმობლო, არამდე ეკრომუღ კარგურას უფრო ვინარებო-
ლო?!.. რა თქვენ უნდა, ამგვარი მეხეღვება - თუ ერს, სახელმწიფოს ხერს
შინარჩუნის თავისი მეობა - ყაღბა, მიუღებელი, ვინაიდან ერთი, სახელმწიფო
მამის აღგება დაღვების გზას, როცა "კარგ" დამყარობებს ამოიხსნებს "ღელ"
დამყარობებს: არ არსებობს და არასიღეს არს არსებობდა "კარგი" დამყარობე-
ლი; და თუ ჩვენ მონის, აქ, ვემორადიბოდა მითმოქმდა თითორდა ამგვარი
ამრის (თუ თამრის) ვამოიარებები, ღრთა მეივნის, რომ მინა იმ ღრხსა მ-

ნაა, როცა მას არ ეხმობ, რომ ის მიწაა(ვ.ლიბერი); და ნეტე ქართველი, რომელი პოლიტიკური მრწამსის არ უნდა იყოს და ხადას არ უნდა სხივობდეს ის, არ იყვინ, რომ "...ესრეთ რას არკებნ კახხას ღიღმა, თუ მოკლდება თავი-სიღებმა?.."

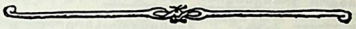
XIV.

ითორიოლა ქართველ "პოიერი მჭარველის" მემბნულებს კი მრევერდებო, რომ ჩამდენად აღრე დარმუნებშიან იმამი, რომ საქართველოს "ძლიერი მჭარველია" არა რომელიმე უსი ხახუღმწიგი და ური, არამე მზილიდამზილი ქართველი ური, შიი უკეთესია პირადი მათოყის და ამიი საქართველისათვის. არ უნდა დავივირყო, რომ - თუ აღნიმმეულ აღუკრიიელ კამიოქმას ვადაკაეტებო - საქართველის მჭე მზილიდამზილი საქართველოში ამიღის; და ამ მჭემ - 1918 წლის 26 მაიხხ - ისევე ვაახხივიხნა საქართველო, როცა საქართველო ვახდა დამიკილებელი და სუევერენული ხახუღმწიგი, რომის ხამილდა-მეათე წლის თავს დღეს ავღნიმნაყო.

XV.

"26 მაიხხის" აუჭრნაყოლა არ არხემიბს, თუ აუჭრნაყოლა არ მიკირნეტე უსი ბავიხიბას საქართველოსა და ქართველ ურბე, რაც მ ი ნ ი მ ა ა ძიხედავაი იმისა "კარგია" თუ "უღი" მიწათმეობელი. ამღედავ, დავიჩამშიი 26 მაიხხის ურკენელი ხამვერკვანი ზრმიბს ქვემ და ურბად მეუხმანიი ხიყვიი და ხაქმიი: ღიღმა 26 მაიხხს, საქართველის დამიკილებლობისა და სუევერენიბის დღეს!.. ღიღმა საქართველის!.. ღიღმა ქართველ ურს!..

კარგი იმასარიმე
პარიში, 1928 წლის 26 მაიხხ

საქართველოს გამათავისუფლების აქტი:

1) მჭარველ საუკუნეთა განმავლობაში საქართველო არსებობდა, როგორც დამოუკიდებელი და თავისუფალი სახელმწიფო.

შეთუამეტე საუკუნის დასასრულს უკელ მზიი მტრისაგან შევიწროებულ საქართველო თვისი ნებით შეუერთდა რუსეთს იმ პირობით, რომ რუსეთი ვალდებული იყო საქართველო ვარემე მტრისგან დაეცვა.

რუსეთის დიდი რევოლუციის მსვლელობამ რუსეთში ისეთი შინაგანი წუობილება შექმნა, რომ შიელი სომარის ფონტი სრულიად დამალა და რუსის ჯარმა დასტოვა ამიერკავკასია.

დარჩენრა თვისი ძალისინს ამბად, საქართველომ და მასთან ერთად ამიერკავკასიამ თით რღეს თავის საუკეთარი საქმეების ვაძლოა და პატარონბა და შესდარი იმგანობეკ შექმნეს; მაგრამ ვარემე ძალია ზედგაუწიით ამიერკავკასიის ყთია შემაერთებელი კავშირი დარღვა და შიი ამიერკავკასიის პოლიტიკური მზიანობაქ დამალა.

ქართველი ურის დღეადნული მდგომარეობა აუკილებლად მოითხოვს, რომ საქათლომ საუკეთარი სახელმწიფოებარეი ორგანიზაციი შექმნას, მისი საშუალებით ვარემე ძალს ზეად დაუპობისგან თავი ვადიოხიოს და დამოუკიდებელი განუთარბების მტკიცე საუკუნელი აგოს.

ამისდა თანახმად საქართველოს ეროვნული საბჭო, 1917 წლის ნოემბრის 22-ს აძლებულია საქართველოს ეროვნული უბილობის ზეი დღეს აქხადღეს:

- 1) ამიერიდან საქართველოს ხალხი სუენებულ მუხუკ ბათა ზავარებელია და საქართველო სრულუბუნებანი და პოუკიდებელი სახელმწიფოა.
- 2) დამოუკიდებელი საქართველოს პოლიტიკური ურბე დემოკრატიული რესპუბლიკა აიხს.
- 3) საერთაშორისო ომანობაში საქათელი პრემიი ნეიტრალი სახელმწიფოა.
- 4 საქათელი დემოკრატიული რესპუბლიკის სუის საერთაშორისო ურთიერთობის კველა წეუკთან კეთილმზიანლუი ვანუბობილება დამაყოოს, ვანსაერთობითი მისნლუეუ სახელმწიფოებთან და ურბთან.
- 5) საქათელის დემოკრატიული რესპუბლიკა თავის სახლებში თანასწორად უბრუნელებიყოს კველა მქალა.

თს სასაქონლო და პოლიტიკურ უფლებებს განსაზღვრავს
17-ოვნებისა, საბ. მწიკებისა, სოციალ. მდგომარეობისა და
სქესისა.

6) საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის განთავს-
რების თაგ. სულაღ ასახაუეს გაუხსნის მის ტერიტორიაზე მო-
სახლე უფლო. რის.

7) დამუშავებული კრების შედეგად შეიღო საქართველოს
მასოგი-ვანეუბის საჭეს უსდგენა ეროვნული საბჭო, რომე-
ლოდ შექმნილი იქნება ეროვნული ურტორე.ობათა წ.ამ-
მდგენლებით, და დროებითი მთავრობა. რომლოდ მასუბის-
შეგენლია საბჭოს წინაშე.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის
მთავრობა

I.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პირველი მთავრობა შედგენილ
იქნა პარლამენტში წარმოდგენილ პარტიათა კოალიციის ნიდაგაშე:
მთავრობის თავდომარე და მინგან ხაქმეთა მინისფრი გახდა ნოე
რამიშვილი (ხოგიად-დემოკრატი).

ხაგარე ხაქმეთა მინისფრი აკაკი ჩხენკელი (ხოგიად-დემოკრატი).
მინდამოქმედებისა და შრომის მინისფრი ნოე ხომერიკი (ხ.დ.).
ფინანსთა მინისფრი კინხვანგინე კანდელაკი (ხოგიად-დემოკრატი).
იუხციობის მინისფრი შალვა მუხომბილი (ხოგიადისფ-ვედრადისფი).
განათლების მინისფრი გიორგი დახნიშვილი (ხოგიადისფ-ვედრადისფი).
გაშათ მინისფრი ივანე ღორჭიფანიძე (ხოგიადისფ-ვედრადისფი).
ვაჭრობა-მრეწველობის მინისფრი გიორგი ყურული (ეროვნულ დემოკრატი).

II.

"საქმეთა მხედლებში - წერხ სოე უორღანია - ცამორჩევა ირი იარქომბა:
ეროი, მთავრობის ხედმდევანული მისხაღმია არა თაკიხთავაღ, როგორღ ამნაირო,
არამედ იმდენათ, რამდენათ იხ მორადუროთ ვა პოლიტიკურათ ვამხაუტრემული
პირივნებმა. მთავრობის კანდიდატი მქვაკომიტეულია არა თეოი თამამდემობანთან,
არამედ პირივნებანთან. ნოე უორღანიათ მამხანებან ვაკემორჩიღები, სხედებისხ
კი არა - აი ამ ფხიხოლოტიის ამომახიღი. ასეთი ახროგენა, ასეთი ფხიხოკა
მირხ უხორღა ნაციონალური მთავრობის არხებობან, მთელ ნაციონალურ საქმეს.
კანთიორათ შედგენილი მთავრობა ურის მთავრობაა - ეს ახვა ყოველგან, ასე
უნდა იყოს ყოველგან. ჩვენში კი ეს დიდი ხაქმე ვაუვაკომიტე პირივნებან."

III.

ამის გამი, 1918 წლის 24 ივნისხ ნოე რამიშვილი მთავრობის
თავდომარის ადგილზე შეგვადა ნოე უორღანია, რახანგ მოყვა მთავრი-
ბაში შოგორთი ვედიღებში. საქართველოს ხაგარე ხაქმეთა მინისფროდ
არჩულ იქნა ეგვენი გუგუქორი, ხიდი დამფუძნებელი კრების მრწვევის
შემდეგ (მარტი, 1919 წელი), საქართველოს კოალიტიური მთავრობა შეგვა-
და მთავრობამ, რომდემიგ შედიღდენ მხიდილ ხოგიად-დემოკრატიები.

IV.

"ამიგომ მე წერახ გომი ვერ მოვიმჩე ეს თამამდემობა. დამფუძნებელი კრების
მრწველი კიქრობილ დახრულდებოდა ჩემი მისხია და არს ვამორებელი მის გაკრძე-
ღებან. სქობა დიდი ღაპარაკი და კამათი მახუხისმვეტელ ამხანავემთან. უხენი
ეროხმად მარქმენებდენ, რომ ჩემი ვადადგობა დანგრეხვხ სახელმწიფოს, ხამა-
გიური ავტორიტეტიანი და მისხაღები არავინაა და იხეუ იმწყვეტენ დამმული ხა-
ხედმეოე ანროკებთან მთერევეელი ძაღები. ადმანსუდებელი კომიტეეები კვდავ
შეიღდებიანი ვაიბრემომ თავისი ძველი ფუნქციები ვა ხსავადახხვა. გაკწიე
მხეკიშვილი, დაკომანსიღი." ("ჩემი წახული").

თუ რა მნიშვნელობა აქონდა ნოე რამიშვილის შეგვებას ნოე ყორღა-
ნაის მიერ შოავერიძის თავჯდომარის პისტოტე, ამის შესახებ მერამ ავალი-
შვილი თავის წიგნში "დამოუკიდებელი საქართველო", რომელიც დაიბეჭდა
პარიზში 1924 წელს, ხევათა შორის, წერს:

"1918 წლის ივნისის ბოლოს, საქართველოს შთავრობას ხათავეში ჩაუღდა
ნოე ყორღანია, და ამით მიღწეულ იქნა განხაზღვრული კორღინანგია
ხათავერობი მანქანისა და ხევადახხვა პარტული და რევოლუციური
არგანიზაციებისა, რომელთა ხელმძღვანელთა იხ ითვლებოდა. არაღილი
მასშტაბით, საქართველოს პარიზებში, თავიდან იქნა ახილებული გარეგნა
'შთავრობისა' და 'ხაბჭისა', რაც ახე ხაბელისწერი გახდა რუხეთისათვის
1917 წელს".

ქარლი იოსაბრძე
პარიზი, 1920 წლის 26 თხიხი

საქართველოს ხაერთამოხიხთ ცნობის ხაკობი

I.

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოხხაღებისათხავე, 1918 წლის 26 თხიხს,
წამოიჭრა საქართველოს ხაგარე პოლიტიკური ირიენჭავიის ხაკობი,
ვინაიღან საქართველოს ყრღიციული ხაგარე პოლიტიკური ხაზის განვრმობა, ე. ი.
რუხეთ-ხპარხეთ-თურქეთისხაგან დამოუკიდებელი ხაგარე პოლიტიკის წარმ-
ება, მეფის რუხეთის ირიენჭავიის აღუბის შემდეგ 1783 წელს, შეუძლ-
ბელი ჩანდა. ამიციმ საქართველოს შთავრობამ მოხანშეწონიღად ჩათვდა
ირიენჭავიის აღუბა კაიშერის გერმანიაზე იმ რწმენით, რომ გერმანიისა
და საქართველის გეოპოლიტიკური მინაგეშეში ხევაჩაულის არ ხელია იმას,
რომ გერმანია რუხეთის გზას დადგებოდა, ე. ი. საქართველის ანექსიას
მოახლებდა, რაგორც ეს მოიშქმედა მეფის რუხეთმა 1801-ღ წელს.

II.

შთავრამ გერმანია ჯერ მოიხიღდა ხაბჭითა რუხეთის რახმობას, რომ
ეგნით საქართველოს დამოუკიდებლობა, რაც ხრულიად მიუღებელი იყო ხა-
ქართველისათვის. საქართველოს ხაგარე ხაქშეთა მინისყრი საქარეუ-
ლის ნოე რამიშვილის შთავრობის დრის - აკაკი ჩხენკელი - ბერღინში
უშვიციებდა გერმანიის შთავრობას, რომ რუხეთის ყოფიღ იმპერიამი
საქართველოს გააჩნდა განხაკუთრებელი ხეაფუხი 1783-ი წლის რუხეთ-
საქართველის ე. წ-ღი წრატეაგის ხაფუშეღებ; რომ საქართველოს ხა-
ხელმწიფობრვი დამოუკიდებლობა არახიღეს არ ყოფიღა ვრმალურად
გაუქმებული და ამიციმ გერმანიას შეუძლია საქართველის გნობა ხაბ-
ჭითა რუხეთის შთავრობის თანხმობის გარეშე.

III.

იმისათვის, რომ გარღაღახული ყოფიღიყო გერმანიის შთავრობის
შეფიქრანება ამ ხაკობში, რუხეთ-საქართველის ურთიერთობის შესწავ-
ღა დაუვაღა გნობიღ გერმანულ ხაერთამოხიხთ ხაშარღის მეღნიერს,
ბერღინის უნივერსიციეის პრიფესორს გრანფ ვინღ ვიხტ, რომელიც გამიღღ-
შეიშუშავა ექსპერტობა (Prof. Dr. Franz von Liszt, Die voelkerrechtliche Stel-
lung der Republik Georgien. Ein Gutachten. Berlin, 1918), რომელიც გამიღღ-
ნარეიღდა არა 1783 წლის ხელშეკრულებიღან ან 1801 წლის საქართველის

ანექსიიდან, არამედ საქართველოს მდგომარეობიდან 1918 წელს; და მივიღო დახვეწამდე, რომ არავითარი იურიდიული უბიძო არ არსებობს, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობა არ იქნეს გნობილი გერმანიის მთავრობის მიერ. აი პრიფხორ ვრანგ ვონ ლიხტის დახაბუთება:

1. საქართველი უკვე ახლა (1918 წლის აგვისტოს) არის თვითმყოფელი და ხრულიად დამოუკიდებელი და ამით ხვევრენული ხახელმწიფი და, როგორც ახეთს, გვარნია ხაერნამირნიხი-უფდემრივი მიმბივნიმა იგნის ხხვა ხახელმწიფივმა.
2. საქართველის რეხუბლივა უკვე გნობილია, როგორც დე ფაქტო არხებუ-ლი წერი ხახელმწიფიოთა ერთობისა, - გერმანიის იმპერიისა და მისი მრვავენირეობისადმი...
3. გორმალერი გნობის წინადმდეგ არ არხებობს იურიდიული შეხალავე-მული ხამული. ეს არ იქნებოდა "არამეგობრული მოქმედება" რუხეთის მიმარი, რომელმაც დია და ხაშეიმოდ გამიაცხალა ხაღხთა თვითგამორ-კვეის თავიხუფდემის უფდება, "ხრული გამიყოფისა და დამოუკიდებელი ხახელმწიფის შექმნის ჩათვლით".

IV.

გერმანია-რუხეთის ბრეხე-ლიფოვხის დამაყვბით ხელმეკრულებამი კი, რომელიც ხელმოწერილ იქნა ბერლინში 1918 წლის 27 აგვისტოს, მე-13 მუხლი ნათქვამია:

"რუხეთი აცხადებს თავის თანხმობას იმაზე, რომ გერმანიამ იგნის საქართველი დამოუკიდებელ ხახელმწიფივბრივ ირგანიშნად".
 (Deutsch-Russischer Ergaenzungsvertrag vom 27. August 1918, Art. 13;
 "Russland erklart seine Zustimmung, dass Deutschland Georgien als selbststaendiges Staatsgebilde anerkennt.")

V.

საქართველის იურიდიული გნობა მეჭად გაჭიანურდა, და ეს მე-ხამდეელი გახდა პირველი მხიფილი იმის დამთავრებონისა და კაი-შერის გერმანიის მთავრობის რეხუბლიკური მთავრობით მეფვლის შემდეგ; გერმანიამ იურიდიულად საქართველოს დამოუკიდებლობა იგნი 1920 წლის 24-ს ხექვემბერის, საქართველოს დამოუკიდებლობის დე ფაქტო გნობის რ-წელიწადზე მეტი ხანის განვლის შემდეგ; საქართველის დამოუკიდებლობა დე ფაქტო გერმანიამ იგნი ჯერ კიდეც 1918-ი წლის 10-თ იენისხ, ე. ი. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამიგხალეობის და-ხლივბით რი-კვირის შემდეგ.

VI.

დამილის იხივ უნდა აღინიშნის, რომ 1918 წელს, საქართველის დ-მიკრატული რეხუბლიკის დელეგაციას ბერლინში ხელმძღვანელიდა ხაქართველის ხავარუი ხაქმეთა მინისფრი ნოე რამიშვილის მთავრობამი - აკაკი ჩხენკელი, ხილი დელეგაციამი შელიოდენ იხეთი ქართველი გამი-რენილი პილიფიკური და ხამიგალი მოღვაწეები, როგორიც იყვნენ ნიკო ნიკოლაძე და შურამ ავალიშვილი.

ქარლი იმასარიძე
 დეკელი, 1988 წლის 26 მაისი

I.

1920-ი წლის 7-ი მაისის რუხეა-საქართველოს ხაზავი ხელშეკრულებით, ხაბჭოთა რუხეითა ღუ ვაქცო და ღუ იურე, ე. ი. ვაქციურად და იურილიუდაც გნი საქართველოს დამოუკიდებლობა და ხუვერენობა, და ამოი საქართველი, როგორც ხახელმწიფო, მეფის რუხეთის 117-ი წლის ჰაგონობის შემდეგ, იხუე გახდა ხაერთამირისი ხამარლობის ხუმიექცი, ე. ი. გამილიდა ხაერთამირისი არენაზე როგორც დამოუკიდებელი და ხუვერენული ხახელმწიფო.

"რუხეთი ურფურეთი გნიბს საქართველოს ხახელმწიფოს დამოუკიდებლობა და ხუვერენიუეცხ და ნემაყოფილობი უარს ამბობს ყუედა ხუვერენულ უფუბაზე, რომელმეც უკუთენიდა რუხეთს საქართველოს ხაღისხა და გუარეგონის მიმართ."

(საბჭოთა რუხეთ-საქართველის 1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულების I მუხლი.)

"Россия безоговорочно признает независимость и самостоятельность Грузинского государства и отказывается добровольно от всяких суверенных прав, кои принадлежали России в отношении к грузинскому народу и землям".

(Статья I.)

II.

გერმანია-რუხეთის (რხხერ) 1918 წლის 27 აგვისოსის ბრუხე-ლიგოეცხის ხელშეკრულების დამაეების მე-13 მუხლი ამქუილია:

"რუხეთი აეხაღეხს იანხმობას, რომ გერმანიამ იღენს საქართველოს ხახელმწიფოს დამოუკიდებლობა."

In deutsch-russischen (REFSK) Ergaenzungsvertrag von Brest-Litowak vom 27. August 1918, Art. 13 heisset es:

"Russland erkluert seine Zustimmung, dass Deutschland Georgien als Selbststaendiges Staatsgebilde anerkennt."

III.

"ხაერანგეთი, დიდი ბრიტანეთი, იტალია, იაპონია და ბელგია, გაე-როთანეზენი უმაღეცხ ხაბჭოში, გნიბენ ღუ იურე საქართველოს დამოუკიდებლობას".

(ნოუა უმაღეცხი ხაბჭოს პრეზიდენის - არისტოე ირიანისი, 27 იანუარი, 1921 წელი.)

"La France, la Grande-Bretagne, l'Italie, le Japon et la Belgique, réunis en Conseil Suprême, ont reconnu de jure l'indépendance de la Géorgie."

(note d'Aristide Briand, Président du Conseil suprême, du 27 janvier 1921.)

IV.

ამგვარად, საქართველოს ხახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა და ხუვერენობა, მოკლე დროის განმავლობაში, იგნი შემდეგმა ხახელმწიფოებმა:

ხახელმწიფო:	ღუ ვაქცი:	ღუ იურე:
=====	=====	=====
იურქეთი.....	1918 წ.	3 იუნისი 1918 წ.
არგენცინა.....	13 ხექე. 1919 წ.
ხაერანგეთი.....	11 იანუარი, 1920, 27 იან, 1921 წ.	
დიდი ბრიტანეთი.....	11 იან. 1920 წ. ...	27 იანვ. 1921 წ.
იტალია.....	11 იანვ. 1920 წ.	27 იანვ. 1921 წ.
იაპონია.....	27 იანვ. 1921 წ.

ბუღალტერი.....	27 აგვ. 1920 წ.	27 იანვ. 1921 წ.
ბერძენი.....	10 ივნისი 1918 წ.	24 ხეკვ. 1920 წ.
პოლიტელი.....	28 იანვ. 1921 წ.	
რუმინელი.....	18 თებ. 1921 წ.	
ჩუხიბილაძე.....	9 აპრ. 1920 წ.	
ავხერია.....	18 ივნისი 1918 წ.	17 თებ. 1921 წ.
ლუქსემბურგი.....	23 თებ. 1922 წ.	
პაიტი.....	9 მარტი 1921 წ.	
ლიბერია.....	28 მარტი 1921 წ.	
მექსიკა.....	14 აპრ. 1921 წ.	
პანამა.....	26 აგვისტო 1921 წ.	
სიამი.....	20 ნოვ. 1921 წ.	
შვიღარია.....	1920 წელი.	

და მხოლოდის ხევა მრავალი ხახლმწიფი, რომელშიც უკვე აღმოაჩინურ მოღაპარაკებებს აწარმოებდნენ დამოუკიდებელ საქაროველიდან და გადარყვეფილი უქონლად საქაროველის ხახლმწიფობრივი დამოუკიდებელ-მისა და ხუვერენობის ღე ფაქტი და ღე იურე გნობა, შეარჩერა იმ ფაქტმა, რომ ხაბჭიოა რუხეიმა თავს დაეხსა დამოუკიდებელ საქაროველის 1921 წლის თებერვალ-მარტში, დამიყრი ჩვენი ხაბ-მიბლი და ამით მხოლოდის მრავალ ხახლმწიფის მიერ საქაროველის დამოუკიდებლობის გნობის უროგდურად შეწყდა.

ქარლი იმასარძი
 პარიზი, 1968 წლის 26 მაისი

1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულების
უხუდმაროვი ხასიოთი

I.

პირველი ირი მუხლი რუხეი-საქაროველის 1920-ი წლის 7-ი მაისის ხელშეკრულებიდან, ნათლად გამისაფავხ ხაბჭიოა რუხეიონა და საქაროველის დემოკრაფიული რესპუბლიკის უროიერლობის ხაეროამორისი ხაბმაროლის ხაფუძველი: პირველ მუხლში ხიფყვა-ხიფყვიო ნათქვამია: "რუხეიონ ხოგიალისფური ფედერაციული ხაბჭიოა რესპუბლიკის მიერ აღიარებული იმ უფლებიდან გამომდინარე, რომ ყველა ხაბლებს გაა-რინია თავისუფალი თვითგამორკვევის უფლება იმ ხახლმწიფოდან ხურე დამოყრფადღე ვი, რომლის შემადგენლობაში იხინი შელიან, - რუხეიო უხიფყვიო ხენობს საქაროველის ხახლმწიფის დამოუკიდებლობა და ხუვერენობა და ნუმაყოფლობი ამბობს უარს ყოველგვარ ხუვერენულ უფლებებზე, როგორც ვი გაანდა რუხეიონ ქაროველი ხაბსიხა და საქაროველის ფერიფორიის მიმარა."

რუხეი-საქაროველის ამ ხელშეკრულების მიერე მუხლში ვი ნათქვამია: "ამ ხელშეკრულების პირველ მუხლში ჩამოყადებული პრინციპებიდან გამომდინარე, რუხეიო იღებს ვადლებულებას, - უარი ექვას საქაროველის შინაურ ხაქმეებში ყოველგვარ ჩარევაზე".

ეს ირი მუხლი, იხე როგორც რუხეი-საქაროველის 1920-ი წლის 7-ი მაისის ხელშეკრულების შემელი რაობა, ნათლეს ხლის, რომ 1920-ი წლის 7-ი მაი-

ხილან რუხეთსა და ხაქაროველის შირის დამყარდა ღუ ვაქტო და ღუ იურე, ე. ი. ვაქტორად და იურილიულად ურთიერთობა ხაერაშირისი ხა-
 მარლის ხავეშველზე და რუხეთისთვის ხაქაროველი გახდა ხაერა-
 შირისი ხამარლის ხუმიქვი. რუხეთ-ხაქაროველის ამ ხამავი ხელშე-
 კრულებით ვი - ვაქტორად და იურილიულად - ყველა ამ ხარისაშვე
 არხებუდი ხაერაშირისი ხელშეკრულებები, რომლებიც წარხუდში დილი
 რუხეთსა და ხაქაროველის, ან ხაქაროველის რომელიმე წაწიხს უარის,
 გახდა - იურილიული გამიქქმა რომ ვიხმარია - "წილი და უმნიშვნელი".

II.

ჩვენდა ხავეშველი, - როგორც მეფის რუხეთმა დაარღია 1783-ი
 წლის რუხეთ-ხაქაროველის ხელშეკრულება და 1801-ელ წელს მიხილნა
 ხაქაროველის ანექსია, ხამქოთა რუხეთმა, დენინის მეფაურბით,
 დაარღია 1920-ი წლის რუხეთ-ხაქაროველის ხამავი ხელშეკრულება და,
 ამჟერად, იარადის მალი დაიპყრო დამოუკილებელი ხაქაროველი 1921
 წლის თებერვალ-მარტში.

III.

მაგრამ იურილიულად არხებოთია იხ ვაქტი, რომ ხაქაროველის რუხეთილია
 იურილიულად მათნე დამოუკილებელ ხახელმწიფოლ მოვლება, ვინაილან
 ხაქაროველის დამყრობა 1921 წლის თებერვალ-მარტში, ხაქაროველის
 დემოკრატიული გზით არჩულ მთავრობას ხაქაროველ ხაღბს, ვაქვათ, რვე-
 რენდუშის გზით, - არახილეს არ უხვნია. ამდენად, იურილიულად, ხაქარ-
 იველი მამინვე უნდა გახლეს ვაქტორად და დამოუკილებელი და ხუვერ-
 ნული ხახელმწიფო, როგორც ვი იხ მალა, იხ მალაღობის აქტი ვაუქმდება,
 რომდემც 1921 წლის თებერვალში შეაჩერა, დროშია შეწყვეტა და-
 მოუკილებელი ხაქაროველის კონსტიტუციის - მიროთალი კანონის -
 მოქმედება.

IV.

ამდენად, მიხვიის ბაგინობას ხაქაროველიში, დამყებული 1921-ი
 წლის თებერვალ-მარტიდან არავითარი იურილიული ხავეშველი არ ვაინია
 ხაერაშირისი ხამარლის ხავეშველზე. ვაქტორად ხაქაროველი, როგორც
 ხახელმწიფო, მიხვიის ბაგინობის ქვეშა, მაგრამ იურილიულად ხაქარ-
 იველი დღესაც დამოუკილებელი და ხუვერენული ხახელმწიფოა და ეს
 იურილიული უხდება ელის მის ვაქტორ გახორცილება, ე. ი. უხვი მალს
 მიხხნას ხაქაროველია და ქაროველ ხაღბზე, რის შედეგად ხაქაროველი
 ვაქტორად და აღადვენ მის დამოუკილებლობასა და ხუვერენობას, როგორც
 ეს აღიარებულ იქნა თვით რუხეთის მიერ 1920-ი წლის 7-ი მახისი
 ხელშეკრულებით.

ქარლი იმასაიძე
 პარიზი, 1988 წლის 26 მაისი

უცხოელი პოლიტიკური მოღვაწეები
 ხაქაროველის შესახებ

როცა 1918 წლის 26 მაისს ხაქაროველი დამოუკილებლობა და ხუვერენობა იხვე-
 აღდგენილ იქნა, ხაქაროველის ეროვნულმა მთავრობამ დამავთა ეროპიული პი-
 ლიტკური მოღვაწეები ხაქაროველიში, რომლებმაც ჩვენს ხამშიმდის 1920 წელში
 ეხვემრენ და ეეროპაში იხვე დაბრუნების შემდეგ მიზალი ცნობა კამოაქვეყნეს
 დამოუკილებელი ხაქაროველის მამინდელი მდგომარეობის შესახებ. ხაქაროველის
 იხვიისილან ეხვემრენ, მაგალითად, - რომელი მავლინალი, რომას მიერ, ქარ-

მაგონი ხნულენი; მუდგობიდან - ვანდერკაველი, პრეზიდი, ლე მრუჯარი; ხაჭანეტილიდან - რეოლევი, მარკე, იმედასი; გარმანილიდან - კარე კანკევი მუდგოლი. აი, ამომწურვები მათ მიერ კანონიერებაზე მარტოობიდან დამოკიდებული ხაჭანეტილის შესახებ:

I.

რამისი მავლიდან - იმედასის მუდგოა პარტიის ღიჯური და იმედასის პრეზიდი-
მიონსერი პირველი მარკევი ოთხი მუდგე, დამოკიდებული
ხაჭანეტილის შესახებ, ხედათ მირის, რქლად:

"ქარაველ ხიგიალისგებმა შეძლებს ის, რაც ევროპაში ხახელმწი-
ფი ხაჯავეში მყოფმა ხიგიალისგებმა ვერ შეხებებს; ხახელმწი:
ხრული პარამონია ხიჯელებსა და ქადაქს მირის. გააყარებს უმწუხრე-
ვლით, უკონმდელიქლით მიწის რევირმა. უმწაწყვი გლეხებს დაური-
გებს მიწები. მათ გააყარებს ხიგიალური კანონმდებლობა. მირმა
დაუღვა ხაჯეძვლად რესპუბლიკის არხემობას. მისი ღაგვა განიხა-
ზღვრა კრნხიგუგითი..."

"მისდა განხაზოგაღობა მუნებრივი ხიგდირის, ღიე მუდამუდგოა
და ხაჯეფისწული მიწების... ამავე ღრის თავიხუგდება მიუგა
კერძი ინიგიალივას... მუშახ, გუგახ, გუმინღელ მუდამუდგეხაგ
კი, ერის ყველა ნაწილს მუგნეზული აქვს უღიღევი პახუხინმეგებლ-
ბა. მუნღება ხრული ღემოკარგიული ხახელმწიფი ხიგიალისგური მთავ-
რობის ხელმძღვანელიოთ."

"თუ ერთა თავიხუგდება გარიული ხიგყვა არაა, თუ რიშელიმე
ერს თავიხუგდება ეკუთვინის, ესაა ქარაველი ერთი, რიშელიმეგ დაუ-
გვიგა მთელ კანონრიობას თავისი მაღალი კულტურისნიობა და პილი-
გოკური ხიგწიგე."

მე გავეგანი მის კრნხიგუგიახ, მის ხიგ იაღურ და ეკონი-
მიურ აღმუგნებლობას, მე იქ რაც მნახე, ვიხურვებელი ახე მიწყობი-
ლი მუნახის გხოვრება რევენს ქვეყანაში."

გაბეოი "ნეიბენ", 1920 წლის 16 ოქტომბერი

II.

ემილ ვანდერკაველი - ბედაკის ხიგიალისგური პარტიის ღიჯური და მრავალგზის
მიონსერი-ხედავიამი ხაჯაყროთი - "პირველი ხიგიალისგური
მთავრობა", ხედათ მირის, რქლად:

"რობის წინა წლებში რამ დახმულიყი ხაჯიობი მუგობრებში,
თუ ხაღ, ევროპის რიშელ ღიე ქადაქში შესღეგობიღა პირველი ხიგია-
ლისგური მთავრობა, შიგი დაახახეღებდა ღიღიღის, შიგი პარიშს,
შერღიღის, ხეოკროღმს თუ გრიუხეღს, მავრამ ვინ იგოქრებღს ხა-
ქარაველის ხაგვახეი ქადაქზე - ობიღიხმე? მაშინ ხერიღელ
ამ ქადაქში აღიშაროა ღრომა ხიგიალისგური და აღიწყი ნამღვიღი
ღემოკარგიული წყობიღების მმუნებლობა - უმაღლესიხაგვეხური ხი-
გიაღიშინისა; და ეს მისდა არა აჯანყების გზით, არა ხიხხღის
ღვრიო, არამედ ხაღის ხუვერენული უფღების აღიარებოთ, მისი
ხურიღიოთა და ნემისყიფის ხრული გამოქღინებოთ!"

ემილ ვანდერკაველი განავკრობის:

"რევენმა მუგობრებმა, ქარაველ ხიგიალ-ღემოკარგიებმა რა-
მიყადიღებს დამოკიდებელი ხაჭანეტილის ნაგოინაღურ თავიხუგ-

ღების წარვლემში-ვემძარტივ ღემოკრამყოფი იღებში. აგრარული რევილუცია მისდა: ყველა ყოფილ ხაშველ გვარეულობის და ღილ მემამულეთა მამულეში ჩამორთმულ იქნა-უხახყილღი და რიგბეშული ღარიბ ვღეხობაშე.

1918 წლის სოციალური და აგრარული რევილუცია, რიშეღ მისდა საქარეულეში, არ არის სოციალისტური, არამელ ღემოკრამყოფი, მისღენილი სოციალისტების მიერ... შეფარღმული ქვეყნის რეაღრმასთან, მის შესამღმღობასთან. ამამია ქარეული სოციალ-ღემოკრამყების უარღესი გინიერება და სიბრძნე..."

შემღეგ ზეღგეღი სოციალისტი - ემილ ვანღერეულღე -
წერს:

"მთავრობის ეკონომიური პოღიტიკა იბღევა ღილ ღაღემში პერსპექტივებს ქარეულ მუშათა კღახის ინტერეხების, მიღი ერის ეკონომიური წარმამყებისათვის. მაგრამ მიზნის მიღწევა შეღმღე-
შეღი თუ ხაქარეულღის არ ექნა ხაერთამორისი ხტაშტუხი, უღღემშ, თუ იგი არ იქნა გნობიღი ყვეღი ხახელმწიღი იხ მიერ".

ქარეული "ვე პეღმღ", 1920 წლის 20 ოქტომბერი

III.

პიერ რენღეღი - ხაფრანღეთის სოციალისტური პარტიის ერღოთი ვიღერი და ეროკნეული ქრემის ღეპუეკი - ღამოუკიღემღი ხაქარეულ-ღის შესახელ, სხვათა შორის, წერღა:

"...უღღეხი შეღღობა რუხეთის რევილუციონერების იხ იყარღმ მათ ღაღღეხ აგრარული რეფორმის ღაშარება ღამღემღმღელ ქრემის მიწვევამღღე. გღეხობა მიუღმღელად მიღღიღა რევილუციონღან მიწახ; ახე იყ ეხ რუხეთში. ახელივე მღღომარეობა იყი კერმია ხაქარეულ-ღიში. ქარეული სოციალისტები აღმიწღღენ უფრი რეაღისტები. მათ მამიწვე აუღეს აღღი მღღომარეობახ, და ჯღრ კიღეღ ამიერ-კავკასიის ხელიშის ღრის ღაიწყეხ მიწის რეფორმისათვის მუშაობა. ხაკ-მარისი იყი ჩამომრთმეღ კომისიების შექმნა, მიწების გაშომების ღაწყება და გღეხობის ნღობა წინახწარ ღაიბახხურა ქარეულ სოციალისტებმა, რიშეღმიღ შემღეგ მიღქმენ ღამოუკიღემღელ ხაქარეულღის ხათვეში ღა ღაწყებული რეფორმა ღაამღაღრეღ... შემამულეღ ღაუფი-ვეხ თავის ხახიფი ხარღი, ჩამორთმეული მიწები ღაღაღეღა უმიწაწყღი გღეხობახ. ხაუფღისწერი ღა ღიღი მამულეში ღაღავიღა ხახელმწიღის ხეღში ღა ამავე ღრის ზენებრიღი სიმიღღენი. მისდა ხრეღი აგრარული რევილუცია - სიხხღის ღაუღერეულღ, მშვიღობიანღა. ამამი ქარეულ სოციალისტებმა გაშიიწიღეს გინიერება, ჰკუა ღა მიწის-მჰვერეულღობა. გღეხობა გახდა ხაიღერი მღღა ახღაღაარხემღელ ღემოკრამყოფი რუხეშემღიკისათვის..."

"მუშათა ინტერეხების ღაღევა კინსტრუციით - მღრნეულყიფი-ღი; პრიფეხიული კავშირეში ღაკანინღემულია. შრამის ხამინისტრი მიწიღემულია ღაიღევახ შრამა, შრამის კანინღემი..."

გამოთი "ვე პეღმღ" ღე ღიღი", 1920 წლის 18, 24, 28 ოღემბრის და 3, 10 ოქტომბრის ნომერში

კარლ კაუფცი - საბჭოთაო კომუნისტური აკადემიური თეორეტიკოსი, გუბანის სოციალდემოკრატიული პარტიის "უტოპიის პროგრამის" ანაშენქმენელი, პირობა-მისა, რომელიც თავადი იყო 1921 წელს, მეორე ინტერნაციონალის ეთიკური კონგრესი - იყო დამოუკიდებელი საქართველოს და ამით ქართველი კონსტიტუციონალური მარქსი. იმისათვის რა საქართველოში, კარლ კაუფციმ დაწინაურა წიგნი ფიცილი - "საქართველო - ევროპის სოციალისტური რესპუბლიკა".

ამ წიგნის წაკითხვისას, ყოველი ქართველი, უდაოა, განვცხადებამი მოვა, თუ როგორ შეხბდი კარლ კაუფციმ რამდენიმე თვის განმავლობაში ჩვენი ქვეყნის მდგომარეობის ასე აფუძვლიანი და დაკვირვებითი შეხვადა. ეს წიგნი არის საუკეთესო ნაშრომი რაც კი დაწერიდა საქართველოში თანამედროვე საქართველოს შესახებ. მაგრამ ამ წიგნის დირხება მარტო საქართველოს საკითხის კარგად შეთვისებით არ განისაზღვრება. საქართველოს მამინლელმა პრიმლემშმა, საქართველოში სოციალდემოკრატიული პარტიის დემოკრატიული გზით გამარჯვებამ და ამ პარტიის პოლიტიკამ საშუალება მიხვა მას ნათლად გაერკვია დღეისთვისაც შეჯად საქირბორკო საკითხი: სოციალდემოკრატიული ხელისუფლების შესაძლებლობა და მისი დაღმბოთი რიდი ეკონომიურად ჩამირჩენილ ქვეყნებში.

კარლ კაუფცი, მაგალითად, ებება რა აგრარულ რევოლუციას დამოუკიდებელ საქართველოში, სხვათა შორის, წერს:

"რევოლუციამ წაართვა ფილადელფს მიწები, რომლებიც გადაეცა უმიწაწყლი გლეხებს... ეს იყო არა სოციალისტური, არამედ ბურჟუაზიული რევოლუცია, მაგრამ ნაკარნახევი იყო მიცემული პირობებით და ესაა მნიშვნელოვანი... სწორედ ამით განხვავდებოთ ჩვენ სოციალისტები უკონსტ-სოციალისტებისაგან; ვინაიდან ჩვენ კალიარებთ, რის სოციალიზმი შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ მიცემულ განსაზღვრულ პირობებში... ქართული მეოლი ნაციონალიზაციისა თავისუფალია ყოველგვარი დარქარბებისა და ჩავარდნებისაგან, ვინაიდან ეს მიხდა დემოკრატიული გზით... რევოლუციამ საქართველის მიუყანა პრივილეგიებისა და სფლუმის ხრული თვითმართველობა. ეს თვითმართველობა უკვე აქვს განხორციელებული მთორკრატიული ხისტემების ადგილზე."

ახე წერს კარლ კაუფცი თავის წიგნში "საქართველო, გლეხთა სოციალისტური რესპუბლიკა", რომელიც დაიბეჭდა ვენაში 1921 წელს. ხანსწერებთა აგრეთვე მოთხვეუებისათვის ის, რომ ამ წიგნის წინახიწყვა კარლ კაუფციმ დაწერა 1921 წლის 18 თებერვალს, ხოლო წინახიწყვის დამაყება დაწერა 1921 წლის 8 მარტს. ამ თარიღებს, რომ განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს, აშას დახსწერებს შემდეგი ამინაწერი:

"მიყანილ იქნა თუ არა ჩემი ეს შრომა წინახიწყვაობით ხეამბაში, ჩემამდე მოაღწია საშინელმა ცნობამ, რომ ბოლშევიკებში დაეხსენ თავს საქართველოს... მაგრამ როგორც არ უნდა წარმართოს თავაშინი და ენთუშიაშშილ აღხაეხე ქართველი ერის ბელი ბოლშევიკური ჟერიის ქვეშ, - რთის წამლახ ისინი ვერ შეხბდებენ - ისტორიულ მნიშვნელობას საქართველოს სოციალისტების მეოლდებისა. ამის გარკვევა არის რკვეთილ მნიშვნელოვანი..."

აღბურ თიმა - საჯრანვეთის სოციალისტური პარტიის კიბილი მოღვაწე და გან-
----- საქართველო შავრა ერების რეკონსტრუქციის უხადებების მკაცრი
დამცველი, საქართველოს დამოუკიდებლობის დაცვისათვის ყოველი სამუდამო
იბრძოლა შეუპოვია. აი, ზოგიერთი მისი აზრი საქართველოს შესახებ:

"...რომელ ერს არ შეუძლია თავისი მაციონალური ვინაობის დაცვა
და შემარჩუნება, იგი არს სოციალიზმის კრსია..."

"ამჯერად, საერაპირიისი არეულობის ხანაში, თითოეული ერი თავი
უნდა შეეკადოს საკუთარი მაციონალური დამოუკიდებლობის მოპოვე-
ბას და შესძლოს მისი დაცვა..."

"არა მარტი ქართული დემოკრატიის, არამედ სხივლი დემოკრატიის
ინვერსიის მოთხოვნა - დაციონებლი სმილი იქნას ახლა-დაახლა-
შული რესპუბლიკა" - საქართველო.

ახე წერდა, ხხათა შორის, საჯრანვეთის სმილი სოციალისტური მოღვაწე-
აღბურ თიმა, რომელმაც 1920 წელს იმოგზაურა დაამოუკიდებელ საქართველოში.

ქარლი ინსაარბიძე
პარიზი, 1920 წლის 26 მაისი

საქართველოს კონსტიტუცია

საქართველო საქართველოს დამოუკიდებელი ერების მიერ 1921 წლის
თებერვლის 21.

თავი პირველი

ზოგადი პრინციპები

მუხლი 1.

საქართველო არის თავისუფალი, დამოუკიდებელი და
ვანუთფელი სახელმწიფო.

მუდმივი და უცვლელი ფორმა პლიტიკული წესობი-
ბისა არის დემოკრატიული რესპუბლიკა.

მუხლი 2.

საქართველოს დედა ქალაქი არის ტფილისი.

მუხლი 3.

საქართველოს სახელმწიფოებრივი ენა არის ქართული
ენა.

მუხლი 4.

საქართველოს რესპუბლიკის დონის არის—შინდის ერ-
ი აღმაშენებელი და თეთრი ზოლითა.

საქართველოს რესპუბლიკის დედატი არის თეთრი გიორ-
ვი შილი მწათობით.

Constitution de la Géorgie

adoptée par l'Assemblée Constituante le 22 février 1921.

CHAPITRE PREMIER

Basés générales.

ARTICLE PREMIER.

La Géorgie est un État libre, indépendant et indivisible.
La forme permanente et immuable de sa constitution politique
est la République démocratique.

ARTICLE 2.

La capitale de la Géorgie est Tiflis.

ARTICLE 3.

La langue officielle de la République est le géorgien.

ელდამიად ხდება ადამიანის ნივთიერი კეთილდღეობა, ერისა და პიროვნების თავისუფლება. აქ კი "შეხამდასხულთა" პოლიტიკურიამოთხვნა - "ნივთიერი კეთილდღეობა როგორც დედამიძი ადამიანის ცხოვრებისა; თავისუფლება მთელი ერისა და თითოეული ადამიანისა" -, შეხიხყვა "პირველდახელთა", დიდი ღიის საზოგადოებრივ მოთხოვნას - "ჩვენი თავი ჩვენსადე ვეყუდუნებ!" ამგვარად, "შეხამდასხულთა" ქართული ერის გარდაუვალ ინტერესებს პოლიტიკური და ადამიანური მიზნის განხორციელებისათვის საქართველოს, მაშინ არაბუნური სახელმწიფოს ძალაუფლების ხელში ჩაგდებასთვის დაიწყო ბრძოლა.

IV.

პოლიტიკური ბრძოლა კი, დაპყრობილი ქვეყნის პირობებში - და ახელი იყო საქართველო მაშინ - მეფად ღიდ ხიფრობილეს მოითხოვს, რომელი ერის მოგჯერ, ახე უქვეათ, მოქმედებს არ-მოქმედებსა ჯიბია, რომ ქვეყნის, დროს ვიწი კი უი არსებობდა არ ჩავარდეს სამშრომლობაში. აქ კი უკვე პოლიტიკური მოღვაწე აზროვნობსა და მოქმედებს როგორც სახელმწიფო მიღვაწე, ვინაიდან მიხეთის მთელი ქვეყანა, მთელი ხალხია მთავარი, რომლის სამხატვრო უნდა იღვებს, ყოველთვის და ყოველ პირობებში, პოლიტიკური პარტია. "...საქიანისადმი მიღვებია იყო ირი მხრით - ნაციონალურის და ფაქციურის. უნდა მოქმედება იხელი ღერძი, რომლითაც შეიძლება ძველი საზოგადოების გადაჭრადება." "თუ კი პირველთა უნდა იყოს თავისუფალი, თუ მთელი საზოგადოება თავის თავს უნდა მართავდეს, რაცში ერთი, როგორც დიდი ეთნიური საზოგადოება, არ უნდა მართავდეს თავის თავს, არ ქონდეს თავისი სახელმწიფო. ეს იყო ჩვენთვის ღილიკური დახკვნა და ხროდელ დიდი დიხკუხიის შემდეგ ჩვენმა წრემ გაიშინა ის. რაკი ურთულე მივიღეთ არსებობა პირგარამის მინიშნებისა და მახიშნების, ჯერ ერთი დემოკრატიული უფაი და შემდეგ მეორე..." (გვ.39-31). "ძველი საზოგადოების გადაჭრადებისათვის" კი საჭირო იყო "...საჯარო წამოყენება იხელი ხაკითების, რომენიც მშრომელ მახებს ამოტყვენ გამაფრებულ კლესებს და ქმნიან მათთან მოპირდაპირე გამაფრებულ ბანაკს. ნაციონალური ხაკითი კი ხელებს ღებს მათ მირის." (გვ.43).

V.

და ვინაიდან რუხები, არც ხიგილდემოკრატიები აღნიშნულ ღებულებას არ იშინებდენ, "ჩემი ღებულება - წერს ნიე ყორდანიია - იყო საერთო ხახიათის და მოკლებული კონკრეტიუდ ყორმას. არ იყო ნათქვამი საქართველოს განთავისუფლება, თუმცა მახში ხროდელ მახ ვუვლიხხმობდი. მავრად პირდაპირ ვანიხი თქმა ნიშნავდა მთელი პირგარამის ჩაფლავება..." (გვ.31). "აქ პაჭარა საქართველო გამიჩინდა უნარს და გამძლეობას იღვენათ, ჩამდენათ ის იქნებოდა ხხვა ხახებობის და მათი პარტიების გერდით, ერთ შემბოლ ჩამმთ გადაქვეული. ყოველივე განდგობა იღერი თუ ფაქციური გვამარცხებდა და გვირყავდა მიმართობისაკან" (გვ.63). ამგვარად, ნიე ყორდანიიამ, როგორც პოლიტიკურმა მოღვაწემ, ჯერ, თეორიულად და პრაქტიკულად, ჩამოაყალიბა "ქართული მარქსისტული ხიგიანლიზმი"; რაც არსებითად განხხვადებოდა იმით, რომ - ევროპისა და რუხეთის ხიგიანლიზმისაგან განხხვავებით - ეროვნული ხაკითის, მუშებისა და გლეხების, ე.ი. მშრომელი ხალხის ინტერესების დაყენება მოქმედების ცენტრში, თუმცა, როგორც აღნიშნეთ, თუმცა ეროვნული ხაკითის, ფაქციური მიხატვობის, როგორც აღნიშნეთ, იღვენად შეიძლება წინააღმდეგე წამოქმედდეს, ჩამდენადაც იგი რუხეთის მიპირადაი მოქვეულ ყველა ერთა, თეით რუხი ერის ჩათვლით, ხართო ბრძოლას - თეითყრობელობის დახხიბის მიშნით - არ მთავარხებდა.

VI.

"შეხამდასხულთა" ამგვარი თეორიული და პრაქტიკული მოქმედება უნდა დაყენებულიყო საქართველოს სახელმწიფოს იხეე-ადღეების ხაქმეში, რაც უკვე მოითხოვდა რუხეთის საუკუნოვანი იმპერიული პოლიტიკის წინააღმდეგ იხელი ფაქციით მოქმედებას, რომ თეით რუხი ხიგიანლიზმისაკან დაკმაყოფილებულიყენ არა მარტო თეითმპყრობელობის დახხიბით, არამედ რუხეთის იმპერიამი მოქმედების ცენტრში თავისუფლება; სახელმწიფოებრივად გამოყოფის ჩათვლით, ენითა. ამგვარი რული მიშინდასახულობის განხორციელება კი, განახებობა, მოითხოვდა მეფად ყრობილ და მოქნილ ფაქციურ მოქმედებას, რაც, უნდა ითქვას, წარმავებით განახორციელდა "შეხამდასხულთა" ნიე ყორდანიიას მეთაურობით, რიდა დაიბადა 1918 წლის 26 მაისის და საქართველო იხეე-ვახდა ხერთომირის ხამართლის ხუბიქვი.

VII.

აი ჩამდენიმე იხიორიული მავალითი-ფაქცი იმისა, თუ როგორ მუხილ "შეხამდასხულთა", პირდათ ნიე ყორდანიიამ საქართველოს ხიგიანლიზმისაკან პარტიის

დამოუკიდებლობის გამოცხადება...მამახალაძე, დღის წესრიგში დაიხვია ხაქარ-
თველის დამოუკიდებლობის გამოცხადება...გვეყავ ხაქოხი დაიხვია ნაიონილურ
ხაქოხი, რომელსაც უნდა მიეძღვინებოდა მისი განხილვისთვის შედეგად ხეივანის
დამოცხადება. ხაქოხი იყო დამოუკიდებლობის აქტის შედეგად და მიღება ერთნავე
ხაქოხი. გამოყვეთი კომისია ჩემთან ერთად ხაქოხი ამ ხაქოხში. მე ვხიხი-
ვე კომისიის წევრს გ. ვაშაძეს შედეგად პრეკვი, როგორც იურიხს და მოვე-
ბა ჩემთან. მან შედეგად, წავიკითხე, გავიღი. ხერი, ნაიონილურ დებულ-
ბათა გვერდით იყო წამოყენებული სოციალური რეფორმების დებულბანი: რვა საათ-
ის ხაქოხი დღე, მამულბის კონფისკაცია და ხხვა. მე ახეთი მუხლები ჩავთვალე
უადგილო; ხაქოხი იყო ერთი ყველა ქართველისათვის მისხადები ნაციონალური პლა-
ფორმა, ხაქიდან უნდა გამოირიხის ყველა გამოძვეული ელემენტები...ძევა 26
დაიხი". (128-130).

აქ მყანვლება ნიე ურდანიხს, როგორც ხახელმწიფო მიღვანის ხიბრძე, რაც
გამოიხაფა იმამი, რომ მუშეშეშეშეული და გამოცხადებულ იქნა 1918 წლის 26
დაიხს "ყველა ქართველისათვის მისხადები ნაციონალური პლაფორმა".

XI.

თვით ხაქართველის დამოუკიდებლობის აქტის პრეამბულა-შეხავაღი კი გამოქმე-
ლია აზრები, რომლებიც დღესაც ხაქოხი ხაგნადაა გამხდარი: "მეორამევე ხაქუნის
დახახარულს" - ნათქვამია ხაქართველის დამოუკიდებლობის აქტში - "...ხაქართველი
თავისი ნებით მუეურდა რუხუხს..." კილვე: "...რუხის ვარმა დაფოვა ამიერკავ-
კასია". "დარჩენ რა თავისი ძალდინის ამარად, ხაქართველიმ და მახთან ერთად
ამიერკავკასიამ თვით იღვეს თავს ხაქუთარი ხაქმეების გამძღვა და პაფორნიბა
და შეხაფერი ორგანიოზი მუქმნეს..."

აქ მყანვლება ნიე ურდანიხს, როგორც ხახელმწიფო მიღვანის ხიბრძე, რაც
გამოიხაფა იმამი, რომ ხაქართველის დამოუკიდებლობის აქტის შეხავაღი-პრე-
ამბულამი გამიარებულა რუხული ყაღბი დებულბა -თითქმის ხაქართველი თავისი
ნებით მუეურდა რუხუხს - იმ მიზნით, რომ რუხუხს, თვით ბოლშევიკურ რუხუხსაც
კი ხაბამი არ ჰქონებოდა ბრალი დაეღო ხაქართველბა და ქართველი ერისთავის
"ირგულბამი", და, ამ გზით, გამოირიხული ყოფილიყო, რომელიმე მხრიდან, ხიბ-
ხების მეღის თიარიული შეხამლებლობაც კი.

XII.

მეგრამ, ხანამ აღნიშნულ იხორიულ ვაქეებს გავანალიზებდეთ, კილვე რამდენი-
მე ვაქვი: "გვარდიის მთავარ მუგანის თავჯღმარე უიღვეზობი მე, როგორც მუმა-
თა ხაქოხი თავჯღმარე..." "...მთავრობას კი არ დაურჩა თავისი ხაქუთარი ხა-
მხერი ძაღა." "ამის გამი გვარდიის მობიღიზაციის ბრძანება უნდა ყოფილიყო
დაღახურებული ჩემს მიერ", "...ხილი მთავრობას ის არ ემორჩილებოდა პირდა-
პირ, მიხდა აღმახრულებული ხელისუფლების გორება, რაიღა ღიღათ აფერხებდა.
ხრად მუქმელებას. დაიბადა აზრი, ამ რი ძაღის გავრისანების შეხახებ ერთი
პირის, ჩემი, მუთაურობით... თავჯღმარე ნ.რამიშვილი დარჩა ჰინავან ხაქმეთა
მინიხრათ, მე გავხლით თავჯღმარეთ. გვარდიის დაემორჩილა პირდაპირ...ეროვ-
ნული მთავრობის თავჯღმარეხ." (გვ.130-131).

აქ მყანვლება ნიე ურდანიხს, როგორც ხახელმწიფო მიღვანის ხიბრძე,
რაც გამოიხაფა იმამი, რომ ხაქართველის იხე-მექმნელ ახალგამრდა ხახელმ-
წიფო თავიღი აამორა ხახელმწიფო ძაღვეზობი "გარტბა", და ამით იხეთი
ხაქელისწერი მგომარეობა, რახაც ადგილი ჰქონდა რუხუხში, ხადღე ხახელმწიფო
ხელისუფლების გორებას მიყვა ხამიწელი ხამიქალაქი იმი, რომღის დროს დაი-
მარხა რუხული ახალრჩახახული დემოკრაფიაც.

XIII.

ეროვნული მთავრობის ხახახლიდან წითელი დროშის ჩამიხხნა და ხაქართველის
ეროვნული დროშის ამარჯვა, ხაქართველის ხახელმწიფო დერბათ "თიური გორჯის
შვილი მნათობი" მიღება, თუ "ოპოზიციის გაძლიერების" მოხიზვნა, რიღა
დამფუძნებელი კრების არჩევნებში ხემების ოხმიღდა-ხუთი პროცენტი სოციალდ-
მოკრაციულმა პარფიამ მიიღო, - იყო და დარჩა არ იმის ნიმახსვევები, რომ
ხაქართველის, რამელხაც 117 წლის განმავლობაში ხახელმწიფოებრივი ხახე არ
გაანდა, - ხათავეში ეღვა ხ ა ხ ე ლ მ წ ი ფ ი მიღვანე, რომელიც თა-
ვის და ამით ეროვნული მთავრობის ყილვე მოქმელებამი ამყანვებდა - ერთი
მხრივ - ხიგრისიღეს, ხილი - მუერე მხრივ - პოლიციური მოქმელების დროს-
თან, რეაულ პირბეშთან შეფარდებას, რომღის დროს "ურა-ინფერნაციონალიზმი"
იხევე გამოითიშული იყო, როგორც "ურა-ნაციონალიზმი":

მავრამ "მეხამდედახელთა", და ამით ნიუ უორდანიას პოლიტიკური მოღვაწეობის ვადამრღა ხახელმწიფო მიღვაწეობაში ყველაზე უფრო გამოიმუყანდა "ნიუიორი კეთილდღეობის როგორც დედამიძი ადამიანის ცხოვრების" შექმნის ცდებში, რომლის ევენტში იღავ(და დღეხც დგახ) მშრნიშეღია, ხაქართველიში კი განხაკუთრების ვლუხთა ხოციაღური მღვიმარუბის ხოციაღური და დემოქრაფიული გზით ვა-დაქრა, რაც ვამოხიხავა მიწის რეფორმადი. "ურა-ინფერნაციონალიზმების", რომელთაში "ყველაფრის" ნაციონალიზმაცია, ე.ი. ვახახელმწიფოება სურდათ და "ურა-ნაციონალიზმების", რომელთათვის ნაციონალიზმაცია უხეი ხოცყვა იყო, - ამ ორი უპირატეობის ვეგრით, "მეხამდედახელში" დაადგენ "ოქრის მუაღეღის" გზახ, რომლის შედეგად აგრარული ხაკოხის ვადაწყდა "...მამულებიხ წამორთმევიით და მიხი ვანარჩილებით ხამაო: ზოგი ხახელმწიფოს, ზოგი თვითმართველიმებს(მუნციო-პალიზმაცია), ზოგი მცირე და უმამული ვლეხებს"(გვ.72). ამიფომ წერდა ვმიღ ვანდერველდ, მუღვიელი ხოციაღისცი, რომელმაც 1920 წელში იმოგზაურა დამოუკი-ღებულ ხაქართველიში, -ხხვათა მორის, შემდეგხ: "1918 წლის ხოციაღური და აგრარული რევილუცია, რომელიც მიხდა ხაქართველიში, არ არის ხოციაღისცური, არამედ დემოქრაფიული, მოხდენილი ხოციაღისცების მიერ...მუღარღებული ქვეყნის რეალიზმაციათ, მის მეხამდეღობაციათ. ხამაშია ქართველი ხოციაღდემოქრაფიების უღარეხი გინერება და ხიზმძენე..."("უე პეიპლ", 20.10.1920 წ.).

XV.

ამგვარად, ნიუ უორდანიამ, - დავყრღნი რა მეცხარამეფე ხაკუუნის ევ-როპის მიწინავე ინფუხრული ქვეყნებში აღმოცენებულ მოძღვრებახ - მარქსიზმხ, - შეუფარდა იგი ხაქართველის მამინდელ პოლიტიკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-ხოციაღურ მღვიმარუბახ, და ამგვარ თორიულ და პრაქტიკულ ერთობლივ მიქმედებამ წარმოშვა - უჯრ - "მეხამდე დახი", ხოლო შემდეგ - 1918 წლის 26 მაისი - ხაქართველის დემოქრაფიული რეხმუღვიკა, რომელმაც, მართალია, იარხება სულ ხამი წელიწადი, მავრამ იგი იყო და დარჩა, ხაერთოდ, ქართველი ერის დაკერძოთ, ნიუ უორდანიას პოლიტიკურ-ხახელმწიფობრივი მიღვაწეობის ნიშუმი ხაერთამორისი მახხმვაბითიც, ვინაიდან, პირველად ხაქართველიში, დემოქრაფია ვამოხიერებულ იქნა ხოციაღურად, რის შედეგად წარმოშვა და ვანეითაერბის გზახ დადაგა.

ხ ი გ ი ა ლ უ რ ი უ ე მ ი კ რ ა ფ ი ა - დემოქრაფიის ეს უმადლები ფორ-მა ხაერთოდ.

XVI.

ამიფომ - ადენიშნავო რა ხაქართველის დემოქრაფიული რეხმუღვიკის პრეზიდენ-ცხია და მოავრობის თავჯღომარის - ნიუ უორდანიას დამადების ახმუღე წლის-თავხ, თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ იგი იყო და დარჩა ჩვენი ერის დიდი პოლიტიკური მიღვაწე ხაქართველის თანამდღროვე ხანადი, რომელხაც ახხივისნებხ 26 მაისი - ჩვენი ეროვნული მეობის იხევაღდგენის დღე-ხახარული.

XVII.

როგორ ვთქვიო დახაწყიხი? - პოლიტიკური მიღვაწე მხოლოდ მამინ ხემა ხახელმწიფო მიღვაწე, როცა იგი "ნაწილისა"(პარფია) და "მთელის"(ერი) ვარღუავდა ინფერეხებხ ხახელმწიფო ორგანიზმში იხე რააქხივხ, რომ "მთელის" ცხოვრების-უნარიანობა იფურჩქენება, რაც ხახელმწიფო ძალაუფლებიხ შორიოდ ვამოყენების მეხამდეღობიხა ითმაცხ თვით ძალაუფლებიხ ვამუშანერუბის გზით, რომლის დრის ძალადია დღმუღება: ხახელმწიფო ერის, ხაღხის მახხურია და არა პირიქით. ამდენად, ხა-ხელ-მწიფო "მწიფე ხელხ", "ხელის-უ ე ლ ე ბ ა ხ", ე.ი. გრძენ ხახელმწიფო მიღვაწეხ მიოთხივხ, რომლის დინემდე მხოლოდ რჩეულები აღწევენ. და ახეოთ ხახელმწიფო მიღვაწე იყო ნიუ უორდანი.

ვარლო ინხარიმე

პარიში, 1988 წლის 26 მაისი -
ხაქართველის დამოუკიდებლობის
იხევაღდგენის 70-ე წლისთავი

ეროვნული ჰიმნი

დამოუკიდებელი ხაქართველობა ეროვნული
ჰიმნი 1918-21 წლებში

მ ი ლ ე ბ ა

დიღება ზეციით კურთხეულს,
 დიღება ქვეყნად სამოთხეს
 ტურფა ივერსა!

დიღება ძმობა-ერთობას,
 დიღება თავისუფლებას,
 დიღება სამართადისოდ
 ძაბრთველ მხნე ერსა!

დიღება ჩვენსა სამშობლოს,
 დიღება ჩვენი სიცოცხლის
 აზრანს დიადსა!

ვაჟა ტრფობასა-სიუვარულს,
 ვაჟა შუგებასა-სიხარულს,
 სარაში ქეშმარიტების
 შუქ-განთიადსა!

მუსიკა: კობე ფოცხვერაშვილი

ახალგაზრდა სახელმწიფოს სტაბილიზაციის განვითარებისათვის დიდი მნიშვნელობა ქონდა, რაც შეიძლება მალე მისი დამოუკიდებლობის დიპლომატიურ ცნობას სხვა სახელმწიფოების მიერ, უშაბრესად დასაუფლოს მიერ. ამ მიზნით მთავრობამ, რომლის პრეზიდენტია იურ ნოე ყორღანი, სოციალ-დემოკრატიის დიდი ლიდერი, გააგზავნა საზღვარგარე დელეგაცია, კარლო ჩხვიძის და ირაკლი წერეთლის მეთაურობით. ეს ორი პირი ეწევა ჩვეი დენე პარტიზმი 1919 წლის თებერვლის ბოლოს რაკი ირავემ დიდი რილი ითამაშა რუსეთში, განსაკუთრებით ი. წერეთელმა, რომელიც დროებით მთავრობის წევრად, რომლისა შემთხვევა ქონდა მოკავშირე სახელმწიფოების დიპლომატიკაში და პოლიტიკაში მოღვაწეობდა შეხვედრებისა, ისინი დიდი სიმატებით იყვნენ მიღებული.

დასავლეთის პოლიტიკური წრეები ნაკლებად იყნადნენ საქართველოს, და ჩვენმა დელეგატებმა გამოიჩინეს დიდი ენერჯია, რომ გაეცნო ეს პარტია ქვეყანას, თავისი ძველი ცივილიზაციით, თავისი ისტორიით, თავისი გმირული ბძილით დამოუკიდებლობის დასაცავად, თავისი ბუნებრივი სიმდიდრებით, ბუნების სილამაზით, რამა დაიწყო მნიშვნელობა, რომ საქართველოს აქვს უკიდურესი საშუალება იარსებას რომელიც დამოუკიდებლად სახელმწიფოა.

აქ მინდა მოვიტანო ერთი ფაქტი, რომელიც მე თვით წერეთელმა მიამბო. რომლისა ეს ღონიერება იყო, მან იხსნა ღრად კერპონი, იგლისის მამიდილი საჯარო საქმეება მიისტრია, აუხსნა მას სჯ. მდგომარეობა და განუთხარა საბუთები, რომ ამ ახალ პატარა სახელმწიფოს შეუძლია დამოუკიდებელი არსებობა. კერპონმა დიდი უნარიანობით მოისმინა წერეთლის სიტყვები და უახსნა: „მე დარწმუნებლი ვარ, რომ ქართველ ხალხს შეუძლია შექმნას დამოუკიდებელი სახელმწიფო. მე ვიტყვი, რა მართო ქართველ ხალხს, რომელმაც საუკუნოების განმავლობაში შეინარჩუნა თავისი დამოუკიდებლობა და განავითარა თავისი ცივილიზაცია, არამედ აქვს განუთხარებელი ხალხსა შეუძლია შექმნას დამოუკიდებელი სახელმწიფო. თქვენი პრობლემა ეს არ არის. თქვენი პრობლემა არის შემდეგი: შეგიძლიათ თქვენ უზრუნველყოთ თქვენი დამოუკიდებლობა იმ უშედეგულ სახელმწიფოს თანხრობის გარეშე, რომელიც თქვენი მეზობლია და, რომელსაც ქვედა რუსეთი.“ აი, სწორედ აქ არის ქართული პრობლემის სიძნელე, ქართველი ხალხის დრამა!

მ ი ა ბუნდაე

მ ი ა გ ი ნ ე ბ ე ბ ი

შესავლის სიხით, მინდა შეთხვევს მოვავსო, რომ თბილისის არსენალი, რომელიც მთელ ამიერკავკასიის ამარაგებდა პირველი მსოფლიო ომის დროს, ჩვენს ხელში არ ყოფილიყო, ჩვენ დამოუკიდებლობას ვერ გამოაცხადებდით. არსენალი ეს ჩვენ ავიღეთ 1917 წლის 28 ნოემბერის ძველი სტილით, ახალით 12 დეკემბერს.

ფაქტურად მინდა დავუმატო: ცნობილი მიტინგი, აღკვესნარევის ბაღში, 1918 წლის თებერვალში, რომ არ გაერკათ, რუსები და ქართველი ბოლშევიკები ჩვენ ავიღებდნენ მამინ. ისტორიაში შევა ევგენი ვანაპირამ, რომ უბრძანა გენერალ მანსაშვილს და კაბიტან ელსა იხნაძეს მათი გაფანტვა. აი, აქ ვადაწყვედა ჩვენი 26 მაისი.

როცა ვიკონებ 1921 წლის თებერვალს, ვარ უბედურეო და ბედნიერეო. სიტყვები უძღურია ვადმოცე ჩემი განცდა: ჩემი ქვეყნის დასერება, ბეარჩი, ხეგრადებერი თანამებრძოლი მამინ დიდებელი, შემდეგ კომბინაო... რაბრეტები 1924 წელში და აქ-უცხოვეში-გავამსეთ ლეილის მამია სისაფლო. ბუნდერი ვარ იმითი, რომ ქართველ ბოლადრეტების, ვინც რუსეთის წითელ არმიის შემოძღუნენ, იმამ დახრეტის მოევეწარა. აი, მათი სახელები, „შულავერის მთავრობის“ წევრები: დილაე მახარაძე, მამია ორახელაშვილი, ბუდუ მლივანი, ღადო ღუმბაძე, შალვა ილიავა, მიხა ოუჯავა, იმარ ნახაბურიანი, სანუა ვანაპირი და კვიციქელი. ესენი დახვრიტეს, ვარსა რეკეტი მახარაძისა, 1936-37 წელში. დავბუთე ვადასახლეს 1929 წელს უბეკისტანში და იქ ვარადიცივლი. სანუა ვანაპირიანა ხომ თვით მოკლა 1922 წელში.

მე ჩემ წიგნში აღენიშნე, რომ ვიყავი 1917 წლიდან სხალხო ვეარდის მთავარ შტაბის მუდმივ განკარგულეაში. ეიო დიდიან თბილისის მთავარი არსენალის აღებობას, რომლის დროსაც მე მხედა წილად არსენალის მთავარი კარების ვაბტემა და ჩემი ათეული მებრძოლებით შევედი არსენალში. ამის შემდეგ მე არ მიუძღება ვალიკა ახდელი და აღკვესნარე ვაბტემა. იქ ვიყავი ყოველთვის წინა ხაზზე, სადაც ვეარდია იყო. ეს ორი პირი ეწევა და მე ვიყავი სწორედ იქ, როცა იმ დიდიწყო, საზღვრის ახლის, პატარა ქალაქი რანდა. სომხები ექაბდნენ „ნავარალ“-ს. ორი მთავარი საგუშაგო იყო: ერთს იცავდა პირველი იმერეთის სიხ. გვ. ათასეული, პოლონევი აბესალიმ გაფრინდაშვილის მეთაურობით, მეორე საგუშაგოს კი პირველი ქართული ათასეული, პოლონევი გეგადიშვილის მეთაურობით. ვეარდის საგუშაგოს შეამჩნია საზღვარზე შეიარაღებულ ხალხის თაბეოერება ეს აცნობა მეორე საგუშაგოს, მავრამ სამწუხარად მეორე საგუშაგოს მთავარი ბელმძღვანელი არ აღმჩინდა ადგოლა. ეს იყო დილის ოთხი საათი. ექვს საათზე თოვდა და ამ დროს დავსახნენ თავს ვერ პირველ საგუშაგოს. ზოგი მოკლეს, ზოგი ტყვედ წაიყვანეს. მე თვითონ ენაბე ერთი ჩემი ნაცონი ვარისაკაი, სახებელი აბრამიშვილი, მკვდარი. ამავე დროს დიდიწეს ვამოსილა ჩემს დუბაბორემა და სომხებშიც. ასე, რომ ეს ორი ათასეული ვეარდის და პირველი პოლი დივიზ დანარადნენ. ჩვენ-ად დავბუთე: გეგადიშვილი და მე-ადეფუარეო თვით ვინც ვაღარჩენ, შეუძრეოთ და მტერი სასტიკად დავამარცხეთ და ქალაქი ვავწმინდეთ 12 თებერვალს. შულავერადან მოვიდა ვეარდის მესამე ათასეული, იმერეთის, დაგრენტი ნებეირიძის მეთაურობით. ეს უკანასკნელი ცვლდა პოლონევი ტრიფონის, დაგრენტი ნებეირიძის მეთაურობით. ეს უკანასკნელი ცვლდა პოლონევი ტრიფონის, რომელიც შეგებულემა იყო და მოვიდა 17-ის კოჟორბედ. 13 თებერვალს

წითელ არმიას მოუდგია ახალი დამხმარე შენაერთები და კვლავ გადმოვიდა შვედეთზე. ჩვენ კიდევ დავაგეგმავთ მებრუნე ქართული პოლკის ორი გუნდი, კაპიტან გრიგორ ახესაძის მეთაურობით. ჩვენ მტერს ვამბობდებო. ამ დროს-16 თებერვალს- წითელ ხელზე იღა ზურბის პირველი ათასეული პოლკისთვის. ხომარების მეთაურობით, წითელმა არმიამ გადმოიღოა წითელი ხელის და ზამბაქის სიმაღლეები და წინ მოიწვეს. პურის პირველი

ათასეული, დუშეთის გვარდიის ათასეული, ციურ შოშიაშვილის მეთაურობით. მტერს მუხედნენ პირსადი არმადელოში და სასტიკად დამარცხდნენ. ჩვენ მივიღეთ ზრდაცა მათა ვახსარდისაგან, გენერალი ოდიშელიძე, დაგაგებია უკან და გაემარჯებულეთი მდინარე ხრამთან.

17 თებერვალს ვაივით, რომ მთავრობამ ვადააგენა გენერალი ოდიშელიძე და მის მავრობად დანიშნა გენერალი ვიროვი კონიტიადე. ჩვენში ამ ამბავმა სიხარული გამოიწვიო. ჩაგანაო გენერალი კონიტიადე იყო მთავარსარდალად 1920 წელს, როცა იმე იყო რუსეთთან, ვითომ აზერბაიჯანთან, მაგრამ აზერბაიჯანი ჩვენ ომს ვერ ვავივებდავად. 19 თებერვალს, პირველმა ქართულმა პოლკმა, პოლკოვნიკ გრაგალაშვილის მეთაურობით და მესამე იმერეთის გვარდია ტრონი დამბის მეთაურობით, მთავარი შტაბის თავმჯდომარე ი. ჯღუღუის, აუქსანდრე დუბუაძის და გენერალ ვიროვი მანშიაშვილის მეთაურობით მტერი სასტიკად დაეპარცებო. ტუველ ჩაგვიპარდა 1800 ჯარისკაცი, ოთხი ზარბაზანი, დღედაღი სხვა იარაღი და ვამოგურელი საიდგური საბუთები.

16 თებერვალს კითვრის სახ. გვარდიის გუნდი გენდი დავაგეგმავთ, კაპიტან აქესენტი ქურციკის მეთაურობით. მტრის ახალმა ძალებმა მათი დავიარა ქორღლის ციხის გვერდთან და შევიწა ძლიერი საარტილერიო დუდი. ჩვენმა ზარბაზნებმა, პოლკოვნიკ კარგარეთლის მეთაურობით მტერის არტილერია ჩააგუბა. მტერმა ზარბაზის ველზე ვამოივგენა ცანკები და ოსტივიდან სამხედრო კურსანტების დევიზია. ჩვენ დავაგეგმავთ მთხილსი სტუდენტები. მთელი თხილსი ფეხზე დაგა. ამ დროს ვაიციანი კოჩია სამეურავილი, დებარტიეს ვაგონებში 1924ში, სუვერის ქორაქამე და წითელ ჯვარში ჩაწერილი ვრასტო მავაგარანანი. ამავე წითელ ჯვარში დავამბათ, ცნობილი პოეტის კოტე მავაშვილის ქალიშვილი მარო, მოწვეალების დათ. მავაგი არტილერიის ზარბაზის დროს ჩვენს გვერდით მომთვლეს კაპ. აქესენტი ქურციკი, კოცია ხეველიძე, რავრენტი მიქაბერიძე. მთხმელ დავქილი მარო მავაშვილი ჩვენ წინაბდში ვადელოწვივინე, ზურგიით ვამოივტანენ და ჩავაბარე ექიმე ხეველიძეს. ეს უკანამე სქნელი იყო ზესტაფონის სახ. გვარდიის სავქიმე ნაწილის დუროსი. კაპიტანი ქურციკი, ხეველიძე და ნიქაბერიძე ჩავასვენენ თხილსის სადგურში და ვოგვიტო ფადავამ ვაავაზენა კითვრათა. ვოგვიტო მთხრბა: ჩალი მთხიარ ფრონტზე, ჩვენს სამხედრო სკოლა უკან ვამოივად და ვაწვევი იმასო. ეს იყო 17 თებერვალს, მართლად ვრევის მოდენზე შევხდელი თუნკეთა ორ გუნდს, მოუძლიდა პოლკ. ჩხვიძე სამხედრო მუსიკოთ. მთელი ხაღლი ვავით დღეს ისრაღთან და ისრაღთან: ვაუმარჯოს ჩვენს თავისუფალ საქსს, მის მეთაურობის- საქს ართველის მთავრობის, ვაუმარჯოს ჩვენს ახალჯარბა სამხედრო სკოლას...

თუნკებში, მესამე იმერეთის სახ. გვარდიამ და ბათუმის სახ. გვარდიამ, ათასეულის მეთაური პოლკ. კვაშვილი, დავივავით 25 კოლმეტრის ფრონტი-ტაბახმელო-ქორ-კუშისის სიმაღლეები. 18 თებერვალს მტერი აჩაღებს არტილერიის მავარ ცეცხლს, ჩვენებმა უპასუხეს და ჩააჩუშეს. ფრონტის დუროსმა გენ. ანდრონიკაშვილმა თხილსის სავანეებო ათასეულის დუროსს პოლკ. ცოშაის უზრამანი ვადესლეთო შეტოვებზე, პოლკ. ცოშაიმ ვამოყო პირველი გუნდი ოციო ჯღუღუის მეთაურობით და მტერს დაეღვენა.

ო. ჯღუღუმა მიაღწია ტბის მარჯვენით და შეეჩება მტრის ცხენოსან ჯარს. აქ, კურღლმა მისკა ზარბადა და ვარაქე მტერი, მავარამ მარცხნით მივიღე მტრის სამხედრო კურსანტების ათასეული, ო. ჯღუღული დავიქრა ფეხში და მთელი გუნდი ტუველ ჩავარდა. 19, 20, 21 და 22-ს ჩვენ ვუღვენ ვამარჯუებელი ვოვავით. 23 თებერვალს მტრის ავიაციამ დაბომბა ჩვენს დიდი არსენალი და ვაზიანის ხეობა. ემხნეობა პანიკა მთავარსარღობაში. გენერალი მანშიაშვილი და გენ. ანდრონიკაშვილი მავარ ივუნენ.

24 თებერვალს ჩვენ ვადეავეთო ჩკინივზის ოლიდავებ შეშის მისტანთან. აქ იფავ აღფეხა ვოგუვამე ვაემსონსოთ. დამის პირველი საათოთ, ვოგუვამე მტერი ვანდენა. ჩვენე ათასეული, იმერეთის მესამე სხაბლი გვარდია და ბათუმის სახ. გვარდია, კვაშვილის მეთაურობით, მარჯვენით მეთრე გუნდი თუნკების. მტერმა ცენტრში მოიტანა

იერიში, მოვკივს პოლკ. კაშვილი და ექმსი გვარდიელი, კვაშვილის ადელი დავიკავ პირველი გუნდის დუროსმა კაპიტანმა დლიძემ. მტერი სასტიკად დამარცხდა.

ამოივად მთარსარღელი ვიროვი კონიტიადე, კარავში ვაიშვია კარტა. აქ აჩიან გენერლები მანშიაშვილი, ანდრონიკაშვილი და ზაქარიაძე, პოლკ. ჩხვიძე, ე. აქუღული. ეს არის 24 თებერვლის 11 საათი დღის, 25 დლით, ოთხ საათზე ვიწვები შეტოვას: კოჩიარო შინდისო ქორღლის ციხე ვაზიანთან. საღამოს 11 საათზე მოდის ფრონტის დუროსის ზრდაცა: „დობიხეო მწკობრად მცხეთაში უნდა ვაემარჯოთ, თხილსის ეტოვებო.“ (ამის შესახებ იხილეთ გენ. მანშიაშვილის წიგნი, ვამოუბული 1928 წ. თხილსისში.) ვითავო წყნაროთ. ნამუღამევე ვაჩო სადგურში, სადა აღფეხა ვოგუვამე ვაემსონსი დავს. აქ ხედავ ნოე ვორღანია. ვავივინე ადღუებს ხმადალი შევაბლი: „ჩატომ ვეუწვებით ბატონო ნოე?“. ხიფათში ვვარდებოთ, მტერი უკან ნავოღუნია: „შე ხომ ვახოვეთ, რომ ეს ურეკივან ვვარდიის მთავარ შტაბის ურეკები ჩვენს სამხედრო საქმეებში.“ საქმე უყოფია ასე: უღემთერ კიბოძის ვაუვია, რომ სურამის დღედაღილზე და წიფის დღედაღილზე სანგრები არ უყოფია მამზადებელი და ეს მას უოქმას გენ. კვიციანიძისთვის.

გორში, მე მივიღე ზრდაცა ვაყოლოდი იმერეთის სახ. გვარდიის მესამე ათასეული სახერბოსკენ. მტერს ვადემოუბავეს მამოსონის დღედაღილი. შევიავთ მთავრობის ვავრენში რომ ვამოემშვიდობებოდი. უნახე ბატონი ნოე ვორღანია ეთოვ დალილი და მოწვენილი. ამ დროს მივიღე გენ. კვიციანიძე, რომელმაც ვანუსხდა: „შე ხომ ვახოვეთ, რომ ეს ურეკივან ვვარდიის მთავარ შტაბის ურეკები ჩვენს სამხედრო საქმეებში.“ საქმე უყოფია ასე: უღემთერ კიბოძის ვაუვია, რომ სურამის დღედაღილზე და წიფის დღედაღილზე სანგრები არ უყოფია მამზადებელი და ეს მას უოქმას გენ. კვიციანიძისთვის.

ამის საპასუხო, ნოე ერთდინამ გასცა ზღაპრება ათხალის უკველიე უფლება პოლიტიკა
ჯრდამქონ.

ხაშურში მოკვლეწრი ეგანეი ბაგაპირმა, ეკოპიდან დაბრუნებულმა. მახსოვს
და არასოდეს დამოქრულმა, როცა გაუფეთ ეკოპიდან არაფერი დახმარება არ იქონია, აუ-
ქსანდრე ღვებუაქმე ბატონ ეგანეს მიხადა: „ნაებთო რას ისარგებლეს ინგლისი და ლოილ
ჯირჯი ასეთი უსვავსო პოლიტიკით!“

კალიო ჩუხინაძე

26 მ ა ი ს ი

პირველი მხოვლიო იმპერიალიზმური ლობი წანგრევეში გაღვივებული
გეგხლის აღმურში, ქარაველმა ერმა თავის იხტორიული ხულის აღნავიოა გა-
-მოაღონა და ამით ამგნო გოვილიზირებულ ქვეყნებმა, თავის ხამშობლო და-
-მოუკილებლობის აღგენა, რომელიც იყო მუღეგი: 117-წლის მანძილზე ხაკუთარ
ეროვნული ხახობრივი თვისებოა შენარჩუნებინათვის წარმოებული მინაური
ბრძოლისა მკურნალები მიმარო.

ჩვენი ეროვნული დამოუკილებლობისაგან გმწვეული ბეიმი და ენთუზია-
-ში იყო წინამორბედი მაუწყებელი, ჩვენი ხაკუენის ერმა მამოგაღორბივი
მრავალ ხაჭირბორგო ხაკიბებში მრგვრეხიული წარმავლებინათვის; ქარაველ-
-მა ერმა, თავის ხამშობლო დამოუკილებლობის პოლიტიკაში და კონსტიტუცი-
-ამი განვრგო თავის ეროვნული მთლიანი ხული, რომელხაც ხაკუენეების მიღ-
-მიდან თანდაყოლილი მეტჯიღერებოი მოაჭარებდა, როგორც ქართული კულტურის
აღორმინების ეპოქალურ მთავარ პინგინს: აღამიანი თავისუფალი პირვნება--
--- მეომქმელი პაჭროგინებისა!

ჩვენი რესპუბლიკის ხაკოველთო მნიშვნელმა გახაკეი გახდა მხოლოდ
ეროპიულ ხოგილიზმებისათვის, რომელმაც ჩვეში ხტურმირანობის ღრის გან-
-გვიტრებულბმა გულწრფელად აღიარენ: ამ პაჭარა უმველები ერის თან-
-ღროლობის პროგრეხიულობა ხიჭყვა-ხაქმეში და მიწნად აღიხხენ ყოველივე
ამის, ხამშგალიო მარევენებლად აღიარება კულტურული ერთაოვის!
მაგრამ ხამწუხაროდ, ჯერ კიდეც ხანგრძლივი ომის გეგხლის აღი თომა-
-ვდა მათ ურთოერობის კეთილშობილ ღირებულობის შეხამებლობის გარკვევა--
--აღგენიხაკეი!

ჩვენი დემოკრატიული რესპუბლიკის წინამორბედული მიხიის არხებობის
ბელი ღოილ ჯირჯის დაუნღობელი ღილმთავის და შ. ვილხონის /ვილხონი/
პოლიტიკის ხრული უვიგობის წყალობით, პირველი მხხვერპლი გახთა, ახლად
გუხადგმული ხამჭოთა-რუხული იმპერიოხია!

მართალია, ჩვემა .დამოუკილებლობამ გულში ჩაგმული იმპერიალიზმის
დახვარინიხაკეი გამიწვეული აგონიოთ შეპყრობილმა, რამოღენიმე თვის ბრძოლიო
უჭახუხა გარეულ და შინაურ მჭეროთ თაღდახხმამ, მაგრამ მიხი ღიშკური ხი-
-კველიო გარდაუვადი იყო, ეურპის იმპერიალიზმის გაჯანხალების წარმორე-
-ნისათვის და მიხი ახლადმობილ ბუმის-- ხამჭოთა რუხული იმპერიოხ ბრლის
კეთილღერობინათვის!

ხარაველბ რესპუბლიკის და მიხი წინამორბედული მიხიის ოკუპაცია,
მართალია, ქარაველი ერინათვის შვილი ათეული წლის პერიოლში უდიერეხი
ღრამაჭიშშიო გამოიხახება, მაგრამ ყოველივე ამის შეღებოა, კამირიომა
ხამწუხაროდ, უფრო ხამხიული და უწყვეტი განუხამღვრელი ჭრავგოლის ხხვალა-
-ხხვაობის წინამე აღმორთა; წარხხულის მოგონებინათვის, არც ღრი და შრც
ხურვილი არის, რუხული კომუნიზმის და კამიჭლიხტურ ხამყაროში შეუნღობლად
გუხიო გათელილ აღამიანურ ღირებამში!

ყოველივეს ნათელხაკოფად ხაკმარინია ყურადღებამ ავიღოთ, გოგხალი ვ
-ჭეში ღეუკანდელი მოღენებოიდან: აჭომიური ბრძოლების ეპოქაში, ხაკუთარ მი
წყადზე ეროვნულ და აღამიანური ღირებების თაღდაგვას აწარმოებენ ქვათაოივე
ოკიანედან ღირჯიღივიო ამოყავხ ვიეწნამებლები და მათი მოხამღვრე მგირე ე
შვილები/ლე მათი ხაგოლომა მნ კიხინჯურის ღილმთავის კომერგიულ ღირს-
-შეხანიშნობათა დარჩეხ, აღამიანის ხინღიხიერების იხტორამში! დემოკრატი
და თავისუფლების კლახიკური ქვეყნის შვილებს--გრანგებხ და ღირხუღლად პაჭ
-ნობენ, ამ ღრის, როღეხაც თავისი რამოღენიმე მიღიონი უმუშევარი მოქალაქე
თავისი ოჯახის შეამადგენლობიო უზრუნველხაკოფი და ხამაჭრონი ყავხ! ღლხ

მათი საზოგადოებრივი პოლიტიკის ხიზვერმა არათუ მშრალი პრაქტიკის ხეჯიამ, არამედ ნაგონივრული ხიზიდან, ხინამდვილეში კავშირში ხინამაყუა!
წარხული ხაუკუნის ევროპის მარხინავე ხახეღმწიფი, რომელიც კოლინი
-მში ნდავებს აკიანეს მერიე მხრიდან ხამშობლი მითარველენენ, მათმა ამ
-მიანობაში, პირიქების მავიხევალი შემოქმედებმა ვუღალ ღრეზულემაზე ვალ
-დახურდავენ და მავიხი მოქალაქენი რახიხეული შეგნებით შეპარადენ და ა მ
ნდავების და კოლინიური ხიხევის დახვედრად გამიყვანენ იმში; რიღეხაც
გნიმღღმა ვრანგმა ხიგიაღიხევა ახელი უმგზავხიგების წინამდღეად ვალიაქქრა
ყვედახათვის გნიმღღ-ია , ჟუ რა დანიხახურა ხინამარლის ჟქმინათვის.

რიღეხაც რუხეშმა ხამთავრობიდან/მეოთხმევე ხაუკუნისღახ/ იმპერია
აღრძინებმა იწყე, მისმა გეოგრაფიულმა ვითარებამ მავიხი უკოლგავი ვერი-
-გორიხი ხივრეშმა ათვისებამ, პირიქების შემოქმედებამი პაჭროგშიშის
უნიადგებმა და არა ხაჭირ-ოებმა მისი გამთავლინა და მის ადგილზე აღმთანი
შეგნებამი შოკინიში რანერვა და ვალევი; და მარღაც, რომელი ერთგვარი
პაჭროგშიში ადღევებდა და ადგრემღებდა ვლადივანხეკლე და აჭრახანელი ვე-
-ლიკრუხი! მათვის აუღიღებლობა წარმოადგენდა შეგრძნება რუხიგიაჭრეულ
ძღვეამიხიღებამი ვალევიებული შოკინიშიში, რიგორც მავიხიშის ხეღიერი ია-
-რალი დამინებული ერის მიმარ!

ყვიღელიე ეხ ღიღმა მოაშროვნემ და მქერადმა ღროთ შენიშნა მავიხი
ხამშობლის იხერიულ მხეღელმამიღახიცი წლის წინად რუხის ხაღხ უთხრა:
"პაჭროგშიში არის მინობა; პაჭროგშიში უკვე არ წარმოადგენს
აღმთანიხათვის არაფერს, ვარდა მიმავლის ხამშინებობა." /ღ. ჭ-
რუხელი შოკინიშიში, რომ დავრღიღი, მან იხ მოაქცია ქრისეხე მენებათა
მავიხებურ ვავებამი.

ოგიან წლებში, რიღეხაც ახლადგახადგემულ ი რუხეთის იმპერიის წარმოქმნ
აიწყე ღენიშმა ხიგიაღიხეურ ხამშობლი, დაპყრობილ ერების ნავიანიღურ
ურთიერობამ ხაფუძვლად ღაულე, არა იხვეწანავიონადღური ვავებმა, არამედ ავის
მიერ ვაჭმელეპრილი და გამავინებული ხიგყვამი-- ხამჭოთა პაჭროგშიში,
ამგვარად იხვეწანავიონადღური შეგრძნება რუხი აღმთანის შეგნებამი არარაობამ
აქცია; ღენინი ჟუ რაჭოჭ ახლე მოქცეა, ეხ მერიე ხეჯიხის განხიღვის
ჟემა; ახე წარმოიშვა ხამჭოთა პაჭროგშიშის მითი, შემდგომში გნიმღღი ღე-
-ნინის ეროვნული მშობის ჟერიად, რომელმაც ღეღე, რენე ავღღღმ განიგადა,
ხამხედრო და მარადღური ძღიერი ღეპრეხია!

ხამჭოთა ხამხედრო ძღიერებმა ხეღიად უძღური აღმწოთა და უნიადავო ვე-
-ხამშეღი ავღღღი რემიხეანეღების ეროვნული ხულის მთლიანობის შეუპოვარი
და მავანწირული ზრძელების წინამე!

ხამჭოთა პაჭროგშიშმა, მითინ ვარაბახის ხროკვებში დანახეულ ერმა
ხიხილის ჭობრეში ამოვღებული ღენინის ეროვნული მშობის აღამი , ვეხქვემ
ვალაუშადა ზოღმევიკურ ძაღღღების შეხვეურა!
შენ ვარაბაჩევი იხერიული ხინამდვილისწინამე იძულებული შეიქმნა, ზოღ-
მევიკური იღიღიღიის "პერეხეგროკია" ღენინიშიშის ჭრადიღიულ პოლიტიკურ
ჭრამინოღიღიდან ღაეწყე, და პირველი ნაბიჯი უქრეგობით, ხამჭოთა პაჭროგ-
-შიში წარმოადგინა მავიხი ხამწყეხის--იხვეწანავიონადღური პაჭროგშიშის მი-
-ვადღობად, ამ წინადაღების ღიგაკერი ვამღა-ვაფაროებმა მრავალ ზოღმე-
-ვიკურ მითის პოლიტიკურ ვერავებამი რავახეღეხე, მავრამ ეხ არის მერიე
ხეჯიხის ხახაურბო ჟემა.

ახელი არის ღეღე , იხერიული პერეხევექცივის შემოგევაება!
მავიხეულად შეიღებმა იოქვახ, ეხ იხერიული შემოგევა ქარაული ერის ერო-
-ვნული ხულის მღღღანობის პერეხევექციებში განიხა-ღღერება!

ეროვნული ხულის მთლიანობა არარის პოლიტიკური ღიღიღი და ჟერიხი,
ექვეთა ირღებებში ვაქრინიხი და გხივრეშის ვითარების მხეღელმამი
ნაპირზე ვარისეხი ! რენი. ეროვნული ხულის მთლიანობა მთამამაღლა კულტურული
და ბინეჭიკური მეშვეღრეობა ქარაულეთა იათის, და ხეღინიღელი იათმა მახ-
-ავით მითმარჯვების კლავ ეროვნული გეიმიხათვის, ამ გეიმის შემოქმედების
ნ. ჟრღანისი ანღერმის ხაფუძვეღებე--"რენი უღიღეხი მოკავშირეა იხერიად;

ჩვენი აზრი და ხელური ხილვად ყამათ ჰქუნვას ვერ მგაბრუნებს, მაგრამ შემობრუნებებს კი გამიოყენებს; ჩვენი გზა იხვირობს შარა-გზაა და მიღის ხი-გობსიხიხიხი/ნ. ყ--ნია/

3. ჩილაბურიძე

ქ.პარიში
მისი

შ მ გ ი რ ა მ ნ ი ე უ რ დ ა ნ ი ა შ ე ლ

ამონერტილი ჩვეულებად
"რაც გამოვიგონია, რაც მიწახაჯებ, რაც ვანმეღვია,
რაც მანებებდა და რის იმედი მაქვს"

ჩვენს იჯახს ნოე ურდანიას იჯახთან პირდაპირი დამოკიდებულება არ ჰქონია, მაგრამ იხილურად დამოკიდებულება და ჩემი შიშის ნოე დამოკიდების გამო ის ჩვენი პრავა რიგობიანი იჯახის მიერ ჩაბოლოებული იყო რიგობა. მე აღაშინებ. ნოე ურდანიას პირ-რამენების გარშემო რიგობა ელემენტარული და პეზონალებიდან გამოვიგონია, ჩვენში ათხ-ნარი ხხვადასხვა ფანტასტიკური შინაარსის აშშევი ჯალიოდა, რომელი დაწერა მარ-ელავ რომ ხინფურჯული არის, მაგრამ ყველაფერი ეს, რაც მახვილს, უწყობდა მათებს აღ-წერილი ჩემს ჩანაწერში, რომელსაც ქვია "რაც გამოვიგონია, რაც მიწახაჯებ, რაც ვან-მეღვია, რაც მანებებდა და რის იმედი მაქვს", რომელიც აღმათ გამოქვეყნებდა, როდესაც ხაქარაველიძე ამის საშუალება და უფლება იქნება, დემოკრატიული რეჟიმის დამყ-რების შედეგად. მე აქ მხოლოდ აღნიშნავ შიგთქონი დედალებს. 8 წლის რომ შევიქნენ 1924 წლის აგვისტოში, ქარაველი ხაღის; ამხელდება მისა და დამპყრობლების წინააღმ-დეგ. მე და ჩემი ძმები, რომელიც 10 წლის იყო, ფუციების ხივირჩოვის გამო გვაგზავ-ნილენ ური ჯგუფიდან მურა ჯგუფში, რომ ფუციები მიგვერთილებინა იმ დავალებში, რომ ითხოვდა ჯგუფისათვის 50-ზედ უფრო არ მიგველა. არ ვიცი რაში, მაგრამ, რო-დესაც ამა თუ იმ ჯგუფს ფუციებს ურდელით, ეუბნებოდა, რომ "ეს ფუცია ნოე ურ-დანიას საქმეს უნდა მისმარდეს და ამიგომ ის ჯანიშნელებსიხიხი უნდა დაი-ხარჯონ".

ხატობა ჩვენი იჯახი ნოე ურდანიას საქმის ჯარისკაცებთან ივლილენ თავს და ჩემი ურისი ძმა, ხაქარაველი და დამპყრობლების წინააღმდეგ შრომადმი დავა ვიჯახს ვერმეღვია, აღმათ, ვაყუციოდა, რომ ნოე ურდანიას ხახელი ხაქარაველი თავისუფლ-მას შეხწირა თავი. არ არის ხაჭირი ყველაფრის დაწერილობა მთლიან, რადგან ცხად-რამ დემოკრატული დაწესებულება, ჩვენი იჯახის წევრთა უმრავლესობაში ნოე ურდანიას და მახვილის მიღობიში, ფანჯა-წვალდება ივლილენ ხელი. მე პირადათ 1942 წელს, როცა გერმანელებმა ხევახლოში ბილეს, მშობრმწყურვალე, რიგობს ცხერები ჩავქვეყნ-მასჩინარაიში და დავყარეს მიწაზედ უშედეგობელი, ანდა ური მთავა "მადან-მთავი" თუ თავს გაჩრდილი და რიგობის დროს შეხამებული იყო ვინმე მიკვალა-ვილენ. ამ პირებშიში დარჩი დაახლოებით 10 დღის განმავლობაში. გვიტარა ხში-რისაგან, წყურვილისაგან და შიშის მგხუნვარებისაგან. გადვიფარე თავზე შინელი, ვეღობილი ბელის განაჩენს, რომ ვილენამ გვერდში ვეხი გამქრა. მე და იქმა უნდა შედეგ წამოვარდი, რადგან გერმანელი ჯარისკაცი მეგონა, მაგრამ როცა ჩემს წინ და გონახე ხამოქადილი ჩაყმვილი ვალიშეული აღაშინებ, რომელსაც ქარაველი მკითხა ჩემი გვარი და როდესაც ვხარდი, რომ ბერიშვილი ვარ, მაშინვე მკითხა მადეს ბერი-შვილს თუ ვიგონახი. ეუბახეხე რა რომ ის ჩემი ძმა არის, ვალმკონდა და გამეგონი, რიგობს შეიღობადა და მითხრა, რომ მას გაყუციოდა და ურდა წაველი. გზაზე

მას გამანლა, რომ ის არის ჭარახი წელიდა და ეხლა მიმიყვანს გერმანელი ოფიცე-რის და ხხვა ქარაველიშინა, რომელიც დამანავაქველი იყენენ მახინხარის მავარა დინარის პირას. ქარაველიშინა იქ იყენენ ვალიკი ინწკირვე-ლი, რომლის იჯახის უმედურება ხაქარაველიდან ვიღობი, ვიღობე შარადა და აუთანლილ ურდამდე. ვალიკი ინწკირველი მაშინვე მიიღო შიშევი გამარხვისათვის, და მანახის-თვის და რაც მთავარია ხაქმეღვიათვის. რამდენიმე ხნის დამარკობა და გერმანელი ოფიცერის განმობისათვის შეიქნა "ვაჭრობა" ჩემი ბელის შეხახებ. გერმანელი ოფი-ცერის და ვალიკი ინწკირველი შორის.. ხახვ ვალიკი გადჭირი მიიხილდა ჩემს ხაჭარაველით გამგანახ აუგიღებლობას ნოე ურდანიასთან შეხვედრისათვის. მე არ ვიცი რიგობა ვთავდა ყველაფერი ეს, მაგრამ ვიცი, რომ ვალიკი ინწკირველი მითხ-რა "რაც შეიღობა ხაქმარა დაწერე ურდელი მახხენება ხაქარაველით მდემოკრატობის შეხახებ, რადგან ის ხახწყოლი მიღის ხაჭარაველით და ჩემს მიხხენებას პირადათ ვახხხეხედა ნოე ურდანიას". მიმიგანა რა ხაჭირი ქვადელი და ფანქარი, მითხრა, რომ ჩემი გამგანახ პარიში ვალმწყუციოდა და მდემოკრატობისა მიხვლილი ჩაიღობ

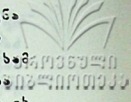
ლი ხაყრანგეთში. დავამთავრე რა მისხნებმა, ვალაველი ვაღიკის, რომელმაც მოხ-
ნება თავიდან მოიღო წაიკითხა და მიიხრა, რომ "უხ მისხნებმა", ჩვენს მოხუც
აუღიღებლად იძულებ ალტკაჯვ ვუღიღიო". პირდაპირ მე დროებით უნდა წავსხდეთ, ვი-
სამყურე-პოლი და დამეცადე პარტიში წახვალამდე. მაგრამ ხაუბლურით ვაღიკი ინჟინ-
ველი, რომელიც ხელმძღვანელობდა ქართველი ხაზიერო ყვეუბნის გამყვანება, გა-
შავნის სხვა ვრინგები, რის გამოც ჩემი ხაყრანგეთში ჩამოსვლა დაგვიანდა და უნდა
1943 წლის მაისამდე. მიუხედავად იმისა, რომ ვაღიკი ინჟინრული მუშაობებში
იყო გერმანელთაგან. ჩემი ხაყრანგეთში ჩახვლა იხვე ნოე ყრდანიას დაყრნებით მო-
ხონის შედეგი იყო და ერთმა გნობილმა პირველმა ამიო ჩამყვანა თავისი ხარჯით
რამაც ვალამარინა დღევინდი წახვლას და უმდეგო ხეცობა. ეს იმ ღრ არის, როცა
ხაყრანგეთში ურ კოდე არც ერთი თავისუფალი ახალი ემიგრანტი არ იყო ჩამოსული,
გარდა მანანახის, რომელიც ბერლინიდან იყო გამიგზავნილი პრეფიქსი ექვითი დაყა-
შვილის დახმარებულად. პარტიში ჩამოსვლისთანავე დავინახე ბილგარეშის მარ-
რამიშვილის ოჯახში. მეორე დღე ვინახულ ვაღიკი და მისივე ჩემინობები, რომელ-
მაც ნახეს რა უსწევე ვეღო კოხეში მეცა გვერდზე ბეჭეწის მიხედვით დაკვა-
რე მთავის ახალი კოხეშის შესაქრავად და ხარჯი მათმა გადაიხადეს.

მესამე დღე ჩემი შიდაშვილის ზენი რამიშვილის კოხეში გამიწყობილი ვე-
ფუძე ნოე ყრდანიას. ძნელი ამ მომენტის აღწერა იმ დამიანისგან, რომელიც
პირველად ხვალში იმ აღქმულ აღამიანს, რომელიც ათ-ათობით ქართველები
დღევლმდენ და მის დაძახილის მოლოდინში ხაჭოთაილზე ვარსიანის გახრობით
ყვირით დევნი ხვდეს. ნოე ყრდანიამ შეიღვიო გადაწყობა ხელი მისხვი და მისი
მგარძნობარე თავიღი გაუტრწყინდა. თავიღიანი შემობხელა, დაშავირდა და მიიხრა
"ხმ ყრდარად ხარ". მისხვა რა რომ ძალიან ვეღვლი წყნარად მიიხრა, რომ "შენი
მისხნებმა იმდენად ურდელიცელი და მინაარხიანი იყო, რომ იქაური პილგორი ამ-
შვინს გამი დღეს არ ვიღამარავებო, ამიგომ უკეთესი დაწერილობით მომიხსნი ამ-
ში თქვენი ღლი ოჯახის ზეღის შეხაბე-ო". ძნელი იმ ვანდების ვაღიღებმა, რაც
იმ დროს მე ვანვიღვლე. ჩემს წინ ოჯად ნოე ყრდანიას, რომელიც ხაჭოთაილში ხაჭარ-
თველის თავისუფლების ხომლოდ წარმოადგენდა. მე ჩემი თავი ხაჭოთაილში შევი-
ნა და ვსიქრდში, რომ ჩემს წინ ოჯად თავისუფალი ხაჭოთაილს "უგვირგვინი შევი"

ნოე ყრდანიას. მან იღო, რომ მე პირდაპირ 13 წლისამ ჩემამი 19 თვე და 5 ლ
დავყავი, იღოდა იხვი თუ რაგომ შეველი ვაუღვებულე უფრო ხალხ მანამ იქ 42
პილგორი მოღვაწე იყო ვალახხებულე, რომელიც 1937 წლამდე იყვნენ თავისუფა
ვალახხებულეში და შივი ერთ კვირამი, შივი 15 დღემი, შივი ხამ კვირამი და შივი
თემი კი თვეში ერთხელ უნდა ვამოხხაღვლიყვენ ჩემამი ხელის მისაქრავად. ვალახხ
ხელმუღ პილგორი მოღვაწეებს ვამოქრები და ორგანიზაციები ვარგად ქონდენ მოწყო
ლი. მაგრამ 1937 წელს ყველანი ერთ დამეს ვამაგომრეს და კონფესიაციით დავვერ
ში მონურ შინამი ხელმობა ხელი.

1943 წელს ნოე ყრდანიას გერმანელებთან გამარჯვების არაფერი არ ხმამდა. მას
მღვთმარების ხორულე 1938 წელში ვათვარისწინებია და მამინვე მიიღი მომედი,
რომ ქართველი ხალხი პრევიციამზე არ წამოგებულე. მაგრამ იმის გამი მღვთმარ
იმა ვართულებული ვახდა. ამიგომ 1943 წლის აპრილში მენადარი და მე მივლილი
ერთად ხეამბოღი, რისთვისაც ყველაფერი მშათ იყო, რადგან აუღიღებელი ხაჭორი შეი
ქნა მღვთმარების ვათ, მენადარი ხანწაფულ ვაჭრინდა ხეამბოღი. ნოე ყრდანიას
აუღიღებელი ხაჭორი მისინდა, რაც არ უნდა დაუღიღებდა დაემყარებია კავშირი ხაჭარ
შვილისთან და ხათაღლ დრეჭვიკეში მივწინებია. მას ეშინოდა ხეამბოღს პრევი
ციების და წაქეშებების, რომელხე მისი აზრით შეველი ჩემი არის ვანადგურება
ის ვალტორი ამბობდა, რომ "ქართველი ერთი ვაჭარი არის, ის თავისუფლებას ვერ
მიღებს თუ მან თავი ვიღიყრად ვანადგურა". ის ვალტორი ამფიგებდა, რომ "ქა
თველებიანთის არ არის ხაჭორი ვაჭვიკის მებნა, არამედ მიმწინის შერჩევამი არი
მისი მღელი და მომთავალი-ო". ამიგომ აქ მას მის მთავარ ხაქმულ მითაღდა ხაქარე
ველისთან კავშირის აღდგენა, და ამბობდა, "როცა ჩვენ მოწყვეტილი ვართ ჩვენს
ერთან ეს იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ მოწყვეტილი ვართ ჩვენს ხაქმულად-ო". რა თქ
უნდა, "ჩვენ არ უნდა ვავხელი ვინმეს ვამუშები, ამიგომ ვაჭრობი, რომელიც ამ
ხაქმეს აუღიღებს მან ვული არ უნდა აიღოს, რადგან ჩვენი მუშაობა უნდა იქნეს მშ
ვაჭრობული ხახიითის, რომლის ვუქე იქნება ერთხელი ხაქმისათვის თავისგანწირვა
ჩვენი ხაქმე არ არის ხაჭხერი ვამუშობა ან ამ ახიითის ხეათახხეა შექნიარე
გნობების შევრება, არამედ ერთან მორადური ურთიერთობის დამყარება და ხაჭორი
ღრის დაქქარეში გვექონდეს ხაუბლებმა დრეჭვიკეში მივწინებო-ო".

ღრ ვალიობა, ჩემი ხეამბოღი წახვლის ხაქმე ვაჭოანარე. გერმანელები უვან
იხვედენ. მე იმდებულე შევიქვენი ვრანგულ ვარში შევხუდიყვი მისაღისი, ხალხ
არ წელიწადს ვემობილი ხამხერი ექიმად. ვემობილიანობის შემდეგ ჩამოვილი პარტი

შეგვიძლია, რომ დაგვაფიანსონ, უფროსი რისკზე არააინ შილი. კარის გაგზავნა
 აფიციონდელს ხაჭირიბაბს წარმოადგენს, ჩვენს ხაჯროს შეგონარი კი შვით არის
 გილის იხ უკანასკნელი მხსვერძელი, რომელიც აღაშინანს შეუძლია გილის შილი ხაჯ
 შიშის ხიყვარლისათვის და ახელი შირივინება დღეს არის იხ ჩვენი შეგონარი
 ჩემს მიერ ამორჩეული შირი-ი. როდესაც ეს იხ ჩემმა შეგონარმა შილიყვენი მე იხ
 აღმადრინა განვიცადე, რომ იხ შილიყვენი შილი ვიყავი ნოე ყრდანიისა და შილი ხა
 ქშიისათვის ხიციხელ შემეწირა. ახლა თუ იხ, შირი დაავლენად შირიბადა შევახ
 დე. მე შირიში ჩამიყვლი, ნოე ყრდანიის შენადარის ჩამიხვლად დაჩქარული შირი
 და, მაგრამ ხაჯდურელი შახუხი ერში და იგივე იყო "ხაქმეს შივაგვარემ და შიმა
 ივენი ჩამივადე".

ყუვერიდან განათიხუფლებიხა და ჩემი ხაჯრანგეთში ჩამიხვლადან ნოე ყრდანი
 ხთან ჩემი შეხვედრა ხელშია შედუფონის ხაშუალებში, მაგრამ შევლევ ეს მან ამიკ
 რძალა და შირიხა "შენ ახალგაზროთ კაცი ხარ, არ არის ხაჭირი შედუფონი დღეს და
 ნიშნა, როცა დრი გაქვს შირი ღარვამე, მე ფანჯრიდან გადმოიხილავ თუ დაკავებელი
 ვარ ხელი განიშნემ თუ არადა კარგი ამინდი თუ არის მე ჩამივადე და გვიხიარნით
 თუ იული ამინდა დაგქვნივ ხელს შენც ამილი დაუჯული და ვიშუაიყოფი". ცხალი,
 რომ მე ჩიხა დრი შქინდა ხანთან ვიყავი და ერისხელ 1952 წელს, იქმომბეკო ჩიხა
 კრავი ამინდი იყო შილი "ვანის" შილივარული. უცემ ნოე ყრდანიის გაქვდა "ვან
 ვის" ეკლესიის წინ სრულიად უძრავად, ჩამდენივე წუთი იყოჩა და შედეგ შირიხა:
 "იგი რომ მე ათიხვალ ვარ აღმდრილი. მაგრამ ყრდელიის ვილიარევი ქრისტიანობი
 უხილეს რიხს ხაქროვლისათვის, ჩვენ რომ ქრისტიანებში არ ყრდელიყოფი დღეს ქა
 იველი ერის იქნებოდა შიხშილი. ამიყომ ჩვენ ქრისტიანობის წინამდეღ არხარის არაფ
 ვარ. მე მიხილავდა ჩემი ათიხუფობისა ქრისტიანობის წინამდეღ მახარის არაფ
 რი გამიკეთებია. დღეს ვი ეკლესია შილიდავს და ხშირად შევლივარ იხ. ეს აღმა
 ჩემი ხიციხის შილი მახილავდა ნიშნავს და ამიყომ ერის დღეს შენ და იაქვნიხა
 დე შევიხილი შიმადალ კვირაში შილი ჩემთან აფიციონდელი და ჩამივადებს ჩემს
 შირიარეწრის ჩამიხილავს აქვს შილიყვენი შილიყვენი და ქრისტიანობის წინამდეღ
 ხილიდებოდა. ამიყომ ვარეწრე შენ, რომ მან შილი და გამიყვენი შილიყვის შე
 ხანაშიხა. შირიბადა შენ უნდა წახილდე თურქეთში, როგორც ჩემი წარმოადგენელი,
 შეცვალ ამ აღვიღდე შენადარი და იქ გარდა შილიყვენი შიმაშიისა უნდა ჩამიარ
 ხაქროვლის კუთხილი ქინება, ვერძის ხანით, რომელიც ესეა შენადარს აშარია ში
 აქ ჩამიხვლამელი". დანიშნულ დღეს მე და აღექვნილდე შევიხილი შილი მახთან
 ჩამივარული ყრდელიერი იხ ჩიხ ჩამივადე მას უნდოდა. შიმა ხანადაღ დარიყვენი
 შილიყვენი და დაავლენები და შილიდებანი, რაც მე უნდა შექმნილენია და როგორ

უნდა შექმნილენია, ხალხ გათვალისწინებულთა იხივ კი, რომ ჩიხა თურქეთში წავი
 დელი, როგორც უნდა მთელი დეკემბერი მთიხილი. დრი გაილიდა და 1953 წელს 11
 იანვარს ნოე ყრდანიის გარდაიხვალა, ჩემი ცხოვრების ხვალ გმა გაიშინა. არხა
 დლის ჩემს ხიციხის დღის იხილი არ შილიარა როგორც ნოე ყრდანიის გარდაიხვალისა
 და დახვდელიის დღეს ვიყო. ჩემს გარემოში ხილიდერი ვიარევი. 7 წლის რომ
 გავხი მას შირიყვენი ჩემს იხაში და ახილდებში ხუდ ნოე ყრდანიისხელ დაშარია
 დენ, ხალხ კი შეხამდელი იყო. ამიყომ ჩემთვის ათიხუფობის ხიშილომ წარმო
 დგენდა და შილიის ყრდელიერს ვიარევი. შიხმა გარდაიხვალდამ ჩემი ცხოვრ
 შის გმა შევლდა. ერში რომ შენადარი აქ აღარ ჩამივიდა, მე თურქეთში ვერ წავიდი,
 შემდეგ შენადარი გარდაიხვალა და იქ იხ ქინება, რომელიც ხაქროვლის ხაქრო
 მაქ იყო და შენადარი შარინობდა, რომელიც ჩამდენივე შილიინ დირდა უგზოველი
 დიკარგა. დიკარგა გარეთვე შილიერი ამივი და ხილიყვენი შირიარეწრეში, როგორ
 ხალ ან ვინ დეკემბერი კაცი არ იხი.

აღსანიშნავია, რომ როდესაც ყუვერიდან ხაჯრანგეთში ჩამივიდი, ერიშილიერი
 შილიარეწრის გამი ხილი დახილი დეკემბერი ცოცხალი შილიყვენი ხაქროვლიდა;

ხალხ დელი კახილდე მამლელა: ჭიმახს, კარგილი, ხაჯ
 ვილის, კიშიისხი, ხალხის და ხილიხანს ჭყინვი დილიხანს კი. რადგან არაფერ
 მახილენიდა და არც შქინდა რომ გადამხალა, შიხ შეხვედრა ვიარევილი. მაგრამ
 როგორც დამინახავდა შილინივე შირიგენდა ვილითი ხელი და მამაშვილის დილილი
 შილიყენდა იხ დრის ჩემთვის ყრდამდე დი და ჩემქარს, რომელიც ჩვენგენდა "შიმა
 დის შილიის წამალი" შქინა. იხ ხანებში როცა ნოე ყრდანიის დელინი იყო მამინვე
 დამიხხებდა და ჩვეულებრივად განვაგრძობლი ხილინიმა-შეხილავ და ერისხელ ახი
 ხილინიმა-ხაქროვლის და კიხვა-შახუხის დრის იხ გაჩერდა, შილიხხელა და შეუხენდა
 "შახიხვალ ერში წუთი ჩემს იხაში უნდა ავიდე და თუ არ შეგეშარება აქვე შიმა
 ბილი". მე რა იქმა უნდა შეეშარება, რომ თუ რამე აქვს ჩამიხაფანი მე ჩამივი
 ჭიმაქვა, მაგრამ შირი შილიარა და წავიდა. არ გახვდა ხუთი წუთი, რომ იხ აღმდრიდა
 და ჩვენ განვაგრძევი ხაქროვნი, მანამდე ხანამ დრი არ დადგა გამიშვილინიხა

ნოე ყორღანიძე წერს გაუთავებლად შეიძლება და მახალავ არ ვამოიხვევა. მე აქ მხოლოდ ავღნიშნე ზიგორისი ელფაღვი, როგორც მისი წარსული საქმიანობისა და მისი მავალში მის იღვევებად აღმნიშნული თავისუფალი საქართველოსთვის შეგნობა უმრავლესად უარისკაცად. რაგონი? - ამავედ დაპარაკი ჯერჯერობით არ ღის სხვადასხვა მიწვევების გამო. მაგრამ "იღინებს ის ეინგ ბიღის იღინებს". ყველა შემთხვევად მინდა დავუძღვო, რომ ქაღდაჭონ ინა ყორღანიძე გორაკი ურბეშთან ურთოდ თანამშრომლობით შეადგინებს თვისებები ნოე ყორღანიძის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესახებ, რომელიც ინა ყორღანიძის თავის ბიოგრაფიულ კალმშია. მაგრამ ამ თვისებების სორცის შესხმა მადიან რთულ საქმეს წარმოადგენს ჩვენს პირობებში. ამიგონ ჯერჯერობით ნაადრევია ვინ, როგორ ან ხალ იქნება ის განსორცოდებული.

მამია შერიშვილი
დეკრი, 1982 წლის მაისი
=====

ჩვენი საქონრობროცო საკითხები

გ ა ნ მ ა რ ც უ ბ ა
მთავრობის არქივის გამგისა

მაგონ ვიქორ ხომარკის.
ახლი დამოუკიდებელი საქართველოს
მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის
ხის წევრებს: მაგონ ვადიკო ჩუბინიძეს
მაგონ დევან ფადავას
მაგონ გრიგოლ დომადეს
მაგონ კაროლ ინახარძეს;
და დია წერილი ქართული ყურნადებისა და რელიოზიონ-
ციხუფლების" რედაქციებს.

პახეხი მაგონ ვიქორ ხომარკის მის მომარტვაშელ(2.3.1982):

თქვენი წერილი მომართული ჩემზედ, როგორც "არქივის წევრი" დილ ხანია მოვიღე. მიუხედავად იმისა, რომ უკვე 70 წელს ვადამორლო, თავს არქივის წევრად ვიცი და ჯერჯერობით "არქივის კანდიდატობაზე" უარს ვამშობ. თქვენ შეგპბღით არამე არქივში ვახავანათ გამომხეხალით, არამედ ხანავკვე ყუთში გამავგავანოთ, ეს თქვენი ნება არის, რადგან ვახია და გუნება.

ვიცი, რომ ვითვლები, მოავრობის არქივის შემნახველი კომისიის, პახეხისმგებელი წევრის მიერ, მანდატო მისილი, როგორც მისი შემცველი, რომელიც მიხუვებულობის და ავადმყოფობის გამო კომისიის ხელიშეშებს ვერ ეხერხებოდა.

შემდეგ მამინდელმა არქივის შემნახველმა კომისიის შემადგენლობად დამყოვეს რა მანდატურად, პირადით ამირჩიეს მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის წევრი, როგორც არქივის ვადარჩევის, კლახიციავიის და კათალიკოს შედგენის ხელმძღვანელი; მაგონი გორაკი ურბეშის წინადადებით, რომელიც ჯერ ვიღევ, იმ დროს როცა მთავრობის თავისი ბრული შემადგენლობით ცოცხლები იყვნენ, ნოე ყორღანიძის წინადადებით, არჩეული იყო მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის თავდომარედ, რის იქმიც ინახება კომისიის არქივის დოკუმენტებში.

1969 წლიდან ხაარქივი კომისიის მიერ, გორაკი ურბეშის წინადადებით, მე ვიქვენი არჩეული, როგორც მისი შემცველი მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის თავდომარედ, რახეხ ნოე ცინგამის ვადრეფადებამდე ვახრულები შეძლებისდავარად; რის შემდეგ მრავალგობის თქვენი ვანახალების შემდეგ ვავშულობ, რომ მე აღნიშნული ვიყავი მხოლოდ დევიდში დარჩენილი არქივის შემნახველი კომისიის თავდომარედ, რისთვისაც "დი მადლობა" მოვახხენებოთ, რომ ეს პავარა თანამდებობა "კეთილი ინებეით რომ დამიფიქოთ და თქვენ იხივ არ მოითვიხეთ!..

რადგან, "თქვენიის წყალობით" ამ პავარა არქივის თავდომარე "დამყოვეთ", მრავახხენებოთ, რომ ამ არქივის ვადარჩევა, კლახიციავიის და კათალიკოს შედგენა, ჩემდღი დამოუკიდებელი მიწვევების გამო ჯერ არ დამთავრებულა და როდენაც დამთავრდეს მამინე იქნება მიწვეული საქართველოს მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის წევრების კრება და მთავრობის დედენილებების 5 მთავარი და მთავრობის თხოვნით ნორცირების მიერ შედგენილი 14 მუხლის შესამამისად იქნება მიღებული შიშები, რომ

ეს ნაწილი არქივთა მიანიხ არ იქნებ "გაუპატივებელი" და გამოყენილი ქუჩაში რ-
გორც ის არქივი, რომელიც იქნა გაგზავნილი პარაპლიის უნივერსიტეტში, რადგან
ჩანს, რომ ის მუხლები, რომელიც მიუხედავად, ხაარქივი კომისიის დაგვიწვდით, ნო
გინდებდა და უნდა მიუღიანებოდა უნივერსიტეტისათვის, არცაა არ ჩანს და არ-
ქივი გამხდარა, როგორ შექვენი იწერებოთ, ყველას ხელის ხარვეჯად მისი ხაბილია და-
ნიშნულების გამოკვეთადად.

შეხადებულა ის იმას გამოიწვია, რომ შექვენი თვითნებურად, ხაარქივი კომისიის
დაგვიწვდით ვარეში, არქივის მიკროფილმები ჩააბარეთ ნახუტყრის უნივერსიტეტში,
რომლის ხარვეჯობის უფლება მიუხედავად ყველას განურყველდ "ქუჩისა, პირველისა, ვერ-
ხა და ილიალოისა", რაც იმ შემთხვევაში თუ ნო გინდებდეთ პარაპლი დაგვაჩა მთა-
ვრობისა და მთავრობის კომისიის ყველა მუხლები შეიძლება შეიძლება, მაშინ იქვე უნდა
გამოქვეყნა შეხაბამისად ხელშეკრულებისა და არა შექვენი პირადი ამბიციებისა.

ახეა თუ ისე, შექვენი პასუხიგვერდობას თავს ვერ ააბორეთ, რადგან ამ შემთხვე-
და ეროვნულ ხაქმის გააძლდას ენაჭირიგება უღიღები ხიფათილი და ხაქმის კარგი გო-
რქა ან ხაქმის კურხბი ყვირა, რაც შექვენი არც ერთი და არც შეიქვენი რადგან
არქივის ხაქმში შექვენი არახილეს მინაწილიგობა არ მიგილიათ, არც იგიო მთავრობის
დაგვიწვდით და არახილეს არ ყუიღიხარო მთავრობის არქივის შემნახველი კომისიის
წევრი. უფრო მეტიც, არც არქივის გადარჩევა-არევა-მიღებაში არ მიგილიათ მინაწი-
ლიგობა. მიუხედავად ამისა დღეს შექვენი წყველი ყველაფერს მარცხ, მაშინ, როგორც შექვენი
თავი გიკარნახებ.

გხადია, რომ თუ შექვენი აქ ჩვენი მიკროფილმები ყველას ხელის ხარვეჯად დაღვიოთ,
მაშინ რაგვი ამერიკელებს არ აქვს უფლება, რომ იქ მიმარბული არქივი გახალოს
ყველას ხელის ხარვეჯად?

ხაკილის გაშეო "კომუნისში" 15 მარცხის განმარტების შეხახებ, მათვეს პატივი
მიგახხენოთ, რომ აქედრ გაშეოში ჩუმი წერილის გამოქვეყნების შემდეგ, მე მივილი
იქვედნი წერილი და დახუტრი იმისა, რომ თუ გლვა ხანს პატივის იგიიღებდა იქნებდა
უარყოფილი ავადიანის წერილი, მაგრამ ამის შემდეგ მე ქუჩაში არ გამოუხედავარ და
როგორც ფრანგები დაპარაკობენ "ვიქტორ-ი" არ მიყვირო. ახე, რომ ვინახ ხურს ხა-
შუთი ხელში გვაქვს.

რაც შეეხება იმას, რომ შექვენი გვიჩრეთ ყველას მიუხედავად მიკროფილმების გაა-
ღების უფლება, აქ კი შემთხვევა ყველას გახავინათ გობჩათ, რომ თუ ამ შიშადღე
მიხვილიათ, მარადღე არახილეს არ მიგოქრია და იმას, რახე შექვენი გვიჩრეთ არ
მგონია, რომ შექვენი თავში გადამუშავებული ხადი მხეჯილის ნაყოფი იყოს, რადგან
რო არის შემდეგ ის არქივი თუ რაც ხაინფურხია, რაც ხაჭირია, რაც ხაიღილია,
რაც ყვირის ხურხავინის, მას მიკროფილმების გააღებოთ გავეგობთან და მის შემდეგ
დადაბნეში არქივისა, რომელიც ეროვნულ ქონებას წარმოადგენს დაღვიოთ ხაპირფარე-
შიო, რადგან ის ვარანფიგობი, რომელიც უნდა მივილით არქივის საბილია მულის დაღ-
ვინის დრის არავინ არ მიგვემას, რადგან მას ვახი ევარგება. დაგოქრით! შექვენი
მიქმელებდა ჩვენი დრის წინაშე დაღვიოთ. აქრ კიღე გვიან არ არის იგიღეთ, რომ
ამბიციებით შირს ვერ წახედათ. ყველაზე მუნღივანი შექვენი წერილი არის, რომ
თურმე "1974 წლის 16 ივლისის ხელშეკრულების თანახმად, არქივი მთლიანად უნდა
ყოფილიყო გაგზავნილი ამერიკაში... ერთი ყუთი "ნო ყრადანია" არქივი მუგონ დევაან
ფლავახიან დაჩრა. თხის ყუთი კი დ რ ე ვ ბ ი ი ნახხეობდა შექვენი, პარავარლის
უნივერსიტეტში გადახაღებდა". აქ კი გახაკვირია, შიო "შექვენი წყალიგობი" თურმე
"ღვილის პატივად არქივის თავლიმარულ ვიყავი არჩეული და მეტი არავინ". მაშ,
ის შექვენი ხიო არ გეხებოთ, რადგან შექვენი შემიო მისი თავლიმარე მე ვარ და არა
შექვენი!..

მივიჩრხ, რომ მიუხედავად აგქ 30 წელიწადია, რაც ხაქირველის მთავრობის არ-
ქივის ხაქმის ვეხახხურები და არახილეს არ მინახავს, რომ ხელშეკრულებას ხელს
აწერდა ნო გინდავთ, რადგან ის იყო ერთიოთ არქივის შემნახველი კომისიის წევრი
რომელიც ემორჩილებოდა კომისიის დაგვიწვდით. იგიიღეთ ქაღალდებს და ხელშეკ-
რულებებს ყუიღივის ხელს აწერდნენ ავაკი ჩხენკელი და ხხილპაჭვი ახალიანო. რო-
ღეხე ავაკი ჩხენკელი გადღივდა ხაარქივი კომისიამ მის ადგილზედ აჩრჩია პა-
ტონი დევაან ფლავა, რომლის დანიშვნის ხაშუთი შეგიღიოთ იხილით შემდეგ მინამარ-
შელი: Monsieur A. CHAMSON Directeur Général des Archives de France S.T.4745

ჩა შემა უნდა, თუ რაიმე ხელშეკრულება იყო ხაჭირი ხელი უნდა მოეწერა დევაან
ფლავას და ხხილპაჭვი ახალიანის შემდეგელს და არა ნო გინდავთ, რაც ნირმალური
და დლიკურიოა. მაგრამ მე არ იყო ხაჭირი, რადგან ყველა პირიგობი, ხაჭირი გეშ-
ლებში და ფრმადური მხარე დიდი ხნოი აღრე იყო ყველაფერი დაშეკვეთილი შემნახ-
ველი კომისიის მიერ. ნო გინდავთ მოვადიგობა იყო მხილი დაგვა უნივერსიტეტ-
ში ყველაფრის უხედავად გაყარება. რაც შეეხება მის მანდაცხ, როგორც კომისიისავა

უფლებამოსილს, მასზედ ხელი უნდა მოეწერა არა ნოე ცინცაქადს, არამედ დევან 'ლად ვახ, ჩიგორც ავაიო ჩხენჯელი შემეცვლავს, მიერეხს ხობიპაჭრე ახათიანის შემეცვლავს და საქარეოდლის ხოცოდედმოკრახული შარგიოს ხაზღვარგარეოელი მიურის თავჯღმარა შავლე ხარჯვადამეს. მაგვამნიე ცინცამის კაპჩიოზის გამი, შირადელი ანგარიშემის მუღეჯად, მაგონ დევან ფადამს მანდაფშელ ხელი არ მოეწერია. ამიგომ მის მანდაფშელ ხელი შივაწერეთი ან და შავლე ხარჯვადამეს. ეს ის დრო არის, როცა იქვენი სახელის ხხენება არქიოვის არც მოვლამი, არც მის გადარჩევამი და არც მის შენახვისათვის არხად არ იყო ნახხენებნი. იქვენი მხილელ არქიოვის ქვე-კომისიამი("პარაკარის კომისია") შეყვანილი ხარს 1978 წლის 6 ივლისიდან - ქარლი ინსანარიძისა და რეიმი ხვეწის შელეჯად, რადგან თავიანუყადი დრო გქონდათ და უფქონილეთ, რომ სამიგენი უნდა შევძლებლიო კოლეგიალურ მუშაობას, რამიგ იქვენი არაფერ მუშაში არ ხარო, რადგან ჩვე უღელხი შეგონმა დაუშვიო.

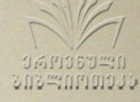
რაც შეეხება "ავჯახიის არქიოლოგიური ხაზგადლეუმის" და არა "ავჯახიის ისტორიული ლეკუმეგუმის" რეგორც იქვენი უწოდებთ, ქადამაგონ შირეი ახათიანის გამგველი შამი არის 6 გომი, 12 გომიდან, რამელიც წარმოადგენს შიავრისის ქინებას, რადგან შიავრისამ ის იყდა საქარეოდლის ფულით: 8.500 ფრანკად. და ეს ის დროა, როცა ქარეული შამეულის ყოფად დაუჯადი 84.000 ფრანკი, ე.ი. შამში მიხეცე შამეულის დორმედეგის ერთი-შეათელი, რაც შიავრისისხვე დადგენილემიო არ წარმოადგენს არქიოვის ხავუარებას და შათივე დადგენილემიო ჩრემა დევიდის ქარეული მიზნოლოკის უფლება შიავრისის ქვეშ, და რა აქმა უნდა, თუ შეხამდელოე გახდება იმ 6 გომის "რეკე-პერადია", ეს იქნება დიდი ხამვილიშვილი ხაქმე.

იქვენი აყენებთ ხხვადახხვა გამწეული არქიოვის შემკოვების ხაკიობს. ის ხაშუმდურიო იქვენს მიერ დახახელემული დრო არქივი კი არ არის, არამედ ექვეშელ მეფიო და შათი თავისმყოფის ხაკიობი ჯერჯერობით ვერ მოვახერხეთ, რაც ძლიერ ხამ-ხურხარია. მაგვამ ყველა ამას მინდა დაეუმეფო, რომ რეგორც იგით არხებობს შიავრისის ხავადგემო ხალიგდის არქივი, რამელიც ხათანად დადგენილემიო და ხაქორი შითოთემშიო მიზარემული არის ნოგარისუთან, რამდის ხარჯი გადახელიდა 2005 წამდე. რეგორც "შირეი ენები დანარაკიმენ" იქვენი თავი გამოვიგხადემით უხხეოში არხებული ყველა ხათიხგომიოვის პრეზიდენტეგის პრეზიდენტად და შიომდემა გაქვე პრეზენტემიო და ამმინიგომი, რამ თავი ყველა არქიოვის პრეზიდენტად დადგინდით, არ ფქორბო, რომ ყველა ეს მშივე იქნება ერთი კავიხათიო?

შიავრისის ხავადგემო ხალიგდის არქივი, რამელიც ინახება ნოგარისუთან, ავადყურის მღევნელად დაახხების დიდან წარდგენილი იყო 10 პირუნება, და ნოე გინგამის გადღეჯვალემის შემდეგ, იმავე მიზნოვიში, რამდინოც ქარლი ინსანარიკი და მუ ვიხარგველეთ, იქვენი ხაარქივი ქვე-კომისიამი("პარაკარის კომისია") შეყვანის დროს, მუ შირადელა შევიგანე ავადყურის მღევნელთა ხიამი, მაგვამ გამოღილემამ დაშანახა, რომ შეიღება გაავაქეთ და რემივე მოთხონით იქენით ამოიღო. ახე რომ მიხხელავათ "იქვენი უფლება მისილემისა", ის ჩრემა იქვენდამი სრულიად დამოკვილემული.

ყველა შემოქმეულის შემდეგ მინდა დაეუმეფო, რომ თუ ნოე ცინცამე შარვარლის უნივერსიტეტში შიადღებია ყველა ის შიავრისის დადგენილემის 5 შიავარი მუხელი და ნოგარისის მღევნილი 14 მუხელი, მამინ ჩვენ მხილელ მიკოლოგემების შენახვის უფლება გვექონდა იმ მიზნით, რა მიზნითაც ის იქნა მოთხონილი და გადღეჯვალე შარვარლის უნივერსიტეტის მიერ და არა მისი გამოყენის. თუ შიავრისისა და შენახველი კომისიის მიერ შიადღემული დადგენილემიო ნოე ცინცამე არ შიადღებია შარვარლის უნივერსიტეტში და თვითმეტურად ხხვა ჩამიხე შირაქა ხელი თავიო გადარყველიგომი, მამინ დადგენის მყარლი ხენი დგახ, რამელიც იქვენი ავადყურემის, რადგან იქვენი, იქვენი ამმიოვიში ყველა გმა გადგევიტორი და არამეგთ განგამი ახხეუთი და გაფუტემული ხაქმის გამიხურამაშელ იზრენეთ, არამედ თავი "უშენაქხად" გამოახხადეთ და ყველაფრის უფრხად დაინიშნეთ. თუ ნოე ცინცამე სიხულელე გაავაქეთ და იქვენი გადმოგვა "მისი უშენაქხე უფლება თანამ დემობანი", რამელიც არც შიავრისიდან, არც არქიოვის შენახველი კომისიიდან და არც ხაქარეოდლის ხოცოდედმოკრახული შარგიოს ხაზღვარგარეოელი შირადელან არ შქინდა, ვრხადიდან გხალი და ულთი ტემეაროგება არის, რომ ყველა ქარეული დემოკრატიული ირგანიშამიოვიხათიო უგნომია და მიულემული "გადგე-გემა-გადმოგემის" ხიხეგება დემოკრატიული არჩვენების გარეშე და შით უმეფვა, რომ ნოე ცინცამე შეეძლებელი იყო არჩილად ყოფილიყო რამი "უშენაქხე" შახხისმგველე შირად, რადგან გორაკი ურამე და "ისიხე ჩავილელ ხაფლავში, რომ ერთიშორეობათი, ხწარელ არქიოვის ხაკიობის გამი ხმა არ გაუგიათ და ამის მიწმე თუ მას ხურს დადახხურის ცოცხადია და ჩვენს შორის არის.

თუ რამელიმე კომისიის წევრი იყვით, რომ იქვენი, რილისმე იყავით არჩეული არქიოვის შემეხხველი კომისიის წევრად, მამინ იქვენი ხმადი და რეიმი კიხერი. და თუ

ეს ახე არის, რაგონი ვიქრობი, რომ მე და ვარდი ინახარიძემ არ ვივით, რიხვის აგირილით ან რაი აგირილით და რაგონი აგირილით?

ხადაქივი კომისიად შეხვედრისათვის არსებობს ორი ლეგიონარული გზა, ერთი პირდაპირი არჩევნებით, ხადაც ხაჭირი არის უმარადეხიზის ხმა, და მეორე მანდაცხის მიღებით, მაგრამ მანდაცხის მიღების ხარისხი არ უნდა იყოს მანდაცხის გამგეობის ხარისხზე უფრო მაღალი. მაშ, როგორ მოგვით მანდაცხი ნოე გინგაძემ, როგა ის ხადაქივი კომისიის თავჯდომარე არახარის არ ყოფილა? ნუთუ ოქვენ ამჟამ არახარის არ იგიქილე და თავი მინი არახარისზელი ჭოგულის შემკვირლე გამოახხაბლე? ამ ჰემ-ახვევაში ან ნოე გინგაძემ რაილინა ლილი ლანამაული ან ოქვენ ლანამაულს ლანამაულს დაუმაჯლე და თავი ყველავრის მაყინ-მაყინად გამოახხაბლე, ხელდეკურლელების გა-გემა ლაიწყით და ყოლდე გაუმარლედელი ნაბიჯების გალდეგამხ შელექიო.

არქივის ზეის გალდეყვედის უფლემა არავის არ აქვს, რადგან ის უკვე გალა-წყვეტლეა მთავრობის მიერ. ჩვენი ხაქმეა ლადგანიდელების მუხდების ხისრულეში მოყვახა ყოლედეგარი ველიდელების ვარეზე. რა უფლეში ოქვენ მარჯლე სწყველე მო-ვრობის არქივის ზელს? უხვიოთი არხელედი ყველა ქარული ხაოთიგრობის ჰეპილე-წყების ჰეზმიდეგის ჭოგულის მიხავეურების მიუხედეათ, არქივის ზელი ოქვენს ვენ ქვიამი არ ზელის, რადგან ოქვენ არქივის შემხახველი კომისიის გზაში მოდეული წეს ხარი, არც მელე და არც ნაქლეში. ამიგომ ოქვენს მიერ გაგეშული ვექილეში, რომ "ჩამილით და ყოლედეგარი ვორმაღური მხარეების ვარეზე არქივი ჩამიარეო", ყაღმი და ეროველი ხაქმის ღილი ლადგოხა. ახეთი უფლეში არც ვრის ჩვენს ღილ მინისყრე არ მთოთხიხიამოთ!.. ამიგომ ვირჩევა გააუქმით ოქვენის ამბიოლეში გაგეშული ვექ-ხილეში და ლდექით ქარხველი ჰაფროგის სწორ გზაზე.

გახახარია, რომ სწერი "გავილა ღრი და 9 ლექემბერს 1988 წელს ლაბიქლე გაშეი "კომუნისგმი" ავადეპივის ელეზე მეჭეველის წერილი, რომდედეხ ხინარლე ალა ღგინაო". გვავეროვებს, რომ რა იგიი ოქვენ აქედან რვა თვის შემდეგ, ე.ი. 1988 წლის 4 ლექემბერს რახ დასწერხ ავადეპივისი ელეზე მეჭეველი? მაგრამ ამახ არხე-ბითი მნიშველემა არ აქვს, რადგან ავადეპიის ხამარგხვინი ხყაყის უყყოფა რომ უნდა მომხდარიყო, როგორც ზემით ვიქვით, გაშეი "კომუნისგმი" გამიქვეყნეველ ხყა-ყიამე ბეერაი აღრე ვიგოლიო.

ამ ხაქიხზე წერა შეიძლემა გაუთავებლე, მაგრამ ჯობს ვაჯერლეო, რადგან ნავახხ ჩამდედალ ბეერს აურევა, იმდედალ უფრო აყროლემა. ვირჩევა, რომ ლდექილე ოქვენ იხეთი ჰახუხისმეველემა მიხხავეოთლე, რაც ოქვენს მოქმედების არხს ლდემავე ბა. ლდექილით, ნუ ლდეკეობ ოქვენს მოგოვაფიამი უფლონარობის შავ ლქახ, რად-გან მარცხ ოქვენის ხაქმე კი არ არის, არამელ ეროველი ხაქმის ინფერეხეში არის და ლეზელი ხახწარზელ. არქივი ეს უარეხად ეროველ-პილეგოკური ხაქმეა, მის ხელდე-ლეანლემახ გამილედემა უნდა, რაც ოქვენ არ ვაქვი და არც შეიძლემა გქინლეო, რადგან მის მოვლა-მარცხინობაში, ვადარჩევაში და ვახხილევაფიამი არახარის მინარე-ლემა არ მიგილიოთ. ამიგომ რახან ოქვენ ავეთებ - ეს ამბიოლების ხაქმეა და არა ხაქმინადმი ხყეკარელი.

როგორც ხელეო, მოავრობის არქივის მოვლა-მარცხინობა მეჭალ ხაოთი ხაქმეა, რომლის მოვარემა ვადეკული პირის უფლემახ, მალახა და შეხამდედელმახ ლდემავემა. ამიგომ ვირჩევი უარყო ყველა ოქვენს მიერ გაგეშული ვექილეში და აგნომიო ხადაქივი კომ-მისიახ. არ ლივიწყლო, რომ მოავრობის არქივის მოვლა-მარცხინობაში ვალდეყველის მიღების უფლემა მხილედემახილე მოავრობის ხადაქივი კომისიას ვაგინია. თუ ოქვენ შელედეში თავი აპრილით ამ გზას, მაშინ ჰახუხისმეველემახ ვერ არილეო ვერი პი რადლა ოქვენ და ვერი იხინი, რომდედეხ მხარს გიქერენ.

მამია ჰერიშვილი
ლევილი, 1988 წლის აპრილი

გეგერძოლი საქართველო

საბჭოთავო კომუნისტური პარტია

„LA GEORGIE COMBATTANTE“

„ყველა ფერის დინებაში“

მხიელ გიზმაროვნისა და ჯუმბერ პავლიაძის ხელყუების
გამო

I.

"იღაპარაკე", ან "აქვი რაიმე", ანდა "ამიღე ენა" = "ГОБОРН" - ახალი ფიჭვი აქვს აღექვანდრე ბურავციხის პიეხას, რომელიც მისკოცის ურმ-ღივას ღრმამფულმა თეაჭრამ 14 იანვარს აჩვენა მიუნხენში "მისკოცის თეაჭრ-ბის ღღეების" ღრბს, 1988 წლის რვა იანვრიდან ექვს თებერვამდე, და რომელმის ახახუღია ხვადინის ბავონობის ეპოქა, რად ხვადინის ღიღი ძველითაა თვალხა-ჩინო, რომელიც ღვას ხვენის ეცნვრძი, და რომლის ჳრი იხუა ახახული რიგირც იყი: ყოველი პომქმელი პირი თუთიყუმივი იბერკებს და კიხხუღობს წინღა-წინ გამბადღებულ ფექხვს, რამიგ ყველა დახვღუნებუღია. მაგრამ რღვა ხვადინი ვარდაიღვღია, - ჯურ - მართალია, ხადღი ინერციულად განავრძობს "ძვეღბურად" მიქმღღეღას (თუ არ-მოქმღღეღას), ხოღი რღვა ღღემა "ვარღაქმნის", "ხაჯაროობის", "ღემოკრავიის" გორბაროვიხული ხანა, "შერევეღია - ვადარჯევა" - რომ "ღიათ იღაპარაკინ", "ენა ამიღღინ-თოქმის მეუძღღეღი ხღემა, რად ფინალურ ხვენა-ში ახუა ახახული: მწვეღავი ქალი აღის ფრიბუნაღე და ხხაპა-ხხუპიო კიხხუ-ღობს თუ რამღენი პრღეწეღი ვადაჯარბებულ იქნა ძროხების წვეღადღმა 1913-ფ, ღიახ, 1913-ფ წელთან შეღარეღი; და ამღრბს, ანგვიკური ქორის წადამკვი, ძემქმ-ნიღი "კრღმერწეღია ქორი" შეხმახის მწვეღავ ქაღს, რღვა მას დაწერიღ ფექხვს კრღმერწეღობის თუ პარფკომის თავღღომარე წადრღეღვს, - "იღაპარაკე", "ენა ამიღღე", რად მწვეღავ ქაღს იხუა მღგომარეღობაში აყენღს. რომ მართღვ ენას ვერ იღღეს. ამ, გუღღიათ რომ ეთქვათ, უნიჭიო დაწერიღ და ანადღიგურად ღღღ-გმულ პიეხაში "რევიღღეღინური", უთუოთ, ის არის, რომ "კრღმერწეღია ქორი" მწვეღავ ქაღს მოუწრღებს "იღაპარაკინ" თავიხუღად; მაგრამ ეიომ მართღა თავის-უღღღეღ!..

II.

ამგვარი ეჭვი ღამებდა იმიფომ, რომ "იღაპარაკე-ს" ნახივას მომავღღა მხიელ გიზმაროვნისა და ჯუმბერ პავლიაძის მიხხუნებუღი-ხიფყუები, რომღე-ზიგ პირვეღმა წარმობხოქვა მისკოცში, ხოღი მეორემ თბიღისში - იქღმბრის რევი-ღუფიის ხაშიღღა-მეათე წღისთავზე. ამ ხიფყუებშიგ ნადღად მის-ჩანს, რომ არღ ერთი და არღ მეორე არ ღაპარაკობენ, ან, შეიღღეღა, ვერ ღაპარაკობენ "თავის-უღღად", "ღიათ", "გუღახღღად".

III.

მხიელ გიზმაროვმა, მავადღითად, მის ენაწყღიან მიხხუნებუღი, მართალია თქვა "იუბიღე ხიამაყის მომენწია", "იუბიღე ვანხუის მომენწია", "იუბიღე მომავ-ღის ჳრღეწად არისი", მაგრამ ეიომ ვაუძღვღადე ამ წამოყენებუღი ხაკიხებობის ავ-ჳრღიხის, რაობის ვარკვეღას?... ღღაპარაკა რა 1917 წღის თებერვლის ღემოკ-რავიღი რევიღღეღის შეხახებ, გიზმაროვმა, ხხვათა მორის, თქვა: "თებერვადღი - ეს არის რეადური ღემოკრავიობის, მახებობს პრადქვიკული პოღღიკური აღზრღის პირვეღი ვამიღღიღეღა, რომელიც არხეღღუღეღმიანობის ურღუღეს პირღმებში იყი შექმენიღი". და გიზმაროვის ამ ხიფყუებს წინ უძღვის ვამოქმმა, რომ - "იქღმბ-რის გმა პირვეღმკვადავთა გმა-ი", რად ეიომ წინადღღღემობაში არ აყენღს მახ?..

IV.

ღაპარაკობს რა ხიღიღობის "მირითად პრინციპზე" - "თოთეღღიხავან - უნარის მიხხღეღი, თოთეღღს - მრძობის მიხხღეღი", მიხიელ გიზმაროვი - ერთის მხრივ - იფავს ღენინის "გემამიანი მეურნეობის მეოღღებს", ხოღი - მეორე მხრივ - ამზობს: "ფოქრობღა რა იმ ღღრბე, რღვა 'ნუპის რუხეოღღან წარმოიბობღა ხო-ღიაღღიხური რუხეოღი', ღენინს არ შეეძღღ ღაეხახა და არღ იხახავღა ამიღანას ღაეხახვა მომავადღი ხაზღვადღეღობის ხუართი ყველა ღეწადღია და წერიღღანეზოთი". აქაფ წინადღღღემობაში არ ვარღღმა გიზმაროვი, რღვა "გემამიანი მეურნეობის" და "ნუპის", ე.ი. "ახალი ეკონომიკური პოღღიკიის" ერომანეღითან შეთავებუღას ღღიღობს "იღიღიღეღურად"?..

ვის განხორციელება - ვერძაწივისუბამოქმა რძი ვიხმაროი - "გარჯღან ღვთი-
ნახუნების" ვარქუმი, ე.ი., ხაჯროლი, კ ა ვ ი გ ა ლ ი ხ ვარქუმი, რამდე
თავის მხრივ - ვამბობოი ჩვენ, ვამოიწვიო იხვროიანი არ ნახუელი (თუ ნახული?)
ჭურარი, რძიღვის ღროს, კ ა ვ ი გ ა ლ ი ხ ხამავიეროი, მილიონობოი (ღა-
ვარა "თახიხოი"; რძიგროვ ვერძაწივემა თქვა) აღამიანების ხიგოხელე შექერია ამ
"რავ-არ-უნღა-ღაჯღეს" ინღესხროიღიზაღიო-კოლექციღიზაღიოხ. რძიგროვ უხეღავოი,

კერძაწივი ღა აღოღუ ვებერი (არ უნღა "აუერიოო" ღიღ მაქ ვებერიში) ეროი
აზრის არიან იძამი, რძი ხეღიინიზმმა "გარჯღან ვაღინახუნების" ვარქუმი, ე.ი.
კავიოღალი ვარქუმი, უმოკლეს ხანში, მიახღინა ხამქოთო კავშირის მთელი ხახაღ-
ხი შექერიღობის ინღესხროიღიზაღიო-კოლექციღიზაღიო. მაგრამ ვერძაწივი არ მი-
ღის ღლიკურ დახკვნამდე, რძი სწირღღ ამგვარმა ეკონომიკურმა პოლიტიკამ გე-
მოიწვიო ხეღიინური ჭურარი ღა არა პირიქოი. ღა ღღეს "ხაჯაროიხის" თუ "გარ-
ღაქმინის" პირობებში, რაგოი არ უნღა შეიძღღებღეს ხეღიინური ჭურარის ამგვარ-
ი ახხნა მიო უხეღეს, რძი ხეღიინური ჭურარის ხამიძრობმა უღიღად არა ახეღ-
ბობხ, ვინაღღან ხამქოთო კავშირის აწ უკვე შექმნიღ უმარმამარ ხახაღიო მერ-
ნეობახ "მეირღ-ჯღრ" შექმნა კი არ უხაქირობმა ხეღიინური მყოღიღი, არამდე
მიღღენიზაღიო, რავ - რძიგროვ მოწინავე ინღესხროიღი ქვეყნების მავაღოთღი
ნათღუკოღეღ, - მხიღოღ თ ა ვ ი ხ - უღღების პირობებშია შეხამღღელი!..
ვიოიღ - ნეღხიო თუ უნეღღიო - ამის შეკნება არ არის ვერძაწივამდეღ ღაწყ-
ღული ე.წ.-ღი "ხაჯაროიხის", "გარღაქმინის" თუ "ღემოკრავიზაღიოის" მიმბეღი ღა არა
ხამქოთო ხეღმღღენიღობის ვიოიღღა ("ღეო-ეღეს-მახინო") "ვარღემოკრავიღულია"?..

IX.

რა თქმა უნღა, ანღოღიერი წინააღღღეგობოიოი ხაღღომღობხ მიხელი ვერძაწივის
მიერ ამ მოხხუნებამი წამოქრიღ ყვეღა ხაკოიხში, რძიღვის ცენჭრძი იხ არ პირობ-
ღემახ აყენებხ: "ხამოღღეღობის ვანვიოარღობის ირი ძიოიოღი პირობღმა - თქვა
მან - ვანხამღღარხ ვარღაქმინის ზეღხ. ეს არის მთელი ხამოღღეღობიღი ცხოვრ-
ღის ღემოკრავიზაღიო ღა რაღიკაღერი ეკონომიკური რეჟოიმა". ვიშერიღმა, "მთელი
ხამოღღეღობიღი ცხოვრღობის ღემოკრავიზაღიო ღა რაღიკაღერი ეკონომიკური რე-
ჟოიმა!.." ღა აქ, ბუნებრივია, ხამაროღიანი მოხმანხ თეოი მიხელი ვერძაწი-
ვის მიერ თავის წიგნში - "ღიღი თქვეშიშერი ღა ვარღაქმნა" - დახმული კოიხე-
ღი: "თეოი 1917 წიღიღი მეღღიღა ხიღ არ იყო? მის მეღღეღ მთელი ხამოღღეღი
წელიწადი 'ხაღღეღ ხეღავან' ხიღ არ მიღიღიღი?!" ხეღათო მირის, ხაკოიხის
ამგვარი ვერძაწივისხელი ღაყენებამი კი, თუ გნებავო, "არა-მარქიხიხულია",
ვინაღღან იხვროია იხ არის, რავ ხეღმა. მაგრამ აქავ ვერძაწივი ვერ ხეღავხ
ან არ ხეღს დაინახიხ, რძი ხამქოთო რეხეთი მართღღეღ ამ ვახელი ხამოღღეღი
წღის ვანმავღობამი 'ხაღღეღ ხეღავან' მიღიღა ღა ღღესხე მირის: ეს არის რე-
ხეთის აწ უკვე იოხ-ხაუკუნოვანი იმპერიული, იმპერიაღიხეღერი, კოიონიერი პო-
ლიტიკური გეზო. აი, ამგვარმა ღაწყრობოიმა პოლიტიკამ წარმოშეღ რეხეთი მისი
ბმის - "რავ-არ-უნღა-ღაჯღეს" ინღესხროიღიზაღიო-კოლექციღიზაღიოხ. ვანხიღი-
ეღობის აუღიღებღობმა, რახავ - თავის მხრივ - შექერია ათეული მილიონობოი
აღამიანებოი. ღა ღღესხე ვანა ვერძაწივისხელი "მთელი ხამოღღეღობიღი ცხოვრ-
ღის ღემოკრავიზაღიო ღა რაღიკაღერი ეკონომიკური რეჟოიმა", პირველყოღიხა,
რეხეთის იმპერიული პოლიტიკოი არ არის ვამოწვეული, რძი "რავ-არ-უნღა-ღაჯღ-
ღეს" შეინარჩუნეხა ღა - თუ შეხამღღეღელია - ვაფაროიოიხ იხეღღეღ უმარმამარი
რეხეთის იმპერია?..

X.

ღა ამ აზრის დახაღესხურებღადღეღ ვამოღღეღმა მიხელი ვერძაწივის მეღღეღეღეღ
ეროვნული ხაკოიხის მეხახებ ხამქოთო იმპერიაში: "...ხამაროღიანაღ ვამბოიო,
- თქვა მან თავის მოხხუნებამი, - რძი ეროვნული ხაკოიხი ჩვენში ვაღწყვეღი-
ღიოი"; ღა იქვე დახინა: "...ჩვენეი ქვეყნის ხაღღები ღრმა პატივიხეღიოიო ღა
მადღიერღებღ გრძიბოიო არიან ვამხკვაღული ღიღი რეხი ხაღღის მიმარა..." ვა-
მოღის, რძი ვერძაწივისხელი "ხაჯაროიმა", "ვარღაქმნა", "ღემოკრავიზაღიო" თოი-
ქიხ ხეღიღად არ ეხება ეროვნულ ხაკოიხს ხამქოთო კავშირში, ვინაღღან ეროვნული
ხაკოიხი "ჩვენში ვაღწყვეღიღი" ყოღიღა!.. აქავ, რა თქმა უნღა, ვერძაწივი
ამყღიღენებხ, თუ ენებავო, მარქიხიზმის უღღენინარმახავ, ვინაღღან "ხაკოიხის
ვაღწყვეღა" ხამოღიო, "უძრავი" ცნება კი არ არის, არამდე ვანუწყვეღული პრი-
ეხიო, ვინაღღან "ეროვნული ხაკოიხის ვაღწყვეღა" ყოღელიღურად იხეღ-ღა-იხეღ
უნღა "ვაღწყვეღეს", ე.ი. იხეღ-ღა-იხეღ უნღა იქნახ ხორღმეხხეღული. ღა თუ ამ
გზოი ვანვიღიღავო ხამქოთო რეხეთის თუ ხამქოთო კავშირის ერღების მღემოკრავი-
ახ, ვიოიღ მართღღეღ "ვაღწყვეღიღა" ეროვნული ხაკოიხი ჩვენში?.. თუ ერო-
ნული ხაკოიხი მართღღეღ "ვაღწყვეღიღა", მამინ რაგოი უნღა იყოხ, უთქვაო,

ქართული ხალხი "ღიღი რეზი ხალხის" პაციფიზმითა და მაღლივების ვრდნი-
 ზით" გამხვავდნენ?... იმიტომ ხომ არა, რომ ხაშტითა რუხეთმა 1921 წლის თუ-
 ბერვალ-მარცხში იარაღის ძალით დაიპყრო დამოუკიდებელი საქართველო?... იმიტომ
 ხომ არა, რომ საქართველო, ავერ უკვე 67 წელიწადის რუხეთის თავისებური კოლ-
 ნიანა?... იმიტომ ხომ არა, რომ საქართველო, როგორც სახელმწიფო, ვაქრა ხაერა-
 მონის ახპარეშვე და საქართველოს ხაშინაი და ხაგარეო პოლიტიკის განხაშლენა
 და წაშლიება სრულიად მიხეთის ხედვითა?... იმიტომ ხომ არა, რომ საქართველო, როგორც
 მოქალაქე რეპუბლიკის, რომელსაც ხაშტითა კავშირისა და ხაშტითა ხა-
 ქართველის კონსტიტუციითავე კი "ხუეკენული" სახელმწიფო ეწოდება, - იმის
 უფლებაც კი არ ვაანია, რომ უხეთში წახელის ვიზა მიხეც საქართველოს
 მოქალაქეებს?..

XI.

და აქ უკვე მიველოთ, საქართველოს კომპარტიის ექვას პირველი მდივნის -
 ჯუმბერ პაციფიკის - სათაშლიო მიხსენებასთან იქვმბერის რევილუციის ხა-
 მისწრაშველი წესისხაშვე, რომელიც მან წარმოხაქვა, ხაშვითი ხსლმარეკენის
 დედაქალაქი იმლიხში. ჯუმბერ პაციფიკისმა იხე ივანარაქა ამ ხაშვითი ხსლ-
 მარე, როგორც მიხმა უმარევა - დახვერევილმა ან ვადაყენებულმა ანდა მარინა-
 ურბულმა - წინამორბედებმა: ქება-ლილვა უძლენა პირველი მარეხველები მარ-
 კვიში. "...თავის მიხსენებაში მიხეილ ხერვის ძე გორმარევიმ...თქვა...იუბი-
 დე ხხონის მომენცია. იუბილე განხაშის მომენცია. იუბილე მომავლის ქვერეფაც
 არისო". და მიუხედავთ იმისა, რომ გორმარევი - ხუდ ცოცა სიყვითი მარინე -
 ივანარაკობს იხგორის "თორ დაქეშვე", რომელიც - მიხი აშროი - უნდა ვაქრეს,
 ჯუმბერ პაციფიკისი ამავე "თორ დაქეშვ" კილეჯ უფრო აფაროკობს, როცა ამ-
 მიხს: "1917 წლის იქვმბერში რევენ მოვმირლოთ ძველ სამყაროს, ხაშუდამოღ მი-
 ვიწყვიტეთ იგი. რევენ მივლივარო ახალი სამყაროხაქენე. - კომუნისმის სამყა-
 რისხაქენე". ვითომ უნდა დავიქერიოთ, რომ ჯუმბერ პაციფიკისმა არ იცის: თუ რო-
 დი ვამაგონდა მოღვევიური რევიში საქართველოში?... ვითომ არ იცის: მან,
 რომ "ძველ სამყაროს", ე.ი. მეფის რუხეთის ბაგონობას რევენ მოვმირლოთ არა
 1917 წლის იქვმბერში, არამედ 1917 წლის თებერვლის დემოკრატიული რევილუცი-
 ის შედეგად?... და როგორ შეიძლება ჯუმბერ პაციფიკისმა არ იცოდეს საქართვე-
 ლის დამოუკიდებლობისა და ხუეკენისობის იხეუ-ალდგენა 1918 წლის 26 მარის, როცა
 საქართველო - 117 წლის რუხეთის ბაგონობის შედეგ - იხეუ ვაგნა საქარამონის
 ხამაროლის ხუბიექვი, ე.ი. ვამოვიდა ხაერამონისი არენაზე როგორც დამოუკიდე-
 ბელი და ხუეკენული სახელმწიფო?... და იხივ ხომ ვარვად იცის ჯუმბერ პაციფი-
 კისმა, რომ დამოუკიდებელი საქართველი ხაშტითა რუხეთის მოავრბამ, ლენის
 მოავრბამ - 1920 წლის 7 მაისის ხაშავ ხელშეკრულებით - ვაქვიურად და იური-
 დულად იცის როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფო?... მამ, რაგომ არ ელიდობს იხ
 ამ იხგორული "თორი დაქის" იმდენად ალკეთას, რომ ბოღის-ლა-ბოღის ციათ
 იოქვას, რომ ხაშტითა რუხეთმა დაარღვია 1920 წლის 7 მაისის რუხეთ-საქართვე-
 ლის ხაშავ ხელშეკრულება, იმის ვამოუხახედმად, დაეხას საქართველის, ხუთი
 მხრილად ვარდუასა საქართველოს სახელმწიფო ხაშვარი და ეხარე ბრძოლების
 შემდეგ, რომლის დრის არა ერთი მხარე მარცხი აგვმა საქართველის ახალგაზრდა
 არმიამ მოხსლერ მყერას, ვანხაუტრეშით იმლიხის მიხაგეიმბიან ვამაშხელაზე,
 - დაიპყრო იგი და ახე დამყარდა საქართველომ უხეი, მოღვევიური რევიში.

XII.

ჯუმბერ პაციფიკისი კი, სრულიად "გულბრყვილი" წერს, რომ "იქვმბერი ხა-
 ქართველოში 1921 წლის თებერვალში მოვიდა", თითქმის მოღვევიკეში "სახეინისო"
 და არა ეცხვითო-ლა-მახვილით შემოვიდენ საქართველოში?... და ქება-ლილვით
 მოიხსენებენ იმ ქართველ თუ უხეი მოღვევიკეებს, რომლებიც დამოუკიდებელ საქარ-
 თველის დაყარობას ხელშედახეილდენ: "რევენ ყოველივის ვეცხხიშემა - ამომის -
 ნ...მ.გ.ეხაკიათი, გ.ი.მახარამე, ვ.მ.კეხილეთი, ა.გ.წულუკიძე, ი.მ.აგა-
 დინი, ხ.გ.მარშინი, ვ.ა.ჯაფარიძე, ხ.ხ.ხანდარიანი, გ.კ.არჯნიკიძე,
 ნ.ნ.ნარმარევი, ა.ხ.ენუქიძე, ხ.გ.მარჩიძე, კამი(ხ.ა.ფერ-პეგინისიან),
 ნ.ა.აკობაძე, ვ.ა.ხანაკეთი, მ.შ.ელიავა, მ.დ.არახელაშვილი". მაროალია, ნა-
 წილად ამ ქართველი თუ უხეი მოღვევიკეებისა, მოკვიანებით თვით მოღვევიკეებსა
 დახერიცეს, მარკამ - თუ მართლა გორმარევიხული "ხაქარომა", "ვარდაქმნა"
 და "დემოკრატიზაცია" უნდა დაინერგოს რევენში - ვითომ, ამ პირობებში, შეხაშ-
 ლებელი არ უნდა იყოს "ხაგენებს უუწილოთ თავთავიანიო სახელეში" და ვიქვათ,
 რომ რევენში, ე.ი. საქართველოში "ძველ სამყაროს" მოვმირლოთ 1917 წლის თებერ-
 ვლის დემოკრატიული რევილუციის შედეგად და საქართველო - თითქმის ხუთი ხაუკ-
 ნის დაქუშმადეხული ეხორეგისა და 117 წლის მეფის რუხეთის ბაგონობის შე-

ღვა - იხვე გახდა ერთიანი და განწყობილი სახელმწიფო, ითქმის მის მთელ ინფორმულ ვერიფიკაციას; და რომ ამ დღის ინფორმული ეპოქის, "პაგაბა ოქროს ხანის" შექმნილი შეხანიმდავი თაობიდან - არ უნდა აღინიშნოს ნოე ყოლა-ნია, ევაენი გავაქურონი, ავაკი ჩხენელი, ნოე ჩამიძილი, სპირიტონ კვლია, ვიორე ვვაშავა, იხილრე ჩამიძილი, კარლი ჩხიძე, ირაკლი(ვაკი) წერეთელი, კონსტანტინე კანდელაკი, ხილიმხვრი ჯიღაძე თუ საქართველის შუიარაღებელი ძაღუბის მთავარხარდალი გენერალი კვიციანიძე?..

XIII.

მავრამ ჯუმბერ პავლიაშვილის მოხსენებამი განსაკუთრებით გაკვირვებას იწვევს ის ფაქტი, რომ იგი, როგორც გორბანოვისებელი "გარდაქმნის" დაწყებამდე იყო, - ყველაფერს იმერებს იხე, როგორც ეს მიხილი ვორბანოვმა თქვა, ე.ი. "თავი-ნი აზრი", როგორც საქართველის სახელმწიფოს "პირველ" მმართველს, ითქმის სა-ერთოდ არ ვაა ჩნია იხეი მფკივებულ და საქართველოსათვის მუველ დიდი მწიმი-ნელობის საკითხშიყო, როგორცაა ერთნული საკითხი და საქართველის, როგორც სახელმწიფოს, საერთაშორისო სფაფუნის?!. წარმოდგინეთ, ჯუმბერ პავლიაშვილი იმის თქმასხვ ვერ მუდავს, რომ განახლებას საქვეყნო, ყველას განსაგონთ, რომ ხ ა ქ ა რ ე ვ ე ლ ა რ ი ს ქ ა რ თ ვ ე ლ ი ე რ ს ხ ს ა - ხ ე მ ე წ ი ვ ი . და ის არა-პირდაპირ იმას გვეუბნება ჩვენ, რომ საქართვე-ლი არის სხვადასხვა ერების მვილთა თოქის "შერეული", კონგლომედაცი, რომელ-შიც "...მომომბენ და ცხოვრობენ ქართველები, აფხაზები, იხები, რუხები, ხო-მხები, აზერბაიჯანელები, ბერძნები, ებრაელები, ქურთები - 80-ზე მეტი ერისა და ერთნების წარმომადგენლები". ეს, უნდა ითქვას, ფაქტია, მავრამ იმ მუხერბოთ, რომ ეს ერთნებები "უჯიმი", "უხახო" სახელმწიფოში კი არა, ქარ-თველთა და აფხაზთა "ჯიმიან", "ხახიერ" სახელმწიფოში ცხოვრობენ; და ვითომ ეხენ არ არის "ჯიუფი" ფაქტი?.. და ეს თუ "ჯიუფი ფაქტია", მაშინ რაგორც წარსულში იყო - თუ რა არის "ღემაგვია" თუ "აღიერახხნილობა" ამის განსაზღვრის უფლება მხოლოდ მისკივს ვაარნია?..

XIV.

და, ხაერთოდ, საქართველის სახელმწიფოს საერთაშორისო ახპარეშვე გამოსვლა და ქართველი ერის სუვერენული უფლებების, ხელ ცოფა, გაფართობა, ვითომ გო-რბანოვისებელი "გარდაქმნის" პოლიტიკას არ ეგუება?.. და რრდა ჯუმბერ პავლი-აშვილი ამბობს - "გარდაქმნა...უნდა დავიფვათ იმაფან, ვინც დილობს ღემიკ-რავია ვადააქციოს ღემაგვიაღ, ხაჯარობა კი ანარქიულ აღიერახხნილობად, უსახუხისმგებლობად და განუყოხსაურობად" -, მაშინ - როგორც წარსულში იყო - თუ რა არის "ღემაგვია" თუ "აღიერახხნილობა" ამის განსაზღვრის უფლება მხოლოდ მისკივს ვაარნია?..

XV.

მერმეთ, როგორც ჯუმბერ პავლიაშვილმა თქვა თავის მოხსენებამი, თუ საქართვე-ლიმ მერე მხოფილი იმში "ხ ა მ ა ხ ი ა თ ა ხ ი წ ა რ გ შ ა ვ ე ნ ი - ღ ნ ი" დავარგა, რაც ხამახი-თახი ოჯახის დავარგავს უღრის, მაშინ ნოთუ . საქართველოს, როგორც სახელმწიფოს, არ უნდა პქინდეს იმის უფლება, რომ, გან-საკუთრებით ახლა, გორბანოვისებელი "ხაჯარობისა"ღ"გარდაქმნის" ხანამი, - მითხიოვის, დიას მ . ი . თ . ი . ვ . ი . ს . მუფი უფება, რომ საქართველო, რო-გორც სახელმწიფო, გამოვიღეს საერთაშორისო ახპარეშვე, როგორც საერთაშორისო სამართლის ხუმიუქვი?.. რავიმ არ უნდა პქინდეს საქართველოს, როგორც სახელ-მწიფოს - მიხიოვის იმპეროის ფარქლებში რომ დავარჩეთ - იმღენი უფება, რამ-ღენივ გაარნია კომუნისფურ საქართველოსათვის პავაბა კომუნისფურ ხა-ხელმწიფობს, ვთქვათ, უნგარის თუ მუღვარუხის?..

XVI.

ვითომ აქ არ მუევიძლია - როგორც აღქესანდრე ბურავსკის პიეხს ეწიღება - ვთქვათ: "ილაპარაკეთ!" "თქვიო რიმიღ", "ენა ამოიღეთ" ყველა აღნიშნულ და სხვა საკითხებზე, რომლებსაც დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი სამშობლო - სა-ქართველობა და ჩვენი ერის - ქართველი ერისათვის?.. და ყველა აქ წამოჭრილ და სხვა საკითხებზე, ვინ უნდა ილაპარაკოს თუ არა საქართველოს კომპარტიის იეკას პირველმა მღიანმა - ჯუმბერ პავლიაშვილმა?.. თუ ფიქრობს ვინმე, რომ ერთნულ თავიუფლებასა და სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობას, მისკივი ჩვენ "გვაჩუქებს?!"..

XVII.

"ილაპარაკეთ!" "თქვიო რიმიღ!" "ამოიღეთ ენა!" - თუ ამის უფლებას მარღდა გვაძლევს ვირმაყუვიხიული "ხაჯარობა", "გარდაქმნა", "ღემიკრავიმიღია", -

მაშინ მართლა არ უნდა ელაპარაკოთ, არ უნდა ეთქვათ, არ უნდა ამოვიღოთ ენა იმის შესახებ, რომ "ჩვენი თავი ჩვენადვე გვაყუდუნებს", როგორც ამას ღილი ღილა გვახსენებს?.. მართალია, დახაწილში იყო არა ხიფყვა, არამედ საქმე, მაგრამ უიღიმ - ამ შემთხვევაში - ხიფყვას საქმე არ მოყვება თუ ჩვენ "გარდაქმნის" გირმარეობებულ პილიტიკას საქართველის ერთნულ გარდაუვალი ინტერესებს შეუფარდებო?..

XVIII.

რა თქმა უნდა, ჩვენი საბოლოო მიზანი "26 მაისის" ღილი იღებობს განხორციელებას; მაგრამ ყოველი ნაბიჯი, რომელიც საქართველოს ხახუღმწიფოებრივი უფლებების გაფართოებას გამოიწვევს, ეს, ამავე დროს - "26 მაისის" ღილი იღებობს განხორციელებინათვის მძაბილა არ არის?..

მაშ, ამოვიღოთ ენა ყველა ამ საჭირობიყო საქმის შესახებ და არც ერთმა ქართველმა, ხადაც არ უნდა იყოს: იგი, არ დავემოთ ჩვენი ძაღ-ღინე, რომ ამგვარი ხიფყვა ვაქციოთ საქმედ, ე.ი. "ვილაპარაკო" "ვიმოქმედო" ან, ნოე ურდანიას ხიფყვებს თუ მოვიგონებთ: "ცოცხა ელაპარაკოთ და შეფი გავაკეთოთ."

XIX.

მით უმეტეს, რომ - როგორც ხანს - თუი მიხეილ გირმარეობას ეი ექვი შეკარგობა თავიხხავე ხიფყვებში - "...სამართლიანად ვამბობთ, რომ ერთნული საკითხი ჩვენში ვადაწყვეტილია" -, თორემ საბჭოთა კავშირის კომპარტიის ცეკას 1988 წლის თებერვლის პღვენებზე წამოიყენებდა წინადაღებას, რომ მიმავად პღვენებზე განხილულ იქნას ერთნული საკითხი. ამღენად, ახლა ხიფყვა საქართველოს პარტიულ ხელმძღვანელებს არ ეკუთვნის?.. უიღიმ ჯემღერ პაფიამღვილი "გამღედავს" წინადაღების წამოყენებას, რომ საბჭოთა საქართველის, ეთქვათ, მიგინტის იხეილი საერთამირიხი ხფაფუხი, როგორც გააჩნია, მავალითად, კომუნისტურ მღუღარებს თუ კომუნისტურ უნგრებს?.. ეს ხიმ იქნებღდა ერთი ნაბიჯი წინ საქართველის, ქართველი ერის თავიხუფლებს გმაღე?..

კარლი ინახარიმე
პარიში, 1988 წლის მარტი

აღილის უნივერსიტეტის ემღღმა

ქართული მღენიერების კერა

აღილის უნივერსიტეტის დაარბების 70 წლისთავი

I.

1917 წლის თებერვლის ღემიკრავიული რევილუციის მემღეგ, - საქართველის ხახუღმწიფოებრივი ღამოუკიდებლობისა და ხუვერენობის იხუღ-აღღგენახ, 1918 წლის 26 მაისხ, - წინ უხწრებდა ხამი ღილი იხფირიული მნიმღენლობის მოღენა:

1. საქართველის სამოციქული ეკლესიის ავტოკეფალიის აღღგენა, 1917 წლის 12 (25) მარტხ, და ამოი საქართველის სამოციქული ეკლესიის საერთამირიხი ხფაფუხის იხუღ-აღღგენა;
2. საქართველის ერთნული ყრილობის მიწვევა, აღილისში, 1917 წლის 19 ნოემბერს; ყრილობამ 1917 წლის 22 ნოემბერს აირჩია საქართველის ერთნული საბჭო, რომლის თავღღმარედ არჩეულ იქნა ნოე ურდანიხ.
3. და აღილისის უნივერსიტეტის დაარბება - 1918 წლის 26 იანვარს, ე.ი. ახალი ხფილით მ თემერვალს, ღავიო აღმამენებლის ხხენების ღღეს ("ხხენებმა წმინდა კთილმხახურხისა ღავიო მუიოხისხ, მუეხისა ყოღენისა საქართველიხისა და აფხაღე-ოხისხ. მღღწღღემოთ - აღმამენებლისხ, 1125 წელი. ღავრმავლუღი გეღაღმი. 1121 წელს ღღღარის ვეღმე ქართველთა ღამქარმხა ღავიო ამღამენებლის ხარღღიღიო ხახ-ვიკად დაამარგხა თურქ-ხეღჯუკთა კოღღიღიური ჯარემი").

II.

მოღიხის უნივერსიტეტის დაარსება დავით აღმაშენებლის ხსენების დღეს, გახა-
გვინა, ჩვენი ერის საკუთრივ კულტურის საფუძვლებზე დაყრდნობადა, რომლის
შედეგად უკვე ხაქარაველი ანტიკურ პერიოდში დაიწყო;
ანტიკური სამკრძანოების იხორკოებობა და გეოგრაფიის ჩანაწერებთან ნათელი
ხდება, რომ ძველ საქართველოში იყო "აყვავემული ქადაქები", მესანიმნავი "სა-
მგალოებრივი მუნიციპალიტეტი", "ვიმანაშინები", რასაც "კოლხეთის რიგორიული ხეობის"
დაარსება-მოდერნიზაცია მოყვამხამე-მეორე საუკუნეებში, ჩვენს წელთაღრიგვამდე.
და რიცხვ 335 წელს საქართველოში (იბრიათი) ქრისტიანობაში გახდა სახელმწიფო
რელიგია, ამას მოყვა ეკლესიებთან სკოლების გახსნა; ხელო ქართული "აღრიგე-
ლი რენესანსის" პერიოდში შეიქმნა მეცნიერებისა და განათლების ისეთი დიდი
ცენტრები, როგორც იყო გელათის აკადემია და იყალთოს აკადემია, რომელთა
მიზანშაღებელი სახეებები იყო ქართული კულტურის ცენტრები უსხილოში, ვოქვათი,
ივერიონის მონასტერი ათონის მთაზე (სამკრძანოთი), ჯვარის მონასტერი იერუსა-
ლიმში (ახლა ისრაელი) თუ პეტრიწის მონასტერი მუღაბარეთში. მიუხედავად არა-
ბაა, მონღოთა, სპარსელებისა და თურქთა გაუთავებელი შემოხვევებისა, რასაც
მოყვა ქართული კულტურისა და მეცნიერება-განათლების დაქვეითება, ქართველი
ერი მაინც ახარებდა ეროვნული მეცნიერება-განათლების ცენტრების შექმნას,
რომლის იხორკილი მავალითობა, ვოქვათი, თბილისის ხეიმანარის გახსნა 1755
წელს თუ თელავის ხეიმანარის გახსნა 1782 წელს. დაწყებული 1801 წლიდან -
მიუხედავად რუსეთის დომინანტიზაციის და რუსიფიკაციური პოლიტიკისა საქარ-
თველოში - ქართველმა ხალხმა მაინც შეხბო ეროვნული მეცნიერება-განათლების
ფესზე წამოყენება, რომლის ერთი ნიშანხეულია "ქართველი შირის წერა-კი-
თხვის საზოგადოების" დაარსება 1879 წელს იაკობ გოგებაშვილის ინიციატივითა
და აქტიური მონაწილეობით, რის შედეგად მიხივე "მუნების კარი" და "ლეღა ენა"
დღემდე ყველაზე უფრო გავრცელებული და საყვარელი სახელმძღვანელოები გახდა
საქართველოს სკოლებში. ამას მოყვა ვიმანაშინების დაარსება თბილისსა და ქუთა-
ისში თუ სპეციალური სახელოებები, რომლითაც უკვე მამა მექნილი იყო საქარ-
თველოში უნივერსიტეტის გახსნისათვის, მავრად მეცნიერების რუსეთის კოლინიური პოლი-
ტიკა საქართველოში ამის საშუალებას არ იძლეოდა.

III.

და პირველად 1917 წლის თებერვლის დემოკრატიული რევოლუციის შემდეგ, მესამე-
დღეული გახდა ქართული უნივერსიტეტის დაარსება, რაც - როგორც ავღინძეთ -
მისდა 1918 წლის 26 იანვარს, საქართველოს ერთიანი და განუყოფელი სახელმწი-
ფებრი იმის ფუძემდებლისა და უდიდესი სახელმწიფო მოღვაწის დავით აღმაშენე-
ბლის ხსენების დღეს. ამდენად, თბილისის უნივერსიტეტის დაარსება მუხვად ითხი
თვით წინ უხარება საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და სუ-
ვერენიტის იხეუ-ადგენას 1918 წლის 26 მაისს, თუმცა თბილისის უნივერსიტე-
ტის გახსნა მაინც დამოუკიდებელი საქართველოს პირმშო მვილად უნდა ჩითხოს
ღი, ვინაიდან თბილისის უნივერსიტეტის აკადემიური დაარსება საქართველოს ეროვნულ-
მა საბჭომ, რომელიც, როგორც ავღინძეთ, საქართველოს ეროვნულმა ყრილობამ
აირჩია 1917 წლის 22 ნოემბერს და რომლის თავდომარედ არჩეულ იქნა ნიკო ყორ-
ღანი, რომელმაც - თავის მხრივ - როგორც საქართველოს ეროვნული საბჭოს თავ-
დომარედ - თბილისში, მთავრობის სახახელოში, 1918 წლის 26 მაისს გამოაცხადა
საქართველოს დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტის იხეუ-ადგენა, რაც ჩამოყალი-
ბებულია "საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტში".

IV.

და თბილისის უნივერსიტეტის გახსნის იერემონიაზე, საქართველოს ეროვნულმა
საბჭოს წარგზავნა თავისი წარმომადგენელი, იმობილი პოლიტიკური მოღვაწე აკაკი
ჩხენკელი, რომელმაც მესაფრისი ხიყვა წარმომოქვა უნივერსიტეტის გახსნის
დღე-სახელოზე. "26 იანვარს, 1918 წელს მე მხვდა წილად - მოიგინებს აკაკი
ჩხენკელი - გამეხსნა ჩვენს დღე-ქადაქში, საქართველოს ეროვნული საბჭოს სა-
ხელოთ, პირველი ქართული უნივერსიტეტი. ჩემთვის მნელია მოგინება, რა ვთქვი
ამ დღეს თავდომარის ხავარძლიდან; მახსოვს მხოლოდ არჩეულუმბრივი მოღვა-
რება, გულისხიყვა, რომელიც განვიცაღებ. და განა მარჯო მე? ამავე დღეს
ავდილად ამოიკითხავლი ხხვა დამხარეთა სახემდე. დიდი იყო მათი რიგხეი.
ხალხს ვერ იყვედა საბიმი დარბამი, ვერც განიერი დერეფნები; თვით ემომის
შეერი კანკალებდა სიტიოხავან. ამოღულა, უადგილობით განძილებულ, ხალხს
ხხვა რა დარჩენილა რა, ვარდა იმისა, რომ მანი დენია დარბამიდან მიღწეულ
ვამა-ფამინათვის. ხაყარადღებია, ვარდა მოხარულე ახადამარბობისა, ბლიმათ

იყო ღამით ხალხი: მუშა, ხელოსანი, ვაჭარი... უკანასკნელი ხჭარბობდენ კიდე პირველს. რაც შეეხება პოლიტიკურ და ხმაოვარ მღვანეთს, მათ შორის არ სწავლენ იტვირთული პირები. აღნიშნულია მხოლოდ ჩვენი შემოღობვის დედაგვრი-ბი, რომელიც მიხალისი სიყვარული წარმოქმნის."

V.

აკაკი ჩხენკელი შემდეგ მოიგონებს: "ჩვენ უხსნილი, ახე ვქვამთ, ვ ე რ მ ი უნივერსიტეტს; მას კიდე არ ერქვა 'სახელმწიფო', რადგან უკანასკნელი მხოლოდ ოთხი თვის შემდეგ გაჩნდა. ჩვენ განვლეთ ლავროვსკი უნივერსიტეტი, ნოემბერს 1917 წელს, რომლისაგან იშვა თვით ჩემი გამომგზავნი ეროვნული საბჭო, ვარლამიანი, 26 მაისის შემდეგ, საქართველოს დროებითი პარლამენტის დაარსებამდე, ამას ვარდა; საქართველოს დამოუკიდებელი ეკლესია, რომლის შეთავარი, აწ განსვენებული პატრიარქ-კათოლიკოსი კირიონი, პირდაპირ დაეხმარა უნივერსიტეტის გახსნას." "მე მომეცა ვაჭარი, რა ჭამანწყევლა განვლეს ივანე ჯავახიშვილი და მისმა ვიწრო ჯგუფმა, ხანამ მიზანს მიაღწევდნენ". "ვიხილეს უნდა მივამართო ჯავახიშვილის ნებართვისათვის? ი მ ა ვ ი მ ი ს ა თ ვ ი ს (ამერიკან-კახისი განსაკუთრებული კომისიის), რა თქმა უნდა, რომელიც აფარებდა პეტროგრადის დროებითი მთავრობის ძალა-უფლებას ამერიკანკახისის ფარგლებში". "იმაკომისე განიხილა ჯავახიშვილის შუამდგომლობა... იმაკომისე არაქართველი წევრები შევიტოვებდი არ შეხვედრიან ჩვენს განმარტავს, თუმცა ვაჭარებდა არ იმჩნევდნენ ამას... ბოლოს იმაკომმა მაინც მოგვცა თვითი დახმარება და მიიჩნია წამოღებულად ჩვენსად... შექმნილ პირობებში, თავისთავად ცხელია, ჩვენს გავთამაშეთ. მივიღეთ ნოთიერი საშუალებები ერის სახელმწიფო-მთავრობის მიერ (მინორიტეტი), რადგა ხარმუდელ დავალებით თვით ეროვნული ყრილობის მოწვევას და ხედავსხვა. ერთგრი საყურადღებო შედეგი აღინიშნულ იქნა იხ იყო, რომ სიმძიმის ენფერი თანდათან ეროვნულ საბჭოსაკენ გადავიდა. ჯავახიშვილიც და მისი მეგობრები საქართველოს ეროვნულ საბჭოსთან მიიქმენ და ითხოვს, ახე ვქვამთ, მისი ღრუვა-უკრთება, რადგა მათ უკამათო მიიღეს. ეს უკვე იყო ნამდვილი სახელმწიფო აქტი, რომლის სიმბოლური გამიხატულება ენივერსიტეტის, ეროვნული საბჭოს სახელით, გახსნამი დავინახეთ".

VI.

და-ბოლოს აკაკი ჩხენკელი წერს: "მე შეინდა ბენიერი შემხვევა დავხრებოდი, როგორც ერთი მრავალთგვანი, ჩვენი უნივერსიტეტის სამი წლის თავს, იანვარს, 1921 წელს. მისმენილმა ანგარიშებმა გადავიტოვლა იხეთი მდიდარი და მრავალფეროვანი სურათი უნივერსიტეტის შრდისა და განვითარების, რომ 1918 წელს გამოიქმული იქცეოდა სახელით არ გყოფნიდა. და თუ რამეზე მწყობრა ეხლა გული ეხ იმაზე, რომ ერხმედვ ვერ მოვახერხებ, მიუხედავად განმეორებითი მიზანითგვინისა, დამოუკიდებელ საქართველოში ერთი წლის ყოფნის დროს, ქართულ დემოკრატულ დახრება". (აქვე შევნიშნავთ, რომ აკაკი ჩხენკელი იყო დიდი პოლიტიკური მოღვაწე, რომელიც დამოუკიდებელი საქართველოს პირველ მთავრობაში იყო სავარყო საქმეთა მინისტრი, ხოლო შემდეგ დამოუკიდებელი საქართველოს ელჩი საფრანგეთში, ხალაგ იგი 1933 წელს ითვლებოდა დამოუკიდებელი საქართველოს სრულყოფიან ელჩად, ვინაიდან საფრანგეთის მთავრობა არ სენობდა დამოუკიდებელი საქართველის დამყრობას, ბოლშევიკური რუსეთის მიერ, 1921 წლის თებერვალ-მარტში).

VII.

დამოუკიდებელი საქართველოს დამყრობის შემდეგ, ე.ი. 1921 წლის თებერვალ-მარტის დროს, ვახაგვთია, ბევრი ივლიდა მხიდა თბილისის უნივერსიტეტის ცხოვრებაშიც, თუმცა თბილისის უნივერსიტეტი - მიუხედავად ილიოვოტურ-მხოვლ-მხედველობითი ბოლშევიკური ფორმისა, განსაკუთრებით 1936-1937 წლებში - იყო და დარჩა "ქართული ეროვნული ხულის" მაფარებელი უწყება - "აღმა მავერ" = "დღის მუშა" - საქართველოს ახლამარტობისათვის, რაც, სხვათა შორის, გამიხატულია თბილისის უნივერსიტეტის ემბლემაშიც: თბილისის უნივერსიტეტის მთავარი შენობის გუმბათის ქვეშ, სწორკუთხიდან ქარავამი, გამიხატულია დედა-მეველი, რომლის მუშეს სწივს მისი ნუკრი.

VIII.

თბილისის უნივერსიტეტის პოლიტიკური ფაქტუალისა და 1917 წელს დაარსებულ თბილისის პოლიტიკური ინსტიტუტის ფაქტური ფაქტუალის ბაზაზე, დაარსდა საქართველოს პოლიტიკური ინსტიტუტი. პოლიტიკური ინსტიტუტი, 1930 წელს, თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტის თბილისის უნივერსიტეტის აგრინო-

მოდის და ობილიის წარმომადგენელი ინსტიტუტის ხანძარი-სამეურნეო ფაქტორი-
მის ბაზაზე, 1929 წელს, დაარსდა საქართველოს ხანძარი-სამეურნეო ინსტიტუტი;
და ხხვა. ობილიის უნივერსიტეტის დაარსების შემდეგ, კულო, უილივი მოკლე-
ნაა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის დაარსება, 1940 წლის 10 თებერვალს,
რომელიც მიიღეს (1980 წ.) 43 სამეცნიერო დაწესებულებას ხულო-აიას-ხუთასა-
მე მეცნიერ-მუშაკი (ქხე, ხაქ. ხხრ, გვ. 183). საქართველოში ხუ მოღვაწეობდა
1980 წლისათვის 55.000-ზე მეტი მეცნიერ-მუშაკი, ხლო მეცნიერებათა და ხა-
მეცნიერო მომსახურების ხელომით დახმავებულია 55.000-ზე მეტი კაცი. ამგვარ-
ად, საქართველოს ვაინა ყოველი წინამორბა იმისათვის, რომ ჩადე გამოიხვეთა,
ლო მოწინავე ქვეყნების რიგებში, ხადე უკვე მიმდინარეობს "მეორე და მესამე
ინდუსტრიული რევოლუციის პროცესი". მაგრამ - და ეს არის ქართული მეცნიერებათა
და ამო ობილიის უნივერსიტეტის "აქილევსის ქხელი" - ჩვენ არ ვართ, მეც-
ნიერების დარგში, ჩვენი თავის ბაჭონ-პაჭონი, ჩადე იმად გამოიხვეთა, რომ
ობილიის უნივერსიტეტის მოღვაწეობა, იხე როგორც საქართველოს ყოველი ხამე-
ცნიერო დაწესებულების მოღვაწეობა, - "მეშედევა" მისკვიის იმპერიული-კოლო-
ნიური პოლიტიკის არსებობით, ჩადე განხაკურებოთ მედინეობა შემანეგარე მე-
ცნიერებათა ხელომით, რის ყველაზე უფრო მყვიროდა მაგალითია ამ-ყამდე, ქარ-
თული ხამტოთა ენიკლოპედია", რომლის უკანახხენელი - მეათე ცომი - ხე-ხხა...
გამოვიდა მისი ხინათლე. მაგრამ რა?..

IX.

ხიყვა "ხამტოთა..." უკვე აიძულებდა ჩვენს მეცნიერებს ხსორიული ფაქტორი
კეყალბებით, გამოეყოფებოთ თუ "შეუღამებოთათ", რის ურო მაგალითად, -
მრავალთა შორის, - მიძიდება მიოყვანოთ შემდეგი: 1921 წლის თებერვალ-მარ-
ტში დამოუკიდებელი საქართველოს დაწყობა ხამტოთა რუხეთის წითელი არმიის
მოერ, "ქართული ხამტოთა ენიკლოპედიაში" აღწერილია ხხე: "...1921 წლის დახა-
წიხისათვის ყველა პირიბა არხებობდა საქართველოში მეწვეიკური მოავრობის
წინააღმდეგ შეიარაღებული აჯანყების მომხადებინა. და გამაჩკვებისათვის...
აჯანყების უდადე დაინიშნა. აჯანყების ხედამდინელობისათვის 16 თებერვალს
შეიქმნა 'საქართველოს რევოლუციური კომიტეე'. მის შემადგენლობაში შევიდნენ:
ფილიპე მახარაძე, მამია ირახეღამევი, მადეა ელივა... რევოლუციონარ კომი-
ტეემა დახმარება ხხოვა ხამტოთა რუხეთს. აჯანყებულთა ჩამებში და საქართვე-
ლოს რევოლუციური კომიტეეის ხხოვინი დახხმარებლად მიხული წითელი არმიის ნა-
წილები 1921 წლის 25 თებერვალს საქართველოს ეღეაქალბენ - ობილიის - შემო-
ვიდნენ. რევოლუციონარ კომიტეემა საქართველო ხამტოთა ხილიახხურ რესპუბლი-
კად გამოიხხადა". (გვ. 83). ეს ხსორიული ფაქტი რომ გაყდებებოდა, ამის და-
ხამტევიცხადე უკვე მეგვიბოდა დეიომწროთ თვით ფილიპე მახარაძე; თავის ხი-
ლუბო მიხხენებამი რუხეთის კომპარტიის ეეკახადმი, საქართველოს ე.წ. "გა-
ხამტეობის" წეხახე, ხხვათა შორის, წერდა: "...როდხხე დაიწყო წითელი ჯარე-
რის შეეევა, ამ შეეევის მიშახხა და განხახახევე არე ერთმა იაწიკვამ, წარ-
მოიღინეთ, პარტიის არე ერთმა წეერმა საქართველოში არ იღოდა..." "საქართვე-
ლოში წითელი ჯარის შეეევა და ხამტოთა ხეღხუფლები გამომხადებამ მიიღო ამ-
კრა გარედან დაწყობის ხხიითი, ვინაიდან მიგნით ამ დროს არავინ არ ფი-
ქრობდა აჯანყების მოწყობაზე". "ხამტოთა მაღალეფების გამოხხადებინახ საქარ-
თელოში არ აღმოჩნდა არე ერთი პარტიული უჯრედი, არე, მეტი რომ არ ვქვავთ,
პარტიის ეადე წეერი, რომედხხე მეეძებობდა ხეღხუფლების ირგანიშადიის მიწ-
ყობა; რომ ამ ხამტეხ ხელი მიპვიღეხ უმეეხ მეომხეეეეეე ხაკტეი, ახ პირდა-
პირ ბაროგომქმედმა ეეემენეეეემა". და, ჩადე მთავართა, ხამტოთა რუხეთის ჯარე-
მა დამოუკიდებელ საქართველოს თავს დახხა ხ უ თ ი მხრიდან 1921 წლის
თეროდე თებერვალს, ხლო საქართველოს რეეეეეე ხამტოთა რუხეთს ე.წ. "ღი და-
ხმარებინახათვის ხხოვეს თექხხეე თებერვალს... ხაღოდავი არ არის იხ ხსორი-
კობი, რომელიც იძულებულია ხსორიული ფაქტი ხხე დამახინეებულად ახახის, ვი-
ნაიღინ ეს მიხკვიის ღიღმყრობელ-მოვიხხეეეხ ხხე ხურხ?..

X.

ამგვარად, საქართველოს მეცნიერები, ხაერიოდ, განხაკურებოთ, შემანეგარე
მეცნიერებათა ხეილიახხეები, ხშირად, იძულებულნი არიან დაამახინიონ საქარ-
თელოს ხსორიული მოღვენები, განხაკურებოთ რუხეთ-საქართველოს უროირობის
ხსორიული ფაქტები, რომ როგორც რუხეთის ღიღმყრობული პოლიტიკა საქარ-
თელოში გამაროლებულ იქნახ; და ამ ფერხედში მოქმეული, განახეობი, ობილი-
ის უნივერსიტეტის, და ავიღინავთ რა ობილიის უნივერსიტეტის დაარსების
ხამიღე-მათეი წიხისახე, რა შეევიბოდა ვეხურეოთ დეხ ქართული მეცნიერების

ამ ღირსებასა - აქრ აქვე, უთუთ, უნდა ავღნიშნოთ, რომ თბილისის უნივერსიტეტს, 1979-1980 სახწავლე წლიდან, გვერდში აძოვდა მტკიცე უნივერსიტეტური საქართველოს ფეროგორიაზე "აფხაზეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი", ქადაქ ხიხუმი, აფხაზერი, ქართული და რუსული განყოფილებებით. ეს ფაქტი, უდავოა, მისახალმებელია; თუმცა, ამავე ღრის, კვიშიში, რომ ხიხუმის უნივერსიტეტის სათვის რუსი მწერლის მაქსიმ გორკის სახელის მინიჭება და ამ უნივერსიტეტში სწავლება რუსულ ენაზედაც, ხიმ არ მიუთითებს იმიხაკენ, რომ ღირსეურობეღ-მოვირისებებს კილდე ერთი რუსიფიკაციის • ენეფრის მექმნა უფრო აინფერეხებო საქართველოს ფეროგორიაზე, კილდე დასხველო საქართველოსთვის "აღმა-მაფერის" = "ღელის მუქუხ" კერას მექმნა?!.. რა კავშირია აქვხ მაქსიმ გორკის აფხაზელი-საქართველოსთან, ხიხუმიან?.. და თუ, ვთქვათ, ამ უნივერსიტეტისათვის მითა რუსთაველის სახელის მინიჭება "ვერ გაბეღეს", ვითომ მაინე უფრო მიზან-მეწინილი არ იქნებოდა მისთვის აფხაზი მწერლისა და საზოგადო მიღვერის ღირსეფი გულის სახელი მიენიჭებოთ?..

XI.

მაგრამ ისიე უნდა ავღნიშნოთ, რომ აფხაზეთის უნივერსიტეტშიან ერთად, ვიხურ-ვებოთ, რომ მაღე თბილისის უნივერსიტეტს ქ ე თ ა ი ს ი ს უ ნ ი ვ ე რ - ი ს ზ ე ჭ ი ამოუღებს გვერდში, რადგან, ვთქვართ, - თუ დასხველო ევროპის საქართველოსათვის ჰაფარა ქვეყნების მეწინიერების ფადრებს გადავხედავო - საქართველოს, უთუთ, უნდა გააჩნდეს სამი უნივერსიტეტი, რამელია "აღმა-მაფერის", ე.ი. "მასაზრდელები ღელის" როლს, გვექრა, თბილისის უნივერსიტეტი პირნათლად მესახრეღებს.

XII.

ვიხურვებოთ აგრეთვე, რომ - დასხველო ევროპის ზოგიერთი განვიითარებელი ქვეყნის მავალითის წამბაქით - თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გვერდით, თბილისშივე - საქართველოს პოლიფექნიკური ინსტიტუტის მამაზე - შეიქმნას თბილისის პ ო ლ ი ზ ე ქ ი ნ ი კ ვ რ ი უ ნ ი ვ ე რ ს ი ზ ე ჭ ი, რად ერთი ფექნიკურ-ჰუმანიფარული მეწინიერებათა ქელის ქვეშ მოაქვეღდა ამ ღირღ უწყმის მეწინიერულ დაწესებულებებს, რად, უდავოა, კილდე უფრო აამბიღებდა სწავ-ღებისა და კვლევა-მიღების ღონეხად.

XIII.

ვითომ ანალოგიურ გვას არ უნდა დაუმრუნდეს თვით თბილისის უნივერსიტეტი?.. ვითომ, თავის ღრმე, საჭირო იყო თბილისის უნივერსიტეტიდან სამელიგონო ინსტიტუტის თუ სახიფღო-სამეურნეო ინსტიტუტის მექმნა - ანალოგიური ფაკულტეტების გექმეების მამაზე?.. ამ მხროვან, შეიბღება, მავალითის მიმეწინა დასხველო ევროპის ქვეყნებში უნივერსიტეტების, როგორც ერთიანი მეწინიერების ფადრის, - "მრავალფეროვანების ერთიანობაში" შენარჩუნება, რად, როგორც ხიხანს, თანამედრევე მეწინიერების განვიითარების მოთხივნებს უფრო აქმაიფიღებს?!

XIV.

და, მრავალია შირის, კილდე ერთი ხურვილი: ვითომ თბილისის უნივერსიტეტმა წამყვანი როლი არ უნდა ითამაშის იმაში, რომ ყოველწლიურად ქართველი სხუ-ღენეფების მნიშვნელოვანი ჯგუფები გარეგანების ევროპის თუ ამერიკის ღირსე-ვერსიტეტებში და უსხოელი სხუღენეფების ჯგუფები მიიწვიონ საქართველოში; რომ ამ გზით კილდე უფრო გაბიღერდეს არა მარტო სახწავლე-მეწინიერული კავშირები უსხიოთან?.. აქ კი, უთუთ, უნდა მოვივიროთ, რომ დამოუკიღებელი საქართველოს ღრის - 1918-1921 წლებში - საქართველოს ერთეული მთავრობის მესამამიხი სამინისტრო ყ ო ვ ე ჯ რ ი უ რ ა ღ გვანიღდაევროპის უმაღლეს სახწავ-ღებლებში სხუღენეფთა ჯგუფებს; და ვითომ ამ ისეფირული მავალითის წამბაქეღებს, მიხიელ გორმაროვის "გარდაქმნის" პრიფესბი, მესხადელები არ არის?..

XV.

სახიამოვნოა, რომ თბილისის უნივერსიტეტის 70 ქლითოთთან დაკავშირებოთ მრავალი მახალი გამოაქვეყნა იაბქითა საქართველოს პრესაბ. მაგრამ - ჩვენის უნივერსიტეტის რექტორი ("კომუნისტი", 9.2.1966) - დამატოქბის რა თბილისის უნივერსიტეტის გახხნის მესახებ - არ აღნიშნავს იმ ისეფირულ ფაქტს, რომ აკაკი ჩხენკელმა თბილისის უნივერსიტეტი გახხნა როგორც საქართველოს ერთ-წელი საბჭოს იფიციალურმა წარმომადგენელია.

XVI.

მრავალი ღეფაღო აღნიშნული ამ მახალეებში, რომლებშიც, უთუთ, ხაყვრა-ღელია: "1918 წლის 26 იანვარს (ქველი სეფილი) დავით აღმაშენებლის ხხენებრღ ღელს გაიხხნა თბილისის უნივერსიტეტი" ("კომ.", 5.2.68). "უნივერსიტეტის მე-

ნობაში ჰარავლიანს იხილს ხრედიან ბაქარაშვილებს კათოლიკოს-პატრიარქი კირიან
შვირიან.

XVII.

"უნივერსიტეტის მიმდევრების წიგნადი კონდი 3,4 მილიონს აღწევს
"ჰარავანი(1987) უნივერსიტეტის გამომცემლობაში გამოსცა 500 დახატულების წა-
შრომი". თბილისის უნივერსიტეტი "ერთობის წინააღმდეგ ხაშტიანი ბრძოლა არა
მარტო ხაშტიანი კავშირის, არამედ მხოლოდ მასშტაბითაა".

XVIII.

"...განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ჩვენი უნივერსიტეტის თანამედროვე შეინა-
ვრული ღონისძიების ამჟამად შეუქმნადელი მავარილიურ-ფექციური ბაზა...უნი-
ვერსიტეტს ძალზე აკლია არა მარტო თანამედროვე კომპიუტერული ტექნიკა, არამედ
ქვეროკონომიკის ამჟამინდელი, ხაშტიანი დანადგარები და შეხამების ტექნიკა-
რი პერსონალი."

XIX.

"სიწყევას ამბობს...უნივერსიტეტის პირველი რექტორი პროფესორი პეტრე
მელიქიძევილი:

"ჩვენ ვაფუძნებთ ქართულ უნივერსიტეტს იპოხიანის, რომ სამუდამო მივცეთ
"ვენს ხაღბს მშობლიურ ენაზე გაუგონის და აიოხიანის მეცნიერული ტრადიციების
ხაზსა და აქრეთვე საუბრადმა მივცეთ ჩვენს მეცნიერულ ძალებს შეინაჯალან
ჩვენი საშობლო - ხაშტიანი და კავკასია".

XI.

"რამდენიმე თვის რექტორობის შემდეგ პეტრე მელიქიძევილს კუთვნილი ხარქტიორი
ხარგის(ხელფასის) აღება შეახსენეს. მან ოფიციალურად განაცხადა, რომ არც
წარხული ოფიციალის და არც მომავალ ღრმში, ვიდრე რექტორი იქნება, იგი ხა-
რქტიორი ხელფასს არ აიღებს; ამ საპატიო მიჯილდობას იგი უხანცილოდ ხანტ-
ღებს".

XII.

პეტრე მელიქიძევილი 1920 წლის 5 ოქტომბრის რექტორის ხაღდმე დაწერილ ანჯა-
რიში დაწერს შევენახულობისა და შეღვიწხობის შეხანწაულად მიჯილდობას კა-
ხეთში 41 ხელღვინით. დაეხწრა რა აღაფქრობას, იგი წერს:
"ვიმგზავრეთ ურქეში, ამინდი წვიმიანი იყო, მავრამ მანინ დაუარებელ ხაღბს
მიუყარა თვი ამ შეხანწილად ტადრის ღღიბას მის ვარქეში. ხანტეკრეხი იყო
ხანჯა ხხვადახხვა კუთხიდან მიხული ხაღბისა თავიანთ რაგმულიში და მწე-ჩვეუ-
ღებში. ყვეღამე მიუ ყურადღებს იქვეღდა ის ვარქეში, რომ ეთხიკონომის წი-
რვის ღრის ეღვხიანთ თავისუფლად და მოურღღებლად შემიღღღენ თავზე ქულა-
ხურღღი მამაღღღანი, ღღღღღღღენ ქრისტიანტადან ერთად და ეღვხიღღენ ხა-
ფებს. განსაკუთრებით გულმხურვაღღებში ღღღღღღღენ და ხაღვებს ხანთღღ უნთ-
მღენ მამაღღღანი ქღღღღი. ყოვეღღე ამას ხელღღდა ხაღბი და არავის აზრათაგ
არ მოხლიღდა რამე განმანხხვაღღელი ხაში გავეღღ ქრისტიანტება და მათ მი-
რის აღხანწილადი ეს მივეღღა მიო უფრო, რომ ყოვეღღე ამას ჩვენ ვერა ვხე-
ღავთ კულღღღღე ევროპის ხაღბთა შორის".

XIII.

სომხებისა და ხაქარაველის იპის ღრის, 1920 წელში, - "...ერთი შექმნევეს
კო არ ყოღღდა ჩვენში სომხის შეურაგყოფისა. ახეთი მოწყობა ახანთაგბს
ქარაველ ერს ყოვეღღე უხის ტომის მიმართ. ყოველ მხრიდან მიხული მჭერი
მხრე მიიწიოგ ღღღღე ვევენებს, მავრამ მიხუღღღეათ ამისა არც ერთ ერთან
არ ვიყყოფიო მჭრულ განწყობიღღებაში, მშვიღღღიან ხაღბზე შურს არ ვიძიებო.
ახე არ მიქვეღღღე მრავაღღღიგხოვანი ჯა მღღღღი ხაღბი კულღღღღიან ევროპისა
არც გერმანიოში და არც ხაღღღანტოში".

XIV.

და აღნიშნავთ რა თბილისის ხაღღღღღე უნივერსიტეტის დაარხების ხამიღღა-
შეღღე წრისათვის, ხაღღღღღი გეხურს აღნიშნით მეცნიერების ხამიღღღღე
კულღღღღე მნიშვნეღღება ჩვენი ერის ოხორეღღებაში, რადგან უწყვეტი გონებრივი
განტკრეფა და მეცნიება,ღღღღიანისა და ვარქეშის რაობისა,ქმნის დახამუღღელი
და დახამუღღებისუნარანი სიხფემათა ხაუწეხ, რად არის შეღღეღ და ჯამი კვღღ-
ვა-ძიებისა, რომღღღე - თვის მხრივ - უშუალო შეგავღღებას ახღღღს აღამიანის
სიოღღღეყოფიერებაში,მეცნიერების შეღღეღების პრაქტიკული გამოყენებში,აღ-
მიანის ოხორეღღების ყვეღა ხეღღღი. ამღღენად, მეცნიერების უწყვეტი განვითარე-
შის ვარქეშე, შეუღღღღელი ჩვენი ეროვნული შეღღების განვითარება-გაფუღღღენა;
და ვიხურეთ, რომ ქ ა რ თ უ ღ მ ე ე ნ ი ე რ ე ბ ა, რომის პირველი

ხლი და შემდეგ-გაღმართული იქნა ღვინვეი "ერთი ერთი - ერთი რეზუმეოვანი";
 და მოიხილება მთიანი ყარაბაღის ავტონომიური ოლქის, რომელიც ავტონომიუხანის
 მოკავშირე რესპუბლიკაში შედის, - ხომხუთთან შეერთება, ვინაიდან მთიანი
 ყარაბაღის ხელ 164.000-ს კვილიან(1981), 80 პარტივენი ხომხუთია. მთიანი ყა-
 რაბაღის ოკოე ვერტიკალია 4,400-ს კვადრატული კილომეტრის უბრის; მთიანი
 ყარაბაღის ავტონომიური ოლქი კი, ავტონომიუხანის რესპუბლიკის ფარგლებში, 1923
 წლის 7 ივლისს შეიქმნა.

V.

და აქ ერთი, უთუო, არხებითი განმარტება: ვერტიკალიური მოხიოვნების წაყენე-
 ზა "მოსახლეობის უმარტეხობის" პრინციპით, ხაეროლ, ყოველთვის ხადევი ხა-
 კიხი იყო და არის დღესხე, ვინაიდან - თუ ამ პრინციპით განხეხე - ყაზახ-
 თის მოკავშირე რესპუბლიკაში, მავალითად, მოსახლეობა უბრის 15.600.000 ხელს
 (1985), რომელთაგან ყაზახეთის მართალი მკვილრნი მხოლოდ 5.300.000 ხელია.
 და განა ეს ფაქტი კოხივის ქვეშ არ აყენებს აღნიშნულ პრამლემახს, მიო უმე-
 ტხს, რომ იმპერიული ხახელმწიფოები მკვილრი მოსახლეობის ერთველი ხელის
 გაფხახს ხწირელ უთხი ელემენტების ჩახახლების ხერხით ელიოზდა და ელიოზხ?..

VI.

მავრამ, ამ შემოხვევაში, ჩვენ გვაინფერტხებს ხომხი დემონსტრანტების მო-
 ხიუნების არა იმდენად "ხამარალიანობა" თუ "უხამარლომა", რამდენადღე ოკოე
 ძხ ფაქტი, რომ ხომხებხა და ავტონომიუხანელებს მორხის, როგორღე ხნანხს, დღესხე
 მოიპოვეთიან ადამიანები, აღამიანთა ჯეუფები, რომლებხეც არ უხიოთ ან არ
 ხურმ გაიოონ, რომ ჩვენს ყველა - ავტონომიუხანელები, ხომხები, ჩრდილოეთ კავ-
 კასიულები და ქართველები - ე რ თ ნ ა ვ მ ი ვ ზ ი ვ ა რ თ , ე რ თ
 ნ ა ვ მ ი ვ ა რ თ - და ეს ჩვენი ხაეროლ ნავიო კავკასიეში. და აქედან, რო-
 გორი "ხამაროიანი" თუ "უხამარლომ" არ უნდა იყოხ ერთმანეთიხადმი ანა-თუ-იმ
 მოხიოვნის წაყენება, ყურადღების ევენებაში მათღე ეს ჩვენი ხაეროლ ნავიო არ
 უნდა დავაყენოთ, რომ არ ჩავიძიროთ იმპერიული რესუთის, თურქეთის თუ ხპარსე-
 თის ზღვაში?..

VII.

და განა ჩვენ, ჩვენი უხელოები ინფორიული წარხელოე ამხს არ გვახწავილის?..
 დამოკილელები ამიერკავკასიის ფედერალიური რესპუბლიკა, რომელიღ 1918 წლის
 9(22) აპრილს შეიქმნა, განა იმოგომ არ დაიძადა, რომ შეუძლებელი გახდა ერთ-
 ნელ წინააღმდეგობითა ვარდაღახვა ხომხებხა და ავტონომიუხანელებს მორხის?..
 და როგე ამიერკავკასიის ფედერაციის დამდახს ხაქართველებს(26.5.1918), ავტონომი-
 უხანისა და ხომხების(28.5.1918) დამოკილელები ხახელმწიფოების შექმნა მყოვა,
 - მიუხედავით ხომხეთ-ხაქართველის იძიხა, რომლის "ინიციატორი" ინდლისი იყო -
 ჩვენ. - ავტონომიუხანელებმა, ხომხებმა, ქართველებმა - ხომ შეეძებელი ერთველი
 ხაკიოხის იმდენად მოგვარება, რომ - მიუხედავით ბოლშევიკური რესუთიხა და
 თურქეთის იმპერიული მახინავიოვნისა - შეეინარჩუნეთ დამოკილეობა და ხუვე-
 რნიობა?!. და თუ ჩვენ იხვე დავკარგეთ ხუვერნიობა და დამოკილეობა, ამის
 მოავარი მიზეზი იყო არა მარტო თურქეთიხა და რესუთის იმპერიული პოლიტიკა,
 არამედ ავტონომიუხანელებიხა და ხომხების შეერთებლობა, რომლის დრის - პირ-
 ველი თურქეთის, ხლო მერე რესუთიხსაცენ იყურებოდა?..

VIII.

და ახლა, როგე მხოლოეი მახობრივი ინფორმაციის ხამუალებანი მრავალ ენობა-
 ინფორმაციის აქვეყნებს ხომხეთიხა და ავტონომიუხანის მეხახებ მთიანი ყარაბა-
 ზის ვამო, თოთქის, დახავეთის მახობრივი ინფორმაციის წაეროეიღე "ელემხარი-
 ვიო", ვინაიდან მათში ერთვანში თუ ყარაბაღში მიმხლარ დემონსტრანტებზე და
 ხომხების მიერ მთიანი ყარაბაღის ხომხეთთან შეერთების მოხიოვნაზე ღამარ-
 კი, და არავითარი ენობა არ ქვეყნდება იძის მეხახებ თუ როგორ უყურებს ამა-
 ვე ხაკიოხს ოკოე ავტონომიუხანელები. ამახთან დავკემირებოთ,
 ავტონომიუხანელება ა.პ-დემ, ჩემთან ხაუბარში, ხხვათა მორხის, მოხრხა
 - შეუძლებელია, რომ მახობრივი დემონსტრანციები ერთვანში თუ გარბინოვის მიერ
 ხომხი მწერლის მიღება-ხახელომწიფო უქმნაროების ორგანოელების მიოკავშირებოთ
 და, მიძებება, მათი ხელმძღვანელებით არ ხელოდებს. და ამის ხაილუხნაციოთი -
 თქვა მან - შეგვიძლია მიოყვანით ბერზარდ კიუპერის მიერ აღწერილი ფაქტი:
 "...ხომხები და ავტონომიუხანელები, რომლებიღ ამ კვირამი მინაწილეობახს დემოკრ-
 დენ მახობრივ შეერთებში, ვამოთქვამდენ ექვს, რომ შეჯახებებში ქალაქ ხუმგორში,
 ავტონომიუხანის რესპუბლიკიხა და მიხკოვის წარმომადგენლები მიერ მიძებლება
 იყო მრავლიერებელი. რაგომ ხამჭოთა კავშირის გენერალური პრკურატორის მიადგი-
 დემ აღუქხანდრე კაფხუხემა 28 თებერვალს გამიოხხადა, რომ კარაბაღის ახლის,

ავლამის რაიონში, ორი ახალგაზრდა მამაკაცი იმხვერპლა არეულივება, და ამ დროს - ხაზინადამდევით მუხად მჭულ ინფორმაციები - მოკლულნი (მაგნიტა უნი-ვერსიტეტი და ალი გაჯიუნი) ვეკრების დახმავებით, ავტობიოგრაფიული ოქნენ გამოცხადებული?.. (მე-12-13.3.1988, გვ. 153). ისიც შეხამდებელი, რომ ე.წ. "ვარაქ-ქენის" მომხრეები და მორწინადელბავები იყვნენ ჩარეული ამ საქმეში, ვინაი-დან "ვარაქქენის" მორწინადელბავებს, აღმათ, უნდათ დაანახონ ვარაქქენი, რომ "ვარაქქენის" რეხეობის იმპერიის დასა და მოყვება, რომლის ყველაზე უფრო მუდრი მამობრავებელი ძალაა ვადაუტრული ეროვნული ხაიობის ხამჭითა კავშირში.

IX...

მავრამ ამ მოვლენას აქვს ხევა ახვეუციფი, - თქვა ა.პ.-ლემ: რუხეობის ხელმძღვა-ნელობას ხურს, ეროვნული მუღლის გამწვავებით, "მომრიგებლის" რაღი გამოკლენს და ამით მხოვლით დაანახონ, რომ თუ რუხეობის ხიმჭი არ იქნება, ხამჭითა კავ-შირში მიქვეული ერები და ეროვნებები ერთმანეთს დაერევიან და გაყვდენენ. და ხამწეხარია, რომ ხიმჭები - ნემხით თუ უნებლიეთ - მოხკობის ამგვარ იმპერიულ პოლიტიკაში მარტონების რაღს თამამობენ. ხაიუვეთაღი ნინობია, რომ მევის რუხეობი, მის იმპერიაში ძალით მერეკილი ერებისა და ეროვნებების გადახახვება-ჩახახვებით ეროვნული მუღლის ჩამოკლებას და მათს რუხეობიკაციის ილიტმბა. ნა-ნინიო ამ გზას დაადგა, და ამგვარი ილიტმპრობულერ-მოვიტონსურნი პოლიტიკის განხორციელებინათვის, ყოველთვის იხვე დაპყრობილი ერებისა და ეროვნებების მუღლებს იყენებდენ და დღეხად იყენებენ, რაგორც ამას ხიმჭების მავალითი გვა-ჩვენებს, ამ-ჯამად. - თქვა ა.პ.-ლემ და განავრძობა:

X.

რაც შეეხება ყარაბახს, რაც ავტობიოგრაფიული ენაზე "მავ ბაღს" ნიმნავს, ეს ფერიგორია ავტობიოგრაფიის ფერიგორია იყო ავტობიოგრაფიის დამოკლებული დროის - 1918-1920 წლებში. ავტობიოგრაფიული ხაიობებზე დავა მამინ არ ყოფილა. ამიერკავ-კახიის ხაიო დამოკლებული ხახელმწიფის - (ხიმჭეობის, ავტობიოგრაფიის და ხა-ქაროველის) დროს - 1918-1921 წლებში, ფერიგორიალური ხაიობისმი მთავარბავი ოქნე აღნიშნულ ხახელმწიფოთა მთავრობების მეთანხმების მუღვად. ახლა კი ხიმ-ხეში მთითხივან, რომ კავკასიის ერებისა და ეროვნებების ფერიგორიალური ხა-კიობების მხაჯი ვახლეს მოხკოვი, და ივიწყებენ, რომ ყველა ხალევა ხაიობის მისკოვმა კი არა თითო კავკასიის ერებმა და ეროვნებებმა უნდა მთავარბან ერმანეთს შორის მოვადარაკებების, ე.ო. მშვილობიანი გზით; და ხიმხეებმა არ უნდა დაივიწყონ, რომ ავტობიოგრაფიული ნახევარი მილიონი ხიმჭები ცხოვრებენ, რომ-ლებსაც ავტობიოგრაფიული ხახელმწიფო მმართველობის მალელი პიხეობი უტრიავე. დახმინა ავტობიოგრაფიული ა.პ.-ლემ.

XI.

ავტობიოგრაფიული ა.პ.-ლეს აღნიშნული "შიმიერი" ეროვნული პოლიტიკის თანამო-აზრენი, რაგორც ამას მთიანი ყარაბახის თუ ქალაქ ხუშტაიის მავალიობი ნა-თელყოფენ, - მუხად მიგრეა; ხიმხეებშიც ანალიტიკური მდგომარეობა, რაც მე-ფელ ართულებს ამ ორ ერს შორის უთერობის ნორმალბავივას, რის მიშეშა რუ-ხეო-თურქეთის ხაუკუნოვანი იმპერიული პოლიტიკა უნდა იქნას მიჩნეული; რუხეო-თურქეთის იმპერიული პოლიტიკა, რომელიც კავკასიის ერებისა და ეროვნებების ვარდაუვალ ეროვნულ ინფერეხებს კი არ უწევდენ ანგარიშს, არამედ ილიტმბენ და დღეხად ილიტმბენ მათი იმპერიების ხამღერების ვაფაროვებას. ამის მყვირალა მავალითა დამოკლებული მოთულების (ჩრდილოეთი კავკასიის), ავტობიოგრაფიის, ხი-მხეობისა და ხაქაროველის ხახელმწიფობის დაპყრობა 1920-21 წლებში ხამჭითა რუხეობის მიერ, რომლის დროს რუხეობის, ლენინის მთავრობა მეთანხმდა თურქეთს და ამიერკავკასიის ვაინაჩილეს ერთმანეთს შორის. ამგვარი იმპერიული პოლიტი-კის მუღელი იყო, ხხვათა შორის, ის, რომ დამოკლებული ხაქაროველი ფერიგო-რიოდან, რომელიც 91,110 კვადრალული კილომეტრს უდრიდა, ხ ა მ ჯ ო თ ა ხა-ქაროველის შერჩა 69,700 კვადრალული კილომეტრი; ე.ო. ხაქაროველი დაკარგა თითქმის 22,000 კვადრალული კილომეტრი ფერიგორია, რომლის დღე ნაწილი თურქე-თა - რუხეობის თანხმობით - დაიპყრო; მავრამ თით რუხეობამე მილიონამე ერთი ნაქერი ქაროვი მიწა - ხოჭი და მისი რაიონი -, თითქმის რუხეობს ფერიგორია აკლეს!.. მავრამ დღეს, რაღა ჩვენი ქვეყნები უხეო მავლიობის ქვემ იმყოფება, კავკასიის ერებმა და ეროვნებებმა ფერიგორიალური ხაიობისმი უნდა დააყ-ნონ წინაპაღანზე, თუ მილით მალდენ ეროვნული თავისუფლებისათვის ბრძოლას მია-ხმარენ?!.. კავკასიის და ამით კავკასიის ერები და ეროვნებები ხიმჭი მათი იმ-პერიული პოლიტიკის არენად იქნებიან რუხეობის, ხმარხეობისა და თურქეთის იმპე-რიებში, რომლის დროს არც ერთი მთავარი უკან არ იხვედა კავკასიის ერებისა და ეროვნებების ფიტიკური ვანადმუღმინებანაღ კი?..

აუთულებელი ვახდა, რომელშიც მთავარი როლი ითამაშა დამოუკიდებელი საქართველოს იუზფციის მიზნებში რაქუნ(მიმა) არხენიქუმ, რომელშიც ჩამოაყალიბა ქართული რადიორედაქცია და იყო მიზნ მთავარი რედაქცორი 1953-1961 წლებში. რადიო "თავისუფლების" ქართული რედაქციის 3 ი ლ ი გ ი ე ე რ ი ხაზის ვან ხაზურა განხაუქორქმით იმციომ ვახდა აუცილებელი, რომ "ადამიანის უფლებათა ხაყოველთაი დეკლარაციის" მეცხრამეცე მუხლი მხილოდ "ადამიანის თავის-უფლებული" კმაყოფილება; მაცრამ ერი?... ამციომ ქართული რადიორედაქციის შიღი-ჭიკური ხაზი უჭრი ხრუციყციი ვახდარცხა მის ხ ა ყ რ დ ე ნ ხეუცხობად ვახდა ურხა და ადამიანის ზაუციხეუცხობა, რომელშიც - ღრთოა განმადლორბამი - "ჩანარტების"="SPOTS"(ხახე მიილი, რომელთა ხაერთი ფრმა,მაცაგიოთად, ახეოთა:

VII. რადიო თავისუფლება

აუცერი და ლიქცორი: დევიო თაბორიქ

რადიო "თავისუფლების" ქართული რედაქციის მრწამსი-დევიოტი:

ლიქცორი: ("თავისუფლების შიმნი" იპერა "დახილან")

ჩუენი დევიოთა - ერხა და შიროქუნების თავისუფლება, ვინაილან ერხ უნდა შქინლეს თავისუფლება!.. შიროქუნებახ, ადამიანხ უნდა შქინლეს თავისუფლება!..

და ამახთან დაკავშირებოთ მაცინლდება, შაცოცემული მხმენელები, ნიკოლოზ მარათაძეოლის ხიყყევი:
"რა ხელ შყრის შაცოცხ ნაშო ბულებელი, გალიამია დაცყევიქეშული?
ეხრუთ რახ არგებხ კახხა ლილება, თუ შოაკლებმა თავისუფლება?"

და ამიციომბა ჩუენი დევიოთი - ერხ უნდა შქინლეს თავისუფლება!.. შიროქუნებახ, ადამიანხ უნდა შქინლეს თავისუფლება!..

("თავისუფლების შიმნი" იპერა "დახილან")

VIII.

ამვეარი "ჩანარტები"="ხმოცხ" ქართულ რადიორედაქციახ გააჩნდა მრავალი,დაახ-ხლოდოთი ახამლე, რომლებშიც მყანვლებოლა ქარტული ერხ ხაუქუნეოვანი მიხრწა-ფემა ერხა და შიროქუნების თავისუფლებოხიკენ, რაც, ჯერ კილევ 1893 წელხ, ჩამოაყალიბეს "მეხამდეახელებმა" შროგრამაში მედლეგი ხახოთი:"ნიკოთიური კეოლო-დლეომა როკორც დედა-შოში ადამიანის ცხოვრებოხა; თავისუფლება შოელი ერხა და თეოთული ადამიანოხა".

IX.

აქვე უნდა აღინიშნოხ ავრუთვე, რომ რადიო "თავისუფლების" ქართულ რედაქციახ - ჩუენი "შაჭარა 'ოქროხ ხანოხ'", ე.ო.ხაქარტულიც დამოუკილებოლოოხა და ხუ-ქერეორობოხ იხევე-აღფეციხი შერიოლიხ -(1918-1921 წლები) - წყალოოთი, გააჩნდა მ გ ვ ი ც ე ხაფუქველი: ქართულ რედაქციახ გააჩნდა იხყორიული დეკუმენ-ტები, ვოქვეთა: "ხაქარტულიც დამოუკილებოლოხი აქცი" თუ "ხაქარტულიც კონ-ხყოციოხი(შირიოთალი კანონოხ) დებულებები, რომლებიც - დეხხაც, აფიომურ და ელექტრონიკომპიოუტრების უოქამში - გოხნმარევენებელია, თანამედლეომახთან მეხაყყევიოხი ხაზოვალეობრივი და ხახელმწიოთებრივი ცხოვრებოხი მექმნახ შირ-ნეხში.

X.

კილევ მეცი: "ქართული დემოქრაციო", დახავეუოიხ დემოქრაციოთთან მედარებოთი, კილევ უჭრი შორხ წაილდა, როცა,1918-1921 წლებში, შიილი ხ ი გ ი ა ლ უ რ ი განშოილოება, რიხ მედეგად დამოუკილებელ ხაქარტულიოში, შირეულად შოელხ მხო-ფლოოთი, დიახ, 3 ი რ ვ ე ე ლ ა დ შოელხ მხოფლოოთი ხაუეშველი ჩაუყარა, ხ ი გ ი ა ლ უ რ დემოქრაციოხ, რომელიც - თავის მხრივ - უყრენიოლა "ხ ი - ხ ი ა ლ უ რ ე ე გ მ ი ა ნ მ ე უ ნ ე ი მ ა ხ ა " და " ხ ი გ ი - ა ლ უ რ ხ ა ზ ა შ რ ი მ ე უ რ ნ ე ი მ ა ხ " , რაც შრატკიკულიად იმახ ნიშნავხ, რომ დემოქრაციული უფლებებოთი ხარგებლობა მხოლოდ მაშინ შეუძელია ადამიანხ, როცა მახ,მიხი ცხოვრებაში გამოყენებოხიოთი,გააჩნია ხოციადური ბაშა, ხიციადური მეხამდელებომა.

XI.

რადიო "თავისუფლების" ხელმძღვანელებოხი ხახახეული უნდა იოქვეახ,რომ მათ ქართუ-ლი რედაქციოხი ეხ ეროქუნული განხაუქორქმებულება აღიარეს და შეხაფერიოხი შეეახე-ბავ მიხიეხ,რახაც მიყუა იხ, რომ ქართული რადიორედაქცია, დლიდან მიოთ... დარჩებოხიხ, აღიარებულ იქნა როგორც ე რ ი ვ ნ ე უ რ ი რადიორედაქციოხი ნი-შუმა.

ერთი შავალითი, აღნიშნული ხალხურადი, მრავალიდან: 1983 წლის 7 თებერვალს შეხვედრა "შეხამე დახის", ე.ი. საქართველოს სოციალდემოკრატიული პარტიის ობსოლდა-შეთაუ წელი, რაც ვალდებუთა ეიკლი - "შეხამე დახი" - "შეხამე გმა?.." - აღნიშნა ქართულმა რადიორედაქციამ. ამ ვალდებუთა ეიკლს - ვაგენი რა რადიო "თავიხუფების" ხელმძღვანელთა -, განხაურობული ყარა-ღღება მიპყრო ამ ახ-თექხმეფ-ვეერიანი რადიორედაქციის "შეხამეზა", რომელიც, როგორც "შეხავალი", წინ უძღიდა ამ ეიკლის ყოველ ხუშარს. აი, ამ "შეხამეზის" ხრული ფეხხეი:

XIII.

"შეხამე დახი" - "შეხამე გმა?.." - ვალდებუთა ამ ეიკლი განხილული "შეხამე დახის", ე.ი. საქართველოს სოციალდემოკრატიული პარტიის პოლიტიკურ-ეკონომიკური იდეები. 'შეხამე დახის' პროგრამის შეხამებელ შეიძლება ჩითვალის დევიზი - 'სოციური კეთილღღება როგორც ღელა-ბიმი აღაშინის ცხირე-ბიხა; თავიხუფება მთელი ერისა და თითოეული აღაშინისა'. ვალდებუთა ამ ეიკლი განხილული ამ იდეათა რაობა იმ მიზნით, რომ ვამინახუ იქნას "შეხამე გმა", რომლითაც შეხამებელი ვახდებოდა ღქვანოზი "გეგმიანი მშარის" ეკონომიკური ხიხეშის იხვე ვარდაღახვა, როგორც "თავიხუფელი მშარის" ნეგატიური მხარეების აღმოგხვრა".

"THE MESSAME DASSI" ("THE THIRD GROUP") - "THE THIRD WAY?.."

This series of programs discusses the history and politico-economic ideas of Mesame Dasi (literally 'The Third Group'), the Georgian Social Democratic Party. The program of this party may be summed up by the phrases 'Material prosperity as the basis of life for every human being' and 'Freedom for the whole nation and for every human being'. The series of programs discusses the relevance of these ideas with respect to a 'third way' that attempts to overcome the dictatorial 'planned market' system of economy, as well as the negative aspects of the 'free market'.

XIV.

რა თქმა უნდა, (არა მარცხ) ამ ვალდებუთა ეიკლი, ქართული რადიორედაქცია აშუქებდა "პირველ-დახელთა", "მეორე-დახელთა" და საქართველოს ყველა ხაზოვალღებრივი და პოლიტიკური ღაქვუფების და პარტიის რაობასა და მიზანდახახულობას, რომელთა ავტორები იყვნენ საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტიის თუ საქართველოს ეროვნულდემოკრატიული პარტიის ღიღებები თუ რაიოთი ქვერები, და უპარტიოები, ე.ი. ხაზოვალღებრივი ირგანიზაციების წარმომადგენლები თუ კერძო პირები. ამგვარად, რადიო "თავიხუფების" ქართული რედაქცია იყო "ქართული აზროვნების თავიელი", რომლის ღრის საქართველოს პოლიტიკური ცხირების მრავალფეროვანება ჩაქხილი იყო არა მარცხ თვით რედაქციამი შექმნილ ხაზურებში, ანაღღებში, კომენტარებში, თუ "ხაზურებში მრავალ მაგიღახთან", არამედ ვამოთქმული იყო ინტერვიუებში, რეპორტაჟებში, კორესპონდენციებში თუ "თავიხუფელ თანამშრომელთა", ე.ი. რედაქციის ვარემ პირთა ხაზურებში, რომელთაგან განხაურობითი უნდა აღინიშნოს იხგროიკის აღქეხანდრე მანველიძეების თუ ჩვენნი ღლი მწერიხისა და მთაროვნის გრიოლ რომაქიძის ხაზურები.

XV.

და აქ მიველი, შეიძლება, ყველაზე უფრო მნიშვნელოვან "ღკუმენფაციოზთან", რომელიც შექმნარადიო "თავიხუფების" ქართულმა რედაქციამ: რეპორტაჟების მთელი ეიკლი იერუხალიძის ქართული "ჯვარის მიხახგრის" (იხარელი), "იერიონის" ქართული მიხახგრის (აიონი მთა, ხაბერძნეთი) თუ კონხანციონიშოლის კათოლიკური მიხახგრის (ხეამლოი, თურქეთი) შეხახებ, რომელთა ხაერთი რაღღენობა, - ამ ქართული კულტურის იენგრებში ხამჯერ მთავაროზის მღღელა - ობსიდი ნახეარ-ხათთან ვალდებუთა აჭარბებხ, დაწყებული 1967 წლიდან - დამთავრებული 1984 წლამდე; კორესპონდენციები ეიკლიდან "ქართველები ამერიკის შეერთებულ შტატებში" თუ ინტერვიუები ეიკლიდან "ქართველები უსხოთში" (და ვინ ჩამოვლის ყველაფერს) - შეიძლება ჩითვალის ღკუმენფებელ "ციხხალი" რადიოვალდემუბინა ხაერთლ.

XVI.

მაგრამ - და ეს არის არხებითი - ყველა აღნიშნული რადიოვალდემუბინა უშუალო კავშირში იყო საქართველოს, ქართული ხალხის ღ ღ ე ვ ა ნ ღ ე ღ პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, კულტურულ, სოციალურ ცხირებახთან, რაც შექმნიდა ვალდებუთა

თა ეკლემია - "ა ქ ა რ კ ვ ე ლ ი დ ე ლ ე ს ! . . ." ამ ვადადებამა ცკამი
ყოველი ხაიკობი შექმნიდა უმაღალი კავშირში პარტიული ხელმძღვანელობის პო-
ლიტიკასთან ხაბჭოთა ხაქაროვლებში, რაც ქართული რადიოვადებებში აძლევდა
აქვეყნარ, ე.ი. "რადიორ" ხახეხ, რაც - ვახახევი. - ვართო ინტერმადიული ხა-
ხეხ ღებულზდა ხაეროპირიხი თუ რეგიონალური ახალი ა მებებო, ანალიზებო, ხა-
ხაერგებო, კომუნეფრეგებო, თუ "ხაერგებო მრკველ მაგილახთან", რაც ვიეველები-
და, ათულებო "კრებლები" ხახიო, პოლიტიკური ემიგრაციის წებებშიც.

XVI.

რადიო "თავისუფლები" ქართული რედაქციის წყალობით, შეხამდებულ ვახდა აგრე-
თუე მრავალი ქართული პოლიტიკური და ხაზოვადი მიღვანის არა მარტო აზრების,
შეხელეუებების რადიოვადებმა და ამით გამრავლებამ-გამოქვეყნებამ, არამედ,
ამახთანავა, მათი ხ მ ე ბ ი ხ ჩანაწერთა შექმნახვა, რამელთა
შირის არიან ისეთი გამოიწვინილი პირე-
ბი, რთორე, მავალითად, ჩენი მწერალი და მოაზრევე გრიგოლ რიბაქიძე, პრი-
ფესორი მიხეილ (მიხაკო) წერეთელი, გენერალი გიორგი კვინიგაძე, პოეტი გიორ-
გი გამყრელიძე, პოეტი ვიორჯი ყიფიანი, პოლიტიკური მიღვანე რეზი გამამყელი,
და ვინ ჩამოთვლის ყვეახს!.. და ყველა ამ პირთვლებიხა და ხევა მრკველ "ა-
ვიხუფულ თანამშრომელთა", თვით ქართული რადიორედაქციის წებერთა ჩათვლით,
დამხახურებამ, რამ ქართული რადიორედაქცია "პირველი იყო თანახწერთა შირიხ".

XVIII.

და ავღნიშნავთ რა დღეს, 1988 წლის 17 მარტს, რადიო "თავისუფლები" ქართული
რედაქციის, ე.ი. ქართული რადიოვადებების ოგლა-მთოუხმებუე წებოთახე, ისიყ
უნდა აღნიშნის, რამ რედაქციის მუშაობამი, უთოთ, ვახახვრეულ ნაკლევანე-
ბეშახე ჰქინდა ადგილი, მავრამ ერთის თქმა შეიძლება დამუქოებო: პო-
ლიტიკური ხაზი რადიოვადებებიხა ყერენობიდა "26 მაისიხ" დიღ ღებებს,
რამლის ადგენარეფივა - ეს ხადავი ხაკობიხა არ არის - არ არხებობხ; თუ ვინმე
"გზა-აბნეული" აღგენარეფივათ არ თვლის ხაქაროვლებიე, ქართულ ხახვზე უესი
მაყინობახ.

XIX.

და რადიო "თავისუფლები" 35-ე წებოთახთან დაკავშირებოთ, იმიჯიმ ვეამარაკობთ
ახე ხაგახხიო ამ ხაკობხზე, რამ ქართულ რადიორედაქციას "უგბათ", "მთოუ-
ღნელად" "მოველინა" ახალი ხელმძღვანელობა, რამელმან, მისი 1984 წლის 7 დე-
კემბრის წებრილით, ქართულ პოლიტიკურ ემიგრაციას, რადიორედაქციის ხახელით,
აუწყა შემდეგი:

"ჩვენ ვადენეყიფეთ შემწყვიფოთ ყოველდღიურ ვადებებოთა დავგახნა. წებების
განმავლებამი რადიო 'თავისუფლებახ' ქართულ რედაქციამი ვამაყინდა ერთმარტო-
ული მმაროვებობა, რამელიც ემხახურებოდა ხიგილ-ღემოქარეფიული პარტიის ინტე-
რეხებხა და მოხიოვნილებებხ. ამიგომან, დარღვეული იყო უშიროთადესი პრინცი-
პი რადიო 'თავისუფლებახ' არხებობიხა: არავითარი პარტიული მიკერძიებამ, არა-
ვითარი ხექვანეფური თუ პირთველი პრივილეგიები..."

შემდეგ ამ წებრილით კვითხულობო:

"ხწორედ ამაში ვიღვახ მხარში მხოვლიის პრეგრესიული ძაღვი და ხახელმწიფე-
ვი. ხწორედ ეს დადახეყრა პრევილენე რეიგანის მრწყინებულ გამარჯვებამ არ-
ჩენებში, ხწორედ ეს დადახეყრა გრენადამი დემოქრატული და ხამართლებრივი
ხახელმწიფობრიობის ადგენამ... " ვადებებოთა ხარისხიხა და პოლიტიკურ ორიენ-
ფაციბაზე პახეხიხმგებლობახ ვიღებ ჩემს თაღებ". (უ"Stat e' est moti"?...).

XX.

და მართლაც, რადიო "თავისუფლები" ქართულმა რედაქციამ ყოველგვარი კავშირი
გაწყვიფა პოლიტიკურ ემიგრაციასთან, ვახახკურებოთ კი ხაქაროველის ხილილ-
ღემოქრატული პარტიასთან, რამელიც - შეიძლება დიოთ და თამამალ ოქტახ -
არის "26 მაისიხ" დიღი ღებების ცხორებამი ვაფარებების მიავარი ძაღვი; და
მის "ვერლის ავლა" ქართული პოლიტიკის წარმოებამე ხეღინ ადგენხ უღრიდა და
უღრის. შედეგი ცნობილია: თუ რა ხეღმა ქართულ რადიორედაქციამი, დარყებული
1985 წელიდან დღემდე, ქართული ეროვნული ხაბჭოხა და მისი ორგანიზომიხაიკის,
თუთი ეროვნული ხაბჭის ოფიციალური ორგანის "მებრძოლი აქაროველებ" ხარედაქ-
ციო კოლეციის ჩათვლით, - უცნობია. თუმცა, დროთა განმავლობამი, "მიგეირი
რჩეულებხ", რთორე ვეითრეხ, უგახენიან რადიოვადებებში მუქეხ, მავ-
რამ, რთორე შოვიერეუმი ამბობენ, "არა-მთოინანღ". ვახახეირია, ვახამეფრე-
მელია!.. რა უნდა ჰქინდეს "დახამალავი" ქართულ რადიორედაქციას, რთო აღ-
ნიშნული ვადებებში პაერში მიღის, ე.ი. ხაქაროველით ვიხეხ ხურს შეუძლია
მიხმინიხს!.. ვითომ მართლა რამიე დახამალავი აქვს ქართულ რედაქციას და
ემინია, რამ ქართულ ეროვნულ ხაბჭომ და მისმა ორგანიებამ არ ვაიგის?!..
არ ვიციოთ, ვინაიღან ვადებებების მუქეხს არ ვიგნობო.

რ ა ვ ე უ ჯ სახელმწიფოებში მონაწილეობა მხმეველებს შიარობს ხრუი და იბიექვერიც ნ ნ ბ ე ბ ი; და ვითომ ამ ვალეებლებს ღირსეულად ახრუელე, ჩვენს შემთხვევაში, რალიო "თავისუფლების" ქართული რედაქცია ამ-ჯერად... ვითომ ქართული რედაქციის რალიოვალეებში დღეხაყ მუიფეხა იბიექვერ სწო-ბებში ხეული დიდი და დემოკრატიული პარტიის წარხუიხა და აწმყის მუხახე, რგორიღ არის "მუხამე დახი", ე.ი. ხაქართულის სიღიარდემოკრატიული პარტიო?... თუ რალიო "თავისუფლების" ქართული რედაქცია - პირდამირ თუ არამირდამირ - "მუხევერებზე" დამარკობს, რითაყ - მუენებულად თუ მუევენებულად - ბიღმუევი-კური პრპავანდისხული ყარგინის მხხვერკელი სდებო?... აქაყ უნდა გავიბოროო: ვინაიღან ქართული რედაქციის ვალეებებში, დარწყებული 1985 წელიდან, არ ვინბობ, ამ კობეებზე პახუხის ვაყემა არ მუევიბლია.

XXV.

ხხვათა შორის, "ვაუგებრობის ვარკვევა": ზოგჯერ პოლიტიკურ ემიგრაციაში იქმნე-ბა მთავებლებმა, რომ თითქმის ხაქართულის, ქართული ერის თავისუფლების ბელ-იღბალი დამოკიდებული იყოს რალიო "თავისუფლების" ქართული რედაქციის ვა-ღებებზე, რად, რგორიღ ხნანს, რედაქციის ხედმდევანებებსაყ უნდა ხჯარდელთ. რა თქმა უნდა, დილია რიდი ქართული რალიორედაქციისა ინფორმაციის მონრდების ხაქმეში, ვინაიღან იგი ყოველდღიურად პ ი რ დ ა პ ი რ ვლანაკაკება ქართ-ველ მხმევენებელს, იმ დროს, რიგა პოლიტიკური ემიგრაციის ყურნალ-ვაბეუბიში მხო-ლი ემიგრაციაში ვრეულდება. მარამ, მიუხედავად ამისა, ქართული ეროვნული ხა-ქი არ ვიქრობს, რომ ქართულ რალიორედაქციას, რალიოვალეებშით უხეიუიღან, არხეიოთი ზევაველების მოხდენა მუევიბლია ჩვენი ეროვნული თავისუფლებისათვის ზმმრღან წარმიგებზე. მიუხედავად ამისა, ჩვენ, ქართველებმა, არ უნდა დავიციფ-ყოთ, რომ ყოველი ქართველი, ხაღად არ უნდა იქვირობდეს და მიღვარეობდეს იგი, "უპაერი ხივრეში" არ ცხივრობს, რად იმას ნიშნავს, რომ ყოველს ჩვენგანს მი-ჯიბევადა პახუხი თავისი მოქმედება-არმიქმედებისათვის, განხაყუორგბითი პოლი-ტიკური ხეირობი; და ეს ზაქცი ხაქმარხისი ხაბამი არ არის იმისათვის, რომ ჩვენ - ჩვენი მიქმედება, რიგა ხაქიხი ხაქართულის, ქართული ერის უხემა, უნდა დავაყრდნოთ არა პირად, ეგოისტიკურ ზრახვებში, რომლის დროს ზოგიერთი ჩვენგანი "ამოღვარება" ხიღმა "უხის ძაღას", რგორიღ ეს ვააკეულ ხ, მავალითად, ქართველ-მა ბიღმუევიკებმა 1921 წლის თებერვალ-მარტში, რიგა ხაბქოთა რუხითის წითელ არმიას მუემოდედენ დამოვიღებდა ხაქართულით, - არამედ დავაყრდნოთ, პირ-ველყოვიხა, ჩვენს ეროვნულ მუიღას, ქართული ერის, ხაქართულის ჯი..

XXVI.

ეს მარტივი ჰუმანრიტება, რგორიღ ხნანს, არც რალიორედაციის ზოგიერთ წევრს, და არც ზოგიერთ, უბოთ, ეროვნულ პატირიფხსაყ არ უხმის, რიგა ხაქართულის, ქართული ერის ამა-თუ-იმ ეროვნული პრპობების ვალდარყვევა-ვანხორცილეებისას "უხის ძაღასთან" ვარბის და მისი მუევიკობით დიღობს თავისი ვითომდა ერო-ვნული, ხინამევიკეში კი პირადი, ეგოისტიკური მიზნების მიღწევახ. ამგვარი "მი-ნარკი" აზრებება, აბბათ, ზოგიერთ ქართულში ჩანერგა უხის ერა - მინგალითა, არამბო, თუქოთა, ხპარხთა და ახდა რუხთა ზაყინობამ ხაქართულითი, რის მუელ-ვალ ზოგიერთებმა ჩვენგანმა თავისითავის რწმენა - მუენებულად თუ მუევენებულად - დავარგებს, და "უხის ძაღას" მიკედებული დიღობს თავისი მიქმედება-არმიქმე-ღების "ვამართლებას". ამგვარ ზოგიერთ ქართველს ვერ ვაუგია ან არ ხურს ვაი-გის, რომ - თუ ჩვენ ვცხურს "ჩვენი თავი ჩვენადლე ვაყუდნებს", და ეს, ულად-ყოთა, ვცხურს ჩვენ - ჩვენს პირველყოვიხა ჩვენს თავს, ჩვენს ეროვნულ მუი-ღას, ხაქართულის უნდა დავაყრდნოთ, რად ამ შემთხვევაში ნიშნავს, იმას, რომ ქართული რალიორედაქციის წევრებმა, რალიოს პოლიტიკური სახელმდევანების ამა-თუ-იმ დეუბლების მიმიღებებით, - ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის ყ ვ ე ბ ა დემოკრატიულ ძაღებთან - პირდამირ თუ არამირდამირ - თანამდმირდობას თავი არ უნდა აარილოს, თუ მას ხურს, თავის მიქმედების პრციეხში, დარჩეს "26 მაისის" დიდი დღეების ვარგებში.

XXVII.

ან, თუ ვენბავთ, "პირივნების-კუფის"-დროინდელი ვამოქმა - "ხწირულ აბამი გვიღვას მხარში მხოლიობის პრგარხიული ძაღები და სახელმწიფოები. ხწირულ ეს დაღახეყრა პრპობიღენყ რეიგანის ბრყყინვაულ ვამარკვევამ არჩვენებში, ხწირულ ეს დაღახეყრა ვრენალაში დემოკრატიული და ხამართუბრევი სახელმწიფობრიო-ბის აღდგენას..."

ვითორგბ: ეს "პირივნების-კუფის"-დროინდელი ქება-ღიღება, ამ-ჯერად, პრ-ბიღენყ რეიგანისა, არ ამქედენებს ჩვენს თეიხს, რომ ზოგიერთი ჩვენგანი

"მინიზის" ავადმყოფობით არის დაავადებული?... და თვით ამერიკელებიც არ გაი-
ლიბებენ, რთვა გაიკებენ, რომ ზოგიერთი ქართველი დღეს ისე აქებენ პრეზიდენტს
რეიგანს, რაირც აქებდა ხედილს?..

XXVIII.

აღსანიშნავია აგრეთვე ის, უთუოთ, დაღმითი მოვლენა, რომ ქართული რადიორედა-
ქციის ობოქმის მთელი შემადგენლობა ე.წ-ლი "ახალი ემიგრანტებია", რომლებმაც,
გახვედია, ვარგად იციან საქართველოს ხალხის დღევანდელი მდგომარება, რაც,
თავის მხრივ, წინაპრობაა აქვეყნური და ევრაქსური რადიოვადიუმების შესაქ-
მნედაც. მაქრამ გახსაკვრიბა ის, რომ, ხაერთოდ, ამ "ახალ-ვაიმქველთა", "ახალ-
წამხსულთა" თუ "ახალ-ვაიმქველთა" პოლიტიკური აზროვნება, ობოქმის გამთქ-
ვერების, პოლიტიკური ემიგრაციის შემარჯვენე წრეებში პოულებ; ახე ვთქვათ,
"თავისხაყარს". იქმნება მობამქვლდება, რომ - თუ ამ "ახალ-ემიგრანტთა"
პოლიტიკური აზროვნებით განხეჯით - ხამქობა ხაქართველოში დღეს ყველა ან
"ურა-შემარჯვენა", ანდა "ურა-შემარჯვენა", რაც, უღვია, ხიყაბაძე.

და ამ "მ ყ ვ ე რ ა ლ ა გ ა ქ ლ ხ", ამ ფენომენს არ უნდა ჩუთვიქრდეს
ქართული რადიორედაქციისხა(და, ხაერთოდ, ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის) ხედმ-
მღვანელობა, რომ ქართული ეროვნული პოლიტიკა - ჩვენის ცხოვრების რომელ ხფე-
როშიდაც არ უნდა ფარდებოდეს იგი - დეაქრდის "ოქრის მუაღელს", რომღის შე-
ურყვეული დამხველი იყო და არის, ჯრჯველ-ყოლიბა, "შესამე დხის", ე.ი. ხაქარ-
თველის ხიციადღემოქრავიული პარყია?..

XXIX.

და-"შემარჯვენათა" ამგვარი განუციხხავი ზეყნობის პირობებში ხერხ განა-
გრძის თაიხი მუშობაა, ამ მუშახვევაში, ქართულმა რადიორედაქციამ, რთვა მიხი
დაც ერთი წერილი და არც ერთი "თავისუფალი თანამშრომელი" "შესამე-
დღვანელობა" არ არის, რომ ე რ ა ლ ი კ ა ე ი მ ა ი ნ ე ი ს მ ა თ მ ო რ ი ს, რომელხაც შეეძლებოდა-
"ქახანრახ მახილო" შესამღებელი "ველური-ნაციონალიზმური" თუ "ველური-
ინფერნაციონალიზმური" ვადამემების თავიდან აყიდება?... ნუთუ დღევანდელი
ხაქართველოს (და მხილობის) მიხახდობა მხილოდ...შემარჯვენეებია?... ხანა-
მღ ხერხ დახქვონ თაღები ამ "ჯრჯველ-ვაქმე" ქართული რადიორედაქციის წეჯ-
რებმა?... ნუთუ ქართული რადიორედაქციის წეჯრებმა არ იციან, რომ ამერიკის
შეერთებული შტატების ხაერთაპროჩის რადიომამუქვებლობის ხამმართველოში დღეს
ხუთი რესპუბლიკური და ოხი დემოქრავიული პარყის წარმომადგენელია; ხილი
ამერიკის მიმავალი პრეზიდენტი თუ დემოქრავი განღება, მამის ხამმართველოში
ხუთი დემოქრავიული და ოხი რესპუბლიკური პარყის წარმომადგენელი იქნე-
მა?... ამგვარი დემოქრავიული პრინციპის წამამქვა ვითმ აწყენს ქართულ რადიო-
რედაქციას?...!

XXX.

და ვითომ რადიო"თავისუფლების" ქართული რედაქციის წარხული დემოქრავიული
პრინციპის ხიჯვ-ადღვენა არ ვამდღერდებს ქართულ რადიოვადამემებს?... ვამძობი:
"წარხული დემოქრავიული პრინციპი", რთვა ქართული რედაქციის შემადგენლობა-
ხა და "თავისუფალი თანამშრომელთა" შირის იყო პოლიტიკური ემიგრაციისხა და ამიო
ჩვენის ერის ყ ვ ე ლ ა პოლიტიკური დაჯგუფების წარმომადგენელი, გარდა, რა
თქმა უნდა, კომუნისტებისხა, -რაც ქართულ რადიოვადამემებს ანიჭებდა ხაერთოდ
ეროვნულ შრავდფეროვანებახა და განხაკუთრებულებახ, რაც - თავის მხრივ -
ჩვენს რადიოვადამემებს იღვდა ყოველი ხერხის ექხერხებისხულ გამიღვებობისხა-
გან?... ვითომ ამგვარი ქ ა რ ა თ ე ი დემოქრავიული პრინციპის წამამქვა აწ-
ყენს ქართულ რადიორედაქციას?!

XXXI.

აქიბობა: ყ ო ვ ე ლ ი ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის ცხოვრებახა და ხა-
ქმიანიბამე შექმნილი ინფერვიუ, კრახპონდენიხა თუ რკორავი, ხაერთოდ, ყ ო
ვ ე ლ ი ხახის ინფორმაცი-არის არა მარტი უმირახახეხი ქართული რადიომამე-
ნეღებისათვის, არამედ, ამავდ დროს, თავისებური დეკუმენტი მახალღ
მიმავალი ინფორაციისათვის, რომელიც შეუღება იბიქვერად აღქერის მრავალ-
ფანჯელი პოლიტიკური ემიგრაციის ყოფა-ცხოვრება. ამდენად, ყოველი პოლიტიკუ-
რი ემიგრაციის ცხოვრება და ხაქმიანიბა, ყოველი ქართული კულტურის ადგილი
უხიოთში, ხიჯე უნდა მოქტეხს ქართული რადიოვადამემების ენფერში, ხე რადიონ
ქართული ხათიციბოქობისხა და ხხვა ირგანიბაციების ცხოვრება-ხაქმიანიბა მხოვ-
ლიის ხხვადახხვა ქვეყნებში, რიხთიხიხ ხარჯების ვადება მხილოდ რადიო"თავისუ-
ფლების" ხედმღვანელობას შეუღლია. ვიმოქრებო: ყოველი, განხაკუთრებული ე.წ-ლი
"მეველი" პოლიტიკური ემიგრაციის (არა მარტი) რადიოური ინფორმაციის დამქველ
წყარია, რახან "დღეს" თუ არ აღქერ, "ხვალ" ხამუდამით დავარგულია.

კიდევე ბეჭდის თქმა შეიძლება ამ მიღწევამი წამოჭრულ ხატიობებზე, მაგრამ, ამ-ჯერად, დავუმაყოფილოთ ნათქვამით; და უხუცესი წარმავებით მუშაობა რადიო-თავისუფლების" ქართულ რედაქციას "26 მაისის" ღია იდეების პი-პუბლიცისტიკის საქმეში. "ქართული ეროვნული ხატი - როგორ ნათქვამია ჩვენს 1986 წლის 5 ოქტომბრის წერილში - თქვენ კიდევე ეროვნულ გოვანობას ა ნ ა მ მ რ ი მ ლ ი ზ ა ხ... ჩვენ არ ვეჭვობთ, რომ ამგვარი 'თანა-მშრო-მლობის' წინააღმდეგ იყო იდეებზე რადიო-თავისუფლების" ხელმძღვანელობა. პირიქით, რადიოს ხელმძღვანელობა ჩვენ ყოველთვის ხელს გვიწყობდა ჩას შეი-ძლება მრავალფეროვანი და მრავალმხრივი ყოველივე ჩვენი გადაწყვეტილება და ამი-ხაღის ვუღალ ხახხრებდაც არ ზოგავდა. ემიგრაციაში, ნუ აყვებით პირად სიმპა-თია-ანტიპათიის თუ ხევა ჩვენითვის გაუგებარ ვკმნობებს და, რამდენადაც შე-ხადებულა, ეხსახურეთ '26 მაისის' ღია იდეების ცხოვრებაში ევანგელის ხატიებს".

XXXIII.

მხოლოდ ამგვარი გამართული პოლიტიკური კურსით შეიძლება ქართული რადიო-რედაქციის, უბოთი, ნიჭიერ და მრთობხუნარიან წევრთა და "თავისუფალ თანამშრო-მელთა" ამ ღირ ეროვნულ საქმეში ეფექტური ჩაბმა. გიხურავთ წარმატებებს თქვენს პირად და ხაზოვალეობრივ ხატიანობაში..

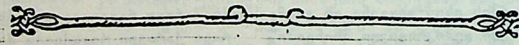
XXXIV.

ნუ დავივიწყებთ: პრეზა, მახობრივი ინფორმაციის ხატიულებანი - "მეოცე ხე-ფია" და მიკროფონი, უფლებრივი ხახხეფიყო მადლუფების "ხატი ხეფიის" - მშარ-თველობის(მთავრობა), კანონმდებლობის(პარლამენტი) და მარტობხაჯულების(ხახხა-როლის) ვეჭრით, რის შედეგად იგი არის(უნდა იყოს) მრავალფეროვანი და მრ-ვალფეროვანი ხაზოვალეობრივი ცხოვრების ხარკე, რაც - თავის მხრივ - იმას ნიშნავს, რომ მახში წარმოდგენილი უნდა იყოს ხაზოვალეობის ყველა ფენა იმ მიზნით, რომ თავიდან იქნას აცილებული ამა-თუ-იმ-დაჯგუფების განუკითხავი მახუნობა.

XXXV.

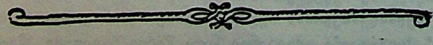
და ამხსაქენ მივიწოდებთ თქვენ ქართული ეროვნული ხატი. ჩაუფიქრეთ: მიუხე-დავთა იმხსა, რომ ქართული ეროვნული ხატი, 1985 წლიდან, არ იღონებს ქართული რადიორედაქციის გადაცემებს, - ხომ არ ეხატირობა ქართული რადიორედაქციის ხ ა ჯ ა რ ი ბ ი ს, ვ ლ ი უ რ ა ლ ი ზ მ ი ს გმაზე იხევა-ვალახვლა; მით უმეფებს, რომ ხერიელ ეს არის რადიო-თავისუფლების" მიღწევიობის ბაზა უკვე 35 წელიწადია?..

ჯარღ ინახარიძე
ქართული ეროვნული ხატიის თავჯღირმარე
პარიზი-ღვევილი, 1988 წლის 17 მარტი

ღამოუკიდეველი ხატიარველი 1918-21 წლებში,

ქართველი ხადხი იყო ხატიარველის ზელ-იღმადის გამგებელი პრესის თავისუფლების ხატიმეოცე-მამინ ხატიარველიში არხებობდა მრავალი პარტიული და უპარტიო ყურნად-გაშეით: ხატიარველის ხიფიად-ღემკრახიული პარტიის ირგანი იყო, მავალითად, "ეროიზა", ხატიარვე-ლის მთავრობის იფიციადური ირგანი - "ხატიარველის რეპუბლიკა", ეროვნულ-ღემკრახიული პარტიის - გაშეით "ხატიარველი", ველერადისფია პარტიის - "ხახხადხი ხატიმე", ხიფიად-რევილუციური პარტიის-"მრთა", და ხევა მრავალი ყურნადი და გაშეით, რომელთა შორის განხაკუთრებული პიპულიარიზმია ხარკეპიღმად ხატიარული ყურნადი "ემშავის მართახი", რომლის ხედინჩამღემელი იყო ცნიობილი ქართველი ყურნადის-ხატირიკის ნეხერი კადღადმე.

I.

"...ნაღიმი აერთებს ჩვენი ერის ყოფიერებას საერთოდ, რომლის დროს 'ეროაღ-მტობა', 'ეროაღ-მოღუნა', 'ეროაღ-სიამოვნება' პოეზიისავე, მუსიკისავე, და თვით 'ხახალისი', 'ერის საქმესავე' თავისთავში აქვეყნებს, რომლის დროს 'თამადა' არის სიმბოლო თვით ერის 'თამაღისა', ე.ი. მმართველი, 'ხელ-მწიფე' ამ სიფ-ყვის პირდაპირი გაგებით".

II.

"...მთელი ყოფიერება ილაქვეული ქართველისა, იხევე როგორც იჯახისა, გვა-რისა, ფიქრისა, ერისა 'ეროაღ-მტობა', ე.ი. ნაღიმი, რომლის დროს, პოეზიის ფარგლებში რომ დავჩვენო, არ არსებობს 'კარგი' და 'იელი' ღუქები, რადგან ყ ვ ე ჯ ა ფ ე რ ი მისი შემადგენელი ნაწილია, ვინაიდან ყ ვ ე ჯ ა ფ ე რ ი - საქმე თუ სიფყვა - 'ეროაღ-ყოფნას', 'ეროაღ-სიამოვნებას', 'ეროაღ-მტობას' ემსახურება, რომლის გარეშე ერის, ხუდ ცოცხა, ქართველი ერის ყოფიერება წარ-მოუდგენელია".

III.

"და, საერთოდ, აქ გამოქვეყნებული, სხვადასხვა ღონისა და ხარისხის პოეზიის ნიმუშებიც არ დასცვრებენ, რომ საქართველო - ნაღიმისა და პოეზიის ქვეყანაა?.."

მგოსანი

გაახელს მთვარე ვერცხლის თვალებს და ყოველ ღამით,
როს დასხდებიან ვარსკვლავები ცაზე იებად,
ვრწყავ გულში გაშლილ მაისის ვარდს შხამით, ხალღამით,
რომ ჩავეუნერგო საშინელი შურისძიება;
რომ ყოველივე ჩემი სიტყვა მტერს მოხვედეს ტყვიად,
რითმამ დასტენოს მკვირცხლი აზრი ლექსში ყუმბარად;
და, თუ ღიმილი ზეციური კიდევ მატყუია,
არ დაიჯეროსთ ვით ჯალათი ვიცინი მარად!
რას ვაქნევ სიტყვას ჰაეროვანს აწონილს მისხლით,
როს გარს მართყია ეკლიანი რკინის მავთული!
მელნად დავსწურე ნოყიერი ქართული სისხლით,
კალმად მიპყრია ხელში ბასრი ხმალი ქართული
და. შხამით მორწყულ მაისის ვარდს ვდარაჯობ, ვუვლი!
შურისძიება მასაზრდოებს, მიმატებს ღონეს;
რამდენი მამა გაიხსენებს ჩემს სახელს კრულით,
რამდენი დედა ცრემლით, ოხვრით შვილს მოიგონებს!
თუ გამარჯვება არ არსებობს სისხლის გარეშე,
მხოლოდ სისხლისთვის გიხმობსთ ჩემი ბუკი-მალარა!
ისე არ ჩავალ, ცით მოსული, ბნელსამარეში,
თუ არ შევღებე მტრების სისხლით ჩემი ჰალარა!
ვარ ჩემი ქვეყნის გულდამწვარი ჭირისუფალი,
ერის ბრწყინვალე მომავალი მხურს გავიხარო.
თუ საქართველო არ იქნება თავისუფალი,
დე მტვრად ქცეულიც დამენახოს მთელი სამყარო!

ბ. ბერიძე

იმედი

მე დავიბადე საქართველოს მცხუნვარ მიწაზე,
მისმა ველებმა ჩამინერგეს ურუვეი სული...
ძვლებად ჩამიდგეს დარიალის ხალი კლდეები,
ხორცად კი მიწა. მამა-პაპურ სისხლით მორწყულდი
ჩემო სამშობლოვ ნუ მოიწყენ, კვლავ ამხურდი...
ნეტარი დროის ბრწყინვალე მზე ისევ ამოვა
და დიდი ხნიდან მიჯაჭვული კავკასიონზე,
ბორკილ აყრილი ამირანი ბარად ჩამოვა.

ა. მონიძე

ამჯერად, ვაქვეყნებთ რამდენიმე უექსე, რომელია ავტორების ნამდვილი ვინაობა ვხეუდონიშების ქვეშ იმალება;აა, აზბათ, "უსნობი" ღარჩეობან, ვინაობა და ეხ ახალვაზბრღებ იმყოფებოდენ კერძანობის საამხურო ყყუთა მანაკებში; და რა ბეღი ეწიათ მათ იობის ღამოაუერების მედღეე, ეუნობია. ამგვარი "უნობი პოეფების" უექსეები კი მრავალი დაიბეჭდა ვამეი "საქართუელოში", რომელი 1942-1945 წლებში გამდილიდა ბერლინში. აი, ამ ჩვენი "უსნობი პოეფების" შოგიერი უექსები:

26. მათსი

ჩამოკრა ზარმა, ახმაურდა ივერთ მამული,
 შეიდფეროვანი ცისარტყელა განეელო ჩათლად,
 მზე აღმობრწყინდა, ოქროსფერი სხივები სრული,
 გადმოაფრქვია და სამფერად ქართოს დაანათა!..
 აჰა, აღსდექი, საქართველო, მრავალ — ტანჯულო!..
 ფეხ — ქვეშ თელილო, საცოდავო, ჰეი, მამულო!..
 იკმარე ტანჯვა, რაც აქამდე შეგისევამ შხამად,
 იკმარე დღენი ვაებისა განელილნი შვად!..
 შენს შეილებს მუდამ შენს დაცვისთვის სისხლი უღვიოათ,
 მშობელი მიწა უბრძოლველად არ დაუთმიათ,
 თვით დაცემულან, დროშა ჩვენი არ დაუტიათ,
 მოვალეობა შენს წინაშე მათ დაუცვიათ!..
 დაქრილ ღომივით წარმომდგარხარ შენ დაჩოქილი,
 გააფთოებულსა დაგილწეავს რკინის ბორკილი,
 თავისუფლება მიგიღია სისხლის ვალებით,
 ავიწვია სახეიბო ბიარალები!..
 მაგრამ, მამულო! ვერაფერმა ვერ შეაჩერა
 ურიცხვი ძალა, სატანური, ჩრდილი მპყრობელის,
 გულს მახვილი გკრა, უნამუსოდ ფეხ — ქვეშ გაათელა!..
 თვალნი ღამაზნი აატრემა ქართულ მშობელის!
 ეინ უყურებდა შენს ღირსებას, ბრწყინვალე წარსულს?..
 ჩვენ უნუგეშოდ შეგუყურებდით ერის მზეს, ჩასულს...
 ველარ ვხედავდით შენს დიდებას, მძივებდ აღსხმულს...
 გული დაუტკნო სიღუბეჩირემ ივერის ასულს.
 ჰეი, მამულო! რაც აქამდე გქონია ქირი,
 იგი გეყოფა, იკმარე და ნუღარა სხივი,
 შენს შეილთა ბრძოლით და გმირობით კვლავაც აღსდგები,
 გაჩირაღდნებულ, სწორ, უტყუარ გზას-დაადგები!
 მამ დიდება შენ, ძველი ნიჭი ღმერთმა მოგმადლოს!..
 შენ შეილთა ბედი ღვთის განგებამ შენვე მოგანდოს!..
 და ... გავითენდეს ბრწყინვალე დღე, რომ შეეძახოთ ღმერთს:
 „დიდება მამულს, აყვავებულს, დიდება მის ერს!“!

ა. დარეჯანიძე

მე ყველაფერი ქართული მინდა!

მე ზეცითაც მსურს იყოს გართული
 და გულს ესმოდეს მიწის მძლე ხმაცა,
 ოღონდ ორივე იყოს ქართული:
 ეს დედამიწაც და ლურჯი ცაცა;

მე აქაც ენახე, ვით ტკბილი დარდი,
 სახე ღამაზი, ბროლივით წმინდა,
 მაგრამ მე მიანიც ჩემი მთის ივარდი
 და ჩემი ბარის ქალწული მინდა.

აქაც იციან დათობა ღვინით,
 ძმობას ერთმანეთს არაიენ უთმობს,
 მაგრამ მძლე არის ქართული ენით
 ვერცხლ-ჩათლილ ყანწის გამოცლა უფრო!..

მე საქართველოს მთისკენ მივიღტივი,
 მსურს მისი ნისლი მეხუროს ბინდად,
 მე მინდა ქარიც იყოს თბილისის,—
 მე ყველაფერი ქართული მინდა!..

3. უკლოელი

3 უ ბ ლ ი ც ი ს ტ ი კ ა

საუბარი ზესტაფონის რაიკომში

"მარალ და ყველგან ხაქართველი მე ვარ შენთან!
მე ვარი შენი თანამლევი, უკვდავი ხელი."

ა. ჭავჭავაძე

მეხამე ხარულრიდან, ღია ფანჯარაში მომზირაღმა ქალიშვილმა თვალთა ხედვა გააღვენა, იმ თურმე ღრუბელთა მახვილის მტორე მონაკვეთებმა, რამდენიმე ნელ-ნელა მოძრაობით, ვრთობურებს ვახწვრივ, ხამხარე-ღახავლეობის პირიშინეობის უხახარულ-

-ბილან მიმართობლენენ კლხეთის ღამლობთა შვებარმელმელ მიღამოვების ციური აღმავლეობის ხივრეხაკუნენ.
შაბაკინელი გოგინა, რამდელიც შვილილვე კილიმეფრის დამორბობი ცხვირ-
-ბს ქალაქ ბეზფაფონ დან, თავის მშობლიურ ხოფელ შაბაკინში დაამთავრა ააწლედი, ხწავლან განაგრძობს ქ. ქუთაისის პედაგოგიურ ინსტიტუტის დაუნწ-
-რეშელ ხეჭორბზე; მეხამე წელითა, რაიკომის პირველი მღვივის ხაქმეთა მარმ-
-ველის მრვალეობახთანა შეთავხებთა, რაიკომის შინა ხაქმეთა მიწეხრეგებებაში უნარინალ მონაწილეობს.

ლეხს, ღიღღანვე მეხი ფიქრის თემაა: განვუთხენილი ერხაათიანი მეხვე-
-ნების ღრო, იხთე გამოყენობს, აღმინიხრადილიდან რაიმე ხახის ხაყველური და შენიშვნა არ დომხახურბს; წავილეხ თავის, ხაკუთარი აუფლოღეობა, რამდელიც ოროლე უკრიხბწინ ურიგობა მიიღო, რგორღ რაიკომის ხამართველის წარჩინე-
-ბულმა თანამშრომელმა, ხოფელ შაბაკინში მწიღიარე ავადმყოფი ღელის ხანა-
-ხავალ; უჟან ღამრუწებიხახ, რამდელინიმე წუთი შეჩერდება, ხოფლის ღახათა-
-ვეში მღებარე, ძღვევის წმინდა გორგვის მონახურის ევლხიახანთა, რღლის ქვეშ, უშველესი ღროღანვე არხებობს მამამპპური ხამძალე, რგორღ ყოველღელის ღლეხან ჩვეუღებრივად ოლოგებხ, განხაკუთრებთა შეხხრავს განვექმახ: ღელის გა-
-მოყანხანაღებახ! ღოფეთი ხუღხ უძლიერებს კმაყოფილებახ მოგვრის, ვულში კი მშვიღობა-ნეფარება დინახღვრებხ!

ფიქრთა მხვეღობამ მიხი არხება იხთე მოიფვა, მეხვენების ღრო მახლღებულე შეუმჩნეველად წუთებში განინახღვრებოღა! ხამუშაი მაგიღის ყუთიღინ მომწიღილ ხარკის ნამხხვრევი აშოიღო, მარჯუნეი მხრეი მღებარე თა-
-რმათიღან ღენინის მხუშულეობათა ერთი ფომთავანი ხელში აიღო და მიხი წი-
-ათღ ხავერღვანის ყუთი ფურების შეფერება იწყო! ამ პრიმიფული კობმეღვივის მოგვარების ღროხ, ხელჩანათში ღეშული პარფიღელი მოხვთა თვალში, რამ არ განმეორებულეყი კვლავ უნებღეთი უხეში შეფღობა ღოფლა-ვეღელის ღროხ, პარფიღელი ხახლღახელით მურგჩანათში გაღაინახხ, რამდელიც შეღმეღელ მანქ-
-ანამში ეღო და გულში ჩაიღდაპარკა: -მაღლღობა ღემროხ! რამ გამახხენდა, ახე ხჯობხ, ღენინის გმიერი და მშაკვერულ-მოროფი გამომეფყვეღების ხახით, ღვობის წინამე ღარჩიღმა პირჯვარი არ ვაღა-ვიხახხი!

პირველი მღვივის კამინეფში მეხველახ პირეშლა გამომამშვიღებლად, მაგრამ კარგთან მიხუღმა შღლეხ აღარ ვაღაბიჯო, ვინაიღან მღვიანხ ურ კიღევ ხაუბარი არ ღემთავრებთა თავის ნათეხავთან, დამხახურემულ პეღა-
-გოგთან, რამდელმან თავისი ხაყვარელი პრფეხიანული მორ ვაწერბა და ხაქმ-
-აიანობა ქ. ქუთაისში ვაფარა, და ახლა კი მშობლიურ ხოფელ ცხენთარში მინაურ მეღენეობახ ღა ოჯახურ ხაქმიანობახ ეწევა; ღღვანღელი მიხი ხ.

ცხენთარღან ქ. მეხფაფონში აშობღის და რაიკომში ვიზიფის მიბანია, რაი-
-კომის პირველ მღვიანხ ახლე ოხ, რჩევა-თამპირთან ერთად დახმარება, ხაკა-
-ვეშირს პენხიონერად გაღარიცხვის შეხახებ, რგორღ დამხახურემულიდა ხელისუ-

-ღების მიერ დაჯიღღებულეი პარფიღელი პეღგოგი.
ფაბაკინელმა ქალიშვილმა კარგთან შეჩერებულმა პაფივი დახლო იშოთ თავის მაფონ-მაფონხს საუბარი არ შეაწყვეტო! ამ შემხხვევაში პარფიღლ-
-აღმინიხრადიული კანონმორჩიღება, თავის ხაკუთარი ქარული ოჯახური შრ-
-ღელიობთ დაამშვენა! უჟან გამომრუნებულმა, თავის ხამუშაი მაგიღის წი შეჩერებულმა, ჩვეუღებრივი წყნარი გამაგრახიღებული ახივინა მიბჭრთა, მიხ

ბიუროში მოჩვენების ხახი მძღვენილ აღაშინს:--უკვე გვიან არის ბაგონი, მიღება და შუბაბა პირველ ხაათიდან განახლებდა.

მჩვენებთი ხეუბარი არც თავის გარკვეული მორთულობით, არც თავი არხვრკრახული ხაზითიანი გამომეყვებლებით და მშვილი დამაჯე რგბელი ხა-
-ბრით, არავითარ შემხებევაში ანაღროული აღაშინის მიმართ მგზავებუბახ
არ შეგახხებებდათ! გაურკვეველ მღგობარუბამი მყოფ ქაღიბივებს, თავიბი
ხამბახურებრივი მოვალეობა ინხვრქიჯივად კარნახობდა თბუნთი მიმართვის
განმეორებახ:--უკვე 12-ხაათია ბაგონი! მუბა-მისამხახურთა ხაღვიბობა-
-თვის განკუთვნილი შეხებენების ურთხაათიანი ღრთ იწყება, თუ ჩვენი არ მჯ-
-ურავთ, კეთილ ინებუბ და ხაკუთარ ხაათხ დახებუბ!

-ბოღობი პაგვიხეშული ქაღიბვილი! ხაათი თან არ გვაქვხ,
წინამებრთი თავდამხხბლებმა ხხვა რამებთან ურთლ იქრის ხაათი და ხათვალ
-ები ,როგორც წაღავლი თან წაიღენ

ქართველი ხაღბის ურთვნილ ხაზობება და ხიამაყე, ურბი მამა პირი-
-ბპირ მჩვენებამა მგზავებუბათ აღობართა პირველი მღვინის კამბეში!

გხებთარულებმა პეღავგებამ თავის ხაუბარი ღამთარებულად იგრძენი და
კამბეშივლიდ გამობხდა ღაპირბა, მავრამ მახ ღვადწინ წამოღვიბდა აღმბრთულ
ხელი და თან თითქბს ყურბი ჩაებმა მიმბრთვა:-- გთხოვთ, დაებწრთი ჩვენ
ხაუბარხ, როგორც თანამეხაუბრე და შემღვრთხბათვის ვით ღიბხეული კომენცა-
-გორი, აქ ჩაგარბული ხაუბრბხაერბის წინამე!

პეღავგებამ იგრძენი, რომ იხ ხრულიად შემთხვევითი დამხწრე ხლებამ იბ ხაუბრბის
რბღბის ექო ღელიბანვე ხამშობღბხ ხამღერებხ გაღაღახახხ!

რბიონის ბაგონ-პაგვირბი გარგნებულთა გარგებული თავის ხამუშაო მავიღბს
წინ მღვრთიგაქვავებული, ქანდაკებხბათვის გოგხად მოღვლხ მიგაგინებდა!

მჩვენებთი ხეუბრბის წინამე მღვრბხ თავი ვერ ღაებხნა გაურკვეველებით და
გაუგებარბობის უძღვეღვიბბახან, რბმეღვი შეუწღობღად იბრნებდა, არათუ
მბაგო მბხ აღამბინურ შემთავრბებახ და მბქაღაქობრთუ უღღებრივობახ, თვით
მბხ პარგვილ და აღმბინბგარგვილ აგვირბივების მღვიურბბის შეხამღებობბახგ
კო! მღვიანმა უწებღვითი თავგანწირულებბის ხბზრღური გამომეყვებლებით
თვალთა მშერა ვაყყო ვ. მბრქბხმ ბოღმბან პრღვილხ, რბმეღბხგ მიპირღამ-
-ბრე მხბრე მღებარე ღვინბის ხახბი გბნიკური გამომეყვებუბება მუქნათღაო
გაღაგენიღა ხახებუ.

რბიონის მბრთველ- მბურავბის კამბეშივლის წინ მღებარე, პირბელი მღვი-
-ბის ბიურთ თითქბს ხამბარბხებულ ხბრუმეხ მოგვვა და ხრული წყვიღვილი
ღავუღღებობდა!

გამაკბენელ გოგონახ ახელ მოუღღენელ გაურკვეველობამი მყოფხ, ყო-
-ვეღვიუ ხახწაუღებრივ მოვლებად ეხახებობდა და გულბი პირჯვრბის გამბბა-
-ბვიოთ, ყოვლად შემბმქმეღბ ეშულარებობდა; პეღავგებხ, რბმეღბხგ მოუღღენ-
-ბღად შექმნილი გაურკვეველობა კარნახობდა, რბმ ხაკუთარი თავი მახპინ-
-ბდაღ წარმბოღვიბნა და ამგვარად ღამბული მღგობარუბობა შემღებბბღავვა-
-რად ვანეგვირბთა, მავრამ ახეთი პრბქვიკული თვალხაზრბბიხანობბბახავბის
გამბეღებობახ ვერ ღავუღღებობდა! მან გმრგად იგოღა გაღახახბიბება -
-ბახარობბის გუბი-ღვირებულებამ! ყოვეღღრბბის ბოღმევიკური ხაქმბინბბის
პოღვიკური მანევირბბება!

ხაკოვღღაოთი მღმბარებამი თვით მოუღღენელი მჩვენებთი ხეუბრბის
ხმა აღობართა:-- თქვენ წუ გავიკვირებთ და ნურც გავღვებთ, რბმი არჩება-
-ბის თვალხაზრბბიხანობბო! თუ მე ეს თქვენი ქაღაქი ავირბრბი, ჩემი შემ-
-ბქმეღებბის და ურთვნილ მოღვაწეობბის შეხახებუბ გამბრთულ ბეობბის ღამთავ-
-რებბის შემღვგ ხამბოლო ლოყვბის ხაოქმეღვად; მე , ეს არჩებანი ბივირბნი
ხრულიად მიბანშეწინიღად იბბახავბის, რბმ ჩვენმა ხამშობღბხ იხვრბრბამ მი-
-ვარნახბა და თავბიღამთვად გხაღბი, ეს კარნახბი განბბახმღვრება მბობღვირ
იხვრბრბის იბ ეპბბოღებთ, რბმეღვიგ ქართველთა გულბი განბბევენებენ ურთ-
-ხეული ხუღბს უძღვეღვიობბის ჭებმბარბივბბის მეგვად.

თქვენი ეხქაღაქი, ბეხგაგონი არბს ხამშობღლი იბ მანბგვიხბბა,
რბმღვიოთღ აღვირებული იქნა ხაქვყენილ, ქართული სოგბიღბხვური ღვიბაო ბრ-
-განბბებმა, როგორც პოღვიკური პარგვიბა, ურთვნილ თავბბუღებბის და მბბი-
-ღვიკრბგვიბგვიბის მბმავღბის ხაკუთიღღვიოთ; ამყამად გნბბიღბი, რბმ ყოვე-
-ღვივებხ ჩვენი გხვრებბის ხბნამღვიღემ გხაღყო და ღაღახვრბა.

მეძღვე მის ზრდასთან ერთად, ილიერგოიურ ხაფუძვლად გამოვიღნა მარქსისტული მსოფლმხედველობა, რმძღლანაფ იყო ღამოკოიღმული რემი ერო-
-ვეული პოიღოკოის ზრძოიღის პერიოღემი ღა სვიო, რემი ხავეუარი ხაფუ-ფხი-
-ვერემის მეღ-იღმღის განაწენი!

იმ ღროს რემი ეროვეული მეშოქმეღემა ღა მოღვაწეობა უჭუაოღო განიხა-
-შღვერემოღა, ღავერღოიღი ეროვეული ხუღისკვეუემის შოგანემიო, რმ ქარ-
-თვეიღის გონემრეო-ხუღიერ აღმავღემის ძღვეამოხიღემამი გამაღვირმემია, ა-
-მემქნა ხავეუარი პიროვენემოა ვინაოზმის აღღენის არა მარღო გნემიხმოყვა-
-ოზა ღა ხვერიღი, არამეღ აგრეოვე ეროვეული ღრხემემოა კანონიერემის ხრე
მოხოგნა; ეროვეული ზრძოიღის აღიარემა, რღეხაფ ხინამღვიღე ამის მეხამღ-
-მღომამ უკარნახემღა ერხ!

ზ-ნი ავადემიკოის გ. ჯიღამე, შთეღი თავის ინვეღევეუაღერი მეხ
-ძღვეღემის აზრთა ღოგოკური წყომიღემიო გღიღომხ, რემი მხაფვერული-ღოგორ
-რული ღა პუღღოგისფერი მეშოქმეღემა წარმოღღენის ქაროვეღ ერხ, როგორღ ე
-წყემეღი წინახამეღეყვეღემა რეხეთის იმპერიამი, მოშავაღი ხაფუზა წყო
-ბიღემის წარმოშომხა, მისი ხოგიაღერი ღა პოღოკოკური უხამინეღეხი ძერ-
-ემის მოღენემო განეოთარემიო! მოკღეღ, ის რემ ეროვეულ მეშოქმეღემამ
ღა პრაქტიკულ ხაქშიანოზამ ღა მის ხოგიაღერ ანაღემემხ განიხიღავხ ღა
განხაშღერავხ ღენინიხ პოღოკოკური ავანეოგორემის წინამორმეღა!

ვიოხხულემო მნ გ. ჯიღამეის ხეაფიამი, გამქვეყენემულხ გამეო

"კოიენიხემი" /22-XX287-წ./

"ჩვენ ყვეღან ვხეღავთ ეროვეულხა ღა ინვერნაღიონაღერიხ
შქიღერი კავშირიო, თანხემოში გამხ რემამ, როგორღ, მავაღოთაღ,
წერიღემი "ღავიღ აღმამეღემეღი"...

პოიოხვეღემხ მეახხენემხ, რემ ხეაფიამი ღაწერიღხ ახი წღის წინ

ღ. აღმამეღემეღეღის მოხახხენემეღი ღღინამოვის, 26-ინაწერაზა
-ოვის, რმძღღმეღეღ ვამომღი, ღ. აღმამეღემეღი თავის აღამინაწერი ღემომ
-იერემიო, პუღამიურემიო ღა პიომიოიღი ღემოკარაფიემის ფაქეღემი ანწე
-ფორემღა ყვეღამ! განხავეუარემიო მის მეგენემამი გაღვივეღული პუღამინემი
ძღიერი იყო მის პრაქტიკულ ხაქშიანოზამი, ართო მარღო თავის ქვეშეკრემო
მიმარ, არამეღ აგრეოვე ხხვა ფომოა ღა ხხვაგვარ მორწმუნეოა მიმარ! ამი
მეხახემომ მოგოიოხრომხ არათო მარღო ჩენი ხამომღმის იხერიო, არამეღ აგრ-
-ოვე უხხიღეოა იხერიოიღი წყაროემი ღა ყამოა ღმწერიღემი, მე ვამომომ ხეა-
-ფიამი: " ეხ იყო ყოვეღივე იმ ღროს, როგა ვაფი ქაფხ მეხამეღეღაღ
ზოგაღღა"./ი. ჭავჭავაძე/

ახეოი იყო ქაროიღი ძველი კულტურიხ ფრწოთა ნაყოფიერემა, ქაროიღი მეფი
მეგენემამი განფენიღი პუღამინემის ნათეღ ხახიერემოა.

ეხ იყო იმ ღროს, რღეხაფ რეღიგოიური ფანაფიემის უძღვეუღემამი გა

-ღვივეღული მეშმარავი იმემი, თავის უხამინეღეხი ვეღერი გამანაღგურემღი
ჩრღღავღა ხავეუენემის მიღემამი ქაროიღი კულტურიხ ძღვეამოხიღემის უკვღა
-ემამ, რმღმის წიაღიღანაფ იყო აღმოგენემული ღ. აღმამეღემეღის გენიაღერი

ხერაფეოა ღა რანღეღი ხუღგრემეღოა განპირობემული ღა მეშოქმეღი პუღამინა-
-შემო! გხაღია, ეხ იყო, როგორღ განხავეუარემული ღა ერთეული გამოვიღინემა მეშ-
-იქმეღეღის მეშეწმერიოთმის! ყოვეღ მეუძღემეღიო, წარმოღგენიღი იქნეხ, მეღღ-
-გომი ქაროიღი იხერიოის ეპოქემამი ეროველიხაღ ინვერნაღიონაღერიოწერიოინი გაა-
-შრემის პრეღიღეოთ! როგორღ ყვეღა ჩვეუღემრეღი მოშავაღენი ღ. აღმამეღემე-
-ღეღ თავისეპოქის აფემიხერიო ხუნოქავღა, გხოვრემღა ღა გმირული ზრძოიღემიო ყო-
-ვეღ მხრეღ გმამ იკავაღა ღა ავეღეღა მხიოღ, პირაღ გენიაღერ ძღიერემამ მო-
-მავღის აღმავღემიხათვის ღა თანამეღღოვეოთ კუოიღღეღემიხათვის!

წარხულ ხავეუენემამი ერის ხამოგაღეღემრეღი ფორმეღემის წყომამე აღ-
-მამეღემეღი ხოგიაღერი უხამარღღემამი მოქეღული შრამის შვიღი, რმძღღეღ აშა-
-ხთანავეღ წარხული ხავეუენის ეროვეული ღამინემის ღა ჩაფგერის უძღვეუღემის

"კიროემე ქვეშ" ხულხ გმინავღა, მე მახ უხანარ!-მომავაღი მენია,
როგორღ ზენემის ხაფუძვიღღან განკუთვნიღი განუხამღვერიღი იმპერიოფივი; არ მე-

პოლიტიკის ბრძოლის გზიდან, ჩემი ხაუკუნოდ განდევნა და თავიანთი განაჩენი კიდევაც მოიყვანენ ხიზრულში; შემავიძნეო ღრთა ვითარებაში ამ ექსტრემისტულ ჯგუფშია, ბოლშევიკური პარტიის და მისი რუსული იმპერიალისტური წრე-
-ლი ღრმით, ქართული ეროვნული პოლიტიკის მინდავანი განვიითარების აუცილებლბ-
-ის ხინამდვილედ, ხამშობლის ოკუპაცია, მისი დამინება იგენენ მიზანმეწინი-
-ლად

და კიდევაც მდვიუანენ ხიზრულში; ერის დამინების პირველ დღიდანვე, ქა-
-თველი ხალხის მახსიერებაში ჩემი მხელიერი მკველბობა ხინამდვილედ აქ-
-ციენ; ექსტრემისტულა დევანდელმა შამამავლობით მეშვიკერებმა, თავიანთ
წინაპრების ხსოვნის განდვიდების წინაშე ვადღებულბათ თავს იღვენ, ჩემი მი-
-რადური მკველბობა, რაც მათა გამავადინენ ხახედმწიფოს უმადლები მაროვე-
-ლბობის დოციდან, გინიშობის ხახიო!

ეროვნულ გამარჯვებაში თუ დამარცხებაში ყოველთვის, ჩვენი ერის ულ-
-რეკი ნებნისყოფის მინდავანი ენერჯიის ნათელ ძლიერების გამადვილებელი და
იმედ მომუშენი იყო ქართული მარადმადიდებლური ეკლესია თავიანთი მხახურს,
ეს ეკლესიის მხახურსი მრავალ მრევლ მორწმუნეულთა ერად, ხამჭოთა ყოფის
ყოველდღიურ ხინამდვილემი ხდებოდა მხხვერპლი, ბოლშევიკური პარტიის ავიბ-
-ჭური თარემობისა და მახიური მადამორეობითი კამპანიებისა! ყოველივე ამის
შედეგი იყო, არათუ მარტო ეკლესიების მხხვერევა, არამედ აგრეთვე მათი მინ-
-დავანწინდელთა გამომხახველი მარადობათა რბევა და წამიღშვა, ეკლესია წი-
-ნაშე; წმინდათა შერიგხულთა ნაწილების ყოველგვარ უვადრისბობის გარემოცვაში
თრევა და შუერახხულთა, ვითოჭუ ხაუკუნეუბი დამახახულებელი ექსპერიმენტი
აღიხეწური ჭუმარეგების ჭა ხამარადიანობისა დენინის ხიფიარტურ პოლიტიკის
განხორცილებებაში!

ჭრავის ერს დღეხუ ვერ უმაჭოვებია და ვერ შეუნდვია ის ხიფიად-პი-
-ლიჭვიკური ბორეგბანი, რახხუ მექ. რამენპიური და მისი პარტიზანული ჩადი-
-ოღენ თავის ხამშობლიში! ჩვენ ხამშობლიში ვი, ყოველივე ამას ხაოკუპა-
-გიო ხედისუფლება თავის პარტიზან-ბოლშევიკების დახხარებოთ და შექმეობო!

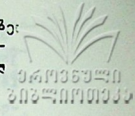
რიგორგ მოგხხენებათ, დღეს ეს მხხვერეველმი ყველა, ბოლშევიკების
ხედისუფლების მიერ აიანს აღიარებული (რეაბლიტირებულნი) და შერიგხულნი.
ხამშობლის უვლავ წმინდან გმირებთა, ჩვენი დროის, მარადმადიდებელ ეკლე-
-იის და ქართული ხულიერი კულტურის ვანდალები.

ყველახათვის გხადი და ვახხავებია, დღეს ხამჭოთა ხაქარეველში, ქა-
-რადული მარადმადიდებელი ეკლესია და მის "ხინოლი" ხინამდვილემი ავტოკე-
-ტადიის ყოველივე ნიშანდობლივობის უშაოვრეს თიხებებმ მოკლებულია, თვიო
მისი მეუფებოა ქათალიკობი ილია-II წარმობადგენს, ბოლშევიკური ხედისუფლე-
-ხათვის გოგხად რეღამახ ხაერსამბობისი დიპლომატიის ხარჭივდზე, შიგნი და
გარეთ. რახხაკვირეულია, ყოველივე ეს ხრულბოთ არ ამგირებმ ქათალიკის
ილია-II-ეს პიროვნებმს ეროვნულ დირებმას და ხილიადეს, რამედღაც თავდალე-
-ბულმა, რანდლულ დიხინა და კიდევაც ხაუკუნეხოდ ახრულბმს თავის ხამწყების
და ვაგობრიობის წინაშე წინახამერეყველურ მოვალეობას უფლისა მიმძირი ჯვ-
-რითა და ხახხარებოთა, ამქვეყნიური ბორეგების დამურგვინის მუხამდებლობას
იმ პერიოდში, როდესაც ერის გხოვრებაში გავრეგობილი პოლიტიკური ხიმპანგის
და ხიმპანგის ვანუხამდვილბობა!

პედეგოგი მოახხენებმ ხეუმახს და თან გამოთხოვ ნებაროვას, რიმ წაი
-კობის, ჩვეულებრივი თუაყრადლური ხახეობის ხამჭოთა ხამპრავანდელ ხეუფ
გნობა; კიოხულბმ: "ხინოღის ხხელიბს დღეს, როდესაც ილიას წმინდანად
კურახხევის განწინება გამოვიყანეთ,"

მდინარეს მყვიარელა ჭადღემიდან მოუღონდლად ამოვიყვივებულმა კიოხ
ლემილიო ვარინდებულ ხაოჭრებად დახხადგურა მისხუბრეოთა შირის! კიოხვა არც
შინაარხობრივი და არც გარეგნული კომპოზიციოთა ხაკვირელებათ რამეს არ წა
-რმობადგენდა; მნი X. პატიოთვილი თავის პოლიტიკურის შემადგენელბოთა ადამად
დახხწრა ხინოღის ხხელმახხ მოუღონდელი კიოხვა დიღინის ხინამდვილემ უახ-
-უხით ვახხამდვირა! პედეგოგს ხეაჭიბის წაკიოხვის ვანგერობათ უვარნახა;

".....ჭვიღისბი ხეუმარად იმიყოფობდენ ხამი უმედლები ეკლესიბს
კიოხხეაწინებობის, ადექახანდრიბს და უდღისწარმამადგენელბი.
მათ ერახხად მიიღენ ქართული ეკლესიის იხელოური ვანწინება.
პაჭრის მიწრპოლიტია ნიკოლოზისმა შევა; ამიერიდან წმინდა
ილია მარადი მადქ ქრისტიანულ ხამყარის ეკლესიის და იგი ყველ
-ღისა მარადი მადქ ქრისტიანულ ხამყარის ეკლესიის და იგი ყველ

ქრისტიანის მფარველია. ახლ მამაკაცი ყველა მარტოხელის: უკლებიის პატივითი ვაგნითი ჩვენს ვადაწყვეტილებას, ვადა-
-მანთი ილიას ხაფს და ამგვარად ყოველი წლის მ-აგვიხილ მთელ მსოფლიოში აღნიშნება წმინდა ილია მარტოს ხელება." **მანამახვილ ვანავარძის: კრეპალოვნის მუკობვაზე, თუ რაფი**

"წმინდა ილიას მარტო, ქათალიკობი ილია-II-ეს ვანმარ-
-შემა ახეთი: -მემშხვევითი არ არის, რამ ილიას ეწოდა მარტო, გნობილი ჭუმაროცებაა, ხომარტოც ჭუმაროცად ქალაგებს იხ ვინც თავად არის მარტო."

ხეჭმარმა დაღვნილები მისმენისთანავე ხაყოველთაოდ განახლდა:

ქათალიკობი ილია-II-ს ვანმარტოთი პახუხი არის, ჩვენეწარახული ხინა -ღლიას შეგნებული გულწრფელი წარმორჩინება, რომღღანავ გამოვინებული მიერ მორწმუნელი ეს ჩემი ხაკვლებიო ხახელწრება--ილია მარტო და მ-
-რადავ, იმღლიონდელი ხამარტოენი თქმული ჩემ მიო წ, თუო გხვარტობის მს-
-ვდღებამ დააახხურა და დღეს უკვე იხგრობის ხავანმურს წარმთაღვებენ: ამ იხგრობილი ხავანმურის აწონ-ღაწინამი და მის მუფხებმა--განხილვამი უნდა იქნეთ, იხეთოვე შეგნებულად გულწრფელი და გამბედავნი ვიო მისი მუ-
-უფრომა; მის მიერ შეგნებული გულწრფელობა ჩვენი ხამშობის იხგრობის ვაგება--ათვისება ვეუბნებთ: ქარტველი ადამიანის მოქალაქობროვობა არუნდა ვახლებ, უნიადავო პოლიტიკური პრინციპის ხავალეებლი მათქცებ-
-ელი, ვანხაკურტობი მამინ, რღღახავ ხამშობის თავისუფლებიხათვის თავ
-დაღებულ მეტროლოთ ხუდერი ძლიერებაზე აღმომენებულ პაჭროოგობის ჩრღი
-ღავს, ესგაიძვერელი პრღღიკა!

ეს ჩემი ხომარტო, ჩვენი ხაკუუნის იხგრობის ხიღრმეში დღებლი როგორც მუღმიო ხამარტოინთანამი განხვენებული ჭუმაროცება და წინმხელ

-ღობის კეთილხიღობიერება გვივარნახებს: ხაკვლებიო წმინდანად აღიარება და დაკანონება ეკუთვნის ქათალიკობ ილია- XI-ს წინმავალ მეფეობას, რომღღამავ ხაკუპავიო ხელისუფლებიხთანამარტოთ ვანუფხება:-- ჩემი ხელი ყოვლად მემძლე უფალ ღმერთს, ჩემი ხხუელი ვი, მიგვადების მუღღეა ღმერთს ქველი თქვენ ბნ მო-
-ხამარტოენი ძღვნად და ხაჩუქარად! ეს განგნადება ერმა შეუმიონახა და თაობიდა! -თაობამ ხუდერი ხაბლოთ აქვია და გარღქმება პაჭროოგობის უკვდავ ხადხურ თქმულებამ!

ამ ხაკუუნის უხამინდელი წრავლითი აღვებული ეჭრა ჭი ვანეუო-
-ვნება თქვენ ქალაქს, რომღღახავ ვარგათ ახხოვს უმველები იმპერიობის ძლიერთა უარების შეჯახებანი თავის ხაკუთარ ხხუელზე, მავრამ არა იხეთი რამ, აბორა-
-ღური უხამინდელიხობა, რომღღახავ თქვერის ეჭრაღზე წარწერები მოუხხრობს კავო-
-ბროობას:--ღამონებული ერის შვილები ხელეხგაკოჭილნი, ნახევრად გოგხად-მუ-
-ვღარნი ხაბარგო ვავონებში ხაკუთარ სიხხღიავურებულნი!

ამ უხამინდელი ბოროტების ვამარტოებას ხელისუფალი აღიარებენ, მუ-
-შათა კლახის ხახელით, რგორც ბოღმევიკური პარტობის ხიღიადეს და ხიღლიბერი-
-მას! მიუხედავად იმისა, რღღახავ მათი ევრავობის მხხერკლანი მთლიანად წა-
-რმთაღვენდა პრეტეხიონადურ მადაროთა მუშებს! ღღღახავ მათთანამივადითი ოჯ-
-ხეშში, ეს ბოღმევიკური უხამინდელი ბოროტება შემინახული, ვარღამავადი თაობიღან-თაობაზე ვიო ოჯახური მგლოვიარობის ამხახველი მოხხრობა, რომღღიო ვანუწყველღიო ნყოყრად ახაბრღევებს, ქარტული პაჭროოგობის ხულისკვეთებას დაუკვდავებას!

ღღღ, იმ ახადლოობის მამულიშვილოთა რაბმს, ღლიღენწათ ხახელწრებ-
-ით გნობილო, რომღღათა მიზანი და ხურვილია აღღღინონ და ხინამღვილოთ აქგ-
-იონ მუშათა-მმრთელ ოჯახებში შემინახული პაჭროოგობის უკვდავი ღეგენებში, მუ მით აქ, თქვენი მღინარის სიხხღიო მიწყულ ნაპირებზე ანღერქმად უშუავეს, ჩემ სიყვებ 130-წლის წინად თქმულებს:

"მთოდა იხ ღღ მურის-გებინა,
მჭარვალს აღღდა ქარტვლის ქველობა...
მარტოელი არის ხადი მღვეინია,
რის ხელს ჰკილებს მას მამულის ჭრვობა". "წარღღილი", ი. ჭ-მე/

მუღამ მყოფარეს და მყოვირად თქვენ მღინარეს, რომღღამავ თავის ხიღიან ნაპირების ხიღ რემში შემოუნახა ეს, ხელეხგაკოჭილ პაჭროოგოთა მადარბს მუ-
-შების ხხუდითა მიერ მთენილი ძღღები--რღღიკვიად, მუ გავმეორებ იმას, რავ
130-წლის წინ მიოქვამს ხაკვარად არაგვიხათვის:

"მენ ჰვირთებ შორის ჩემის ქვეყნისა
გრძელი მოხერხება დამარხულია
და წმინდა ხიხლი ქარაველებიხა
მენს კიდეებზე გადახსმულია." /"აჩრდილი", ი. ჭ.-ძე/

130-წლის წინაღ, შ. სულაშვილის მიერ დაწერილი მოთქვაბელი:

"მაგრამ ქარაველმა ხალ არის გმირი,
რამდენხან ვეძებ, რამდენხან ვხედავ?" /"აჩრდილი", ი. ჭ.-ძე:

და მარაღვ, განგებამ ხამშიღობს არგუნა და მოველინა ჩემი ნანაგური გმირი
70-წლის წინაღ, იმ ღრობს, რაღებხან იწყა მხხურევა ძველმა ხამყარამ, მემამე
-ურხებულმა ვაგმა გხოვრებიხს", და თქვენ მოგველინაღ, "ახალ ნერგებულ ახალ
მოზილი", რამდენხან ვაგმობრობახ აგნობა: - ამიერიღან ქარაველი არის თავის
ხამშიღობს მოქალაქე და ხაყუთარი თავის ბაგურ-ბაგურნი!

მე უღიღებთ ვრუხარ, რამ განგებამ არ იხურვა, იხ ხამქვლავანი ეროვ
ბეიმი მმობელი ერის, მევე ვამეზობარეზია მახთან ერთაღ!

იმ ხამმა წელმა შთანერვა "ახალ ნერგებულ" ახლად წარმოშობილი ნაყიდ
აღამიანის ხოგიაღურ - ეროვნული და მოქალაქობრივი ხრული თავისუფალ-თანახნ
-წრობის გრადიგია, რამდენ ურყავ ხაფუძველებელ, უკვე შვილი ათეული წელი
მამიღინარეობს, ერის ყველგაყვულ ღრობს, მორიგი თაობის მუხნეღობელი და თავ
-დაღებული ეროვნული ბრჭოღ!

"ახალ ნერგებულ" წარმოშობილი ეროვნული თავისუფლების გრადიგობის
მემომქმელი და წინამორბედი მისი პარტია -- ხოგიაღ-ღელმოკრავია, ღღეს ხამ
-მოზილი, ყველაზე მევე ხამიშრობახს წარმოადგენენ ხაოკუპაგოი ბუღისუფალ-
-თათვის და მათი წინათათვის, მაგრამ ერის შეგნებღან და გულიღან ყოველი
ამის აღმოგხვრა, მათ შეხამდებღობახ აღემაგება.

ჩვენი ხაუკუნეების მიუხაწე, ამ თქვენი ქალაქღან დაიწყა, ჩემი ღ-
ღამოკუღებულ ხაქარაველბს პრეზიდენის პოლიტიკური პაქტრეზუქციობღება
მე ხანღაღმუღობის წყალიღობი ვაღავამეფე ხიმავარემი! მაგრამ ჭყნი ეროვნულ
გრადიგობის იხგროია, ღღეს ჩვენი მოკეთობებ, ქარაველ ვაყავაგმა მშვენიერ
გრადიგობაზე: ხული მადღა მღგობა-- ვაყავაგთა გმირული თავღაღობა! ღე მევე:

რგორვე ერს-ერის ქარაველი, ჩემი ერის გრადიგოღელ თქმულმათა შთავინებთ
ვღღებულად ვრავხავ ჩემ თავს, ქარაველი ერის მოღიანობის და დამოკიდებღ-
-ბის მემომქმელის, ჩემი აღინეგობის ხხოვის წიანაშე, რამდენხან ყოველივე
ჩემი, ეროვნული ბრთა წინახწარმეყველურობის განწყურღობა ქა-
-თველი ხაღის ხულიერ ძლიერეზიხაგან ხანამღელიღელ აქგია, რამდენ შთენიღობა
მომიღურ რეაღობაზე, ღღეს ქარაველი ხაღის თავის გუღისთქმამი ერის მამად
მაღიარეღს.

რახავეკრულია ერის უკვღავი მამა და მოამაგე ვღღებულია, იმ აღა
მოინის იხვეღეჭულაღური ხიძლიერის და პუმანიურობის ძღღევაამიხიღების ხხოვის
წინაშე და მოკონების მოძარა, რამდენხან ერი იხხნა, ხამშიღობს ვარშემი წარს
-მოზიღ ხამწიღან მამა ხიხლის მორეში აგურეზიხაგან და ამით განხორციე
ქარაველი ხაღის ხოგიაღ- პოლიტიკური მოღიანობა და ხაფუძველად დაული მის
პაგროიგობის უკვღავება, მუღივივი კეთილღღობისათვის.

ამ თქვენი ქალაქღან დაწყებული, ჩვენი ხამოვალეობრივი ბრთვენმათა
წინმხველღობის ღრხული გურღლები, ვით დახხულებული ქორნიკული ხაგანმური
-მოზიღ ხამწიღან მამა ხიხლის მორეში აგურეზიხაგან და ამით განხორციე
ქარაველი ხაღის ხოგიაღ- პოლიტიკური მოღიანობა და ხაფუძველად დაული მის
პაგროიგობის უკვღავება, მუღივივი კეთილღღობისათვის.

აწ განხვეწებული ბოღევიკურ-ქეხურეზიხეღებ და მათ შთამომავალ ხა
ამაგღარა შევახხენებ, 130-წლის წინაღ თქმულ ჩემ ხიყვებს:

"გაღახღგობიხარ თქვენ ქარაველობახ,
ღაგინგრევიამ ღიღი მამული,--
რადღა დამაღღებ თქვენში ღიღს გრძნობახ?"

რითა აღვეკნღეს ქვეღიხთვის გული?" /"აჩრდილი", ი. ჭ.-ძე/
მეჩრფახი თანამემამულიერი, განმორეზიხს ყამიღ რამღგვა, ხაუბარხ ამით
ვამაუკრემი!

ყოველი მემღე უფალი იყის, ჩვენი ხამშიღობს და გრის მგარველი და
მისი ღღახღელი მონიღღან მხხნელი!
ხამარაღიხს ხაყუღღობა მშვიღობა თქვენღამის.

„ ვ ა რ ლ ა მ ი ნ მ ი „

თევიშ აბულაძის კინოფილმის "მინანიების" ანალიზი

"ვარლამიშმი" ე.ი. სხვალინური წერტილი, რომლის ხაფუძველია ნუნინიშმი, - კი არ არის მიზეზი, არამედ ძველი სხვალი- ნინიშმი, რაც, უმთავრეს, ხანში, "რაც არ უნდა დაჯდეს" ინ- ლუხნილია დიდი- კლდევიდია - "ვარლამ და გინანის- ბის წყაროების", ე.ი. კანკალების ვარდნი, რომლის დროს კან- ცალი "ძველა" მისი მრამდამ, წერტილია. და ვითომ შეიძლე- ბა ამ კინოფილმის რეჟისორი ლიდავარდნილი პოლიტიკის ექ- ნიშმიური ბაზის შექმნა განხილულ იქნას დღევანდელი, ე.ი. "ზოგადი" როგორც ეს "მინანიებისა" განხილვებში.

I.

ჯერ ჩემი ხოცა არა მარტო თევიშ აბულაძის შემოქმედების მიმართ: ქართული კინოხელოვნება უკვე იძულებილი შეიტყა მსოფლიო ხალხთა კინოხელოვნების ფაძა- ში, რომ - ყველაზე უფრო ხაფუძიანი მავალითი მოიყვანა - მიუხედავად (კარმა- ნია) კინომწვევმა, თავის კინოთეატრში, იღა-რვა ძველი და ახალი კინოფილმი აჩვენა კინომაყურებლებსა და ხინეახელებს, 1987 წლის ხეყვემარ-ოქტომბერ-ნი- ემბში, საერთო სათაურით - "Filmland Georgian" - "ფილმის ქვეყანა საქართვე- ლი", რაც არაჩვეულებრივ გამოქმედებდა რა ჩიოთაღობი თვის გერმანულ ენაში. ეს ამბობს, რომ ქართული ფილმი იხევე განხავეულებული მოღვენა მსოფლიო კინ- ნიხელოვნებაში, როგორც საქართველოს, ქართული ერის მთელი პოლიტიკური-კონი- მიკურ-კულტურულ-ხიოთაღობი ცხოვრება; თუმცა იმას მაინც ვერ მივაღწიეთ, რომ "ჩვენი თვის ჩვენადვე გვეყვარება".. მავრამ, ვინ იღიბ?.. შეიძლება ქარ- თული კინოხელოვნების ამავეარი ხა-ერთა-მორიხი აღიარებამ ჩვენი თავის-უფლე- ბისაქენ მიხრახულებას უკავყავს გმას?.. და თუ ეს ახვა, - და ეს ახვა უღ- ვოლ, - მაშინ, ამჯერად, ხოცა არ უნდა შევახხათ თევიშ აბულაძის, ოთარ იოხილიანის, გიორგი და ელდარ შენგელიაძის, დანა ლილიანიძის, ალექსანდრე რეხვიანიძის, მიხეილ კობახიძის თუ ხერვი ფარაჯანიძის, და "ძველი თაობი- დან", ნიკოლოშ შენგელიაძის, მიხეილ კლდევიდის, ივანე პერესტინის თუ კინოხელოვნე მიკამბერიძის შემოქმედებას?.. ვაშა, ვაშა, ვაშა, თქვენს შემოქმე- დებას თქვენი შირალი და, ამავე დროს, საქართველოს, ქართული ერის ხალხი- ლელ!.. მავრამ ამავეარმა "ხოცამ" კინოხელოვნული კრიოტიკის უნარიანობა არ უნდა დაგვიკარგოს და, ვფიქრობ, ვერც დაგვიკარგავს. მაშ, რა შეგვიძლია ვთქვათ, თევიშ აბულაძის "მინანიების" შესახებ, რომლის დროს, განხავევია, თვალ წინ მიღვას მიხივე "ვედრება" და "ნაფერის ხე", რაც - თვის თევიშ აბულაძის ხიფვიო - ფილოზოფია, შე ვიფყრო "ქართული კინოფილოზოფია", რომ- ლის დროს ხიფყვა "ქართული" წინაპლანზე უნდა იქნას წამოქმედი. მავრამ ჯერ ვადაპარაკით უხეიოთის კინოკრიოტიკებში და ხინეახელები "მინანიების" შესახებ:

II.

"პარისკოპის" (პარიში, 18 ნოემბერი, 1987) თერთმევი კინოკრიოტიკოსიდან ათმა შეაფხა "მინანიება"; რომელთაგან ექვსმა "მდიერ კარვად" და ოთხმა "დამავა- ყოფილებად". კანის ინტერნაციონალურ კინოფესტივალზე კი "მინანიება" ხამი პრიმი მიიღო, რომელთაგან "ყოფილის ხელოვნული დიდი პრიმი" (Grand Prix spé- cial du jury", 1987) გვერდით, განხავეულებით აღხანიშმა ვინა "ინტერნაციონალური კინოკრიოტიკოსების პრიმი". მავრამ მოიყვანათ ამონაწერიშვი შოგიერიო კინო- კრიოტიკოსების ანალიზიდან:

III.

ვი ვიფვი, ფრანგი კინოკრიოტიკოსი, მავალითად, "ლა რევიო დეუ ხინემა-ში", 1987 წლის მახში(ნომერი 427), "მინანიების" შესახებ, ხევათა შირის, წერს: "მინანიების" მიქმედება ხედა არხად, ეს ნიშნავს საქართველოში. დანდამხლე- ბი, ეკლესიები, ხახლები, აღამიანთა ფიკები, ფანხანდელი, ენა და ნამდხვა- რებში ქართული. ხევა მხრავ, ამბობს აბულაძე, ეს შეიძლება ყველაგან იყოს. აღხაბულება: თოქმის შეუძლებელია აღამიანმა შეიღის რომელიმე დრო მიქმედ- ბისა, რომელიმე დიდიანი წლების ავენიშობილი მიღის და მას ავიღებმეხვავეკუ- ნის მუშარაღიანი რაინდებია - ფირანი, რა თქმა უნდა, ხეალინია. მავრამ ბერი- ახ პენხეთ, პიფერის უფაძით, მუხილინის მავი პერანგიო, ფადანხელებიხ ხელო, ნარევი ხომიანახ და ბერმენი ომრისხელებიხ; ვის შეუძლია აქ უარყოს, რომ იგი არის ნამდელი დიქტატორი Dictator par excellence! თვლის ჩავერა ჩაპლინის მიმართულებით: დიქტატორის აღხაფლავებისა, მიხი მემქნევი, გრო-

ფეხველი ჯუჯა-ლამიანი, ხეღის ერთი დაქვევითი სწყვეთხ ფაშისებში. შეუძლია ამის გავედრობა გამოიწვიოს? ნამდვილად არა ხამჭოლი რეპეში, ვინაიდან, - მიუხედავად ბოლოერთი სვენიების ფანფანოკური, შიჯერ ხიურრქი-ხეური განხორციელებიან, - ხეღისნი მოქმედება თითქმის ბრეხველი პერსპექტივითაა განჭვრეული და ნაჩვენები".

IV.

ბერნარდ კოპერს("შე", 26.1.87, გვ.33), უწოდებს რა თენგიშ აბულაძის კონოლოგის "ბასრ სიამარღებს", ხევათა შორის; წერს: "კარგენულად დიქსიონარ ვარაძის - შავი პერანგის მუნიციპალიტეტის და ბრძკუთადა პენხეთ - ხეღისნი ხაილუმლი პოლიციის უფროსის ბერისა, მესერისნი და პოეტისნი ნიშნები აქვს; ცხელარი კი წააგავს თუი ხეღისნი. ამ ქართულის დაკრძალვისა, - შექმნილი ბურჟუაზიული მათა-გროვესკის ხეღით - ფრმის დახაყისში, ორფორი, ვალკური ხეღისნი, ამბობს, რომ ვარაძის გაანსდა უნარიათა "მეგობრები მჭრებად და მჭრები მეგობრად გავხადო". გვაძის ხეღისნივე ამთავლებს ხაფაღიდან, როგორც შედეგ ირკვევა, ვარაძის ერთი მხხურაღის ქალიშვილი. გვაძის ამოგლება ხაფაღიდან მთავარგონებს ხრემოვის მიერ 1961 წელს ხეღისნი გამოგლება ლენინის მემორიალიდან და 1970 წელს, ბრეჟნევის მიერ ხეღისნი ხაფაღზე, კრემლის კვლეთან, ბიუსვის დადგამს. ხანაშარტის წინაშე ქალი აღიარებს, რომ მან ამთავლი ხაფაღიდან ვარაძი, მაგრამ თავს დამნაშავეთ არ კრძნობს. თითქმის ეს იყოს დისიდენტების პროცესი, მაგრამ გაუხეხილული იურიდიების ინგლისურ პარიკეტი ამ განხილვისთვის ვარაძი მომბოლო მიწადი დაახვენი, ეს ნიშნავს ქალიშვილისათვის მისი ბოლომდექმედება მოიწინო."

V.

კეგელი ბუჰა("შე", 21.5.87, გვ.37) "მონანიების" შეხახვს, ხევათა შორის, წერს: "მონანიება" არის შეფად პოეტური, ამხანაფე არაჩვეულებრივად ხარკახველი პარამოლა მარადილურ ფორმის ხეღ-მხხვლისა... ხანამ არაფერი არ მოინანიებს ბოროტებას, რაც ვარაძე არავიქმე ჩაიღინა, - არ იქნება მშვილბა. ყველა მალავს ვარაძის ბოროტებას, ყველაზე უფრო მისი შვილი. პირველად ვარაძის შვილიშვილი იღებს დანაშაულს თავისთავზე: ის მოკლავს თავს. რა თქმა უნდა, "მონანიების" მიმზილველბა ამჯერად გამოიხატება მის პოლიტიკურ აქვეულებადში. მაგრამ ვიმბოვებ ეს იქნება - მხოლოდ ერთი განმზილველა ამ მრავალფეროვანი ფიქმისა, რომლის მოციკეტი არხე-ბითად მითორი ხაერიო განმეულბაა: ის გამიღის მუახალკუნოვან ეთიპილიდან იხევე, როგორც ფოქერის "Yoknapatpha Country-დან".

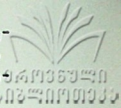
VI.

შეიღება ითქვას, რომ მხილდამხილდე ქება-დიღებითაა აღხახვე დახველი ევროპის კინორიფიკოსებისა და ხინახვეების ნაწერი თუ ხაუბარი "მონანიების" შეხახვმ, რომლის დროს, ვფიქრობ, პოლიტიკური "იპორტუნოციფი" წინა-პლანზე დავს, რაც გახახვეთა, თუ გავიხხენებთ, ხუღ ცოფა, ჩვენი ხაუტუნის დიქსიფორია "ხაქმე-ხაგმიროსნი". ხამჭოთა ხაქართველის პრესამიღ ანალიტიკური აზრები გამოთქვს ჩვენმა კრიფიკოსებმა, განხაკურთემი იმის შედეგად, როგორ "პრადამ"(7.2.1987) გამოაქვეყნა გიორგი კარაღოვის კრიფიკა - "ბოროტების დამორგვევლი", რომელშიც, ხევათა შორის, წერს: "ფიქმი 'მონანიება' კინოიგავია... ამავე დროს არავიქმე აღვიგრილდე ვიგურაა. მას აქვს 'ფორერის' უღვაძეში, აფვიო ამურმიანი შავი ფრენი... ეხხეც ერთობ ნაფრობია... ხანაშარტის თავჯდომარეს კი ხელში უჭირავს... რუბიკის კუ-მურა. მახამდამე, ეს არის იხფორია, რომელიღ არაერხხეღ განმეორებულმა ხეღადახხვა დროს ხეღადახხევაგარი ვარიანციო და ხეღადახხევა ქვეყანაში".

VII.

"ფიქმი 'მონანიება'-განავრძობს ის - ... მიმართავს ჩვენს იხფორიულ მახ-ხორიბას. რაფიქმ ქეთევიანი ამოხრის ხაფაღიდან ხამჯერ ქალიქისთავის ვარაძის ცხელარს და მიაკულებს ხეღე განხევენებულის მფორიარე ნათახავთა ხახლის წინ, ბაღში?.. და პახუხობს: "ხანამ ის მიწაშია, ის ციხეა, ეს ფიქციონალი რად ივლის დახეუტვა იმაზე, რაც მან ჩაიღინა". ენი არის არაფერი? "ქალიქის ფეძარში... განლაგებულთა დამორაფორია და უბარამა რი აპარაფურა...". "მხუთხეწაღელნი მოვიღენ არავიქმეხან და პროფიხეღი განუწაღებს: მძღავრი ეღქმეღელი განმუხხვა ანანშარტის ფეძარს, იგი შეიღება დაინგრეს..." ვარ-

1) ამ სექციებში, უთუთ, ახახველი დავით გარჯის ბელი მისი არე გამოყენებულია არციურისი პოეტისად, რის შედეგად დაშინდა ეკლესიების მხახველია.

ღამი ზრავს დაღებს მის თანაშემწეს; იგი ეთომ გულის ხრადმულ შემკრ-
 ვი ეკითხება: ჰყავს თუ არა მის თანაშემწეს ღელა? ავად რომ განდებს, განა
 არ მოეუღო? ჰოდა, ფაძარი ხომ ღელა...". ვარღამი ხევის მხოვენივთა თვალ-
 წინ თავის ზრადმულს ღამთარაგორის მუხახებ. მაგრამ რამდენიმე ღელს შემ-
 დგა ხრადმულთა დასაწყობებენ, ვინაიდან მათ 'შედახეს' ზრადმულის ავგირი-
 შაჭი.

VIII.

ვარღამი მოუღონდაღ ეხვედრება ხანდრო ზარათელსა და მის მეღებს ნინოს,
 რძობის დროს ვარღამი არა მარყო იგვლიური არის მესხულე-
 მის(ნერი?..), არამედ შექსიორის ხინციის წარმოქმნიხანგანად არ იხევის უკან:
 "ყველაფერი დაღლივს ხანაფრადღ ხიკელიღ დამჩნა, რადგან მათხოვრად გაღლი-
 ვა ახლა დრახება, რადგან არამედ შეიფერა ძვირფახი ფრჩა, რადგან ხიქრე
 ერთგულებს განხდა თიხება...". და, ვარღამი, ამავე დროს, მოიწინებს მხაფვარ
 ხანდროს შემოქმედებას: "ახუი მხაფვრობა გეჭირდებაო!" მაგრამ ვარღამი მხლ-
 ღებოთური - ჯერ - გაუჩინარდებთან, მაგრამ-მეღელე - შუა ხაუკუნეების ჯავ-
 შან-შეზარადღი გამოწყობიღნი(ინკვიზიცია?...) იხევი მოღიან, ხანდროს დასა-
 ჭობრებენ და თან წაიღებენ მის ხუარათებს.

IX.

ვარღამს "ყვეღან მფრები, თავიხი ერთმმართველობის ხაფრიხე ეღანდება.
 უხრირებს კონფუციის და მოძღვრავს: 'ჩვენ დავიჭერთ მავ კაფახ მხელ ოთახში,
 თუნდაც ის იქ არ იყოს".

X.

მაგრამ როგორ იქვევა ვარღამის შვილი აშული და შვილიშვილი თორნიკე? -
 თორნიკეს შეკითხვამდე - "იგოღი თუ არა შენ, რახ ხწადიღღა ბამუა?" - აშუ-
 ლი პახუხბს: "რთული დრო იყო", "გარშემო მფრები გეუხივინენი...". "რა
 არის ერთი-ორი კვიის ბედნიერება, რგვა ხაქმე მოღიონებს უხება!" და მხოღღ
 თორნიკეს ხამღიხნერი განრზა(იგი თავს იღავს ბამუახ თოღოთ: ვარღამის
 უკანახხნელი მხხვერადღი) აიშღებს მახ დაგვიანებულ მონანიებას". აშული
 ახლა უკვე ხაკუთარი ხელით ამოხრჩბ ვარღამის გვამს და ხაკიჯანღ ვაღუ-
 გლებს ყვავ-ყორნებს. "მაგრამ - წერხს კაპრადღი - ფიღმს აქვს კიღე ერთი
 ფინაღი. ქეთევანის ხახლის ხარკმელთან მოღის მოხუცი ქაღი...და ეკითხება:
 ეს ქურა ფაძამდე მიმოყვანს? არა, უკახუხებს ქეთევანი, ეს ვარღამის ქუ-
 რაა, და ფაძართან ვერ მიგვიყვანთ. იგავის კონფეხსიო ფაძარი აღამიანური-
 მის, იღვალის, ჭემმაროჭებისა და მშვენიერების ხიმბოღია, და მაროღას,
 'ვარღამის ქურა' მახთან ვერ მიგვიყვანხ..."

XI.

მაგრამ განხაკუთრებოთ ხაყურადღებოთ კაპრადღი("პრადახ") მეღღეი აზრე-
 ბო: "შეჯახ, ვინღ დღეს უყურებს ამ ფიღმს, ახხივს ის რეღი. ქეყანა ახალ-
 მშენებლობათა ხარაჩოებში იყო, აოღებდა მხოფროს მიღიონთა ენოღიბაში,
 რიღებოღ მშად იყენენ ყველაფერი აუღანთ და გაღაღახათ კომუნისტური იღე-
 აღის გამარჯვებისათვის. ხიღი ის, რად ფრავიკულად არ შეეხამამებოღა მახ,
 შოჯერ რადღს უაზრბადღ, შეღღმადღ ეჩვენებოღათ, რომეღიღ ხელ მადღ უნდა
 გორკვეს. შოჯერ კო აიხხნებოღა რადღს 'უმაღლესი ხიმბრძის' გამოღღენე-
 ბით, რიღღახი, თოქიღახ, უბრადღ აღამიანები, 'ჭანჭიკები' ვერ ჩახხვეღ-
 ბიან". "ღღეს ჩვენს- განაგრძობხ კაპრადღი("პრადახ") - ქეყანამი ხღება
 რეუღღეიერი პროცებები. შუმანიზმის, ღემოკრავიის, ჭემმაროჭად სიღიღის-
 ჭური განახლებების მაღალი ხალხური იღვალეღი შოაგონებს პარფიანა და მოეღ
 ხახხს. და ფიღმს 'მონანიება' დროის ერთ-ერთი ნიშანიღა, ქეყანამი მიღღ-
 ნარე კეთილნაყოფიერი იღვალეღების ერთ-ერთი დაღახფრებაღა. იგი თავიხოვად
 ხამოგადღობის მნიღბრივი განწმენღის, ვაყავრერი ხაჯაროღის ფაქღია".
 და დახბენს: "არ შეიძლება მოკვლეს ღამამი არხი ჩვენი კანღის", ვაფა-
 ფმავლახ ეს ხიფყეღი წარუშმღვარა რეუხირბა უიგარფად თავის ფიღმს
 'ვერებახს', რომეღიღ-წაფრის ხეხთან' ერთად-მეღის მის ფროღიანთ, რი-
 მეღხად ავეირგვინებს 'მონანიება'. იხფროიან აღამიანები ქმნიან. ხრირღ
 მათ ეკიხრებოთ მოეღი პახუხისმგებოღა წარხუღის, აწმყის და მომავლისათვის."

XII.

ანაღღიოთური 'მონანიების' შეფახება ქაროვეღი კრიოკოხებინახანად: ეთერ
 იუჯავა("კომუნისცი", 10.1.87), მაგადლოღ, ხხვათა შირის, წერხ:
 "მონანიებამ - ჩადიღიღი დანამაუღღიან განღგობა, გონებინა და ხუღის ერთი-
 ნიშიი დანამაუღღის აღიარება, მეღღე - ამაღღება და განწმენდა... ფიღმის

ავტორებს აინტერესებთ აღამიანის ზნეობრივი ხაზისებში, მათი ღირებულებები განვიტარება და ამიოში... მიმართავენ ხილვებისა და რეკონსტრუქციის სურს... ფიქში ავტორებს სამხჯავროზე გამიქეთ მორწყება... ვარამ არავიძებს და მის ქვეშევრდომებს სიკვლითა და კეთილმეტყულობის ვბა მიუწინეთი ცხოვრებაში საბოლოო პარამონის დამკვიდრების ხამულებად." ეურ ოუჯუვა იხე შირხას ეურ მილის, რომ გიორგი კამარაღოვს ("პრადახს") წამაძის და "მინანობა" მი ეპოქას დაუკავშიროს, როგა "ქვეყანა ახალმშენებლობათა ხარაჩიღში იყო..." და "...ის, რან ჭრავიქუდა არ შეესამამებოდა მახ..."

XIII.

ნიკი ჭავჭავაძე ("კომუნისტი", 18.10.86) წერილი - "მინანობა ზნეობრივი აღიარების ხაზინდარია" -, სხვათა შორის, წერს: "...ჩვენს მხატვრულ კრიტიკაში ერთ დროს ვამაგონებელი იყო 'უკონფლიქტობის თეორია'... იყო ამ თეორიის მერბილებელი, 'მირსები' ვარინაფი... კარგისა და უკეთესის კონფლიქტის ჩვენება..." "ცხოვრებაში კი... კონფლიქტები ბევრი იყო... რადგან აღამიანები ანეკლობები არ არიან და მაძიბი სიკეთის ხაზისებშიცა და ბორწყებისაც. არს შეღმობებისაცან არის ვინმე დაშვებული. ეს არ შეიძლება არ ხიღნიღათ უკონფლიქტობის თეორიის მიმარებასაც. ამდენად ისინი სიგრეხა და ოპირობას ახწავლიდნ ხელოვნების სხვაებმაც და აღი-გორიანაც. სიგრეე და ოპირობა კი მარყო რუხითაველის ეპოქაში როღ ვნებდა ხეუხა და ხარცხ... ღეგამაჭურმა შეხეღეღებმმა დიღი შიანი შიაცანა ჩვენი ჰუმანიტარული კულტურის... განუთარებას." "... შეუძლებელია ეთიკური პრინციპების მაგონების გარეშე აღამიანისა და საზოგადოების ნრმალური ცხოვრება და რომ ეს პრინციპები მხოლოდ მაშინ მაგონობენ, როგა აღამიანი... განი-ხიღება სიღიაღურ მიძრამბათა და გარდაქმნათა მიზნად და არა მხოლოდ სამუ-ღებდა... კვითიყვარული იღეღების მიღწევა კეთილმეტყუ სამუღებებში არ შეიძლება"; და მიწყას ერომ (დაუხახხეღებელი) პიუგის ნაქვამი: "ყუდა პრინციპის რეაქტიულია, თუკი იმხხეღევა აღამიანი". "... პიროვნებისა და საზოგადოებისათვის ხეღიერად და ხორციელად მიმკვეღნიღებელია იხეთ ეთიკური კაჭე-გორიგების უგეღებუღეუღა, როგორიღა, მავალითად, მენღობა, მინანობა, ნებსიი თუ უნებლიეთ ჩაღენიღ იღეღათა დამღევა ხაკუთარი ხინღისიხ ძალიხხმეკი, თუიოგანწმენდა და თუითადიარმინება".

XIV.

არჩილ გოგელია ("კომუნისტი", 4.11.86) "მინანობის" შესახებ, სხვათა შორის, წერს: "... შემთხვევით არ არის მიხმობიღ... მიღიური სიმბოლოღ და სიჭე-აიღიში. ოღინე, ჩვენ წინათ გაკურბოღთი კეთიღისა და ბორწყის, ჰუმანურისა მიშანროსუღის ამგვარ დამირისპირებას, ჩადგანად მიღენენების, კონკრეტული ეპოქის ამგვარი ინტერპრეტაციის სიღიაღისჭერი საზოგადოებისათვის ხრულიად შეუთერებელი გვერობა." "დაუკვიროთ: ეხეღ ჩვენი დროის უხეღის მიმანღობ-ღეღი შჭირისია - ხრული ხაჯარობა, გულწრფეღობა, როგორც ამას მოგვიწოდებს სკკპ XXVII ყრიღობისა და სკკპ იეკას აპრიღის სხგორიული პღენუმის გაღაწყე-ფიღებში".

XV.

მავრამ მიღი ახლა ვადამარაკოთ ეთი თენგიმ ამუღამე, რიღის ორი ინტერვიუ ("კომუნისტი", 4.11.86 - "კომუნისტი", 4.3.1987) მაქვს ხეღი: "... ფორმა და ხეღი გახლავთ ხეღი ნებისმიერი მხატვრული ნაწარმოებისა. ჩვენი ფიღმის ხაკმაღ უჩვეული ფორმა და ხეღი (ეღემენეში სიურრალიზმისა, ახსურღისა, გრყოფხვისა, ფანფანმაგორიისა...) გმადგამა ყალიღებოღა. მევრ რამეს ინტუიციის გვეარსახობდა გაღეღების პრიუცხში." "ერთ მშვენიერ დღეს - ამბობს თენგიმ ამუღამე 'მინანობის' იღიშ შესახებ -", როგახე ქუჩაში შემთხვევით შეხეღნი ნადარს (წუღეღისკირს), შეეყვიღლით, გავაბით ხაუბარი. ნიღარმა სხვათა შორის გაიხხენა ფაქცი, რიღეღი მხიღა ხამეგრეღის ეროერი სიღეღი: თურმე ვიღამამ მეზობლის გვამი ხაღეღიდან ამიღიღ და ქირისუღეღს დღებეღ მიუყუღა. ამ ფაქტმა მიმნუხხა. ვერ ამეხხენა, რა უნდა ეღეღიღი ამე-თი არაღამიანური სიხახეღის მიღეღი, როგორი გამწარებელი უნდა ყოფიღიყი კაცი, რომ ახეთი ნაბიღი გაღეღავა..." "იხე ნე გამიგებთ, თიოქის თიომკ-ვეღობა რიხიღან თავის დახხხის ეროღერიტ გმად შეხახეღიღეღ... სჭრეხულ მღეომარეობაში მყოფი ორნივეს გარმეღი არ აღმიჩნდა ძალა, რიღეღი მახ თამბათი კონფლიქტის ეღაქრამი უფრო იმეღისჭერი გვამე დაყენებდა... ამა-ვე დროს იგი ვარღეღეღი მხხეღეღიღა, თავისი უღიღი წინამკების უგვენე-ობას შეწირული". "... მაღლობა ეუღენი ჩვენი რეჰსპუბლიკის კომპარტიის იეკას ხეღმღეღეღეღობას, რიღის მხარდაჭერის გარეშე წარმოუღვენეღი იქმეღობა ამ

ჭრღმის შექმნა." "ხშირად მიკითხავს ჩემი თავისათვის, მკურა რე არა, რომ შეხატულმეღია 'ვარდამიში' აღიგავის პირისხან მინისა? ამ მიმინის მიხადრევად აუთიღებულ პირიხად მიმადინა შეუზღულადეი ხაჯარობა..."

XVI.

აქ ერთი "ხვეული": "ვარდამ არავიძებნი - წერს იქვე არჩილ გოგელია - არ- ხებობდენ ძველ რომში; ვერდალიშის ეპიქამიო, უფრო ახლი პერიოდში - მუხილინებისა და ვერერების ხანამიო... მაგალითისათვის თუნდაც პირიგვის ხულიანხუთვი რეკიმი იქმარებდა."

XVII.

"თავდაპირველი ჩანათიქრო - ამბობს თენგიზ ამულაძე("კომუნისტი",4.3.87) - ხანამაროლის დარბაზში, ხადაც ქეთევან ბარათოლის პრიცესი მიმღინარეკოს, იყვენე აგრეთვე აღამი და ევა, ჩვენი წინამკრები, იმ კონსტუმბში, რომღებოც მათთვის ჩვეული იყო. იხინი მარჯო 'ნიმნები' კი არ იყვენე, მოქმედებამი ეთერღენე: მათხ იქ ყოფნახ ხაში უნდა ვავხვა, რომ დრამბი და წრავგელიტბი, რომღებოც ვიღმში ვითარღება, მველისძველია, ხღება: და, უმიშობ, მიხღება! ყოველთვის, ახე ვთქვათ, შეიღებღიდან მიყოღებული. აღამი და ევა მხიღლ იმის ვამი ამიქვეროთ, რომ ხურათის მეწრავი განუზღმღად იზრღებღა."

"ხად ხღება მოქმედება? არხად და ყვეღავან. არახიღებს და ყოველთვის...ამავე დროს, რავინღ პარადღებულღი უნდა იყოს, რაც უფრო მეღად განამიგადებ; მიო უფრო კონკრეტულად აღიქმება ხახე."

"'ვარდამის დრო' თავისთავად იმღენად ამხურღულია, რომ ექრანზე მიხი ვალ- მღენმა შეიძღებღიდა მხიღლ იგივე ამხურღის, გროფტკის, ხურერავღიშების, ვანჭახტკის გამომხახველი ხამუღებღების მეშველით, მაგრამ არა რეაღისტრირი კინის ხამუღებღებით".

"ჩემი ნება რომ იყოს, დღეს წრიღოგახ ახეთი თანამიმღვერობით ვერევენებღი: ჯრ - 'ნაჭვრის ხეს'(იგი 1977 წელს ვადავიღე), მერე - 'მიხანინებას' და მეღმღე როგორღ ვინახს - 'ვეღრებას', იმღენად თანამღეროველ ყღერს ეს ვიღმი: იქ ლამარკია მჭრობისა და უნღმღობის ხამიშროებაზე, დამღუკვეღებამზე. მღ- როფტბის ხათავებღის, ერურწმენღისა და ჩამორჩენიღობის დამღუკველ მალაზე. პიეტი ევეღრება დმროს: 'გინებას ვიქრი ხვანჯავღეს, ვუს ეცხღი სწავჯღეს ძლიერი, მძიღ-მწყროღეს კეთილი, ვერ ვავძღე მოვკველ მშიერი...' 'არ შე- იძღება მიკვეღს ღამამი არხი ჩვენი კავობის' - ვაყახ, გენიხისა და წინახ- წარმღყვეღის, ეს ხიყყვეღი წავუღმღვარე ვიღმს ეპიგრაფად". "...ვაყახათვის ...არ არიან მართაღნი და მჭყუანინი, წრავიკვეღი თვიო მჭრობა".

XVIII.

"რაც შეეხება 'ნაჭვრის ხეს', რა თქმა უნდა, ეს ვიღმი დავამიღრებღია 'ვეღრებახთან', ამიშრღლია მიხვან როგორღ წრიღოგის მეორე ნაწილი" გორგო ღლინისის პრეშის მიხვეღით მექმნიღი ვიღმი "იხე ამუქებს დამღუკ- ელი მჭრობის, პირიგნებამზე მალმიშრობის თემახ...ხიღღის მამახახღიხი კი მხჯღღობდა ვვარის, ერის, მახის 'პოზიტიდან', თოქიხღა 'ყვეღახს' ინჭე- რეხეღისათვის. ის ამბობდა: ჩვენ პაჭარა ერი ვართ, ხანხალი შომამავღობა გვჭირღება; მივახხოვოთ მარიჭა მღღდარ ოჯახს, კარგ ხეღმი ჩავარღება, ჯი- შიან შომამავღობახ მოვგვემხ...ყვეღაფერი ქაღის წრავიკვეღი დღღუქით და- ხნულად. 'ნაჭვრის ხის' თქმა ხეღდა დავარგული პარმინისი ვამი, აღამიანის მუნებაში დახამიღდან ჩაქხოვიღი პარმინისი აღღვენა".

XIX.

მიოკყანთო კიღვე შოგირთი ამინაწერი რევაჲ ჯაფარისის ხეაფიღდან "გმა ფამრისაკენ"("ღიჭერავღური ხაქაროველი",31.10.86): "ვარდამ არავიძე თვიო არის კანინიღ და მართღმხაჯღებღის!" "აღუგრიოა ინავიშოგისი ხახამაროღი, რომღელი დავსერ მალმიშრობახ განახახიღრებღ... ..ეღაფოფე ერეყიკობხად მინათღული აღამიანები ამყავდა და ამახ ხიღღ- ღდა იმავე ქრისტეს ხახელით, რომღელი ჯვარს ეწვა, რათა აღამიანთა მიღღმი- ხათვის ამქვეყნიური ვიღვეღის შენღობა და ხახეფევეღი მიუჭანა!" "...ხამში- მღის ხიღღებღელ პიმნს რომ აღავღენენ ვარდამ არავიძის უხული გვამის წინა- მუ ვითომღა ვიგხა ხღებენ, მენს დანყებულ მამულიმიღღურ ხაქმეს ჩვენ ვავა- გრძღებღო..." და-მღღის, "...ამღელი ორმიო ჩამღდარა, ბარი მოუმარჯვეღია და ვაფრორბული ოხრის მამის ხეაფახ...მხარზე ვაღღებული მიღვავღებული ის ვიყამო კღლის წვერება. ვარდამის გვამი წაღმავღულმა მიღწინახვს ხიღღეღმი და უმარავი ყვაღ-ყორანის ჩხავიღი მიავიღღებს. ეს კითარღისია. ვუს მამიღ

რძივებზედგე მიმბიძგიბს, სრლახსა და მკველღებშ აქვს ადგილი. არხებშბს აფიშური მხოფილჯიხუბის ხაშიძრქება... არხებშბს გრძბაღური ხახის უკოლო- გური პრობლემები. და მერღე ხაუკუნეში კახეძრიობამ მაინღე მიადრწია არხებში პროგრესს უკოეხი, აღამიანური დრხებშის მღკობარქობის შექქნის გზაზე..."

XXV.

"...ლიაღექციკური მაფერიიღისფეშბისათვის... უბღერება ჩენი მხოფილხა არახი- ლეს არ ყოფილა მხოფილღე ნიშიღისფერი გრღის აგრეუბის შიშბში, არამღე იყო ყოველთვის გამიწვევა აქციური ბრძიღისხაქენ მხოფილხის გარღახაქმნულად... ამის ხაწინააღმღეღკლე აბღულადე ახახახუ-თიქქმის არქაული აღციკნებში და უხაღმღერი- იბით-აღმეიანის ხახეს, რძმელშიღ მყღანვღებმა მშათა შერი და მარღილერი შერის- ძიებმა. ფიღმის ნეგაფიქური გმირია დიდი დანამაღული ღაფერიოული ჰაფარა ქაღა- ქის ღესპოფი ვარღამი. მიხი გხედარი არ უნღა იყის დამარხული. გხედარს იხეუ- ღაიხეუ ამოიხარინ და ბღლის გაღაუგღებუნ ყვაუ-ყირნებშ ხაჯიჯნაღ: მარღილერი დანამაღული, მარღილერი მინანიღება, მარღილერი შერიხბიღება."

XXVI.

"უინღ 'ანფიკონეს' იღნობს, სოფოკლეს(496-406 ქ.ღ.წ.) თიქქმის 2500 წლის ფრგეღიახს, მან იღის, რძმ დახახვავებშის აკრძალვა არქაული მითოღიკიის შექ- ხამაღებმა და სწირღე ანფიკონე, უფოკლეს და, იყო, რძმელშიღ მიხი დანამა- ვე მისხათვის, მიუხეღვავთ მეფის მიერ აკრძალვისხა, ხაფავი გახახარა. სოფი- კლე ხეღავღა აღამი პროგრესს. მაგრამ რაფომ იხეუ მოიგინა აბღულადე ეს არქა- ული მითი? რაფომ დღღვა იგი სოფოკლეს ამ ჰუმანური მიწოღებშ ხაწინააღმღეღკე პროფიგაბე? რაფომ გახახა მან ანფი-ანფიკონე თავიხი ფიღმის მთავარ გმირაღე?"

XXVII.

"მე მხურღა მეჩვენებინა, - განახახადე ქაროულია რეციხირმა, - რახ იწვევს ხიძღაბღე, ძაღაუფღებშისხაქენ ღფოღვა, გაუმაღღრობა და სხვა მიწირეღება, რძმღე- ბიღ აღამიანებშ რგორღე ქრინიკული ავადმყოფობა დახღეუხ და თანღავობა."

"ხიძღაბღე რგორღე ქრინიკული ავადმყოფობა აღამიანისხა ყოველ ხანამი?" - აყენებშ კითხვახ ჰარაღღ უხეული და აბშობს - "არა, ამგვარი ნიშიღისფერი აღამიანის ხა- ხე არ არის სწირი, არაბუშანური და უწერხპექციოთა. ეს ქვის ხანის აღამიანის ხახე დახეღინის ყვეღა იძ მიღიღინიბით აღამიანებშ, რძმღემღე რეკოლუციურ ბრძი- ღებში უანგაროთ და გუღწრფულად მთელი ძაღღინე და ხიღიფხეუ კანგობრიბის პროგრესის ხამახხურში ჩააყენეს."

XXVIII.

"აბულადის ხამინღელი ხურათი მკველღი-აღამიანისხა კანის ნიძნით და ცივი გე- ღით, ხაბოღიო ჯამში, კითხვის ქვეშ აყენებშ ყოველ პროგრესს. ხაბოღიო ჯამში ბლოკრემახს უკოეობშ აგრეუვე ყვეღა დღახ, წარხული გარღდაახი და იხფირიის- გან აწყახი და მიმავღისხათვის იხწავღი. ხინამღვიღეში კანგობრიბის იხფირია ვი არ არის პროღაბირი კონფინეუში გაუმაღღრობისხა, ძაღაუფღებშისხაქენ მისწრავე- ბისხა და ხიძღაბღისხა, არამღე იხფირია კლახთაბრძიღისხა, რძმელშიღ ხიღიღაღეკ- ნიძიკურად მიმქმეღი კლახებში, ხბირად გაბღული იღეღიბით და ჰუმანური იღეა- ღებშით გამბჭვალუნი, რეკოლუციურ გარღაქმნებშ აღწევენ, რძმელშიღ ჯამია აღ- მინათა პროგრესისხა ხაეროღღ."

XXIX.

"აბულადეს 'მიწანიღება' განხაბღერულ მახობრივი ინფერმაციის მეღიღებში შუეფერბღად შეაქებს, რძმღის დრის რეციხირს დღუხეუხ კითხვა იხფირიული მაგა- ღითის შეხახებშ მის ნაწიღობრივ ხიურრავღისფერი და ნაწიღობრივ ოპერეფულ-ჰა- რიოღიოთ თვალღვიოთ განჭვრეფილი ღოკაღური ღესპოფის შეხახებშ: "ჩვენ შევეღ- ღეო კონჭრეფულ იხფირიის დავმირგბიღით", უნახეხა რეციხირმა. "ყოველი ფირა- ნი თუ დიჭყადიკი - დაწყბული ნერიღან გათავებული ბერძენი იბრისფეღამღე - არიან ამ ფიღმში ნაგუღისხბმევი".

"რგვა ჩარღი ჩაღღინმა 1940 წლის ოქტომბერში ფიღმური ხაფირა 'ღიდი დიჭვა- ფიოი' შექქნა,ყვეღამ მაამინეე იღღღა, თუ ვინ იყო ნაგუღისხბმევი აღენიღღ ჰაი- კულ-ში; და ეს გამიხახეღბიღა არა შემოხვევიოთ უღამებშით მხავებშითი მხა- ხიობხა და პოფერხს მიჩის, არამღე უმათერეხად იამი; რძმ ჩაღღინი, ყოველი ჰაროღილერი გამიხახეუხახს, გღიღამღე დამიხფერი დიჭვაფერის კონჭრეფულ იხფი- რიულ ხიფუიღის და კონჭრეფულ იხფირიულ ფიბს დაახუღვებღღა. ჩაღღინის კონ- გეფიოთ იბიხათვიხაიღა სწირი, რძმ იხფირიული კონჭრეფულია დღევათ იმი- ხავან, რძმ მეუღარებღელი შეადარიო."

"იხსიარე ნინამდღევობა ვაიგივეთ იმპერიალისტური მოვლითარმომის თურია... თურქოვიონებ' მოვლითარმომისა, ლემაგოიურად ლამაკომენ ხოცია- ლომისა და ფამომის პოლიტიკურ სიხვემების 'იღვეფურობაზე'".

XXXI.

"მისი ექლუილიხ-ვილსოფითი - იგივეობა ყველა ლექსაფორმისა 'ღაწეებულ ნეროდან გათავებულ ბერძენ ობრისებამდე' - აბუღადე მოვითხრობს იხსიარისა ლაუშვემდე, არა-იხსიარულად..." "იმ ღრის, როგა აბუღადე მის იხსიარის-პენი- მიმშხ და მის ნიპოლისტურ ადამიანის ხახეს მხოფლი მახმამაში და ღრის გა- რუბე 'ნეროდან ბერძენ ობრისებამდე' ვეაწილებს, ბურყუაბილი მახნირვი ინ- ფრმადილის მელისებში ერთ შემხხვევახან არ უშვებენ ხელიღად, რომ კინოღემი 'მინანიება' განისიხონ როგორც მისხაიური 'ანგარიშის ვახნირუბა ხვალნი- მამან'. ამ არაბუხე ნენების შესახებ არაფერს ახალხარ იძლევა 'მინანიება'. ფრკვიულ მოვლებს ზღა-ათიან წლებში ხამჭოთა კავშირში... ჰუმეიქვეური პი- რომბების გვერდით, ვაანნდეა ლღმნიმენველვანი იბიქვეური პირღად და მინოღემი: მშარლი იმპერიალისტური მუქარა მხოფლიში მამინ პირველი და ერთადერთი ხოციალისტური ქვეყნის მიმარა; იმპერიალისტური მჭერების გამწვავებულ ინფლიტაციის და ლეხვამიღირების ცლები; გამღიერება ფამომისა გერმანიამი და ევროპის ხხვა ნაწილებში; ღადამრცხობა რუხპუმეღიკური ეხანენიისა და მინოღემ- ლობა ხამჭოთა კავშირში მშიმე ინფესტრიის არაფრისხავან შექმნისა, როგორც ხერ- ხემადი თავღავის ინფესტრიისა და ამავე ღრის ხოციალისტური ხოფის მუერნე- ბის ფორმირება... ეს და ხხვა იბიქვეური ფაქტორები გაგებულ უნდა იქნას მხი- ლელ კინკრეფულ იხსიარულად."

XXXII.

მავრამ, ვეყყოთ ხხვალახხვა ხახისა და ღრის ინფორმაციითა ვანენობა "მი- ნანიების" შესახებ. ვოქვათ, ჩვენი ხოფყავან:

ჯერ უნდა ავღნიშნო, რომ ხამჭოთა ხაქაროველისა და, ხაერთოდ, ხამჭოთა 'ვაე- მირის პრუხა, თეო "პრადახ" ჩათვლით, - მართალია, ღადამაკობს 'ვარ- ღამომშვე' ბრჭყალეში, მავრამ შეფად ერიღებიან ხვალღრის დახახველმახხან კი, ღენინზე და ხრუმლო-ბრყენე-ანღროპო-ჩერენეკოზე რომ ხაერთოდ არ ვიღამარაკოთ. არაკომუნიხტური ქვეყნების კინოკრიტიკისებობა და მავრამდე- მისხაიის კი "ვარღამომში", უპირველეს ყოვლისა, "ხვალღინომშია", რა, უთოთი, უფრო შეხახამდეხა ხინამდვილეს, ვინაიღან ღლეჯანღელ მხოფლიში ნაღომში თუ ფამომში რეალურ ხამომრეობას არ წარმოადგენს, თეო პინომეღვი ჩათვლითაც კი. მამ, ხალდა ხაჯარობა, ვარღაქმნა, იხსიარის "თეორი ღაქების" აღკვეთა თუ "ვარღამომის" ხამავიეროდ არ შეგვიძლია გამოკიყენით ფერმინებში "ხვალღინომში" და თეო "ღენინომშიც" კი, რომელმაც ხაფუმეღვი ხწორედ ხვალღინომს ჩაუყარა?..

XXXIII.

მავრამ ხაქმე ახე მარყვიაღად არ ღვას თუ ჩვენ ვესურს "მინანიების" მინარხ- ფორმა-უთოხის ხაფუმეღვანი და არა ოპორტუნისტული განხილვა. "ოპორტუნისტული" განხილვა, ვამომბ, იბიჭომ, რომ ხამჭოთა პრუხა და დახახველთის პრუხაც ამ ღრის- მუხანიმნავ მხაფურულ ნაწარმოებს, უპირველეს ყოვლისა იხილავს უფრო მინარხ- ეოხის, ვიღერ ფრამბული ფახოვანების მიხეღვით, რაც გამწვეულია იბით, რომ "ვარღამომში" არის ღლეს პრობლემა არა მარტო იმ ქვეყნებისხათვის, რომლებშიც "ვარღამომში", ოღნავ შეხახვემეღვი, ღლესაც მუერნობს, რომლის მქეა მოხკოვი, მიუხეღვათ ვარღამომის მარღხვი "ვარღაქმნის" პოლიტიკისა. მავრამ მავვარი აბრეზიგ ბერეღვო, ზელამირულად .მეღმეზმეზმე, როგორც მისი მოპირღამირე "არა- ვარღამომში", ე. ი. ღემოკრახცია, თანამღღრევე ვაგებოთ, ვინაიღან ღლქვეფურა- ღემოკრახცია, კეოღი-პოროფი, კარგი-ღელი "მთელის" ორი-ნახხევაარია, რომელთა განუწყვეფულ ღილდექვიკურ "ბრძოლაში" ხან ერთი და ხან მეორე იწესა წინა- პლანში; მავრამ არც ერთ მათგანს არ შეუძლია ერთი-მეორეს ხრული განადგე- რება, ვინაიღან ადამიანი კეოღი-ღა-პოროფია ეთღღრუღად. ეს, რა თქმა უნდა, ხრულიღად არ ნიმნავს იმას, რომ მე, პირაღად არ ვიბიარებ , არ შევეფრო იმ იღვალეებს, რომლებსაც თენვიზ აბუღადე ვამოქევაშხ მის მუხანიმნავ კინოფრი- ლოგიაში - "ვეღრება" - "ნაფერის ხე" - "მინანიება". მავრამ, თუ ჩვენ გა- მოვალ იმ წინამპრობიღან, რომ "ვარღამომში" არის ყოველთვის და ყოველ პი- რომბში დახამომობი, ხომ არ უარყუფო რეაღომას, რეალურ ცხოვრებას და ხურვიღს ვხლი რეაღომად?..

პერიოდის საძირკვლების ჩაყრა, ხოლო პეკრე დიდმა ადამიანის ძველებზე
 ააშენა პეკროვარი, რომ "ფანჯარა გაიღო" ევროპიზაცენ. აქ კი მიუღიო
 "ვარლამიშვილი", ე.ი. სხვალინიშნის ხავეჭველთან: რუსეთის პოლიტიკურ-ეკონომი-
 მიკურ კულტურულ-სოციალური ცხოვრება, როგორც სწავს, ისე როგორც "მიიხივდა"
 "გაფართოვდა", ხევა ხავეჭვისა და ქვეყნების დაპყრობას, რომლის სამსახურ-
 მი ჩაყენებული იყო და დღესაც არის რუსეთის მიერ დაჭერილი-სულიერი სიმ-
 დელით თვით ადამიანების ცხოვრების ჩათვლით.

XXXVIII.

აქ უკვე მიუღიო "ვარლამიშვილი" = სხვალინიშნის: თებერვლის რეკლამებისა და
 1917 წლის ოქტომბრის გადაჭრილ შემთხვევაზე არ გამოუწვევია
 რუსეთის იმპერიული პოლიტიკაში, თუმცა რუსული ქრისტიანობის იდეოლოგია,
 როგორც ხავეჭველი რუსეთის იმპერიისა, შეცვალა უფრო მოხდენილმა ლენინურმა
 საერთაშორისო-ინტერნაციონალურმა იდეოლოგიამ. და ამგვარ პოლიტიკურ ცვლილ-
 ბებს მიყვას რუსეთის ეკონომიკურ-კულტურულ-სოციალური ცვლილებების, რომლის
 დროს რუსეთის წინაშე დგას საკითხი: ხელის აღება იმპერიალიზმის იდეოლოგია, რომლის
 დროს შესაძლებელი გახდებოდა განსაზღვრული ლიბერალიზმის დამკვიდრება, განსა-
 კუთრებით დაპყრობილი ქვეყნებისა და ერების მიმართ, ანდა რუსეთის იმპერიული
 პოლიტიკის განგრძობა, რომელიც მიიხივდა ამგვარი პოლიტიკის ზღვის - ეკონ-
 მიკურ - სწრაფი შექმნით განვითარებას, რომ ხმა აღება იდეოლოგიის მიმართ
 უკვე განვითარებული ინტელექტუელი ქვეყნების წინააღმდეგ. რუსეთმა სწრაფად
 ეს გზა "აირჩია" (ან ისე როგორც ვარლამიშვილი იყო, ვინაიდან ისე რომაინი ხელდა
 ის, რაც უნდა მოხდეს) და ამგვარმა "არჩევანმა" წარმოშვა სხვალინიშნის: უღ-
 რეხი ენციკლოპედიის, ინტელექტუალიზაციის, კულტურულიზაციის, რომელიც შემდგომში
 შესაძლებელი გახდა - ხალხის მახებში დაუკითხავად - სამჭოთა კავშირის სა-
 ხალხო მუქრების ისეთი ჩქარი შექმნით განვითარება, რომ რუსეთი - იგივე
 წინაშე ეს ჩამორჩენილი ავარული ქვეყანა - ირმოდელ-ათონი წლებში, მიუხე-
 დავათ მერე მხოლოდ იმისაგან მიყენებული წარმოდგენილი ზარალითა, - კონ-
 მისში გაბაყონდა. ამის საწინააღმდეგე არგუმენტიზაცია, რომ რუსეთი სხვალინი-
 შნის ვარსებდაც არა მარტო ამდენად, არამედ კიდევ უფრო უკეთესად განვითარ-
 დებოდა, - წმინდა წყლის სპეკულაციათა, ვინაიდან ისე რომაინი არის ის, რაც ხელ-
 და და არა "იყო და არა იყო რა!"

XXXIX.

დაჩქარებული ინტელექტუალიზაციის უაღრესად მოკლე ხანში განხორციელებისათვის
 მინახულ იქნა კ ა პ ი ზ ა ლ ი ს დაშოვების ფოლიოგრაფიული ხერხები: იმ
 დროს, როცა სამჭოთა კავშირში მიმშვილდა ხუფედა და მილიონობით ადამიანები
 მშობლიურ დაიხივდა, განსაკუთრებით უკრაინაში, მსხვილის ხელმძღვანელებმა სო-
 მლელეს ჰყიდა საერთაშორისო ზამარზე "დანიინგ-ის", ე.ი. საერთაშორისო ზამ-
 რის ფახებზე უფრო დაბალ ფახებში, რომ ამ გზით მიღებული ვალიუტის დახვედრ-
 მი მანქანა-იარაღები ეყიდათ ქვეყნის ინტელექტუალიზაციისათვის.
 მერე მხრე - კაპიტალის დაშოვების ერთობილი ხერხი გახდა "უფასო მუშახელი",
 რომლის დროს დასავლურებში ხდებოდა იმისა და შესაბამისად თუ რამდენი მუშახელი
 იყო ხაჭირი ქვეყნის ამა-თუ-იმ ადგილებში, განსაკუთრებით ურალსა და ციმ-
 ბირში, ვინაიდან მძიმე ინტელექტუალი უმთავრესად სწორედ ამ რეგიონში შენდებოდა.

რა თქმა უნდა, ამ ზამარისებულ "ვარლამიშვილ" ჰქონდა ხევა ახვეჭებები, რომელ-
 თავან ერთობილი, უფრო, იყო, პოლიტიკური კლასიკური მჭერების განადგურება
 თუ "მურყავთიული ნაციონალიზმის" მოხპობა. მაგრამ, ამ შემთხვევაში, არსე-
 ბითი ის, რომ "ვარლამიშვილი" წარმოშვა კ ი ნ კ რ ე ჯ უ ლ მ ა ისე როგორც
 პირობებმა.

XXXX.

და დღეს - მისიელ გორმაროვიც, ეს "შესუხვებელი ვარლამიშვილი" წარმოადგე-
 ნელ-ხელმძღვანელი, - არის "პრეტენცი" სამჭოთა რუსეთის უმარბმარი შეჯიჯ-
 ჯებული იმპერიის პოლიტიკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-სოციალურ პირობებისა და არა
 პირიქით. ჩვენის აზრით, აქ უკვე უმარბმარი სამჭოთა რუსეთის ინტელექტუალის
 და სოფლის მუქრების ეხაჭირება არა "უფასო მუშახელი", "მინური შრომა",
 არამედ ავტომატიზაცია, ელექტრონიკა, კომპიუტერიზაცია, რომლის დანერგვა -
 თავის მხრივ - მიიხივდა "თავისუფალ მუშახელს", "შემოქმედებით უნარიანობას",
 რაც "ვარლამიშვილი" საწინააღმდეგე მოკლევანა. ამდენად გორმაროვიც "გარდაქმ-
 ნის", "საჯაროების" თუ "დემოკრატიზაციის" ლიბერალიზმის "ნაყოფია" სამჭოთა იმპე-
 რიის პოლიტიკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-სოციალური პირობებისა.

მავრამ მღვინარეობა კიდევ უფრო რთული, მრავალფეროვანი და მრავალფეროვნო-
 ნია: შეხამდებელია, ხაეროდ, "ვარლამიშვი" ვარლამქნა თუ შევუდელი არ იქნება,
 თვით ღვინურ-ხვადონური სიხვედრა? - ხელ გოფა, ხაეჭვია! თუ ხაჭკოთა რუხეთის
 ხელმძღვანელია ვარს არ იფყვიბ, უქვეათ, ხაჭკოთა უმარმამარი იმპერიის მენარ-
 ჩუნებამე. მაშინ, აქედან გამომდინარე, მიხი მიქმედების ხეგრ დარ-
 ჩება მხოლოდამხოლოდ ეთიოგრაფიული რუხეთი. მავრამ ეს ხომ უფროაა?.. რო-
 მელ იმპერიას მიუხებებიო თავი იმპერიულ პოლიტიკისათვის თავი ნებასუტვი-
 ლო რამ ახლა რუხეთშია მას წამამის?.. შეიძლება არხებობს "შეხამე გვა?.."
 აი, ამგვარი კითხვების დაყენების ხაბამხავ იძლევა "მონანიება".

XXXXII.

ამგვარად, "ვარლამიშვი" რუხეთის ოგვანი წლები პირმძი შეიღია; ვამბობ,
 რ უ ხ ე თ ი ს და არა ხ ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ი სი.. და აქაა, თუ შეიძლება
 ახე იოქვას, თენვიმ აბულამის "მონანიების" განმოვადლომული გამოთქმის, ახე.
 უქვეათ, "სიხუხუე". ინდუქციურად თუ მიუვადებთ, "მონანიების" არის ქართული
 ფოძი, ვინაიდან მასში მოქმედენი პირნი, ბუნება, მწე-ჩეუეულება, ენა, მუ-
 ხიკა, მიუხედავთ ბეოხიენისა, ქართულია, "ჩვენებურია" თვით ვარლამ არა-
 ვიძისა და მიხი მომხრე-მოწინააღმდეგეების ჩათვლით. მავრამ ყველა მიქმე-
 დებს(ან არ-მოქმედებს) "ლელექიურად", "ხაეროდ", "მოვადიგებო იარღის ძალი დაი-
 მისახაღმედელია; მავრამ, ამავე ღრის, უგულებელჰყოფს "ინდუქციას", კონკრე-
 ფულმას, რამიღ ვეულისხმობ იმას, რამ "ვარლამიშვი" ხაქართულიში ვაა-
 ბაგონა არა ქართულმა ხაღხმა, არამედ მომხლერმა მგერმა, რისა დამოუკიდებ-
 ლი ხაქართული და ე მ ი კ რ ა ლ ი უ ლ ი რუხეთში იარღის ძალი დაი-
 შყრი, 1921 წელს თებერვალ-მარემში, და ხაქართულიში "ვარლამიშვის" დიქცაჰყრა
 დაამყარა. ეს კი უკვე "მონანიებისათვის" ღეფადი აღარ არის!.. ეს უკვე არ-
 ხეთიში მამაა, რომელმე "ვარლამიშვი" წარმოქვა ხაქართულიში. მავრამ
 ამგვარი თეაღებელვის "მონანიებში" ჩაქიოვა რამ შეუძლებელია, შეიძლება,
 თვით მხაფურელი თვალსაზრისითაც კი, ვინაიდან ეს ფოძი მაშინ ხელ ხევა ხა-
 ხეს მიიღებდა?.. როგორი ხამარღიანი არ უნდა იყოს ამგვარი შენიშვნა, "და-
 უნდობელ" კრიტიკას არ შეუძელია ამის აღნიშვნამე უარის თქმა, ვინაიდან, ვგო-
 ქრობ, როგორც უკვე ავღნიშნეთ, "ვარლამიშვი" უფრო "კონკრეტული", ვიდრე "გა-
 ნმოდლომული" მოვლენაა, რომლის ღრის "კონკრეტულს" უნდა ვააჩინდეს "გახ-
 ბოვადლოების" უნარინობა და არა პირიქით; თუმცა ამ უკანახკენების ხრული
 უარყოფავ შეუძლებელი ხდება, თუ "მონანიების" ხეგრამი დავარქვით.

XXXXIII.

მაშინ როგორ უნდა გავიგოთ ქეთევან მარათელის სიყვებო - "არსიოძე მიუვარი
 არ არის, გოხხაღია. ხანამ თქვენ მას იგავთ, ის გოხხაღია და განავარძობს ხა-
 ბოვადლოების ვახრწხას!" - ჩვენის აზრით, ქეთევანის ეს სიყვებო გვეუბნება,
 რამ "ვარლამიშვი" აღმოცხერილი უნდა იქნას ხაფეძვიანად. რას უნდა
 ნიშნავდეს ეს ხაჭკოთა რუხეთისა და ხაჭკოთა ხაქართულის კონკრეტულ შემოხ-
 ვეუბში? - ეს უნდა ნიშნავდეს იმას, რამ რუხეთმა ხელი აიღოს თვინი, აწ
 უკვე იოხანწლიან იმპერიულ პოლიტიკამე და დეკამაყოფილეს, რუხეთის ეთიოგრა-
 ფიული ხაზღერებში, პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული, სოცილური ცხოვრების
 იხელი წეხითა და როგორც მოგვარებას, როგორც ეს ხურს რუხი ერის უმრავლესო-
 მას. ხაქართულის შემოხვევაში, "ვარლამიშვის" აღვეა პირისაგან მიწისა ნი-
 მნავს ხაქართულის, ქართული ხაღხის დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტის
 იხეუ-ადგენას, როგორც ეს ვაგვანინდა ჩვენ 1918-1921 წლებში. აი, ეს იქ-
 ნებოდა "ვარლამიშვის" აღვეა არა მარტო რუხეთისა და ხაქართულიში. მავრამ
 ვითომ ამგვარი მიხაზრება რეაღმასხთან მოხს არ არის?.. ვითომ რუხეთი დღეს,
 კნილემამე შეიარაღებული, თავიხი ნებოთ ხელს აიღებს იმპერიულ პოლიტიკამე
 და თავიხუფლებას მიანიჭებს მიხკოვის მამანების ქვემ მიქმეულ ერებმა და
 ქვეყნებმა?..

XXXXIV.

არ ვგოქრობ, რამ ამგვარი მიმანდახაზრებო ვააჩნია მიხკოვის ახლარელ
 "გარდაქმნისა" თუ "დემოკრაფიზაციის" პოლიტიკასი..

XXXXV.

მავრამ "ვარლამიშვის" აქვს ხევა მხარე: ხაიდან ვიციო ჩვენ, რამ "ვარლა-
 მიშვი" ყველა ქვეყანაში, ყველა ერში, ყოველ ღრის დახავამობისა და მიხი ერთად-
 ერთი აღფერწავივა არის დემოკრაფია, მიხი ხევადახხვა ფორმებით?.. დემოკ-
 რაფია, წამყვანი ინდუხტური ქვეყნების ეს ღლიკური შედეგი, არა-ინდუს-

უფრო რეალურია, ვიდრე რეალიზმში, თუმცა ყველა ეს გამობახვილი ელემენტი იხედავს ერთმანეთში მერყეული, რომ მაყურებელი ყველაფერს რეალიზმად მიიჩნევს. რომელი ერთი ხევეტენგი ავლენინა?.. მაგალითად, ხანდრო ბარათელი(ხანდრო ახმეტელი?) და შიხელი კორძეის(შიხელი ჯავახიშვილის?) დაკითხვის ხედავს. როგა შიხელი "ღმერს მუხმანის" თავის ხაყუთარ და ამით "ვარლამშის" მხხვერპლია ფრაგელიას და თავს თორი რიოლის ხახურავემ დააწყავს, - კვით ქვა უნდა იყოს, რომ ამ "ხიურ-რეალურმა" ხევეტენმა მას თავმარი არ ღახიეს. ანალიტიკრი იხყავომიოთა გამობახვილი ხევა მრავალი ხევეტენგი, მა- გალითად, როგა ვარლამი, თავისი ავყომობილი და თანმხლემი მუა-ხაუკუნის რაინდემიო ეწვევა მის მიერვე "ღაოხილ" ხნულს, რომლის მუღყემი ნინო და ხანდრო ბარათელის მხოლოდ თავემი მიხჩანს!.. ან კლივ: "ინკვიზიტიო" ფრაგემი ქვაქემი, რომლის ღრის, თოქობ, აღამიანემის(ინკვიზიტიოტემის) აღა- მიაინემზე "ნაღრიზანს" ეხედავი ხაღად, იღეხად, მაგრამ - ამავე ღრის - ჩევენზე ხრული რეალურ ზეგავეუნანს ახეღენს, და იხევე ეხედავი "ვარლამშის" ფრაგელიას.

L.

თენგიშ აბულავე რომ "მინანიემის" ხეღის, "ვარლამის ღრის", "ამხურღულად", "არარეალურად" მიიჩნევს, უთოთ, არ მუეხამამემა ხინამღელივს: "ვარლამის ღრი" თავისთავად იმღენად ამხურღულია, - ამშობს ის, - არ ეხანზე მისი გაღმეღემა შეიძემიღა მხოლოდ იგევე ამხურღის, ვრყეხეის, ხიურეალიზმშის, ფანყახეისი გამომხახველი ხამულეღემის მემეუემიო, მაგრამ არა რეალიზმე- რი კინის ხამულეღემიო". ჩვენ კი ვწიქობთ, რომ - პირიქით: "ვარლამის ღრი", ე.ი. ინკვიზიტიის თუ ხყავლინიშმის ღრი იმღენად კანონმდირი, იმღე- ნად მუემარწენემელი, იმღენად რეალიზმურია, რომ მისი გამობახვა ხრღელ ამიგომ, მუეძღემელი თუ არა, "აუყანელია". გამობახვის რეალიზმური ხერხიო. და ხწრედ ამიგომ შიოთხოვს "ამხურღულ", "ხიურეალიზმურ" თუ ფანყახეისი- გამობახვის ხეღის, რომ იგი "ახახეანი" გამობახვა ვახეღს მაყურემღემისა- თვის. ამგვარ გმან დაადგა ჩარღი ჩაღლინი "ღიდ ღიქყავირში" = "The great Dic- tator", რამიღ იგი რახიშმის ხამინეღემახანს კი ვრყეხეხურღ ხეღლი მიუღვა.

LI.

ახევე მუეხამამიო გვენახემა თორნიკეხ თიომქველემის "გარღაუველ მხხვერ- შლად" ვანჭვეღვა: "ხეღეხუღ მღგომარეობამი მყოფი თორნიკეხ გარემში - წერს თენგიშ აბულავე - არ აღმიჩნდა ძალა, რომელიღ მას თაობათა კონფლიქტის გაღატკამი უფრო იმყომისხურ გმამე დააყენებდა... ხაყუთარი ხიღოგხის ფა- ხად აიძულა ზნეღაღემული მამა მინანიემის გმამე მემღგარიყო. ამავე ღრის იგი გარღაუველი მხხვერპლია, თავისი უღრისი წინამარემის უმგანემობას მერწ- რული". თიომქველემობა - მხხვერპლი?.. მხხვერპლი - "ჯვარემშის" გარემექი!.. აქ, აღმათ, ხევა ხერხი უნდა ეხმარა ხელღახანს!.. ძნელია აღიქვას აღამიანმა თიომქველემობა მხხვერპლად, მიო უმეღეს, რომ თენგიშ აბულამის ფრმავისი ხე- ლღახინახოვის, მისი დაუმრეყელი მემოქმედემიოთი ფანყახიიხათვის - ეს რთული ამოღანა არ უნდა ყოფილიყო, თუმცა "მინანიემა" იხელი ღელი იხყავომიოთა და ხრულყოფიღემიო არის მუქმნილი, რომ მაყურემელი მშაღა თიომქველემობას კი "მხხვერპლად" აღიქვას. მაგრამ თიომქველემობა რომ "გამობახვილი" არ არის?!.. "თიომქერვა", როგორც ეს განხორციელემულია, მაგალითად, ხერგა ფრახანისი "ამშავი ხურამის ღიხისა-ში", - უკვე ხევა, "ამაღღემულ" განმომღემობას ანი- ჭემს "ნიხელის გულმანს", "განწმენღას" ("კათარმის")!.. ამაღენად, როგა თორ- ნიკე თავს იღავს ზამუხას თოფით, ეს აქემი ძნელია გავემული, აღქმული იქნას "ვარლამის უკანახენელ მხხვერპლად" ("შრავლა"). ეთომ თორნიკეხ, რომღემეუ შეღნი "ვარლამშის" ხამინეღება, ხევა გამობახვილი გმა არ გავჩინა?.. შეიძემება მამინ ის ჯომი, რომ ახაღგამრღემება ხაერიოღ არ გაივიწ "ვარლა- მიშმის" არხი?!..

LII.

ახლა "მინანიემის" უკანახენელი ხევეტენგი: ქეთევიან ბარათელის ხახვის ხარ- კემლიან მღლის მიხელი ქალი, - რამეღხიღ ახრულემს ჩვენს ღლი არ ვარღაველიღი მხახიომი ვერიკი ანჯაფრიძე, - ღეაკიოტება მას: ეს ქურჩა ჭამარმღე მიმოყვანს? არა, უკახეხებს ქეთევიანი, ეს ვარლამის ქურჩა, და ჭამართან ვერ მიოყვანით. ამ ხიყვეტემის ქვემეხეი, როგორც კრიოკიხემი ამშომენ, ის, რომ ჭამარი აქ აღამიან- ნურმობს, იღეღის, ჭემმარყეღემისა და მმევენერიემის ხიმომლია. თიოთ თენგიშ აბუ- ლავე კი აღუხეღემს აქ ღმარაკია "გმამე" და არა "ჭამარმე". მაგრამ ეთომ მუ- ყურემელი ახე აღიქვამს ამ ხევეტენგს?.. თუ მაყურემელმა, შეიძემება, "ვარლამშის"

აღვრინაფიცოთ მხოლოდ "ფაძარი", ე.ი. ქრისტიანობაში მიიწინოს, რის ხაფხუფი უნდა შექმნილია ამ ფიქში, როცა ნაჩვენებია ხანდრო მარათელის რელიგიური ხელისკუთმით გააღწეოთ ფილოზოფი; და უფრო მარათელხან "მარღამიშვი" იხეი წესობა და რიგით აწამებებს, რომ ეკლესიის კემბათში მარაწკ ჩამოკიდებული ხანდრო იესო ქრისტეხეხვარცმას მოკვავინებს?!. ეთომ აქ "ფაძარი" ჰუმანიზმის ხიმშილო იქნება აღქმული, როგორც ერთადერთი აღვრინაფიცო "ვარღამიშვიხა"?!. ხელ სოფა, ხეჯკოი!..

L-III.

სხვათა შორის, მეფხე ხამწუხარია, რომ იქნებ ამულაძეს ხახამაროის მარღამის ხეწინიდან, რომელშიც ჩართული ყოფილა აგრეთვე აღამი - და ენა, რომელშიც მოქმედებამი ერთლენ, - ამოუქრია, ვინაიდან, როგორც ის ამბობს, "...სურათის მეფხარეი განუშობლად იზრდებოდა". როგორ მოვიხურებმი ამ ხახამაროის ხეწინს "მუქმოკლემული" ვარიანციხს ნახვახ?!..

L-IV.

ოქნებ ამულაძის გვერდით, ქება-ლიღებში უნდა იქნან მოხხუნემული მახხიბმე-ში, რომელთაცან რომელიმეხ ვამოყოფა არც იხე ილიი ხაქმეა; თუმცა ვარღამიხა და აბელის განმხიერებელი ავთანდელ მახხარამე "მექსპირლე ლინეს" აწყებს, განხაკუტრებში "ხიოკრულისყურ" ხექვედებში, ვექვათ, როცა იგი "ჩამწყდელელი" გილინდრულ "გალიამი" დაჭრულ ეფხიკით ღამძრინს; მეფე ვირხხეულ ტრავიკულ-კომპურ ლნემულ მალღება, რაც ფრავიშმის გამიხახვის უმაღლეს გრმად უნდა ჩითოვალის. ანალოგიური კახი კახეამის მიერ განხახხიერებელი მხილერი (ჯავახიშვილი?), განხაკუტრებში "ღაკოხკის" ხექვედებში რიიადიან. მაგრამ "მინანიეების" მთელი "მფამი" - ხეწინარის აფიერებმი ნანა ჯანელიძე, რეში კვეხელავა რეკისირთან ერთად, ოქრავტორი მიხეილ აგრანოვიჩი, კომპოზიტორი თუარანელი-რი" მუხიკიხა ნანა ჯანელიძე და ხხეული ქება-ლიღების ლინის არიან; და ჩვენი სხვა ანაფერი არ გვეუქმის თუ არა ვამა, ვამა, ვამა იქვენს შემოქმედებამ!..

L-V.

მაგრამ რამდენი ხაკოხი რჩება პახუხის გარეულ - იღენად მრავალფეროვანი და მრავალფეროვანი გააჭრების ხამულაძეს იძლევა "მინანიეხა":

1. ეთომ "ვარღამიშვის" აღვეთა პირიხაცან მიწიხა მუხამდელელი "ანფი-ვარღამიშით", ე.ი. "ვარღამიშვის" მეთიღით, რომლის განხახხიერებამ ფიღმში ქულევენ მარათელი?..
2. ეთომ "ვარღამიშვის" შემოხვევამი მალამი არ რჩება ქართული ხალხური ხიმრძენ "მკვლარეხე ვუღს არ ღამარაკომენ"?..
3. ეთომ გხედარის ხაფხაიღან ამოღება, ეს ხლოკლენათიხხან არაჰუმანური მოქმედება, გამიხადეია "კეთილის", ჰუმანურიშის დახადეა არგულენად?..
4. და ეთომ "ვარღამიშვიხა" და "ანფი-ვარღამიშვი" შირის, იხევე როგორც შირიფხა და კეთილს შირის განუწყვეტელი (ღლადექტორი) გრძილა არ არხებობს ყოველ აღამიანში, ყოველი ხამოგადღების პილიოკურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-ხიოგიალურ გხიერებამი, რომლის ღრის - როგორც ვითე ამბობს - "მხიღლ იხ იმხახურებს როგორც ოკიხუფღებამ იხე გხიერებამს, ვინც მახ ყოველღიურად მიიპოვებს?.. "Nur der verdient sich Freiheit wie das Leben, Der täglich sie erobern muss!" ("Faust").
5. და ეთომ აქ მეკვიძლია "მინანიეების" ამ ანაღიშს წერტილი დაუხვათ მიუხედავათ იმიხა, რომ "მხიღლ იხ იმხახურებს როგორც ოკიხუფღებამ იხე გხიერებამს, ვინც მახ ყოველღიურად მიიპოვებს", განხამდურელი "მგურლი ხახიათის" მაფარებელია, რომელმდონრულიდ უგულბეფყოფილი თუ არა, უკანამღანეა დაყენებული "ხეხეია" და "უწინართია" უფღებების უმწუნეფყოფა?..
6. აღამიანი, ფოძი, ერი ხიმ "კიხკეულე" არხეშა, რაც იმას არ მიწმობს, რომ არ არხებობს "განმოგადღებელი", "ინფერ-ნაციონალური", "ხა-ერთა-შირიხი" - მხაფურელი გამიხახვის ხეწროში რომ დაღრჩეთ - მიწანახი; გრმამ; ეთიხი, რომელიც "კიხკეულე" აღამიანს, ერს არ კურღნობა და მიხგან არ გამიღინა-რეობს?..
7. მამინ ხამაროლიანდ უნდა მივიჩნიოთ აღიარებელი გრანეი კინორიციკოხის ვიგოციხ ("ღა რევეი ლუ ხინემა") აღნიშნული აჭრი: "მინანიეების" მოქმედება ხღება არხად, ეს ნიშნავს ხაქართულიში. ღანმაფეობი; ეკლესიეში; ხალხში; აღამიანთა ციკეში; ფანხამდელი; ენა და ნამგხერებშიც კი ქართულია. სხვა მხრივ, ამბობს ამულაძე, ეს შეიძლება ყველგან მიხღეს"2..
8. მაგრამ ხაქართულეს, ქართული ერის ხამიხახ-წილავანი ხახელმწიფი იხეირია - როცა ჩვენი ოკიხე ჩვენადღე გვეყოფნოდა - "ვარღამიშვის" მავალიეობს რომ

9. და თუ ეს ახვია, ვითომ რუსული მოღვევიზმის, ე.ი. "ვარლამიზმის" მავალითა და მავალითა საქართველოს ცხოვრება გამოდგება?..
10. და თუ გამოდგება, მაშინ ე რ ი ვ ნ უ ლ ი ხაკობი არ უნდა იქნას წამოყენებული წინაპირობა?.. და ეს "მონანიეზმი" რომ ხაეროლ არ მისჩინებს?..
11. ვითომ "მონანიეზმის" შემთხვევაში ძალადი არ ჩრება დებულება - მხავერული გამოსახვა რამდენადან ეროვნულია, იმდენად უნივერსალურია იგი?..
12. და თუ ამ დებულებიდან გამოვალთ, მაშინ "ვარლამიზმი" ქართველ ერს - რუსი ერისაგან განსხვავებით - ე რ ი ვ ნ უ ლ ა დ ა ნ არ ჩავარდა და დღესაც არ ჩავრავებს?..
13. მაშინ, "მონანიეზმის" მოქმედება ხდება არხად, ხომ არ ნიშნავს იმას, რომ "არხად-ში" საქართველო ნაველიხმევი ახი "ც" გარემუ?..
14. და თუ ეს ახვია, მაშინ "მონანიეზმის" მოქმედება ხდება "ყველგან", "არხად" და "ყოველდღის" რამდენად რუსული "კულტურული" (ბ.ბრეხვი) ხერხი ხომ არ არის, რომ "ღღმა მამა" (ჯ.ორჯული) "ვარლამიზმი", ეს მიხი არხიდან გამოდინარე მივლენა, უფრო კარგად "მიონელის?.."
15. ვითომ მუხლინის "ფაშიზმი", პიჭურის "ნაციზმი" (ნაციონალ - ხოლიაღიზმი) და "რახიზმი" თუ ლენინურ-ხვადინური ინტერნაციონალიზმი და "კლახთა ბრძოლა" - მუიძლება გაიგივებულ იქნას?..

L VI.

აღნიშნული და ხხვა მრავალი ხაკობი უფრო ღრმა, უფრო ხავერულიან შეხნავდას მოიხიოვს, ვინაიდან "საქართველო ფიღმის ქვეყანა" -, როგორც ეს აწ უკვე აღიარებული ცნება დიდადღმს, - მრავალფეროვანი და მრავალფეროვანი ქართული ე რ ი ვ ნ უ ლ ი მოვლენაა, რომლის მენიერული შეხნავდა-გაანალიზებისაკენ პირველყოფილხა ჩვენი ახვადგარდა შეხანიმნავი ხელღვნებამოღონებებია მიწი-ღემული!..

L VII.

მავრამ, "მონანიეზმის" განხაკურებში შინაარს-უთხის გაანალიზებისას, ვუიქრობ, არ უნდა დავივიწყოთ, რომ "ვარლამიზმი", ე.ი. ახვადინური ფეროტი, რომლის ხავერულიანი ღენიზმი, - ეი არ არის მიზეზი, არამედ შედეგი ხვადინიზმისა, რაც, უმოკლეს ხანში, "რავ-არ-უნდა-დაჯღეს" ინღუხტრიალიზაციო-კოლექტივიზაციო - "გარღდან დავინახავთ წყაროების", ე.ი. კავიჭადის გარემუ, რომლის ღრის კა-პიჭადი "შეგვად" მიწურ შრამამ, ფეროტი. და ვითომ მუიძლება ამ კინკრეფული რუსული დღემპყრობელური პოლიტიკის ეკონომიკური ბაზის მუქმნა განხილულ იქნას დღემუიურად, ე.ი. "შოგადამ" როგორც ეს "მონანიეზმი" განხახიერებულ?..

კარღი ინახარბუ
პარიზი, 1987 წლის ნოემბერი

"პროფესი ღენინის წინააღმდეგ"

მიხიხიღვა "მისკოვის თეაფრემის დეეტიზა" მიუნხენში.
14.1.1988 - 6.2.1988

I.

"წარღენა" - ახეთი ხათურით გამოქვეყნდა ანალიზი ეღდარ მენგეალიას კინო-ფიღმის - "ღურღი მუიძისა" - უწინაღ "ჩვენი ღრმის" 1986 წლის ბახის ნომერ-ში (პარიზი, გვ. 83), რომელშიც "ხახლის დანგრევა", ხიმბოლიურად, მთელი ხამჭოთა ხიხუემის "ღანგრევახს", კიღვე მუჭი: "წარღენის" შოამქღღლეობას ქმნის. მავრამ მისკოვის თეაფრემი, როგორც ხჩანს, კიღვე უფრო შირ ხ მიღიან, როღა "გარღა-ქმნის" ხამღრეგბს შირღემიან და "გაღაფტრიალიზმას", "ღაღემას" ქღაღავმენ, ხელღვა, მიხიღლ მახჭრავის შოეხამი "ხინღისხი დოქტორა", რომელიღ ბავარიის ნაციონალურ თეაფრემი წარმოადღენა მისკოვის "ღენინური კომპავიონის თეაფრმა" მარკ ხახარავის დღავით, რომელშიც - დავუქრებელი, მავრამ ფაქტია - წამოქრ-ღია ხაკობი: "პროფესი ღენინის წინააღმდეგ".

II.

"მისკოვის თეაფრემის დეეტიზე" წარმოღგენიღი თეაფრემის ხახხეღლ უნდა იო-ქვახ, რომ მათი წარმოღგენებში - ახე თუ იხე - "ხავენბს თავის ხახეღლებს უწი-ღემენ", რა თქმა უნდა, "მუჭ-ნაკლებად", რის "ქრინია" ახეთ ხურახს იძღვეა:

III.

იანწრის მ-ახ მიუნხენის "კულტურის იენწრის" (გამჭავიღ) ჭევაღ ვეხვიღიღული გაიხხნა მისკოვის "ბახრეღინის თეაფრის მუემების" გამოღენა, რომელღღღღ წარ-

მოღვენილ იქნა, უმთავრესად, ოციანი წლების პერიოდი, როცა რუსულ თეატრში, "პროლეტკულბის" ჩაოვლით, მრავალფეროვან ექსპერიმენტებს ჰქონდა ადგილი. აქ გამოფენილი იყო ხერგები ებმენმეცინის რამდენიმე კლასიკური ნახატი ელკარაიონისა მეორეხარისხის თეატრისათვის, თვით მეორეხარისხის, ფიორივის, ვახანგორის თუ ხამხანგორის თეატრის დადგმების ელკარაიონების თუ კოსტუმების ნახაფების ჩაოვლით. მოღვენილ ელკარაიონებისა, რომელთა შორის საქართველოდან გამოფენილი იყო "კავ-კახიური ფარგის წარმ" აფშია და "ჩინარდ მესამისა" და "მეფე ღირის" დაღვემების რამდენიმე ფოტოხუროთი(რუსთაველისთეატრი). ვახანგორია, ეს გამოფენა აფარებმა, ახეუ თქვით, "ხაჯაროშის"("ვახანგორ") ხახიანთ, უნიანდან უფრო ნაჩვენები იყო ოციანი წლების იხეთი დაღვემების ნიმუშები, რომლებიც "სიცილიანსფერი რეალიზმის" ხანაში დაღვემბილი, ხოლო ხელუახანები, როგორც, მავალიოლი, მეორეხარისხი, დახერგული იქნენ.

IV.

მისკოვის ერიოღვეახ-თეატრმა, მავალიოლი, 14 იანვარს წარმოადგინა აღვექსანდრე მურავესის პიესა "იღაპარაკე"("გოგორი"), რომელიც, მართალია, მექმნილია "სიცილიანსფერი რეალიზმის" სფიოთი, მავრამ ფინალი მორღვემა ანინმენული ღრგის ხაზღერგმა: პირველ ნაჩეღში ნაჩვენებია კოლმურენომა, სფალინის ღრბს, რაც სფალინის ღიღი მეღველოე არის თვალახანის, სფენის მუა-აღვეახ: ყველა მოქმედი პირი მარინოფეცია, რომლის ღრბს ყველა ღაპარაკობს იმახს, რაც, უნდა იოქვას" და არა იმახს, რახან "სინამღვილეში ფოქრომენ": რა თქმა უნდა, კოლმურენომა ცხერგების ეს პერიოდი ნიმუშია სფალინური ღიქვაფერისა, რაც მოაფრღვემა სფალინის ხევიღოთი; და - მეორე ნაჩეღში - იჩყვა ხრემოღვე-მრეფენა-ანღრომოე-ჩეგ-ნენკო-გორმაჩოვის ცვაღვებლი ხანა, რომლის ღრბს - "ხაჯაროშის" თუ "გარდაქმნის" პრეფენში - კოლმურენოშის ხელმღვეახნული და თვით კოლმურენომა, რომელიც ანფიქური ქორბს (უნეიქი!) წამბაქოთაა მექმნილი, - სფალინური ღრბის ფიორი მამხხენეღვემისხაგან, რომლებიც ხხანა-ხხუპით ღაპარაკობენ გავღვემბის გაღაქამბეშთ მესხრულემაზე 1913(!) წელთან მეღარებოთ, - მოიხიოვენ გულწრფელ ღაპარაკს; და ფრიღვენაზე ახელ მწვეღვე-ქალს მიხხენეშის ფეეხეს წარარმეებს პარფუქში და ეუბნება - "იღაპარაკე!" კოლმურენომა ქორბს იმახვე ადაბახის: "იღაპარაკე!" "იღაპარაკე!" მწვეღვე-ქალს კი სიფყვა ჩაუფრღვემა პირში, უნიანდან "ღია ღაპარაკი", "ენის ამოღება", ჩეღვეღებისამებრ, არ მუეღია!.. აი, ეს შორეღება - "იღაპარაკე!" - არის ამ პიესა-დაღვემაში "რევილუციონური", თუმემა მთელი დაღვემა ე.წ. "სიცილიანსფერი რეალიზმის" სულისკვეთებოთაა გაყელნიოლი.

V.

ინა პავლოვას პიესებში "ავამაკოა მრბი(!)", "მარფი ყველახთან(!)", "ჩემი ხაყვარეღი, კარგობი(!)" - წარმოადგინა მისკოვის ხამხანგორი თეატრმა, რომელიც, როგორც ნინოზიანი, ღრთაა ვანმავლიბაში, ვახდა(თუ ვახდალეს?) "სიცილიანსფერი რეალიზმის" ხანნიმუთ თეატრად, რაც მძიმე ფერიოლი დააჩყვა, ვანხაკორებოთ ყღანოვის ღრბს, არა მარფი რუსულ, არამედ ხამქოთა ვაღშირში მოქმეული ყველა ხხვა ერის, და ამით ქაროველი ერის, თეატრალურ მემოქმეღვემა; თუმემა ახდა, როგორც ხანხს, ამ თეატრშიც იგრბნება "გარდაქმნა", როცა, მავალიოლი, ხამხანგორი თეატრის ღრბს მამბეღვენილი ხელმღვეახნული ოლეე ეფრემილი, ხხვათა შორის, წერს: "ხშირად იქმნება მოამბეღველემა, როცა რომელიმე ღაპარაკობს სფანისღვეახისა და ნემიროვიჩ-ღანჩევის ფრადიღიაზე, თოქობს არხებობს კანინოთა დაფა ხამღელ-მოღ ჩამოყალიბებული ეხფეთოკური კანინეშისა. მავრამ მოღისღამოღის ღრმ ვაღის, იღვეღება ჩვენს გარემოში არხებული სინამღვილე, და თეატრი უნდა მეიღვეახოს". მავრამ იხიცი უნდა ავღნიმნოთ, რომ არც "ავამაკოა მრბის" და არც "მარფი ყველახთან" დაღვემბში "ფორმაღერი" ეღვიღება არ მეიღმჩენევა, თუმემა პირველი და მეორეშიც, ახე თუ იხე, ღიათაა ღაპარაკი "ავამაკემაზე" ახაღვემრღვემბ შორის თუ ოჯახურ პრობლემაზე "მარფი ყველახთან". ვახაკირია, მავრამ ფაქცია: დაღვემაში "მარფი ყველახთან" ხეღამება ხამ-ოთახიანი შინა, "როგორც წეხია" ხამხანგორი თეატრში, სრულია, "სინამღვილე", "ნაფურალიანსფურად" აეღველი; და ამ შინაში ხეღება მთელი მოქმეღება ეოლ-ქამახს შორის. მავრამ მოქმეღებაში გამოყენებულია მხიოღი სფენის მუა-აღვეღახს ვანღავებული ოთახი; ორი ღნარჩენი ოთახი - ერთი მარჯვნივ და მეორე მარცხნივ - ჩაოვლილ არ არის მოქმეღებაში, და ამ ოთახებს მავურეღველი, პიესის მთელი მხეღვიღობის ღრბს, ხელავს "ჩანჩელეღვემს!" აღმათ, ეს არის "სიცილიანსფერი რეალიზმი!"

VI.

პიესამჩემი ხაყვარელი, კარგები"-, რომლებიც ახახულია რუსი პიესის ხერგები ეხენინის ცხოვრება, რაც, უთუთო, უფრო ფრანგული თუ გერმანული თეატრების ანალიოგური დაღვემების მთავინებოთ უნდა იყოს მექმნილი; - უთუთო, მეღველ ხაინფარეხია, უნიანდან მახშირი ახახულია ხერგები ეხენინის ცხოვრება და მემოქმე-

ხან წაიყვანს შინამი და მთარქნებს. პროფესორი ახლავარდაველივი კაფიტალიზმით და ამიტონს "ცხოვრების ხსივს", ჩაენერგავს თავის ძაღლს - "მარკოზს" და მათი ხელმა "ახალი აღმართნი" - მარკოვი. პროფესორის ახიფვენი ვადამარტებს ამ "ახალი აღმართნი" აღმრდას, რაც მეფე რთული ხაქმე ხელმა. "ახალი აღმართნი" ნაღირობს კავებმშ, თავს ეხსმის ქაღებს; ამფურებს ყველაფერს, ქურღობს და აწამებს ვარემის. იგი იღობ ირთავს ერთ ხუფს ქაღივციღს, რომეხან ბრამევის ყველაფერს და ეშუქრება. "ახალი აღმართნი" უკვე მოიხივს შინის ერთ ნაწილს, აუმაფურებს რჯანის ქაღივციღს და თვით პროფესორსაც დახანენს ხთანადღობს. პროფესორის პროტრატეხნი ვადანყვეცხს იხვე გაუკუთის იპურადია "მარკოვს"; რომ იხვე ვახლეს "მარკოვი"; მავრამ "ახალი აღმართნი" უებდა ვაქრება, რის შედეგად პროფესორს ბრალს ღებმე მკველელობამი. გამომძიებელთა კომისია კი, აღმართის გულრის ხამაგიურს, მოუღობს მოღაპარაკე ძაღლს. პროფესორი პროტრატეხნი: "რისთვის? რისთვის უნდა იქნას ვარდაქმნილი ყველაზე უფრო ხაყვარული არსება ღორთა? რისთვის უნდა მოვახიღობ ვარდაქმნა ძაღლდობით? ყველაზე უნდა ღორყოს თავისთავიღონ".

XI.

მავრამ "მისთვის თვაფურების ღღებობის", ახე ვთქვათ, ეენფრალურ დაღმად შინს მიხილ მაფრთობს "ღიჯვაფურა ხივეხვი" = "ხინღისის ღიჯვაფურა" უნდა მივიჩნიოთ, რომლის ქვესათაურია: "1988 წლის ღიჯვაფურა და ვამარტებანი". "ღღებანღელი მათყურელი - წერს ა.ვ. კარაგანიოვი ("ხინღისის აღი") - მიხი გამიღღიღებობი, რომელი ჩვენი ცხოვრების მრავალგვარ მღიღღებებს უყრღობდა, - მეფეს მკამღობი არეა რეალური იხფრთის ყიველგვარი ვაყაღმეშინხადი. მას აქვეს ვამღიღებულ ვამღობა ხიმარღიხხადი. მას ხუფს იხფრთული მოუღებუნი მათ შთიან იხფრთული მოღიანობამი შეიღის და 'თანამინაწიღებმამ' თავიანთი თავი იმ რეალურ 'როღებში' ჩაყენინ, რომეხან იხინი მამინ თამამობღენ".

XII.

"ხინღისის ღიჯვაფურამი", "... ვარდა იხფრთული ვიფურებობა, რომღებში რიგორ ბრალღებულთა ან დაღმველუბია ღღინიხა, ხეენაძე გამიღიან ავრთუე უფისინ ჩერღილი, კეფრე ვერხიღებნი (ღიჯვაფურების რომანის 'ღღინღისის' მთავარი გმირი), ნაღღეა კრუხხაია, ღღინისის მეუღლე; და ხეენაძე გამიღიან ავრთუე მოგვიანებობი ღღიის პირები, როგორც, მავღიღობ, ფრანგი ანღრე მარტი, რომღიღი ჯრღღეღღარული გმირი და შემღეგ მარქსიზმის კარკიყურა ვახდა, ერნხე ჰეინიგვეი და რუხი გენერალი კარბიღი, რომღელი ვამიხფეგმამ მიღიღებუნი აწამებს".

XIII.

"ეს არის პოლიციური პიესა - წერს თვით მიხილ მამფრთვი... - ეს ეხება ხიღიღიღობის ნამღღიღე ვახიღებუბობა ღღევახ და ეხება იმას, თუ რა არის ნამღღიღი ხიღიღიღობი და რა არის ღღეფრამღი ხიღიღიღობისა, რომელხან მოგიარტებნი რომორც ურთადერი და ნამღღი ხიღიღიღობად ახადღებენ. ფრანგის მიხიღევი ეს პიესა არის ხანამართლი პროფესორ ღღინიღე, რომლის ღღის აღმართანღე ღღინისის იღებობა და მარქსიკის შეხახებ ხიღიან და განჩინება გამიქაქთ. მიწანარის მიხეღობი ეს პიესა არის ღღე ხიღიღიღობის განწმენღისა უპირველეს ყოღიხა იმინაგან, რაც წრღების ვანმავღობამი მას მიკარებს. კამათი და ღღე ამის შეხახებ არის გულწრღელი; ბრალღებში ხერიოღული და ღღი. და რამ ამგვარი გულღია ვამათი ხეენაძე პირველად ხელმა ჩვენთან, იწვევს ცხოველ რეაქციის მათყურელთა დაღმამში..." "პირველყოღიხა ხაქმე ეხება ხაკიოხს თუ რა არის ხიღიღიღობი? ამგვარ კიოხვას აყენებდა ავრთუე ღღეფრამღი, და რაც მას მახში ეხიღობა, გამიხახა რომანში 'ღღინიღე'. ბრალღებულთა შორისა ამგვარად ამ რომანის გმირი, რომღელიღი განმარტავს თუ რა ეხის მას ხიღიღიღობში; და ირკვევა, რომ მიხი ხიღიღიღობი, ხიღიღიღობი, როგორც ეს რომანში 'ღღინიღე' არის დახანთაღეღული, - არის ხიღიღიღობი, ევრღღღღეღული ხიღიღიღობი, რომღელიღ ვამქუიღამი არხეღობდა. და არხეღობს ავრთუე ხიღიღიღობის დაღღეღევა, რომღელიღ ჩვენს ქვეყანამი არხეღობდა; ესენიღ ეკუთვნის ევრღღღღეღული ხიღიღიღობის ანაღებს. ამგვარი ხახის ხიღიღიღობისათვის მარქსისა და ენგელს ვაჩინღობა ერთი ენება - ყამარბის ხიღიღიღობი. ხაკიოხი ეხება ამგვარ ხიღიღიღობს, რომღელღედა მარქსი და ვნგელსი იღებობღენ; ხიღიღიღობს, რომღელიღ, იქჟომბრის რეუღღეღიხა და ღღინის თვადწინ ჰქიღდა..." "ბრალღებულთა შორისა ავრთუე ფრანგი ყოღიღი კომუნისტი ანღრე მარტი, რომღელიღ აშობს, რომ ხამქობა ვამიღის კომპარტიის მე-20 ყიღობა, 1956 წლის თეატრავამი, მიხიკომი, იყო ხამღიღიწერი ნამიღი". და მიხიღე მაფრთვი აყენებს კიოხვას: "ხიღიან შიღის ეს? ხიღიან ეს ყუიღი? ხიღიან შიღის ახადგამრდა აღმართების მიწნავებმა ხამღიღეღობიკი ვახუხისმეღებობას თავი აარღობს? რა იწვევს მათ პოლიციურ მიღღობას და უარისთქმას?"

ბაქაროვლები. ჯერ ერთი - პრობლემა არა ხყადინი, არამედ ხყადინიშში. მიხ-
კობიხაოვის კი - და ეს არის არხუბოი - მოავარია არა ხყადინიშში, ე.ი.
რუხუბოი უნარმანარი ხყადინური იმპერიის დამლა, არამედ ამ ხყადინური იმპე-
რიის შენარჩუნება ხყადინიშში გარემუ, რად - ჩვენის ამრიო - შეუძლებელია.

ლემოკრაფია, თუ ეს ხაერიოლ შეხაძებელია დანერგილ იქნას
რუხის ერში, პრაქტიკულად უღრის რუხუბოის ხახუღმჩიოვბრევი ხაძერებოი უღ-
ღრუღრუღრუღრუ რუხუბოის ხყერიში მოქევახს, ე.ი. რუხუბოის იმპერიის დამლახ, ვინაი-
დან არც ერთ ერს, რამდენიც დღეს მოხკოვის განუკოთხავი მგრძანებელიოის ქვემ
იწყოვება, არ ხერს იყოხ უღხი ბაფონიოის ქვემ. უფიქრბოი, ეს არის ხყადინი-
შის ხაფუძეული; და თუ ამ ხაფუძეულის დანერგვა ხერს მიხკოხს, მაშინ მიხი
წინაპირბოია რუხუბოის ხყადინური იმპერიის დამლა, დანერგვა, რომ მიხ ნანგრე-
ვებზე აღმოცენდეს ახალი, ლემოკრაფიული, უფლებრივი ხახუღმჩიოვბი თვიო ეთნი-
გრაფიული რუხუბოის ხახუღმჩიოვხ ჩაოვლიო. ახუი შემთხვევაში კი "ხინდისხი ღიქ-
ფაფურამიო" საკოიხი უნდა დიხხვას პირდაპირ ახე: ხერს რუხუბო, მიხ დღევან-
დელ ხელმძღვანელს გორბაჩოვს რუხუბოის აწ უკვე ოთხახწლოვანი იმპერიული პო-
ლიტიკის განგრძობა და აქედან გამომდინარე ხყადინური ღიქფაფურის "შეხუხვე-
მული ფორმის" შენარჩუნება, თუ ხერს მახ უარი თქვახ რუხუბოის იმპერიულ პოლიტიკ-
აზე, რად თავიხოვად უღრის არა მარტო ხყადინიშის აღკვეთხს, არამედ თვიო
რუხი ერისთავიხ ლემოკრაფიულ გზაზე დღერძახს?..

XXV.

მაგრამ ეს საკოიხი ახე მარტოვად არ დგახ: შეუძლია, ხაერიოლ, ხაძჭოთა კავ-
შირის დღევანდელ ხელმძღვანელიოახ რუხუბოის ოთხახწლიანი იმპერიულ პოლიტიკის
ხულის ერთი მოხბოი შეცვლა, რად რუხუბოის იმპერიის დანგრევას უღრის?.. კოვო-
ბრიოის იხყერიოა იხგრობა ხი დიხხვას მიხს მავალიოხს, რომ "მხოფლი იმპერიები" - და
ახუი იმპერიოა დღეს მოხკოვის ხაძმძანებელი - თავიხი "ხურვილიო" დანერგული-
ყოხს, დამოღიყოხს!.. ამდენად, თვიო იმპერიულ პოლიტიკაში ხომ არ არის "შინა-
განი იძულება", რგორღ ამბიოხენ ხილქე, - "უფრი გიამარღ ან მოკვლი?..
"Grandir ou mourir".

XXVI.

აი, ჩვენის ამრიო, ამ განზომილებიო უნდა დახმულიყო საკოიხი მიხიელ მა ფრო-
ვის "ხინდისხი ღიქფაფურამიო", და არა მარტო ხახამარღ "პროვინიო ღენინის
წინააღმდეგ", რად, ხხვათა შორის, ხხვა განზომილებიხაღ არის, ვიღერ მახს
მა ფროვი ახახავხს (თუ არ ახახავხს). ხაძჭოთა ენციკლოპედიებში ვკოიხულობო,
რომ "...7(20) ივლიხს დროებოშია მოავერიოამ გახხა ბრძანება ღენინის დაპყობ-
რებოის შეხახებო. ღენინი იძულებული გახდა არაუღეგაურად ეცხიოვრა და ეშუაგეო.
1917 წლის 8(21) აგვისტოდღე ღენინი რაბოღოვის ჭმის ნაპირას, პეტროგრადის
ახლოს, თოვის ქიხში ეცხიოვრბოდა, ხიოღ შემდღე, იქგომბრის დახაწყიხამდღე - გო-
ნუოში(იღუკავა, პეღხინფორხი, ვიბორვი) ვადღეოდა...7(20) იქგომბერს ღენინი
ვიბორვიდან არაუღეგაურად ვადღეოვიდა პეტროგრადში." რგორღ უხადღეო, დროე-
მოთმა მოავერიოამ თუ რაფოღ გახხა ბრძანება ღენინის დაპყობრებოის შეხახებო,
განმარტებელი არ არის, თუმიე ენიბიოია, რომ("ბრიკვაუხ", ტ.11, გვ.335-336)-
"...ეერმანისი ოფიციალური დახმარებოთ, ღენინი ჩავიღა, - მიუხედავო იმისა,
რომ 'გერმანისი აგენცი' არ ვამხდარა, - ხხვა რუხ რევილუციონერებოიან ერთად,
ჩკინოგბოის (არადღეულები) ვავონიო, შევიღარიოღდან გერმანიაზე ვაღიო, - შევიწ-
ამი. 1917 წლის ოთხიდან - ეთქვხმეფ აპრილამდღე, ფინიუღე ვავიო, - ჩავიღა
იგი პეტროგრადში. მიმდინახახუღად და ყოველი ხერხიო შეუძომდა იგი პრიღეგარე-
ვი რევილუციოიხა და ხაუოარ ხელში მადღეულებოის ჩაგდებიათავიხ...1917 წლის
25 იქგომბერს(7 ნოემბერს) მიღშევიკებმა ხელში ჩაიგღეს მადღეულებოა. ღენინი
გახხა ხახაღლი კოიხიარა ხაძჭოის ოავღეომარე...ხავარევი პოლიტიკაში, მიუხე-
დავთა შინაპარტიული დიოი წინააღმდეგობიხა, - შეხბღო მრუხეღიოვოხვის ხაძა-
ვი ხელშეკრულებოის დღეღა(3.3.1918) შეახახუღმჩიოვბოიან...". ე.ი. კაიბერის
გერმანიახთან. და "იხყერიოის ირონიაო" უნდა იქნას მიჩნეული, რომ "...იქ-
გომბრის რევილუციოის წინ კერხხვის დროებოიო მოავერიოის მიხილემ ვიმიხხვიმ
მოაწერა ხელი ღენინის რგორღ 'გერმანელი ჯაშუშის' დაპყობრებოის ბრძანებოხს!
('პეიგელ', 7-1988, გვ.125). აქვე შევიწინაგუო, რომ 1918 წლის 3 მარტის მრუხე-
ღიოვოხვის ხაძაგო ხელშეკრულება, ხაძელიხწერიო გამოღდა ბაქაროველიხაოვის, ვი-
ნაიღან ამ ხელშეკრულებოიო ღენინმა მოღი ჩვენი ხაძხერა-დახავღეოი რაიონებში
მათიმიხ ჩაოვლიო, თუქქეოხ 'ანქქა'. მარაოაო, დამოკიდებელი ხაქაროველიხ
მოავერიოამ, ნოე ყორღანისხ შეოაუერიოში, - ეს არ იგონი; და დამოკიდებელი

საქართველო აღდგა მის თითქმის მთელ ინფორმულ ჟურნოლოგიაზე; მაგრამ რამდენიმე კვირამდე დაიპყრეს დამოუკიდებელი საქართველო 1921 წლის თებერვალ-მარტში, ღვინის მთავრობამ, იმავე ბრუნდოვების ხელშეკრულებით, დამოუკიდებელი საქართველოს თითქმის ოცი-ათასი კვადრატული კილომეტრი ჟურნოლოგია ვადასხურა და დაიშალა; და ბათონი რომ შემოვიდა, ამას დამოუკიდებელი საქართველოს ახალგაზრდა არმიასა და ნოე ურდანიას მთავრობას უნდა ეუბნებოდა.

XXVII.

როგორც ვხედავთ, - თუ ჩვენ "მისკოვის თეატრების დღეების" ვარგულში დავრჩებით - საქართველოს თეატრებს, მისკოვის თეატრების აღნიშნული დღეების "წამაძვით", - ბევრი "ახალი" თქმა შეუძლია, თუ ჩვენ ყურადღების ცენტრში მივუძღვით არა რუსების იმპერიის სვალნიშნით თუ სხვალინიშნით შენარჩუნების საქმეს, არამედ ე რ ი ვ ნ უ ლ ხაიოხს, ე.ი. ერისა და პირველების თავისუფლების საქოხს, რაც - თავის მხრივ - მართლაც "პროცესი იქნება ღვინის წინააღმდეგ".

XXVIII.

მაგრამ, ვერა რა ამ ხიფყვებს, - უკვე მისკოვიდან მიიხმის "ქუქა-ქუხილი" მიხეილ მაჭროვის "უფრი მარხ... უფრი მარხ... უფრი მარხ..." წინააღმდეგობრივ გამოქვეყნდა, როგორც ენიშნოდა, უწინააღმდეგობრივად და მისკოვის სამხავრო თეატრის რეპერტუარშია. ამ პიესაში - წერს ვაშლი "პრავდა" (15.2.1988) - ღვინის მიხმანს როგორც "მთავარი პრავდა" და სვალნიშნის წინააღმდეგ მიმართული კრიტიკა პრაქტიკულად "რეალური სილოლიშის" წინააღმდეგ არის მიმართული ხაერთოდ. მიხეილ მაჭროვი ახახავს კამათს ღვინისა და რამა დოქტრინების შორის, რომლის დროს ღვინის თითქმის იცავს რომა დოქტრინების შეხელებას, რომ თავისუფლება არის სხვაგვარადმოპოვების თავისუფლებაც, თითქმის "სილოლიშური დემოკრატია" განხორციელებსათვის დროებით საჭიროა არადემოკრატიული საშუალებანი და თითქმის ღვინის ახახავს არ უფროა ერთპარტიული სახელმწიფოს შექმნაზე. მაგრამ მიხეილ მაჭროვი არა მარტო ახე. ახახავს ღვინის "საქიანის", არამედ "საქიანშიც" მას პრავდა: დემენ სვალნიშური დემოკრატია შექმნაში; და რუხი შენეუვიკი მარტოვი უწოდებს ღვინის - "ინფორმის ირნიას". თუთი ღვინის კი სვალნიშნის "მორალური პასუხისმგებლობა" იღებს თავისთავად, რის გამო "პრავდა" პრავდა დებს მაჭროვს "დემოკრატია" და "მოდერნიკური რევილუციის კანონმდებლების" უგულბეყოფაში.

XXIX.

როგორც ვხედავთ, "ყველაფერი დინებაშია", და უკვე ხამრადღებულ ხამრე შის არა მარტო სვალნიშ, არამედ უკვე ღვინისი და მოელი ხამრთა სხელებმა, რის შედეგად ხრემოვ-გორბაროვი "ანეარიში"-როგორმე მხოლოდ სვალნიშში მოამირონ მისკოვის იმპერიას და იგი თითქმის ღვინისური "დემოკრატია" ხახით წარმოადგინონ, - მარტო მთავრდება, ვინაიდან სქემე აქ ღვინისა და სვალნიშ კი არ ეხება, არამედ ხ ა მ ტ ო თ ა ხ ი ხ ც ე მ ა ხ; და ვახაკურია, რომ ეს უმარტო ჭემარტობა შეუნიშნული დარჩა ხრემოვისათვის და შეუნიშნული რეგმა, როგორც ხჩანს, მიხეილ გორბაროვისათვისაც. და რა ვახაკურია, რომ მისკოვის თეატრშიც, მეფ-ნაკლებად, დილომენ - რუხი ერის, რუხითისათვისაც - ამ დიდი ხამრბორტო ხაიოხის ვარკვევას; თუმცა ისეთი ხერხით, რომ რუხითის უმარმაზარი იმპერია როგორმე შენარჩუნებულ იქნას. და ეს არის ხნორდ დილება.

XXX.

და თუ მართლა "ყველაფერი დინებაშია", ვითომ "პროცესმა ღვინის წინააღმდეგ" წარდგინა უნდა გამოიწვიოს თუ არსებობს სხვა ვამენ?..

XXXI.

და "წარდგინის" თავიდან ავიღების ცდა ხამ არ ა რ ი ხ თუთი მიხეილ გორბაროვის მიერ წამოყენებული წინააღმდეგ - ხამრთა კავშირის კომპარტიის ცეკას თებერვლის (1988 წ.) პლენუმზე, - რომ ცეკას მომავალ პლენუმზე ვახნილ დინას ერივნული ხაიოხი ხამრთა კავშირში. თუმცა იქცომპარტიის რევილუციის ხამრდემოკრატია წლისთავზე წარმოიქმნულ ხიფყვამი მანვე ვანახხადა, რომ ერვნული ხაიოხი ხამრთა კავშირი "ვადპროლია?!..". და-მისკოვის თეატრების გვერდით - ვითომ საქართველოს თეატრშიც არ უნდა ჩავბახ "ხაჯაროშის", "ვადპრინის" თუ "დემოკრატიაშიც" ამ პროცესში?..

საუკუნო იყოს ხსენება მისი!..

ჩ ვ ე ნ ი ს უ ლ ი ე რ ი მ ა მ ა

პარიზის წმინდა ნინოს ქართული ეკლესიის მიძღვარის ღვაწლის აღსანიშნავად

გამი

I.

ქართულმა პოლიტიკურმა ემიგრაციამ განივლდა დიდი დღარბობა: ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ, 1988 წლის 15 მარტს კარდაივალა პარიზის წმინდა ნინოს ქართული ეკლესიის მიძღვარი ღვაწლის მამა ილია მელია, რამდელიც, 3-რახსევე, 18 მარტს, ღვაწლადულ იქნა პარიზის ახლმღვდლად და ღვაწლის ქართულ მამა სახელად, რამდელსაც ღვაწლადულ უამრავი ხალხი.

II.

ღვაწლადულ ღვაწლის მამა მელიას დამხმარე პარიზის წმინდა ნინოს ეკლესიის მრევლისა და, ხანგრძლივ, ქართული პოლიტიკური ემიგრაციისადმი უცხოეთში. მამა ილია უკვე თითქმის 30 წელიწადია ემხმარებოდა ქართულთა ხანგრძლივს პარიზსა და მთელს ემიგრაციას, რამდელს მან მთელი მისი უნერგია, ღვაწლად და გამაღვლილება მთავარად ქართული პოლიტიკური ღვაწლადულთა მამამ ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შემუშავება-ხელმძღვანელობა; ხოლო პოლიტიკური ემიგრაციის მეთრე და მცხამე თაობას უნერგავდა რეწი ხამდობს - საქართულთ - ღვაწლადულს, რის უთრეო მრევლისა იც, რამ - ახლად, რისა ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის პირველი თაობად, ღვაწლად კანონის მრევლად, მურე ადარ არის უცხოეთს მურე, - ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის მურე და მცხამე თაობა უკვე რადგამ მიმქმედო რეწმში და მურე მათკანი არა მარტო კარგათ ღვაწლად ქართულ ეწას, არამედ ყოველი მღვდლისა ღვაწლადულს საქართულთა დამოუკიდებლობისა და საუკუნუნობის, ე.ო.მ მისის ღვაწლად ღვაწლად ღვაწლად და მის ცხოვრდამი კარგებისად ღვაწლად.

III.

რეწს ემიგრაციადი დამაღვლელ და აღმზღულ თაობას, ღვაწლად მამა ილიამ, წასა მამი მავალით მისცა თვისი ცხოვრდობითა და მოღვაწეობით. იგი ღვაწლად 1915 წლის 20 თებრვადს ქუთაისში, ე.ო. 1988 წლის 20 თებრვადს კახლად 74 წლის. 1921 წელს, დამოუკიდებელი საქართულთა დამყარობის შემდეგ, ილია მამამისა და მწიყვანა - ღვაწლად - ხმამდობი-კონსტანტინოპოლში, ხოლო შემდეგ, 1922 წლის დეკემბრში, მამამისთან ერთად, კახლად ღვაწლადი, ქალქ ნამურში, ხლად მიიღო ხამდული განათლება. 1934 წელს კი ილია მელია მელის პარიზის მარტლადიღვდელ თეოლოგიურ ინსტიტუტში, რამდელიც მან წარმავდობი დამათლად 1940 წელს, და დავრევის ინსტიტუტში ახპარინგელ. 1945 წლის 19 აგვისტოს ილია მელია აკურთხეს მღვდლად; და 1945 წელიდან 1949 წლამდე ემხმარებოდა ღვაწლადულ-სინობსა და ქალქ კენის მრევლს. პარიზის ქართული წმინდა ნინოს ეკლესიაში ილია მელია მიიწვია რეწი ეკლესიის მიძღვრად, 1949 წელს და მის კარდაღვაღვდამდე, ე.ო. 1988 წლის 15 მარტამდე იგი იყო რეწი ეკლესიის მიძღვარი პარიზში. 1969 წელს კი ილია მელია აკურთხეს ღვაწლად.

IV.

მავრამ მარტო ამითაც არ განიხამდვრებოდა ღვაწლადი ილია მელიას მოღვაწეობა: იგი იყო პარიზის მარტლადიღვდელ თეოლოგიური ინსტიტუტის პრეზიდენტი, და ღვაწლად მრევლად ინსტიტუტისა და ხელეწინამძღვრებოდა დარგში. ღვაწლადი ილია მელია იყო ავრეოვი ინსტიტუტ-მარტლადიღვდელ ეპისკოპოსთა სამტის წერილი ხანგრძლივად და ხანგრძლივად რეწი იყო ავრეოვი ავრეოვი მრავალი ხარკვევი, ხმამდობა და წერილი, რამდელიც ქვეყნადობდა ხმამდობისა და მრევლად მრევლად. ღვაწლადი ილია მელია ხმირად გამიღვდა ამხმამდობა ხმამდობის მისხმამდობაში, მინაწილად ემხმარებოდა ხანგრძლივად ხანგრძლივად და კონგრეგაციებში, რამდელიც მინაწილად იყო ქრისტიანულ ეკლესიათა დამხმარეობა და არამდობისად ხანგრძლივად მინაწილად ურთიერთობის გაუმჯობესება. 1972 წელს კი ღვაწლადი ილია მელია იყო ხანგრძლივად მარტლადიღვდელთა ეკლესიის მთავადურე-წამდობად-გენელი ხანგრძლივად კათოლიკე-ეპისკოპოსთა კონგრეგაციის ქალქ ღვაწლად.

V.

ღვაწლადი მამა ილიას ცხოვრდამი ურთიერთ მამამდობადი მიღვდა იყო ქართული წმინდა ნინოს ეკლესიის კურთხევა პარიზში, 1973 წლის 30 თებრვადს,

წებს შედეგი სულიერი კავშირის სრულიად საქართველოს ეკლესიასა და მის მამა-
მთავარ სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქთან." "...უკვდა ღირსი
საეკლესიო დღესასწაულზე, სულიერ მთავართაოცის ვალდებუბან, ჩვენი მოძღვარი
მოიხსენებებს საქართველოს ეკლესიის მამამთავარს - სრულიად საქართველოს კათო-
ლიკოს-პატრიარქს, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსს."

IX.

ღეკანოში მამა ილია, როგორც ქართველთა სულიერი მამა უნხოთმი, ღირსი პატი-
ვისმთა და სიყვარულით სარგებლობდა უნხოთმი მცხოვრებ ქართველებსა და
არაქართველთა შორისაც, რომლებიც ქართველი ერის, საქართველოს მფარველია.
ღეკანოში ილია პირდაპირ მომხიბლავი აღაშთანი იყო, რომლის სახსრებდა და ღვთის-
ნიერი ხახითი მკანველობდა მახთან ხეუმრისას, მისგან ღარგებში მიღებისას.
მისი სულიერი სიკეთე ღირს ნუგებს აძლევდა ღვთისმადმი მყოფ ქართველთა
დაკლდე ვებს. ამგვარად, ღეკანოში ილია იყო ერთეული სულიკვეთების მთეს-
ველი ქართველ ღვთისმადლებში. ყოველ ნათლობას, ყოველ ქორწინს თუ გარდაცვაღე-
მულთა ყოველ ღაკრძალვას - ღეკანოში მამა ილია ღირსი შთავინებთი აყარებდა,
ხოლო ყოველკვირეული წირვა, პაროშის წმინდა ნინოს ქართულ ეკლესიაში, ყოველ-
თვის მუქრ მღირეებს იშობავდა, განსაკუთრებთი მამა ილიას მუხანდმნავი ქლდა-
გების გამი ქართულ და ჭრანგულ ენებზე.

X.

ღეკანოში ილია მუღიას გარდაღვებდასთან დაკავშირებთ, მოვიგონოთ მისი წინა-
მარღენდი - სულიერი მამები - პაროშის წმინდა ნინოს ეკლესიისა, და თვით ამ
ეკლესიის დაარსების იხორიაც. ამის მუხახებ, 1973 წლის 14 თქვამებზე, პა-
როშში, ინგურეთში, ქართული სათვისფრის მამინღელდა თაღლმარემ ხაფრანგე-
თში - მაგონმა ღეკანმა მურამბეღლმა -, ხხვათა შორის, მიგვიხრო:

XI.

"...პირველ წლებში ემიგრაციას ძალიან გვაკლდა პაროშში სულიერი, ახე
უქვთა, გამხნევეების ეკლესიის როლი; და თავიდანვე ერთმა ქართველმა - იხებ
ქიმულარიამ - მოხაზდა, რომ ხაჭირი იქნებოდა ეკლესიის დაარსებდა და მონახ-
ვა ჩვენოცის მღვდლის. მან, მაგონ იღამამ დაღმქველიანმა და თქვენმა მონა-
მარჩილმა ღავაარხეთ პირველი ხაინიციაციი კომისუთი 1928 წელში, და ვიკრიბე-
მოლი მამის ახებებულ ღეგავთში, ე.ი. ხაერჩოში, მაგონ აკაკი ჩხენკელის დას-
წრებთი. ეს იყო აკაკი ჩხენკელის განსაკუთრებული სურვილი, რომ ხწრედ ქარ-
თულ მიწაზე მომხდარიყო ქართული ეკლესიის დაარსებდა, ვინაიდან, როგორც იცით,
ხაერჩოში ითვლება ფრეიფორიალურად როგორც უთვნილვება ერის, რომელხაც იხი-
ნი წარმოაღვენენ. აი, ხწრედ მის მინამე უიკრიბებოლი პირველ ხანებში."

XII.

"ჩვენ მოვიწვიეთ მღვდლად გრიგოლ ფრამე, რომელიც დათანხმდა გამხდარიყო
მღვდელი. ის იყო მიწადინებული ყოფილიყო მხოლოდ მერი და ცოცის მურთა არ
ხურდა. ამიგომ ის კურახული იყო ჯერ კიდევ მარად და მღვდლად, და შემღვდემი
იყურახა არქიმანდრიტად. იგი ჩამოვიდა პაროშში და ახრულვებდა მღვდელმხახე-
რებას, ღროვითი მინებთი, რომლებხაც ჩვენ უქირაობოლი ხამუღების თანახმად.
ახეთი მღვდმარეობდა ვაგრამელდა ღირხანს. მაგრამ გრიგოლ ფრამე ღინიშნა პრი-
ფხორად ვარძავაში, და ამიგომაც ის ახრულვებდა შემღვდემი მღვდელმხახურებას
მხოლოდ, როდესაც ჩამოვიღდა ვარძავიდან ღირს დღესასწაულების გამი პაროშში,
ან როდესაც აქორულებდა ანდა ახაფლავებდა ქართველებს, თორემ წირავთი მუღად
ვირახ ახრულვებოდა. გრიგოლ ფრამე იმის ღრის პოლინებთი დამავტორებულ
იქნა გერმანელების მიერ და... გარდაიცვდა გამიურკვევთი პირიბეში..."

XIII.

"მის შემდეგ, 1943 წელში, მღვდლად გყავდა ნიკოლოზ მამახიბე, ხსდის
მღვდელი... მაღიან კეთილი აღამიანი და მაღიან მისურვე მხახურებისა ქართველ-
მრევლის. იმან შეიფარა მერი ღარიბი აღამიანი თვის მინამე და ემხახურებო-
და თავისი შრომით მუქრ ღარიბ ქართველებს. 1948 წელში ნიკოლოზ მამახიბემ გა-
ღაწყვიტა ვადასახლვება აგრენფინამი; და მაშინ ჩვენ დაგვიწირდა ხხვა ღვდლის
მოყვანა; და ეს იყო ილია მელია."

XIV.

"თქვენ იცით, - თქვეა ღვეანმა, - რომ ეს ეკლესია და ეს ხაკულფური კერა
მოხაზრებულია ემხახურის მთელ ხაფრანგეთის ქართველებს, თორემ არეველ-
თვე უნხოთმი მცხოვრებ ქართველებსაც, რომლებიც ჩამოღიან ხმარად გერმანო-
ღან თუ ამერიკიდან და ეხწრებთან ჩვენს წირვას. მაგრამ განსაკუთრებთი ჩვენ

გვხიამივნებ, როდესაც ვხედავთ საქართველოდან ჩამოსულ კურთხევებს, რომლებიც ათავიერებენ ჩვენს ეკლესიას".

"ეს ხაერობეველი ქვა, - დახმინა ღვეან ზურაბიშვილმა -, რა თქმა უნდა, გამოთლილი იქნა სპეციფურად ამ ეკლესიისათვის... ხანგრძლივად ის მოვიდნა, რომ როდესაც მიმართვილთა მოხსურვა კირით ამ ქვის ფეხებზე დაშავებულ, ამ კირში მამა ილიამ შეურიხ საქართველოდან ჩამოყვანილი ქართული მიწა. ეს ქართული მიწა ერთმა ქართველმა ჩამოვიყვანა მსეტისის ფაძის გაყვანილიდან. თუთონს იქ ამოხარა; შავარა ფოსფორით ჩამოვიყვანა, და აი, ეს მიწა გამოვალდა არა მარტო ქართველების დასახლავებულად, ლევილის სახელაღიშ, არამედ ამ ხანზე-დამოდ შექმნილ ეკლესიისათვის. აქვე იქვე ხედავთ გვერდით ჩამდენიშე შავარა ხანაღის, რომელიც ჩვენ მხოლოდ ავანთეთ, მაგრამ არ დაქვეითი მოვლელე, კონია-დან ეს ხანაღელი ახალაჯარდა ქართველებმა ჩამოვიყვანეს საქართველოდან. ეს ხანაღელი მოვიან თბილისის ხიონის ფაძიდან და არიან იქ ნაქურთხი".

XVI.

ლილია ან ვანხენეველი ლეკანიშ ლია მეღიას დამხახურება ქართული წმინდა ნინის ეკლესიის, როგორც ქართული კულტურის გენერის შექმნა-მოღვაწეობაში. პარტიის ქართულ ეკლესიაში არსებობს ქართული მიმდროუეა, რომლითაც ხარკვ-ლიშხ მრავალი ქართველი. ეკლესიის დარბაში შეხამებულა აგრეთვე გამოყენებულ იქნა ლევილის, მიხსენებების თუ კრებების ჩაყვანილობის, რომლის დროს შეხამებულა - მოძრავი კელთი - ხამოღვევლის გამოყვანა დარბაზისაგან. ეს კი ლილი ხაქმეა, რომლის ხელისჩამდგმელი იყო ლეკანიში ლია მეღია.

XVII.

ლეკანიში ლია მეღია, თამამად შეგვიძლია ვქვათ, ილია "იქროს-შუაღელის" პიტივიანზე, როცა ხაქმე ეხებოდა ეკლესიისა და პოლიტიკის ურთიერთობას.

ჩამდენად პოლიტიკური შეიძლება იყოს ეკლესია?.. ეს არის ლილი ხა-ჭირბორიტი ხაკიონი, რომელიც ყოველთვის გხარე კამათს იწვევს. ზოგიერთი მღვდელი პირდაპირ გამოთქვას თავის აზრს ყოველდღიურ პოლიტიკურ ხაკიონზე. ხხუბი, ვანხაქურბილი ე.წ-ლი კონხენეველი თულოგები პირდაპირ ამბობენ, რომ "მიწერი პრობლემაში პოლიტიკის ხაქმეა; ეკლესიის ჭეშმარიტი თემა ეს მარაღვიობაა". და ვინაოდან ზოგიერთ პოლიტიკურ მოღვენების შეხახმე მიძ-ლიაში ხაწინააღმდეგო კომუნარებში მოიპოვება, მინც მკვეერი გამოყვანა რელიგიისა პოლიტიკისაგან შეუძლებელია მიზლიის თანახმად. "ნიეგრალური" ეკლესია ხაერთოდ არ არსებობს: იმ დროსაც კი, როცა ეკლესია ყველა პოლიტიკურ ხაკიონში ხეუმს და იხე მოხრანს, რომ თითქმის "ნიეგრალურია", ხინამდელიში ის ეს არ არის, რადგან ლუმილი გამაგონებულთა მხარდაჭერაა: რა თქმა უნდა, ეკლესია პირდაპირ არ უნდა ჩაერთოს პოლიტიკაში, მაგრამ ის უნდა იყოს "ღვთის ვეტილი ადამიანებთან"; და ახეთი პირიგება იყო ჩვენს წმინდა ნინის ეკლესიის მიძღვარი ლეკანიში ლია მეღია.

XVIII.

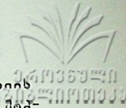
ჩვენი მამა ილია - ხედავდა რა, რომ ქართული პოლიტიკური ეიმგარდისი დილი და დამხახურებელი თაობა თითქმის მოღინად განგემორდა - ყოველთვის დილიშ-და პოლიტიკური პარტიებმა და დაჯგუფებებმა პირის ხუელი კავშირების აღდგენას "26 მაისის" ლიად იღებებე დაყრდნობით, რის შედეგად - ეხენ თამამად შეიძლება ითქვას - თუთი მამა ილია უნებელიც გახდა ერთადერთი ავტორიტეტი ყველა პოლიტიკური პარტიებისა და დაჯგუფებისათვის, რაც თუთი მამა ილიას ჰუმანური თვისებებით, ხიფაქიშით, გინიერებით, გამგებნიანობით, მოკლედ, ადამიანურობით უნდა აიხსნას.

XIX.

ლეკანიში ილია მეღიას მოღვაწეობის ერთერთი დირსმეხანიშნავი მარლია 1900 წლის 10 თებერვალი, როცა პარტიის წმინდა ნინის ქართულ ეკლესიას ეხუშმა უწმინდესი და უნეყარესი ხრელიად ხაქართველს კათოლიკოს-პაფიაარქი ილია მეღი, რომელმაც თავის ქადაგებაში, ხხვათა შორის, აღნიშნა: "...როცა ჩვენ მიკლილით აქ, მე მქონდა შეხვედრა ხაქართველს ეკლესიის წმინდა ხინოლის წევრებთან და აი ამ ხაუერის შემდეგ ჩვენ ვაღაწევიყვით, რომ მამა ილია დაჯილდოვებს წმინდა ნინის პირველი ხარისხის ორდენით. ამას ახლავს თან ხიგელი, ხაღვი წერია: 'ხაქართველს ხაღვრებზე გარეო ჩვენი თანამეგამოღვევის ხელიერი წინამძღლი და წმინდა ნინის ფაძის წინამძღვარი ლეკანიში ილია მეღია დაჯილდოვებს ხაქართველს ხაპაფიარქის წმინდა ნინის

პირველი ხარისხით ირღვენი! (შეძახილული: 'დავლითი წმინდა ნინო!') -
მამა იღია ღივი ხელიერი მოღვაწეა...

XX.

შე ათი წლის ვიყავი - მიგვიხარისხს პარიზის წმინდა ნინოს ქართული ეკლესიის
ერთი მღვდელი მანდილოსანი -, როცა ვაკივებ, რომ ჩვენს საწმყსოს ახალი შამ-
ღვარი ჰყავს. გნობისმოყვარეობით ველოდებოდი საკვირად წიკვის დაწყებას, და
როცა ჩვენი ეკლესიის სამღვდელის შუა-ჭიშკარი ვაილი და მამა იღია ხავეც-
ხლერი ხელში გამიჩნდა და ღინჯი ნაზიკით მიგვიპოკოდა, ჩემდა უნებლით
გვადრინ წარმომიღგა იესო ქრისწყ იხუთი სათნოებოთა და რწმენით იყო გახბი-
ვისნებული მიხი ფაქიმი ხულიერ-გინიკური არხემა.

XXI.

ღეკანოშ მამა იღია მეღიას ღარჩა შეუღლე ადა,რომელიღ ღიღი გულიხყურიოთა და
ჩვეული უმრადლობით ეშახხურებოდა მის შეუღლეს მიხი ხაწმყსოს მომხასტერიკო-
ხახ. ღეკანოშ იღია მეღიას ღარჩა აგრეთვე ხამი შვიღი ღაოჯახებულღი შვიღი-
შვიღებოთ.

XXII.

ღეკანოში იღია შეღია - ჯერ - ღახხვენეს პარიზის წმინდა ნინოს ქართულ
ეკლესიაში, რომლის ღროს პარაკლისი ჩააფარეს ჩამღენიშე ხახელიერი პირმა.
ეკლესიის შრეღიხა და ქრისწყიანული ეკლესიეღის წარმომადგენლეღის წინამე -
შემღეგ - ხიწყვა წარმოსთქვა წმინდა ნინოს ეკლესიის მნათემ შაფონშა იშმაშ
ნახყიღამეღიშა. ამის შემღეგ ღეკანოში იღია შეღია გაღახვენეღულ იქნა პარი-
ზის ახღიხმღეღარე ღაშის ღევიღის ქართულ მშათა სახახულაოშე, ხაღდგ თავმოყ-
რიღი იყო შვერი ხაღხი. ამჟ კი ქართული ხათვისწყიშის თავჯღიშარემ ხაფრანგე-
ლი ხაფონშა თარ პაფარიშემ წარმოსთქვა გამოსამშვიღიშემღეღი ხიწყვა,რო-
მეღიშე მან აღნიშნა ღეკანოშ იღია შეღიასღიღი ღამხახურემა ქართული შოღიგო-
რი უმოგრავიის წინამე არა მარყო ხაურანგეოში, არამეღ შიღეს მხოღღიოში.
ღახ გხოვრიშენ ქართული ღყოღეღიშე.
ხავეკენი იყოს ხხენემა მიხი!..

კარღი ინახარიკე
ღევიღი, 1988 წლის შარგო
=====

შ ა ლ ა ნ ს ი

ეხე-იკი შემოხახული და გახახული "მეგრძოღი ხაქართველოს" ამ ნომრის(5-23)
გამოღემიხა გამოქვეყნეღმა შემღეგ ნომარში.

ხარეღაქციო კოლეგია

თ ხ ო ვ ნ ა

გამომღინარეოგხ რა იმ რწმენიღან რომ ქართული ეროვნული
ხაგჭოხ ოფიციალური ორგანო "მეგრძოღი ხაქართველოს" იმღენაღ უკეთე-
ხაღ შეხმღეგხ თავიხი ფუნქციის შეხრულეგახ, ჩამღენაღან მეცი პიროვ-
ნეგა მღნაწილეოგხ მის შექმნა-ღაფინანხეგამი, ხარეღაქციო კოლეგია
უმორჩილეხაღ გთხოვთ თქვენ-ღაგვეხმაროთ ამ ჩვენს ეროვნულ ხაქემეში.

ღრმა პაფივიხხემითა და ქართული ხალამით,

"მეგრძოღი ხაქართველოს" ხარეღაქციო
კოლეგია

პარიში-ღევიღი, 1988 წლის 26 მაიხი

Conseil National Géorgien

1930

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Conseil National Géorgien
1930

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.